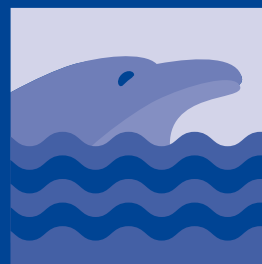

Χρηματοδότηση του δικτύου Natura 2000

Τεχνικός Οδηγός

Αναθεωρημένη έκδοση 2007

nature

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

NATURA 2000

περιβάλλον

Η σύμβαση υλοποιήθηκε από:

Χρηματοδότηση του δικτύου Natura 2000

Τεχνικός Οδηγός

Αναθεωρημένη έκδοση 2007

Ανάθεση: Γενική Διεύθυνση Περιβάλλοντος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

«Συνδυάζοντας τη διαχείριση και τη χρηματοδότηση του Natura 2000»

Αναφορά: ENV.B.2/SER/2006/0055

Σύμβαση 07030302/2006/451188/MAR/B2

Το παρόν κείμενο έχει συνταχθεί
στο πλαίσιο δημόσιας σύμβασης υπηρεσιών και δεν είναι νομικά δεσμευτικό

Συντάκτες:
Clare Miller, Marianne Kettunen, IEEP

Επικαιροποίηση:
Marianne Kettunen, IEEP

Επιμελητής:
Peter Torkler, WWF

Με την υποστήριξη των
Stefanie Lang, Andreas Baumuller, WWF

Σχεδίαση τίτλου:
Michal Stránský

Μετάφραση στα ελληνικά
Γεωργία Σαμαρά

Επιμέλεια μετάφρασης
Δήμητρα Ζακυνθινού

Επικαιροποίηση μετάφρασης
Ιόλη Χριστοπούλου Παναγιώτα Μαραγκού,
WWF Ελλάς

Online:
[http://ec.europa.eu/environment/nature/
natura2000/financing/index_en.htm](http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/financing/index_en.htm)

Για περισσότερες πληροφορίες:

Peter Torkler
WWF Γερμανίας
Τηλ.: +49 30 30 87 42 15
torkler@wwf.de

Ιόλη Χριστοπούλου
WWF Ελλάς
Τηλ: +30 210 3314 893
i.christopoulou@wwf.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΠΡΟΛΟΓΟΣ	4
2. ΕΙΣΑΓΩΓΗ: NATURA 2000 ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ NATURA.....	5
3. ΣΕ ΠΟΙΟΥΣ ΑΠΕΥΘΥΝΕΤΑΙ Ο ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ, ΠΟΙΟΣ ΕΙΝΑΙ Ο ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΚΑΙ ΠΟΙΑ ΤΑ ΟΦΕΛΗ ΤΟΥ.....	7
4. ΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΕΣ, ΔΟΜΗ, ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ	9
5. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ	15
6. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΕΣ ΕΠΙΛΟΓΕΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ NATURA 2000.....	34
7. ΑΝΑΦΟΡΕΣ, ΒΑΣΙΚΕΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ, ΒΑΣΙΚΕΣ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ	119

ΠΙΝΑΚΕΣ

- Πίνακας 1:
**ΟΜΑΔΕΣ-ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ
ΤΩΝ ΠΟΡΩΝ** 10
- Πίνακας 2:
ΤΥΠΟΙ ΠΕΡΙΟΧΩΝ NATURA 2000 10
- Πίνακας 4:
ΑΞΟΝΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΕΓΤΑ 17
- Πίνακας 5:
**ΒΑΣΙΚΕΣ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ ΣΤΗ
ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΓΤΑ** 18
- Πίνακας 6:
**ΛΙΣΤΑ ΒΑΣΙΚΩΝ ΑΡΘΡΩΝ ΤΟΥ
ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΕΓΤΑ ΣΕ ΣΧΕΣΗ
ΜΕ ΤΟ ΔΙΚΤΥΟ NATURA 2000** 19
- Πίνακας 7:
**ΒΑΣΙΚΕΣ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ ΣΤΗ
ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΕΤΑ** 20
- Πίνακας 8:
**ΛΙΣΤΑ ΒΑΣΙΚΩΝ ΑΡΘΡΩΝ ΣΤΟΝ
ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ ΤΟΥ ΕΤΑ ΣΕ ΣΧΕΣΗ
ΜΕ ΤΟ ΔΙΚΤΥΟ NATURA 2000** 21
- Πίνακας 9:
**ΒΑΣΙΚΕΣ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ
ΣΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΕΤΠΑ** 24
- Πίνακας 10:
**ΛΙΣΤΑ ΒΑΣΙΚΩΝ ΑΡΘΡΩΝ ΤΟΥ
ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΕΤΠΑ ΣΕ ΣΧΕΣΗ
ΜΕ ΤΟ ΔΙΚΤΥΟ NATURA 2000** 24
- Πίνακας 11:
**ΒΑΣΙΚΕΣ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ ΣΤΗ
ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΕΚΤ** 27
- Πίνακας 12:
**ΛΙΣΤΑ ΒΑΣΙΚΩΝ ΑΡΘΡΩΝ ΤΟΥ
ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΕΚΤ ΣΕ ΣΧΕΣΗ
ΜΕ ΤΟ ΔΙΚΤΥΟ NATURA 2000** 27
- Πίνακας 13:
**ΒΑΣΙΚΕΣ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ ΣΤΗ
ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟ
ΤΑΜΕΙΟ ΣΥΝΟΧΗΣ** 29
- Πίνακας 14:
**ΛΙΣΤΑ ΒΑΣΙΚΩΝ ΑΡΘΡΩΝ ΣΤΟΝ
ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ ΤΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ ΣΥΝΟΧΗΣ
ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΔΙΚΤΥΟ NATURA 2000** 29
- Πίνακας 15:
**ΒΑΣΙΚΕΣ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ ΣΤΗ
ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ
ΓΙΑ ΤΟ ΤΑΜΕΙΟ LIFE+** 31

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

- Δραστηριότητα 1:
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ.....41
- Δραστηριότητα 2:
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ/ΚΑΤΑΛΟΓΟΙ ΑΠΟΓΡΑΦΗΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟ ΠΕΡΙΟΧΩΝ42
- Δραστηριότητα 3:
ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΑΡΧΙΚΟΥ ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ44
- Δραστηριότητα 4:
ΠΙΛΟΤΙΚΑ ΕΡΓΑ48
- Δραστηριότητα 5:
ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΣΧΕΔΙΩΝ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ.....53
- Δραστηριότητα 6:
ΣΥΣΤΑΣΗ ΦΟΡΕΩΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ55
- Δραστηριότητα 7:
ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΚΤΥΩΣΗ – ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΥΣΚΕΨΕΙΣ, ΔΙΚΤΥΩΣΗ, ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ ΜΕ ΓΑΙΟΚΤΗΜΟΝΕΣ57
- Δραστηριότητα 8:
ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΣΧΕΔΙΩΝ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ.....61
- Δραστηριότητα 9:
ΤΡΕΧΟΥΣΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ ΦΟΡΕΩΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ.....63
- Δραστηριότητα 10:
ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΚΟΙΝΟ – ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΚΑΙ ΧΡΗΣΗ ΠΕΡΙΟΧΩΝ64
- Δραστηριότητα 11:
ΤΡΕΧΟΥΣΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ66
- Δραστηριότητα 12:
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ – ΟΙΚΟΤΟΠΟΙ.....67
- Δραστηριότητα 13:
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ - ΕΙΔΗ75
- Δραστηριότητα 14:
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ – ΕΙΣΒΑΛΛΟΝΤΑ ΞΕΝΑ ΕΙΔΗ81
- Δραστηριότητα 15:
ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΣΧΕΔΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ 86
- Δραστηριότητα 16:
ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ, ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗ ΓΙΑ ΠΑΡΑΙΤΗΣΗ ΑΠΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΠΩΛΕΙΑ ΕΣΟΔΩΝ.....92
- Δραστηριότητα 17:
ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ.....94
- Δραστηριότητα 18:
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ97
- Δραστηριότητα 19:
(ΣΥΝΕΧΙΖΟΜΕΝΗ) ΕΠΙΤΗΡΗΣΗ ΠΕΡΙΟΧΩΝ..... 100
- Δραστηριότητα 20:
ΠΑΡΟΧΗ ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ 102
- Δραστηριότητα 21:
ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ 106
- Δραστηριότητα 22:
ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΘΑΡΡΥΝΣΗ ΤΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΠΕΡΙΟΧΩΝ NATURA 2000..... 110
- Δραστηριότητα 23:
ΑΓΟΡΑ ΓΑΙΩΝ, ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΜΕΝΗΣ ΤΗΣ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗΣ ΓΙΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ 112
- Δραστηριότητα 24:
ΥΠΟΔΟΜΗ ΠΟΥ ΑΠΑΙΤΕΙΤΑΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΟΙΚΟΤΟΠΩΝ Ή ΕΙΔΩΝ 113
- Δραστηριότητα 25:
ΥΠΟΔΟΜΗ ΓΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΠΡΟΣΒΑΣΗ..... 116

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Βιοποικιλότητα σημαίνει η ποικιλότητα της ζωής σε όλες της τις μορφές – ποικιλότητα ειδών, γενετικών διαφορών ανάμεσα στα είδη, και οικοσυστημάτων. Η βιοποικιλότητα παρέχει ευρύ φάσμα ωφελειών στην ανθρωπότητα – για παράδειγμα αγαθά (όπως ξυλεία και φαρμακευτικά προϊόντα) και βασικές υπηρεσίες (όπως η ανακύκλωση και η αποθήκευση του άνθρακα, καθαρό νερό, μετριασμό των κλιματικών αλλαγών και των φυσικών καταστροφών, και επικοινωνία).

Η συνεχιζόμενη απώλεια της βιοποικιλότητας έχει αναγνωριστεί ως ένα από τα πιο πιεστικά περιβαλλοντικά προβλήματα που αντιμετωπίζει η κοινωνία μας. Ο πλούτος της άγριας ζωής της Ευρώπης και των ενδιαιτημάτων που τη στηρίζουν, είναι ένα πολύτιμο συστατικό της ποιότητας της ζωής μας. Επιπλέον, και πιο σημαντικό, αυτές οι περιοχές παίζουν καθοριστικό ρόλο στη ρύθμιση των φυσικών συστημάτων (κύκλος νερού, κλίμα) και κάποιων από τους φυσικούς πόρους από τους οποίους εξαρτάται η κοινωνία μας. Η οικονομική αξία αυτών των «περιβαλλοντικών υπηρεσιών» είναι συντριπτικά υψηλότερη από το κόστος προστασίας και διατήρησής τους. Έχουμε, όμως, την τάση να θεωρούμε αυτά τα συστήματα δεδομένα. Η αξία τους συνήθως εκτιμάται μόνο όταν καταρρέουν και οδηγούν σε κάποια φυσική καταστροφή – πλημμύρες, παλιρροϊκά κύματα, κτλ.

Ως Γενικός Διευθυντής Περιβάλλοντος, καλωσορίζω την αυξανόμενη αναγνώριση του περιβαλλοντικού ζητήματος της βιοποικιλότητας. Η διατήρηση και η αιφόρος χρήση της βιοποικιλότητας είναι εξαιρετικής σημασίας για το μέλλον του πλανήτη μας. Όμως -δυστυχώς- δεν συνοδεύονται ακόμη από το αντίστοιχο ενδιαφέρον και δράσεις.

Την ίδια στιγμή, οι πολίτες μας ενδιαφέρονται ιδιαίτερα για τη φύση και την άγρια ζωή. Ντοκιμαντέρ για την άγρια ζωή στην τηλεόραση είναι εξαιρετικά δημοφιλή και οι μη κυβερνητικές οργανώσεις που στηρίζουν την προστασία της φύσης έχουν πολλά εκατομμύρια υποστηρικτές σε όλη την Ευρώπη. Όμως, αυτό το διάχυτο ενδιαφέρον περιμένει ακόμη να μεταφραστεί σε αποφασισμένη και συντονισμένη πολιτική προσπάθεια.

Τα τελευταία χρόνια έχουμε κάνει σημαντική πρόοδο θεσμοθετώντας σύγχρονες, εναρμονισμένες και αποδοτικές πολιτικές που θα εξασφαλίσουν ένα πιο καθαρό και υγιές περιβάλλον για τους πολίτες μας, ενώ παράλληλα ενθαρρύνουν την καινοτομία. Η προστασία του φυσικού μας περιβάλλοντος για τις επόμενες γενιές είναι ένα συνεχές έργο, και ακόμη έχουμε πολλά να κάνουμε. Είναι ένα καθήκον το οποίο έχω δεσμευτεί να υπηρετήσω με σθένος στα επόμενα χρόνια. Από τη φύση θα αντλήσουμε ευχαρίστηση, ικανοποίηση, έμπνευση και παρηγοριά. Η φύση είναι θεμελιώδης για τον πολιτισμό μας, τη γλώσσα μας, τη ψυχική και πνευματική μας υγεία.

Το Natura 2000 είναι το ευρωπαϊκό οικολογικό δίκτυο περιοχών σύμφωνα με την Οδηγία των Οικότοπων. Ο βασικός του στόχος είναι η προστασία των τύπων οικοτόπων, των ειδών φυτών και ζώων Κοινοτικού ενδιαφέροντος στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Το Natura 2000 συμβάλλει σημαντικά στο μακροπρόθεσμο στόχο της προστασίας της Κοινοτικής βιοποικιλότητας. Έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος στη δημιουργία του δικτύου Natura 2000 με την επιλογή από τα κράτη-μέλη περισσότερων από 18.000 περιοχών. Τώρα που το δίκτυο οδεύει προς την ολοκλήρωσή του, είναι αποφασιστικής σημασίας η προσοχή να στραφεί περισσότερο προς τη διαχείριση των περιοχών. Η υλοποίηση διαχειριστικών σχεδίων θέτει σαφώς το ζήτημα της διαθεσιμότητας των οικονομικών και άλλων απαραίτητων πόρων.

Μέσω αυτού του Τεχνικού Οδηγού θα μπορέσετε καλύτερα να μάθετε πώς να χρησιμοποιήσετε τους Κοινοτικούς πόρους για το Natura 2000, οι οποίοι θα συμβάλλουν στην υλοποίηση του Natura 2000 και άρα στο συνολικό στόχο της προστασίας της βιοποικιλότητας της Ευρώπης.

Mogens Peter Carl

ΕΙΣΑΓΩΓΗ: NATURA 2000 ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ NATURA

Το Natura συνοπτικά

Το δίκτυο Natura 2000 είναι το θεμέλιο προστασίας της φύσης στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ). Η σύσταση του δικτύου Natura 2000 (δίκτυο ΦΥΣΗ 2000) εγκαινιάστηκε το 1992 με την υιοθέτηση της Οδηγίας των Οικότοπων. Μαζί με την Οδηγία για τα Πουλιά, η Οδηγία των Οικότοπων παρέχει ένα κοινό πλαίσιο για την προστασία της άγριας πανίδας και των οικότοπων μέσα στην ΕΕ και αποτελεί τη βασική ευρωπαϊκή πρωτοβουλία για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας στα κράτη-μέλη.

Οι περιοχές που εμπεριέχονται στο δίκτυο Natura 2000 αυτή τη στιγμή, καλύπτουν περίπου 15–30% της επικράτειας των κρατών-μελών της ΕΕ – ήδη, μια συνολική έκταση διπλάσια της Γερμανίας.

Το Natura 2000 θα αποτελέσει ένα οικολογικό δίκτυο περιοχών προστασίας σε όλη την ΕΕ, με στόχο τη διατήρηση και την αποκατάσταση οικότοπων σε κίνδυνο και ειδών Κοινοτικού ενδιαφέροντος. Για τη σύσταση του δικτύου Natura 2000, η ΕΕ διαιρέθηκε σε εννέα βιογεωγραφικές περιφέρειες: την Πανονία, τη Βόρεια, την Ηπειρωτική, την Ατλαντική, την Αλπική, τη Μακαρονησιακή, την περιφέρεια της Μαύρης Θάλασσας, της Στέππας, και της Μεσογείου. Για κάθε περιφέρεια, τα κράτη-μέλη προτείνουν στην Επιτροπή μια λίστα περιοχών που έχουν επιλεγεί με βάση τα κριτήρια τα οποία περιέχονται στην Οδηγία των Οικότοπων. Με τη συνδρομή του Ευρωπαϊκού Κέντρου Θεμάτων Βιολογικής Ποικιλότητας, ανεξάρτητων επιστημόνων, ειδημόνων των κρατών-μελών και Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων (ΜΚΟ), η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στη συνέχεια αξιολογεί αυτές τις προτάσεις, προκειμένου να δημιουργήσει ένα συνεπές, συνεκτικό και αντιπροσωπευτικό οικολογικό δίκτυο περιοχών. Όταν η Επιτροπή υιοθετήσει τους Κοινοτικούς καταλόγους με τις περιοχές Natura 2000, τα κράτη-μέλη (εντός μιας ορισμένης μεταβατικής περιόδου) είναι υπεύθυνα για τη λήψη όλων των απαραίτητων μέτρων για την εξασφάλιση της προστασίας των περιοχών τους και την αποτροπή της επιδείνωσής τους.

Προκειμένου να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους για τη λήψη των απαραίτητων μέτρων προστασίας, τα κράτη-μέλη απαιτείται να ξεκινήσουν ή να συνεχίσουν επενδύσεις σε υποδομή, δραστηριότητες, προσωπικό ή/και θεσμούς. Απαιτείται ευρεία ποικιλία δραστηριοτήτων για την αποτελεσματική διαχείριση περιοχών, π.χ. κατάρτιση σχεδίων διαχείρισης, αποκατάσταση οικότοπων και ενεργές δραστηριότητες διαχείρισης, όπως ο θερισμός ή η επίβλεψη των ειδών. Αυτές οι δραστηριότητες επιβαρύνουν οικονομικά τα κράτη-μέλη και πρέπει να καλύπτονται κυρίως από εθνικούς προϋπολογισμούς, με βάση την αρχή της επικουρικότητας. Ωστόσο, το Άρθρο 8 της Οδηγίας των Οικότοπων παρέχει τη δυνατότητα Κοινοτικής συγχρηματοδότησης τέτοιων δραστηριοτήτων, όπου χρειάζεται.

Εκτός από τη βελτίωση των προσπαθειών προστασίας της φύσης, η σύσταση του δικτύου Natura 2000 μπορεί επίσης να αποφέρει σημαντικά οικονομικά και κοινωνικά οφέλη. Αυτά περιλαμβάνουν, για παράδειγμα, την παροχή υπηρεσιών οικοσυστήματος, την παροχή τροφής και προϊόντων ξυλείας, τη δημιουργία ευκαιριών απασχόλησης (π.χ. στον τουρισμό), τη διαφοροποίηση των τοπικών οικονομιών, την ενίσχυση της κοινωνικής σταθερότητας και τη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου, καθώς και την άμβλυση των τοπικών περιβαλλοντικών προβλημάτων, όπως η ρύπανση των υδάτων.

Προετοιμασίες για το δίκτυο Natura 2000 γίνονται και στη Βουλγαρία και τη Ρουμανία, τις δύο νέες χώρες που εντάχθηκαν στην ΕΕ το 2007. Επί του παρόντος, αυτές οι χώρες έχουν ήδη καταθέσει τους καταλόγους των περιοχών τους στην ΕΕ.

Χρηματοδότηση του Natura 2000

Στην Ανακοίνωση για τη Χρηματοδότηση του Natura 2000 προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο¹ – που υιοθετήθηκε στις 15 Ιουλίου 2004 – η Επιτροπή παρουσιάζει τις ιδέες της για το πώς μπορούν οι χρηματοδοτικές ανάγκες του Natura 2000 να ενσωματωθούν στους διάφορους Κοινοτικούς Πόρους και ποια μέτρα μπορούν ενδεχομένως να χρηματοδοτηθούν από αυτούς.

Κατά την προετοιμασία της Ανακοίνωσης, η Επιτροπή, με τη συνδρομή μιας Ομάδας Εργασίας Εμπειρογνομόνων για το Άρθρο 8, την οποία αποτελούσαν αντιπρόσωποι των κρατών-μελών και εμπειρογνώμονες από εμπλεκόμενους φορείς, υπολόγισαν τις πιθανές χρηματοδοτικές ανάγκες ενός δικτύου με σωστή διαχείριση. Η τελική εκτίμηση των €6,1 δισεκατομμυρίων ανά έτος για την ΕΕ των 25 βασίστηκε στις απαντήσεις των κρατών-μελών σε ένα ερωτηματολόγιο, καθώς και στη μέχρι τώρα εμπειρία για τις δαπάνες που προκύπτουν από περιοχές που έχουν ήδη υποβληθεί σε διαχείριση.

Στην Ανακοίνωση, προτείνεται ότι η μελλοντική συγχρηματοδότηση πρέπει, σύμφωνα με την τρέχουσα πρακτική, να διευθετηθεί με τα υπάρχοντα χρηματοδοτικά μέσα – “η επιλογή της ένταξης”. Παρουσιάζονται οι ακόλουθοι λόγοι για την επιλογή της ένταξης:

- Θα διασφαλίσει ότι η διαχείριση των περιοχών του Natura 2000 είναι μέρος των ευρύτερων πολιτικών διαχείρισης γαιών της ΕΕ. Συνεπώς, οι καλλιέργειες μέσα στις περιοχές Natura θα εμπίπτουν στην οικονομική υποστήριξη της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής και των διαρθρωτικών παρεμβάσεων, ως μέρος των πολιτικών αγροτικής και περιφερειακής ανάπτυξης. Αυτή η συμπληρωματική προσέγγιση θα επιτρέψει στο δίκτυο περιοχών Natura 2000 να διαδραματίσει το ρόλο του στην προστασία της βιοποικιλότητας της Ευρώπης καλύτερα παρά αν οι περιοχές Natura θεωρηθούν απομονωμένες ή διαφορετικές από το ευρύτερο πλαίσιο πολιτικής.

1 COM (2004) 431 τελικό, 15η Ιουλίου 2004

- Θα επιτρέψει στα κράτη-μέλη να ορίσουν προτεραιότητες και να αναπτύξουν πολιτικές και μέτρα που αντικατοπτρίζουν τις εθνικές και περιφερειακές τους ιδιαιτερότητες.
- Θα αποφεύγει την περιττή επανάληψη και επικάλυψη των διαφορετικών Κοινοτικών χρηματοδοτικών μέσων, καθώς και τις συνεπαγόμενες διοικητικές περιπλοκές και δαπάνες συναλλαγών.

Ένας “νέος κόσμος” για την ευρωπαϊκή χρηματοδότηση της φύσης

Πολλοί από εκείνους που χρησιμοποιούν αυτόν τον Οδηγό ενδέχεται να έχουν εμπειρία στο σχεδιασμό της χρηματοδότησης για έργα στο δίκτυο Natura 2000, χρησιμοποιώντας ενδεχομένως τα χρηματοδοτικά μέσα που ίσχυαν κατά την περίοδο 2000–06. Είναι σημαντικό να αναγνωριστεί ότι για την περίοδο 2007–13 η Κοινοτική χρηματοδότηση για την προστασία της φύσης έχει αναθεωρηθεί σημαντικά. Αυτό σημαίνει ότι όσοι στοχεύουν στην εξασφάλιση επαρκούς χρηματοδότησης για τα έργα που αφορούν στη φύση πρέπει να αναζητήσουν ενεργά νέες ευκαιρίες στους Κοινοτικούς πόρους, όπως αναλύονται σε αυτόν τον Οδηγό, συνεχίζοντας παράλληλα να επιδιώκουν άλλου είδους χρηματοδότηση σε εθνικό επίπεδο.

Οι παροχές των νέων πόρων για την περίοδο 2007–13 καθιστούν δυνατή τη διεύρυνση της χρηματοδότησης για τα έργα που αφορούν στη φύση. Οι ανάγκες για τη χρηματοδότηση του δικτύου Natura 2000 προσδιορίστηκαν με σαφήνεια σε όλους τους σχετικούς κανονισμούς χρηματοδότησης που παρουσιάστηκαν από την Επιτροπή, στο πλαίσιο των προτάσεων του Προϋπολογισμού για την περίοδο 2007–13.

Ωστόσο, προκειμένου να επωφεληθούν πλήρως από αυτήν τη δυνατότητα, τα κράτη-μέλη και όσοι συμμετέχουν στη διαχείριση έργων που αφορούν στη φύση πρέπει να συνεργαστούν για να διασφαλίσουν ότι αξιοποιούν τις ευκαιρίες που παρέχονται από τους Κοινοτικούς πόρους. Αυτό σημαίνει ότι οι εθνικοί και περιφερειακοί φορείς που σχεδιάζουν τα προγράμματα χρηματοδότησης, μαζί με τους διαχειριστές των περιοχών Natura 2000 και των γαιών που περιλαμβάνονται στις περιοχές Natura 2000 πρέπει να σκέπτονται όλο και περισσότερο τον τρόπο ενσωμάτωσης των στόχων προστασίας της φύσης και διαχείρισης Natura 2000 στην ευρύτερη έννοια της περιφερειακής, αγροτικής και θαλάσσιας ανάπτυξης.

ΣΕ ΠΟΙΟΥΣ ΑΠΕΥΘΥΝΕΤΑΙ Ο ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ, ΠΟΙΟΣ ΕΙΝΑΙ Ο ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΚΑΙ ΠΟΙΑ ΤΑ ΟΦΕΛΗ ΤΟΥ

Σε ποιους απευθύνεται ο Τεχνικός Οδηγός;

Αυτός ο Τεχνικός Οδηγός («ο Οδηγός») προορίζεται κυρίως για τους φορείς των κρατών-μελών που είναι υπεύθυνοι για τη διαμόρφωση των εθνικών και περιφερειακών προγραμμάτων κατά την περίοδο 2007-13. Ο Οδηγός στοχεύει να βοηθήσει τους φορείς να προσδιορίσουν τις ευκαιρίες για συγχρηματοδότηση του δικτύου Natura 2000 από την ΕΕ και να ενθαρρύνει την πλήρη ενσωμάτωση αυτών των ευκαιριών στα εθνικά και περιφερειακά χρηματοδοτικά προγράμματα.

Ο Οδηγός μπορεί επίσης να αποβεί χρήσιμος για τους φορείς που συμμετέχουν στην κατάρτιση σχεδίων διαχείρισης για συγκεκριμένες περιοχές, καθώς μπορεί να παρέχει πολύτιμες ιδέες για τη δυνατότητα μελλοντικής χρηματοδότησης συγκεκριμένων μέτρων διαχείρισης.

Χρησιμοποιώντας αυτόν τον Οδηγό, οι εθνικοί και περιφερειακοί φορείς καλούνται να λάβουν υπόψη όλες τις πιθανές ομάδες-στόχους (δηλαδή τους «τελικούς αποδέκτες» των Κοινοτικών πόρων, οι οποίοι στην πραγματικότητα επιδίδονται σε δραστηριότητες που σχετίζονται με τις περιοχές Natura), συμπεριλαμβανομένων των διοικήσεων, των γεωργών, των δασοκόμων, των αλιέων και των υδατοκαλλιεργητών, ιδιωτικών γαιοκτημόνων, δημόσιων γαιοκτημόνων, διαχειριστών γαιών, μη κυβερνητικών οργανώσεων (ΜΚΟ), εκπαιδευτικών οργανισμών και μικρών και μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ). Παρότι το περιεχόμενο του παρόντος Οδηγού δεν απευθύνεται άμεσα σε αυτές τις ομάδες, θα συμβάλει στην καλύτερη ενημέρωση τόσο αυτών των ομάδων όσο και των οργανώσεων που τις εκπροσωπούν όσον αφορά στο σχεδιασμό που καταρτίζεται από εθνικούς και περιφερειακούς φορείς. Επιπλέον, όσοι διαχειρίζονται περιοχές Natura 2000 γνωρίζουν αρκετά καλά ποια μέτρα είναι σημαντικά και πρέπει να χρηματοδοτηθούν και θα μπορούσαν να προσφέρουν από την εμπειρία τους την ανάλογη ενημέρωση στους αρμόδιους φορείς που είναι υπεύθυνοι για τη διαμόρφωση των εθνικών και περιφερειακών προγραμμάτων.

Η ανάλυση των πόρων που παρουσιάζεται στην ενότητα «Επιλογές χρηματοδότησης για τις δραστηριότητες διαχείρισης του δικτύου Natura 2000» καλύπτει διαφορετικούς τύπους περιοχών Natura, που περιλαμβάνουν: γεωργικές εκτάσεις, δάση, άλλες χερσαίες εκτάσεις, εσωτερικά ύδατα, υγρότοπους, παράκτιες και θαλάσσιες ζώνες. Η ανάλυση επισημαίνει επίσης τις ευκαιρίες για τις διαφορετικές ομάδες-στόχους που αναφέρονται παραπάνω. Λεπτομέρειες για αυτές τις ομάδες και τους τύπους περιοχών δίνονται στην ενότητα που περιέχει τους ορισμούς και τις περιγραφές.

Ποιος είναι ο σκοπός του Οδηγού;

Στο μέλλον, το μεγαλύτερο μέρος της Κοινοτικής συγχρηματοδότησης για το δίκτυο Natura 2000 θα παρέχεται μέσω των υφιστάμενων Κοινοτικών πόρων, με στόχο την ενίσχυση της αγροτικής, περιφερειακής και θαλάσσιας ανάπτυξης στην ΕΕ. Η διασφάλιση της βιώσιμης χρήσης των πόρων και η ενίσχυση των συνεργιών μεταξύ της περιβαλλοντικής προστασίας και της ανάπτυξης ενθαρρύνονται επίσης στο πλαίσιο της Στρατηγικής της Λισσαβόνας. Επομένως, κατά την περίοδο 2007–13, τα προγράμματα εθνικής/ περιφερειακής ανάπτυξης και συνοχής που υποστηρίζονται από Κοινοτικούς πόρους θα χρειαστεί επίσης να ενσωματώσουν όλο και περισσότερα περιβαλλοντικά θέματα (π.χ. Natura) στις χρηματοδοτικές τους προτεραιότητες².

Ο Οδηγός αυτός στοχεύει στο να αποτελέσει μία ακριβή και ενημερωμένη πηγή στους εθνικούς και περιφερειακούς φορείς, προκειμένου αυτοί να προσδιορίσουν τις ευκαιρίες συγχρηματοδότησης από την ΕΕ για το Natura 2000 κατά την περίοδο χρηματοδότησης 2007–13. Εστιάζει στα κύρια χρηματοδοτικά μέσα της ΕΕ που θα εφαρμοστούν στη διάρκεια αυτών των ετών και τα οποία περιλαμβάνουν:

- Τα Διαρθρωτικά Ταμεία (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) και Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)),
- Το Ταμείο Συνοχής (ΤΣ),
- Το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο για την Αγροτική Ανάπτυξη (ΕΓΤΑΑ),
- Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας (ΕΤΑ),
- Το Χρηματοδοτικό Μέσο για το Περιβάλλον (LIFE+), και
- Το 7 Πόγραμμα Πλαισίου Έρευνας (ΠΕ7).

Η ιδέα είναι να προσδιοριστεί η συμπληρωματικότητα και οι συνέργιες μεταξύ των διάφορων χρηματοδοτικών μέσων, αποφεύγοντας τις περιττές επαναλήψεις και επικαλύψεις.

Πρέπει να σημειωθεί ότι ο Οδηγός παρουσιάζει τις επιλογές χρηματοδότησης της ΕΕ που είναι, κυρίως, διαθέσιμες στο εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. Ωστόσο, οι πραγματικές χρηματοδοτικές δυνατότητες για το Natura 2000 κατά την περίοδο 2007–13 θα καθοριστούν από τα εθνικά και περιφερειακά προγράμματα που θα προετοιμαστούν από τα κράτη-μέλη. Ο Οδηγός δεν καλύπτει τη χρηματοδότηση για όλα τα μέτρα που είναι απαραίτητα για την υλοποίηση των Οδηγιών των Οικότοπων και των Άγριων Πουλίων (π.χ. εκπόνηση σχεδίων δράσης ειδών ξεχωριστά από τη διαχείριση περιοχών). Η κάλυψή του περιορίζεται μόνο στις δραστηριότητες που σχετίζονται με περιοχές Natura.

Συνοπτικά, ο Οδηγός:

- Επισημαίνει τις χρηματοδοτικές δυνατότητες για το δίκτυο Natura 2000 στο επίπεδο της ΕΕ
- Συμβάλλει στην κατανόηση των νέων Κανονισμών σε επιχειρησιακό επίπεδο
- Προσελκύει την προσοχή στις γενικές χρηματοδοτικές επιλογές που μπορεί να μην είναι άμεσα προφανείς.

Τα οφέλη του Τεχνικού Οδηγού

Τα κύρια οφέλη του τεχνικού οδηγού θεωρούνται ότι είναι τα εξής:

- Η δυνατότητα να ελεγχθεί αν έχουν γίνει όλες οι απαραίτητες ενέργειες και αν είναι γνωστές και χρησιμοποιούνται όλες οι ευκαιρίες χρηματοδότησης
- Υποστήριξη για τη μελλοντική αναθεώρηση προγραμμάτων
- Σημαντικές βασικές πληροφορίες, κατά την ανάπτυξη σχεδίων διαχείρισης.

Αν και κάποιο μέρος του σχεδιασμού των εθνικών προγραμμάτων για το 2007–13 έχει ήδη οριστικοποιηθεί, η συνολική διαδικασία της κατάρτισης, της έγκρισης και της υλοποίησης προγραμμάτων και της επιλογής έργων εξακολουθεί να βρίσκεται σε πρώιμο στάδιο. Ο Οδηγός θα προωθηθεί ενεργά με σεμινάρια σε εθνικό επίπεδο και θα εισαχθεί στη διαδικασία χρηματοδότησης.

Η εκπόνηση του Οδηγού και η περαιτέρω διανομή του στα κράτη-μέλη μέσω της διεξαγωγής σεμιναρίων πρέπει να εκληφθεί ως ένα βήμα σε μια συνεχιζόμενη διαδικασία. Στο παρελθόν, η Κοινοτική χρηματοδότηση για ζητήματα περιβαλλοντικής προστασίας παρέχονταν κυρίως από το πρόγραμμα LIFE, με στόχο μεμονωμένα έργα. Οι χρηματοδοτικές ευκαιρίες στο Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και τα Διαρθρωτικά Ταμεία δεν χρησιμοποιήθηκαν ευρέως σε προηγούμενες χρηματοδοτικές περιόδους. Η ενσωμάτωση της συγχρηματοδότησης του δικτύου Natura 2000 στα υπάρχοντα Κοινοτικά χρηματοδοτικά μέσα όπως προτείνεται από την Επιτροπή για την περίοδο 2007–13 είναι, επομένως, μια νέα προσέγγιση για τους περισσότερους φορείς και ενδιαφερόμενους.

Η υλοποίηση αυτού του νέου συστήματος σε εθνικό επίπεδο θα απαιτήσει οπωσδήποτε χρόνο. Συνεπώς, ο Οδηγός στοχεύει να συμβάλει στην προετοιμασία των τρεχόντων εθνικών προγραμμάτων, καθώς και να υποστηρίξει μακροπρόθεσμα την καλύτερη υλοποίηση της ολοκληρωμένης προσέγγισης.

2 Δείτε: Ολοκληρωμένες κατευθυντήριες Γραμμές για την ανάπτυξη και την Απασχόληση (2005-2008) (COM(2005)141): Μικροοικονομικές κατευθυντήριες γραμμές – κατευθυντήρια γραμμή 14; Ανακοίνωση από την Επιτροπή: Πολιτική Συνοχής για τη Στήριξη της Ανάπτυξης και της Απασχόλησης: Στρατηγικές Κατευθυντήριες Γραμμές της Κοινότητας, 2007–13 (COM (2005) 299).

ΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΕΣ, ΔΟΜΗ, ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ

Ορισμοί και περιγραφές

Ομάδες στόχοι

Αυτό το κείμενο στοχεύει να δώσει συμβουλές στους αρμόδιους φορείς των κρατών-μελών για τη διαμόρφωση των εθνικών και περιφερειακών προγραμμάτων κατά τη χρηματοδοτική περίοδο 2007-13. Οι αρχές καλούνται να λάβουν υπόψη όλες τις πιθανές ομάδες-στόχους που θα μπορούσαν να επιδοθούν σε δραστηριότητες που σχετίζονται με τις περιοχές του δικτύου Natura 2000. Ο Πίνακας 1 ορίζει τις κατηγορίες των ομάδων-στόχων που περιλαμβάνονται. Οι κατηγορίες έχουν οριστεί, προκειμένου να διαχωρίσουν εκείνους με νόμιμα συμφέροντα στις εκτάσεις (π.χ. ιδιοκτήτες, μισθωτές), από τους υπόλοιπους.

Τύποι περιοχών Natura

Ο πίνακας 2, ορίζει τους τύπους περιοχών του δικτύου Natura 2000 που συμπεριλήφθηκαν στην ανάλυση των κανονισμών που παρουσιάζονται στην επόμενη ενότητα. Ο Οδηγός καλεί τους εθνικούς και περιφερειακούς φορείς να εξετάσουν τους παρακάτω τύπους περιοχών του δικτύου Natura 2000.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: ΟΜΑΔΕΣ-ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΤΩΝ ΠΟΡΩΝ

Δημόσιες διοικήσεις	Οι δημόσιες διοικήσεις είναι κυβερνητικά και δημόσια συμβουλευτικά σώματα, σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο. Οι δημόσιες διοικήσεις περιλαμβάνουν: κυβερνητικά γραφεία, όπως τμήματα και υπουργεία, περιφερειακά σώματα, όπως τοπική αυτοδιοίκηση, αρχές υδάτων, αρχές υγείας κ.λπ. Οι συμβουλές κάτω από αυτήν την επικεφαλίδα απευθύνονται σε διοικήσεις που γνωμοδοτούν για τη διαχείριση γαίων, αλλά δεν έχουν στην ιδιοκτησία τους γη.
Γεωργοί	Ιδιώτες ή οργανισμοί που επιδίδονται σε εμπορικές γεωργικές δραστηριότητες.
Δασοκόμοι	Ιδιώτες ή οργανισμοί που επιδίδονται σε εμπορικές δραστηριότητες δασοκομίας.
Ιδιώτες γαιοκτήμονες	Ιδιώτες ή ιδιωτικοί οργανισμοί που έχουν στην ιδιοκτησία τους γη (πχ ιδιοκτήτες ιδιωτικών δασών). Μπορεί να περιλαμβάνει εκείνους που επιδίδονται σε μη εμπορικές δραστηριότητες στη γη (όχι γεωργούς και δασοκόμους).
Δημόσιοι γαιοκτήμονες	Δημόσιοι οργανισμοί και διοικήσεις που έχουν στην ιδιοκτησία τους γη (πχ ιδιοκτήτες δημόσιων δασών). Μπορεί να περιλαμβάνει εκείνους που επιδίδονται σε μη εμπορικές δραστηριότητες στη γη (όχι γεωργούς και δασοκόμους).
αλιείες & υδατοκαλλιεργητές	Ιδιώτες ή οργανισμοί που επιδίδονται σε εμπορικές αλιευτικές και υδατοκαλλιεργητικές δραστηριότητες.
Διαχειριστές γαίων	Ιδιώτες ή οργανισμοί που διαχειρίζονται γη, αλλά δεν την έχουν στην ιδιοκτησία τους. Μπορεί να περιλαμβάνει εκείνους που επιδίδονται σε μη εμπορικές δραστηριότητες στη γη (όχι γεωργούς και δασοκόμους).
ΜΚΟ	Μη κυβερνητικές οργανώσεις που δεν έχουν στην ιδιοκτησία τους ούτε διαχειρίζονται γη, αλλά θέλουν να υποστηρίξουν το Natura 2000.
ΜΜΕ	Μικρές και μικρομεσαίες επιχειρήσεις, όπως ορίζονται στη Σύσταση της Επιτροπής 2003/361/ΕΚ της 6ης Μαΐου 2003 που αφορά στον ορισμό των πολύ μικρών, μικρών και μικρομεσαίων επιχειρήσεων, ΟJ L 124, σ. 36-41, 20 Μαΐου 2003.
Εκπαιδευτικοί οργανισμοί	Οργανισμοί που παρέχουν εκπαιδευτικά προγράμματα.
Άλλοι	Άλλοι ιδιώτες ή οργανισμοί που δεν εμπίπτουν σε καμία από τις προηγούμενες κατηγορίες.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2: ΤΥΠΟΙ ΠΕΡΙΟΧΩΝ NATURA 2000

Γεωργικές εκτάσεις	Μόνο καλλιεργούμενες γεωργικές εκτάσεις, που περιλαμβάνουν τα καλλιεργούμενα αγροκήπια.
Δάση	Δάση, που περιλαμβάνουν τους δασικούς σχηματισμούς dehesa και montado.
Άλλες χερσαίες εκτάσεις	Περιλαμβάνει αλπικές εκτάσεις, θάμνους, όλες τις άλλες εκτάσεις που δεν περιλαμβάνονται στις υπόλοιπες κατηγορίες (π.χ. λιβάδια που δεν ταξινομούνται ως καλλιεργούμενες γεωργικές εκτάσεις). Περιλαμβάνει εγκαταλεημένες γεωργικές εκτάσεις και αγροκήπια.
Εσωτερικά ύδατα	Ποταμοί, λίμνες, εσωτερικά (γλυκά) ύδατα.
Υγρότοποι	Έλη, βάλτοι, τέλματα, εκβολές ποταμών [μπορεί να υπάρχει κάποια επικάλυψη με τις παράκτιες ζώνες].
Παράκτιες ζώνες	Αμμόλοφοι, παραλίες, λασπότοποι, παράκτια ύδατα (μέχρι τα 12 ναυτικά μίλια) [μπορεί να υπάρχει κάποια επικάλυψη με τους υγρότοπους].
Θαλάσσιες ζώνες	Παράκτιες θαλάσσιες ζώνες (πέρα από τα 12 ναυτικά μίλια).

ΠΙΝΑΚΑΣ 3: ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΣΤΟ ΔΙΚΤΥΟ NATURA 2000

Κατηγοριοποίηση	Αρ.	Τύποι δραστηριοτήτων	Περαιτέρω περιγραφή
Θεσμοθέτηση περιοχών Natura 2000	1	Διαχείριση της διαδικασίας επιλογής περιοχών	Χρηματοδότηση για φορείς που υλοποιούν τη διαδικασία επιλογής.
	2	Επιστημονικές μελέτες/κατάλογοι απογραφής για τον προσδιορισμό των περιοχών – έρευνες, κατάλογοι απογραφής, χαρτογράφηση, αξιολόγηση συνθηκών	Επιστημονικές μελέτες, ερευνητικό προσωπικό, εργαστήρια και συσκέψεις, συγκρότηση βάσεων δεδομένων κ.λπ.
	3	Προετοιμασία αρχικού ενημερωτικού και διαφημιστικού υλικού	Περιλαμβάνονται εγχειρίδια, σεμινάρια, εργαστήρια, υλικά επικοινωνίας για επιμόρφωση και κατάρτιση.
	4	Πιλοτικά έργα	Αρχικά «δοκιμαστικά» έργα στις περιοχές.
Σχεδιασμός διαχείρισης	5	Προετοιμασία σχεδίων και στρατηγικών διαχείρισης	Εκπόνηση ή/και ενημέρωση σχεδίων διαχείρισης και δράσης, σχεδίων χρήσης της γης κ.λπ.
	6	Σύσταση φορέων διαχείρισης	Χρηματοδότηση έναρξης, μελέτες σκοπιμότητας, σχέδια διαχείρισης κ.λπ.
	7	Διαβούλευση – δημόσιες συσκέψεις, σύνδεσμος με γαιοκτήμονες	Περιλαμβάνει τις δαπάνες για τη διοργάνωση συσκέψεων και εργαστηρίων, τη δημοσίευση των αποτελεσμάτων διαβούλευσης, την οικονομική υποστήριξη των ενδιαφερόμενων κ.λπ. Μπορεί να περιλαμβάνει δραστηριότητες δικτύωσης (μετακινήσεις, συσκέψεις, εργαστήρια).
	8	Αναθεώρηση σχεδίων διαχείρισης, στρατηγικών και πλάνων	Αναθεώρηση και ενημέρωση των σχεδίων διαχείρισης και στρατηγικών.
	9	Λειτουργικές δαπάνες των φορέων διαχείρισης (συντήρηση των κτηρίων και του εξοπλισμού)	Περιλαμβάνονται: λειτουργικές δαπάνες για την κάλυψη της φθοράς των υποδομών, αναλώσιμα, έξοδα μετακίνησης, ενοίκια, μισθωτήρια κ.λπ.
	10	Συντήρηση εγκαταστάσεων για δημόσια πρόσβαση και χρήση των περιοχών, εργασίες ερμηνείας, παρατηρητήρια και στέγαστρα κ.λπ.	Περιλαμβάνει δαπάνες που σχετίζονται με οδηγούς, χάρτες, σχετικό προσωπικό.
	11	Προσωπικό (υπάλληλοι προστασίας/έργων, αγροφύλακες/δασικοί υπάλληλοι, εργάτες)	Τρέχουσες δαπάνες προσωπικού.
Διαρκής διαχείριση και επίβλεψη οικότοπων	12	Διαχειριστικά μέτρα προστασίας – συντήρηση και βελτίωση της καλής κατάστασης διατήρησης των οικότοπων	Περιλαμβάνει εργασίες αποκατάστασης, περάσματα άγριας ζωής, διαχείριση ειδικών οικότοπων, προετοιμασία σχεδίων διαχείρισης.
	13	Διαχειριστικά μέτρα προστασίας – συντήρηση και βελτίωση της καλής κατάστασης διατήρησης των ειδών	Περιλαμβάνει εργασίες αποκατάστασης, περάσματα άγριας ζωής, διαχείριση συγκεκριμένων ειδών (χλωρίδα και πανίδα), σχέδια.
	14	Διαχειριστικά μέτρα προστασίας σε σχέση με εισβάλλοντα ξένα είδη (ΕΞΕ)	Περιλαμβάνει εργασίες αποκατάστασης, υποδομή, διαχείριση συγκεκριμένων ειδών, προετοιμασία σχεδίων διαχείρισης.
Συνεχής διαχείριση οικότοπων και παρακολούθηση	15	Υλοποίηση πλάνων διαχείρισης και συμφωνιών με ιδιοκτήτες και διαχειριστές γαιών ή υδάτων για την ακολούθηση συγκεκριμένων διαδικασιών	Περιλαμβάνει: <ul style="list-style-type: none"> Γεωργοπεριβαλλοντικά μέτρα, π.χ. μεθόδους παραγωγής φιλικές προς την άγρια ζωή, αποκατάσταση οικότοπων σε γεωργικές εκτάσεις, εκτακτική κτηνοτροφία, προστασία λιμνώνων κ.λπ. Δασοπεριβαλλοντικά μέτρα, π.χ. δημιουργία ζωνών μη εκμετάλλευσης, διατήρηση νεκρού ξύλου, έλεγχος ή εξάλειψη των εισβαλλόντων ξένων ειδών, διαδικασίες δεντροφύτευσης ή αναδάσωσης, διαχείριση ειδικής βλάστησης κ.λπ. Υδατοπεριβαλλοντικά μέτρα, π.χ. διατήρηση οικότοπων σε υδατοκαλλιεργητικές ζώνες κ.λπ. (σχετίζεται περισσότερο με την υδατοκαλλιέργεια παρά με την αλιεία).
	16	Παροχή υπηρεσιών, αποζημίωση για παραίτηση από δικαιώματα και απώλεια εσόδων, ανάπτυξη «συνδέσμου» αποδοχής με τους γείτονες	Δαπάνες αποζημίωσης π.χ. προς τους γεωργούς, τους δασοκόμους ή άλλους γαιοκτήμονες ή χρήστες γαιών για παραίτηση από έσοδα, ως αποτέλεσμα των διαδικασιών διαχείρισης που απαιτούνται για το δίκτυο Natura 2000.
	17	Επίβλεψη και επιτήρηση	Αναφέρεται κυρίως σε εφάπαξ δαπάνες που σχετίζονται με δραστηριότητες επίβλεψης και επιτήρησης, π.χ. ανάπτυξη σχεδίων παρακολούθησης, μεθόδους και εξοπλισμό, επιμόρφωση του προσωπικού.
	18	Διαχείριση κινδύνων (πρόληψη και έλεγχος πυρκαγιών, πλημμύρες κ.λπ.)	Περιλαμβάνει την προετοιμασία σχεδίων επίβλεψης και πυροπροστασίας, την ανάπτυξη σχετικών υποδομών και την αγορά εξοπλισμού.
	19	Επιτήρηση των περιοχών	Περιλαμβάνει διαρκείς δραστηριότητες επιτήρησης, επίβλεψης και περιπολίας. Μπορεί να περιλαμβάνει δαπάνες προσωπικού, αναλώσιμα, μετακινήσεις κ.λπ., προκειμένου να υλοποιηθούν δραστηριότητες επιτήρησης και περιφρούρησης, περιλαμβανομένης της επιτήρησης για τον έλεγχο επιβλαβών ψυχαγωγικών και οικονομικών δραστηριοτήτων, και την προστασία από καταστροφικές πυρκαγιές.
	20	Παροχή ενημερωτικού και διαφημιστικού υλικού	Περιλαμβάνει τη σύσταση δικτύων επικοινωνίας, την παραγωγή ενημερωτικών δελτίων και υλικών ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης, τη δημιουργία και τη διατήρηση ιστοσελίδων κ.λπ.
	21	Επιμόρφωση και εκπαίδευση	Περιλαμβάνει την παραγωγή εγχειριδίων, σεμιναρίων, εργαστηρίων, υλικών επικοινωνίας.
	22	Εγκαταστάσεις που ενθαρρύνουν τη χρήση επισκεπτών και την εκτίμηση των περιοχών Natura 2000	

Επενδυτικές δαπάνες	23	Αγορά γης, που περιλαμβάνει αποζημίωση για δικαιώματα ανάπτυξης	Αγορά γης για την εξυπηρέτηση της περιβαλλοντικής προστασίας και των πλάνων διαχείρισης.
	24	Υποδομή που απαιτείται για την αποκατάσταση οικότοπων ή ειδών	Περιλαμβάνει ένα σύνολο μέτρων για τη δημιουργία ειδικών υποδομών για τη διαχείριση του περιβάλλοντος, π.χ. για τη διαχείριση των υδάτων σε τυρφοειδείς βούρκους και βάλτους. Μπορεί να περιλαμβάνει την αγορά εξοπλισμού (σχετικά με τη λειτουργία ιδρυμάτων και δράσεων προστασίας και διαχείρισης, όπως εξοπλισμός γραφείου και τεχνολογιών πληροφορικής, υλικά επίβλεψης, σκάφη, καταδυτικός εξοπλισμός, φωτογραφικές μηχανές κ.λπ.)
	25	Υποδομή για δημόσια πρόσβαση, εργασίες ερμηνείας, παρατηρητήρια και στέγαστρα κ.λπ.	Υποδομή για δημόσια χρήση που συντελεί στην περιβαλλοντική διαχείριση και προστασία (π.χ. υποδομή που αυξάνει την άνεση και ψυχαγωγική αξία των περιοχών, όπως η σήμανση, τα μονοπάτια, τα παρατηρητήρια και τα κέντρα επισκεπτών). Μπορεί να περιλαμβάνει την αγορά εξοπλισμού (για τη λειτουργία ιδρυμάτων και δράσεων προστασίας και διαχείρισης, όπως εξοπλισμός γραφείου και τεχνολογιών πληροφορικής, υλικά επίβλεψης, σκάφη, καταδυτικός εξοπλισμός, φωτογραφικές μηχανές κ.λπ.)

Τύποι δραστηριοτήτων

Ο βαθμός καταλληλότητας για χρηματοδότηση των δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τη διαχείριση των περιοχών Natura 2000 α ποικίλλει. Γ' αυτόν το λόγο, οι δραστηριότητες έχουν κατηγοριοποιηθεί και οριστεί στον πίνακα 3. Αυτή η λίστα με τις 25 δραστηριότητες έχει υιοθετηθεί από τη λίστα που περιλαμβάνεται στο Παράρτημα 3 στην Ανακοίνωση της Επιτροπής για τη χρηματοδότηση του Natura 2000 (COM(2004)431 τελικό), η οποία με τη σειρά της προέκυψε από τη λίστα κατηγοριών που καθορίστηκαν από την Ομάδα Εργασίας για το Άρθρο 8 και συμπεριλήφθηκαν στην Τελική Αναφορά της για τη χρηματοδότηση του Natura 2000³.

Η ομάδα εργασίας αναγνώρισε ότι ο ορισμός του τύπου και του πεδίου δραστηριοτήτων δεν είναι σαφής και ότι τα κράτη-μέλη μπορεί να υιοθετήσουν αρκετά διαφορετικές προσεγγίσεις στην κατηγοριοποίηση και την περιγραφή τους. Αυτό το σημείο αναγνωρίζεται και από τους συντάκτες του παρόντος Οδηγού. Εάν οι φορείς του κράτους-μέλους ενδιαφέρονται να λάβουν Κοινοτική συγχρηματοδότηση για μια δραστηριότητα διαχείρισης που δεν φαίνεται να καλύπτεται στην παρακάτω λίστα, συνιστάται να επικοινωνήσουν με το προσωπικό στη Γενική Διεύθυνση Περιβάλλοντος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, το οποίο θα είναι σε θέση να τους βοηθήσει σε θέματα ερμηνείας.

Δομή & περιεχόμενο

Πληροφορίες για τις χρηματοδοτικές δυνατότητες από τους διάφορους Κοινοτικούς πόρους παρουσιάζονται για καθέναν από τους 25 τύπους δραστηριότητα μια σειρά πινάκων. Κάθε πίνακας παρέχει αναφορές στα **Άρθρα** των Κανονισμών της ΕΕ που σχετίζονται με τη συγκεκριμένη δραστηριότητα. Σχετικά με κάθε Άρθρο, παρέχονται οι ακόλουθες πληροφορίες:

- Αριθμός άρθρου
- Θέμα άρθρου (τίτλος)
- Πιθανές ομάδες-στόχοι*
- Πιθανοί τύποι περιοχής*
- Περιορισμοί περιοχής όσον αφορά στην καταλληλότητα (π.χ. περιορισμοί περιοχής για τα Διαρθρωτικά Ταμεία)
- Άλλοι πιθανοί περιορισμοί/σημειώσεις
- Πιθανά παραδείγματα χρήσης του Άρθρου στη διαχείριση των περιοχών Natura

* Αυτές οι πληροφορίες δεν περιλαμβάνονται στους πίνακες για τα Διαρθρωτικά Ταμεία/Ταμείο Συνοχής, επειδή δεν μπορούν να εφαρμοστούν λόγω της μορφής αυτών των Κανονισμών.

3 Δείτε: http://europa.eu.int/comm/environment/nature/nature_conservation/natura_2000_network/fi-nancing_natura_2000/art8_working_group/pdf/final_report_en.pdf Κάποιες αλλαγές/προσθήκες έχουν γίνει σε αυτόν τον κατάλογο, σύμφωνα με υπόδειξη της Συνοδού Ομάδας Εργασίας αυτού του προγράμματος.

Εφαρμογή

Τα Ευρωπαϊκά Ταμεία που αναλύθηκαν για την παραγωγή του παρόντος Οδηγού λειτουργούν σύμφωνα με τα συστήματα και τις απαιτήσεις που ορίζονται στους συγκεκριμένους Κανονισμούς τους. Η ανάλυση ευκαιριών που παρουσιάζεται στους πίνακες που ακολουθούν στην Ενότητα 5 βασίζεται στο κείμενο των Κανονισμών της ΕΕ για κάθε μεμονωμένο Ταμείο.

Για τα Ταμεία που λειτουργούν σύμφωνα με μια διαδικασία προγραμματισμού, είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι η διαθεσιμότητα των πόρων για μια συγκεκριμένη «επιτόπια» δραστηριότητα, θα εξαρτηθεί από το περιεχόμενο διάφορων στρατηγικών και επιχειρησιακών εγγράφων, που περιλαμβάνουν:

- Το κείμενο του Κανονισμού, όπως δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα.
- Τα περιεχόμενα «στρατηγικών» προγραμμάτων και σχεδίων (π.χ. εθνικών στρατηγικών σχεδίων για το ΕΤΑ, σχεδίων εθνικής στρατηγικής για το ΕΓΤΑΑ, εθνικών στρατηγικών πλαισίων αναφοράς για το ΕΤΠΑ και το ΕΚΤ). Αυτά καταρτίζονται από τα κράτη-μέλη.
- Τα περιεχόμενα «επιχειρησιακών» εθνικών ή περιφερειακών προγραμμάτων (π.χ. προγραμμάτων αγροτικής ανάπτυξης με το ΕΓΤΑΑ, εθνικών επιχειρησιακών προγραμμάτων με το ΕΤΑ, επιχειρησιακών προγραμμάτων με τα Διαρθρωτικά Ταμεία και το Ταμείο Συνοχής, εθνικών ετήσιων προτεραιοτήτων για το LIFE+).

Αυτά τα «επίπεδα» λεπτομερειακού προγραμματισμού επιτρέπουν σε κάθε κράτος-μέλος ή/και περιφέρεια να προσδιορίσει τα ζητήματα με το μεγαλύτερο τοπικό ενδιαφέρον και να βάλει προτεραιότητα στα κονδύλια, προκειμένου να αντιμετωπιστούν αυτά τα ζητήματα. Το πλήθος λεπτομερειών που περιλαμβάνονται σε κάθε επίπεδο ποικίλλει ανάλογα με το Ταμείο. Για παράδειγμα, τα προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης που θα αναπτυχθούν με το ΕΓΤΑΑ θα περιέχουν πολύ λεπτομερείς περιγραφές μεμονωμένων μέτρων που μπορούν να χρηματοδοτηθούν. Αντίθετα, τα σχέδια και τα προγράμματα που απαιτούνται για το ΕΤΠΑ, το ΕΚΤ και το Ταμείο Συνοχής είναι πιο στρατηγικά και δεν θα περιέχουν λεπτομερείς περιγραφές των μέτρων. Σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, η Επιτροπή δεν έχει πρωταρχική ευθύνη για τον καθορισμό των περιεχομένων των προγραμμάτων, αλλά μπορεί να διαδραματίζει ρόλο στον έλεγχο της συμμόρφωσης των προγραμμάτων με τις προτεραιότητες της Κοινότητας, όπως αυτές ορίζονται στους Κανονισμούς ή στις Στρατηγικές Κατευθυντήριες Γραμμές. Στο παρελθόν, τα Υπουργεία Οικονομίας, Περιβάλλοντος, Γεωργίας και Ανάπτυξης (μεταξύ άλλων) έχουν συμμετάσχει στην κατάρτιση προγραμμάτων για χρήση των Κοινοτικών Πόρων.

Οι χρήστες του Οδηγού πρέπει να σημειώσουν ότι τα άρθρα που αναγράφονται στους Πίνακες δεν οδηγούν όλα τα κράτη-μέλη σε πανομοιότυπες ευκαιρίες αναφορικά στις συγκεκριμένες δραστηριότητες. Οι χρηματοδοτικές δυνατότητες υπόκεινται πάντα στο ευρύτερο πλαίσιο και τους στόχους του Κανονισμού (π.χ. περιφερειακή ανάπτυξη) και, σε ορισμένες περιπτώσεις, το ίδιο το Άρθρο μπορεί να περιοριστεί σε ένα συγκεκριμένο περιεχόμενο (π.χ. πρόληψη κινδύνων, ανανεώσιμες ενέργειες). Η διαχείριση των περιοχών Natura 2000 εύλογα αποτελείται από ένα σύνολο μέτρων που, ανάλογα με την εν λόγω περιοχή, μπορεί να χρηματοδοτηθούν μέσω διαφορετικών Ευρωπαϊκών Ταμείων και διαφορετικών Άρθρων. Στην πραγματικότητα, οι διαχειριστές θα χρειαστούν ισχυρές ικανότητες στην αξιολόγηση πόρων και προγραμμάτων, προκειμένου να αντιστοιχίσουν τις χρηματοδοτικές ανάγκες για το Natura 2000 με όλους τους υπάρχοντες χρηματοδοτικούς πόρους της ΕΕ και εκτός ΕΕ.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Ο συγκεκριμένος Οδηγός δεν προορίζεται να αντικαταστήσει τη διεξαγωγή τοπικής έρευνας σχετικά με τις χρηματοδοτικές ευκαιρίες – πολλά κράτη-μέλη χειρίζονται χρηματοδοτικά προγράμματα που είναι ανεξάρτητα από τους Κοινοτικούς πόρους, αλλά μπορούν να εφαρμοστούν στις περιοχές Natura 2000. Ο Οδηγός αυτός περιέχει πληροφορίες μόνο για τους κύριους Κοινοτικούς πόρους.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ

Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο για την Αγροτική Ανάπτυξη (ΕΓΤΑΑ)

Κανονισμός Συμβουλίου (ΕΚ) αριθ 1698/2005 της 20η Σεπτεμβρίου 2005 για τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ). Επίσημη Εφημερίδα L 277/2 21.10.2005.

Δείτε επίσης: Στρατηγικές Κατευθυντήριες Γραμμές της Κοινότητας για την Αγροτική Ανάπτυξη. Επίσημη Εφημερίδα L.55/20 25.02.2006.

Στόχοι

Οι στόχοι του ΕΓΤΑΑ ορίζονται στο Άρθρο 4. Η στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης θα συμβάλει στην επίτευξη των ακόλουθων στόχων:

- βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της γεωργίας και της δασοκομίας μέσω της παροχής στήριξης για αναδιάρθρωση, ανάπτυξη και καινοτομία·
- βελτίωση του περιβάλλοντος και της υπαίθρου, παρέχοντας στήριξη στη διαχείριση της γης·
- βελτίωση της ποιότητας ζωής στις αγροτικές περιοχές και ενθάρρυνση της διαφοροποίησης της οικονομικής δραστηριότητας.

Προγραμματισμός

Το ΕΓΤΑΑ θα λειτουργήσει σύμφωνα με μια προσέγγιση προγραμματισμού για τη χρηματοδοτική περίοδο 2007-13. Οι φορείς των κρατών-μελών απαιτείται να αναπτύξουν Εθνικά Σχέδια Στρατηγικής (ΕΣΣ) και Προγράμματα Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ), τοποθετώντας έτσι τις Κοινωνικές προτεραιότητες, όπως εμπεριέχονται στον Κανονισμό και τις Στρατηγικές Κατευθυντήριες Γραμμές, στο εθνικό/περιφερειακό πλαίσιο. Σε πολλές περιπτώσεις, θα υπάρχουν εθνικές ή περιφερειακές προτεραιότητες για συγκεκριμένα προβλήματα.

Ο Κανονισμός του ΕΓΤΑΑ ορίζει την απαιτούμενη διαδικασία για την ανάπτυξη και την υιοθέτηση των ΕΣΣ και των ΠΑΑ, καθώς και τα απαιτούμενα περιεχόμενα/δομή (βλ. Τίτλους II και III). Οι δραστηριότητες που δεν περιλαμβάνονται στα προγράμματα Αγροτικής Ανάπτυξης δεν μπορούν να χρηματοδοτηθούν από το ΕΓΤΑΑ. Επομένως, είναι σημαντικό οι ανάγκες και οι στόχοι που αφορούν στη διαχείριση των περιοχών του δικτύου Natura 2000 να ενσωματωθούν στα Εθνικά Σχέδια Στρατηγικής και, ακολούθως, οι σχετικές ενέργειες/μέτρα να περιληφθούν στα ΠΑΑ, σε περίπτωση που οι φορείς προτίθενται να χρησιμοποιήσουν το ΕΓΤΑΑ για τη συγχρηματοδότηση τέτοιων δραστηριοτήτων.

Οι εφαρμοστικοί κανονισμοί του ΕΓΤΑΑ παρέχουν περισσότερες λεπτομέρειες για το πώς τα κράτη-μέλη θα πρέπει να εφαρμόσουν τα μέτρα του Κανονισμού αριθ. 1698/2005. Αυτοί οι Κανονισμοί περιλαμβάνουν: τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1974/2006 της Επιτροπής, της 15ης Δεκεμβρίου 2006, για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του Συμβουλίου (ΕΚ) αριθ. 1698/2005 για τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ)⁴ και ο Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1975/2006 της Επιτροπής, της 7ης Δεκεμβρίου 2006, για τη θέσπιση λεπτομερών διατάξεων εφαρμογής τους κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1698/2005 όσον αφορά την εφαρμογή διαδικασιών ελέγχου και την πολλαπλή συμμόρφωση σε σχέση με μέτρα στήριξης της αγροτικής ανάπτυξης⁵.

Χρηματοδότηση

Το ΕΓΤΑΑ έχει δομηθεί σύμφωνα με 4 «άξονες» αγροτικής ανάπτυξης και οι ελάχιστες δαπάνες για κάθε άξονα ποικίλλουν, ως εξής:

Τα κράτη-μέλη έχουν την ευελιξία να διαμοιράσουν τις δαπάνες στους τέσσερις άξονες, εφόσον τηρούνται τα ελάχιστα όρια. Ο άξονας 4 για το Leader αναπτύσσεται ως εγκάρσια προσέγγιση, που μπορεί να οδηγήσει σε ολοκληρωμένη αγροτική ανάπτυξη, καλύπτοντας πτυχές κάθε άξονα ή και των τριών (βλ. πλαίσιο). Πρέπει να σημειωθεί ότι ενδέχεται να υπάρχει ανταγωνισμός για τη χρηματοδότηση μεταξύ των μέτρων σε εθνικό επίπεδο, εξαιτίας του μεγέθους του συνολικού προϋπολογισμού της ΕΕ για την περίοδο 2007-13. Τα μέτρα που στηρίζουν το δίκτυο Natura 2000 πρέπει να προωθηθούν δυναμικά από τους ενδιαφερόμενους έναντι άλλων ανταγωνιστικών μέτρων. Επομένως, η ανάγκη για δυναμική θεώρηση είναι πρωταρχικής σημασίας. Οι ενδιαφερόμενοι και οι εθνικές διοικήσεις πρέπει να επιδιώκουν τη χρήση των διαθέσιμων επιλογών στα πλαίσια του ΕΓΤΑΑ, προκειμένου να παρέχουν ολοκληρωμένη αγροτική ανάπτυξη. Αυτό σημαίνει επιλογή μέτρων που συνεπάγονται οφέλη όχι μόνο για το περιβάλλον και το δίκτυο Natura, αλλά και για την τοπική οικονομία και κοινωνία.

4 Δείτε: http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/el/oj/2006/l_368/l_36820061223el00150073.pdf

5 Δείτε: http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/el/oj/2006/l_368/l_36820061223el00740084.pdf

LEADER

Το Leader συνιστά τον τέταρτο άξονα του ΕΓΤΑΑ και θα συμβάλει στις προτεραιότητες των πρώτων τριών Αξόνων (δηλ. βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, του περιβάλλοντος, της υπαίθρου και της ποιότητας της αγροτικής ζωής και διαφοροποίηση της αγροτικής οικονομίας), καθώς και στην ενθάρρυνση της αγροτικής ανάπτυξης «από κάτω προς τα πάνω» και της βελτιωμένης διακυβέρνησης. Περίπου το 5% των συνολικών πόρων του ΕΓΤΑΑ θα διανεμηθεί στον άξονα Leader (2,5% για τα νέα κράτη-μέλη). Οι τοπικές στρατηγικές του Leader βασίζονται σε περιοχές, για να κάνουν βέλτιστη χρήση των υπαρχόντων πόρων και να επωφεληθούν από μια κοινή ταυτότητα. Οι εταιρικές σχέσεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα, που ονομάζονται ομάδες τοπικής δράσης (ΟΤΔ), προσδιορίζουν τις αναπτυξιακές τους ανάγκες μέσα στις δικές τους αγροτικές κοινότητες. Κατόπιν, αυτές ορίζονται σε ένα σχέδιο ανάπτυξης. Η χρηματοδότηση του Leader βοηθά αυτές τις ομάδες τοπικής δράσης να ενθαρρύνουν και να στηρίζουν την ανάπτυξη καινοτόμων έργων μικρής κλίμακας, που ικανοποιούν τις ανάγκες τοπικής ανάπτυξης με βιώσιμο τρόπο. Το Leader προωθεί τη συνεργασία μεταξύ των ΟΤΔ σε διάφορες ευρωπαϊκές χώρες, για την κοινή ανάπτυξη έργων και τη δημιουργία δικτύων σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο, καθώς και στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σε παλιότερες περιόδους προγραμματισμού, πολλά έργα του Leader είχαν σαφή οφέλη για το Natura 2000. Το βασικό όφελος του Leader δεν έγκειται στο μεγάλο ποσό της χρηματοδότησης για μεμονωμένα μέτρα στο δίκτυο Natura αλλά στην προσέγγιση, που προωθεί τη συνεργασία τοπικών παραγόντων και την ανάπτυξη ολοκληρωμένων έργων. Επομένως, ενδείκνυται ιδιαίτερα για περιοχές με στρατηγικές που συνδυάζουν την προστασία της φύσης και τη χρήση γαιών με βιώσιμο τρόπο, όπως η ενίσχυση της αξίας των περιοχών του Natura 2000, π.χ. με τον οικουρισμό ή την προώθηση βιώσιμων τοπικών προϊόντων. Παραδείγματα παλαιότερων έργων και προγραμμάτων του Leader, καθώς και περισσότερες πληροφορίες, βρίσκονται στη διεύθυνση: http://europa.eu.int/comm/agriculture/rur/leaderplus/index_en.htm

ΠΙΝΑΚΑΣ 4: ΑΞΟΝΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΕΓΤΑΑ

	Ελάχιστες δαπάνες (%)
1. Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας στον τομέα της γεωργίας και της δασοκομίας.	10
2. Βελτίωση του περιβάλλοντος και της υπαίθρου.	25
3. Ποιότητα ζωής στις αγροτικές περιοχές και διαφοροποίηση της αγροτικής οικονομίας.	10
4. Leader	5

ΠΙΝΑΚΑΣ 5: ΒΑΣΙΚΕΣ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ ΣΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΓΤΑΑ

Δράση	Ημερομηνία
Γνωμοδότηση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για τις Στρατηγικές Κατευθυντήριες Γραμμές της Κοινότητας για την Αγροτική Ανάπτυξη, Υιοθέτηση από το Συμβούλιο των Στρατηγικών Κατευθυντήριων Γραμμών	Φεβρουάριος 2006
Διαβούλευση των κρατών-μελών για τα ΕΣΣ	Ιανουάριος – Μάρτιος 2006
Υιοθέτηση των Κανονισμών υλοποίησης από την Επιτροπή	Απρίλιος-Ιούνιος 2006

- 6 **ΣΗΜΕΙΩΣΗ:** Αυτός ο Τεχνικός Οδηγός δεν πρέπει να χρησιμοποιηθεί σε αντικατάσταση των δημοσιευμένων Κανονισμών που περιέχουν το πλήρες νομικό κείμενο που διέπει τη λειτουργία των Ταμείων.

Υποβολή των ΕΣΣ από τα κράτη-μέλη	Μάρτιος – Μάιος 2006, δηλ. το πολύ 3 μήνες μετά την υιοθέτηση των Στρατηγικών Κατευθυντήριων Γραμμών της Κοινότητας, αλλά εξαρτάται από την υιοθέτηση του γενικού Κανονισμού για τα Διαρθρωτικά Ταμεία.
Υποβολή των ΠΑΑ από τους αρμόδιους φορείς	Τουλάχιστον 2 μήνες – το πολύ 4 μήνες μετά την υποβολή των ΕΣΣ
Διαπραγμάτευση των ΠΑΑ μεταξύ της Επιτροπής και των κρατών-μελών	6 μήνες μετά την υποβολή των ΠΑΑ
Έναρξη των ΕΣΣ και των ΠΑΑ	1 Ιανουαρίου 2007

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Ο παραπάνω πίνακας παρέχει ημερομηνίες κατά προσέγγιση μόνο, δεδομένου ότι η μόνη σίγουρη ημερομηνία είναι η 1η Ιανουαρίου 2007 για την έναρξη των ΕΣΣ και των ΠΑΑ. Περαιτέρω καθυστέρηση στην οριστικοποίηση των Χρηματοδοτικών Προοπτικών θα μπορούσε να οδηγήσει στην αναβολή της οριστικοποίησης των ΕΣΣ και των ΠΑΑ εκ μέρους των κρατών-μελών, έως ότου υπάρξει ένα σαφές πλαίσιο προϋπολογισμού, σύμφωνα με το οποίο μπορούν να λειτουργήσουν τα Προγράμματά τους.

ΠΙΝΑΚΑΣ 6: ΛΙΣΤΑ ΒΑΣΙΚΩΝ ΑΡΘΡΩΝ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΕΓΤΑΑ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΔΙΚΤΥΟ NATURA 2000⁶

Άρθρο	Κείμενο
20(α)(i)	Επαγγελματική κατάρτιση και δράσεις ενημέρωσης, συμπεριλαμβανομένης της διάδοσης επιστημονικών γνώσεων και καινοτόμων πρακτικών, για τα άτομα που απασχολούνται στους τομείς της γεωργίας, των τροφίμων και της δασοκομίας.
20(β)(ii)	Βελτίωση της οικονομικής αξίας των δασών.
20(β)(vi)	Αποκατάσταση του γεωργικού παραγωγικού δυναμικού που έχει πληγεί από φυσικές καταστροφές και εισαγωγή των κατάλληλων δράσεων πρόληψης.
36(α)(i)	Ενισχύσεις για φυσικά μειονεκτήματα σε γεωργούς ορεινών περιοχών.
36(α)(ii)	Ενισχύσεις στους γεωργούς περιοχών με μειονεκτήματα εκτός των ορεινών περιοχών.
36(α)(iii)	Ενισχύσεις Natura 2000 και ενισχύσεις που συνδέονται με την οδηγία 2000/60/ΕΚ.
36(α)(iv)	Γεωργοπεριβαλλοντικές ενισχύσεις.
36(α)(vi)	Στήριξη για μη παραγωγικές επενδύσεις [γεωργικές εκτάσεις].
36(β)(i)	Πρώτη δάσωση γεωργικών γαιών.
36(β)(ii)	Πρώτη εγκατάσταση γεωργοδασοκομικών συστημάτων σε γεωργική γη.
36(β)(iii)	Πρώτη δάσωση μη γεωργικών γαιών.
36(β)(iv)	Ενισχύσεις Natura 2000 [δάση].
36(β)(v)	Δασοπεριβαλλοντικές ενισχύσεις.
36(β)(vi)	Αποκατάσταση δασοκομικού δυναμικού και εισαγωγή δράσεων πρόληψης.
36(β)(vii)	Στήριξη για μη παραγωγικές επενδύσεις [δάση].
52(α)(i)	Διαφοροποίηση προς μη γεωργικές δραστηριότητες.
52(α)(iii)	Ενθάρρυνση τουριστικών δραστηριοτήτων.
52(β)(iii)	Διατήρηση και αναβάθμιση της αγροτικής κληρονομιάς.
52(γ)	Ένα μέτρο κατάρτισης και ενημέρωσης για οικονομικούς φορείς, οι οποίοι δραστηριοποιούνται στους τομείς που καλύπτονται από τον άξονα 3.
52(δ)	Ένα μέτρο απόκτησης δεξιοτήτων και συντονισμού με στόχο την προπαρασκευή και υλοποίηση μιας στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης.
63	Leader

Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας

Κανονισμός Συμβουλίου (ΕΚ) αριθ. 1198/2006 της 27ης Ιουλίου 2006 για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας.

Στόχοι

Οι στόχοι του Ευρωπαϊκού Ταμείου Αλιείας (ΕΤΑ) ορίζονται στο Άρθρο 4. Περιλαμβάνουν (μεταξύ άλλων):

- τη στήριξη της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής (ΚΑΠ),
- τη συμβολή στην προστασία του περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων, όπου σχετίζονται με τον αλιευτικό κλάδο,
- την ενθάρρυνση της βιώσιμης ανάπτυξης και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής σε περιοχές με δραστηριότητες στον αλιευτικό κλάδο.

Προγραμματισμός

Για τη χρηματοδοτική περίοδο 2007-13 το ΕΤΑ θα λειτουργήσει σύμφωνα με μια προσέγγιση προγραμματισμού. Θα ζητηθεί από τους φορείς των κρατών-μελών να αναπτύξουν και να υιοθετήσουν Εθνικά Στρατηγικά Σχέδια (ΕΣΣ), που θα ορίζουν μια στρατηγική για τους αλιευτικούς τομείς τους σε σχέση με την ΚΑΠ, καθώς και Εθνικά Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΕΕΠ), που θα προσδιορίζουν τον τρόπο διάθεσης των χρημάτων του ΕΤΑ σύμφωνα με τα ΕΣΣ.

Ο Κανονισμός του ΕΤΑ ορίζει την απαιτούμενη διαδικασία για την ανάπτυξη και την υιοθέτηση των ΕΣΣ και τα απαιτούμενα περιεχόμενα/δομή (βλ. ΕΤΑ, Άρθρο 15). Τα ΕΕΠ είναι πιο εξειδικευμένα και εστιασμένα σε σύγκριση με τα ΕΣΣ και θα ορίζουν τον τρόπο με τον οποίο τα κράτη-μέλη προτίθενται να αξιοποιήσουν τους πόρους του ΕΤΑ (βλ. ΕΤΑ, Άρθρο 17). Επομένως, θα ορίζουν το πλαίσιο για την υλοποίηση των πολιτικών και των προτεραιοτήτων που θα συγχρηματοδοτηθούν από το ΕΤΑ. Συνεπώς, μια δραστηριότητα δεν πρέπει να χρηματοδοτηθεί από το ΕΤΑ, αν δεν περιλαμβάνεται στο ΕΕΠ. Κατά συνέπεια, είναι σημαντικό οι δραστηριότητες που αφορούν στη διαχείριση των περιοχών Natura 2000 να περιλαμβάνονται στα ΕΕΠ, αν οι φορείς προτίθενται να χρησιμοποιήσουν το ΕΤΑ για τη συγχρηματοδότηση τέτοιων δραστηριοτήτων.

ΠΙΝΑΚΑΣ 7: ΒΑΣΙΚΕΣ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ ΣΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΕΤΑ

Δράση	Ημερομηνία
Υποβολή των ΕΣΣ από τα κράτη-μέλη	Το αργότερο, κατά την υποβολή των ΕΕΠ
Υποβολή των ΕΕΠ από τα κράτη-μέλη	Μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2006
Η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει από τα κράτη-μέλη να τροποποιήσουν τα ΕΕΠ	Εντός 2 μηνών από την υποβολή του ΕΕΠ
Έγκριση των ΕΕΠ από την Επιτροπή	Μέχρι 4 μήνες μετά την υποβολή των συμφωνημένων ΕΕΠ
Έναρξη των ΕΕΠ	1 Ιανουαρίου 2007
Διάλογος για τις εμπειρίες υλοποίησης των ΕΣΣ, που διοργανώνεται από την Επιτροπή και βασίζεται σε έγγραφες υποβολές των κρατών-μελών	21 Δεκεμβρίου 2011

ΠΙΝΑΚΑΣ 8: ΛΙΣΤΑ ΒΑΣΙΚΩΝ ΑΡΘΡΩΝ ΣΤΟΝ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ ΤΟΥ ΕΤΑ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΔΙΚΤΥΟ NATURA 2000⁷

Άρθρο	Κείμενο
4	Στόχοι
21	Φάσμα μέτρων για τον Άξονα Προτεραιοτήτων 1: αναφ. 21(ε) κοινωνικοοικονομική αποζημίωση για στήριξη της διαχείρισης στόλου, που περιλαμβάνει επαγγελματική κατάρτιση
27(1)(α)	Το Ταμείο μπορεί να συμβάλει στη χρηματοδότηση κοινωνικοοικονομικών μέτρων που προτείνονται από τα κράτη-μέλη για τους αλιείς που επηρεάζονται από εξελίξεις στην αλιεία και τα οποία αφορούν: 1(α) τη διαφοροποίηση δραστηριοτήτων με στόχο την προώθηση πολλαπλής απασχόλησης για αλιείς
27(1)(γ)	Το Ταμείο μπορεί να συμβάλει στη χρηματοδότηση κοινωνικοοικονομικών μέτρων που προτείνονται από τα κράτη-μέλη για τους αλιείς που επηρεάζονται από εξελίξεις στην αλιεία και τα οποία αφορούν: 1(γ) σχέδια για επανεκπαίδευση σε επαγγέλματα εκτός της θαλάσσιας αλιείας
28	Φάσμα μέτρων για τον Άξονα Προτεραιοτήτων 2: αναφ. - παρέμβαση στην παραγωγή υδατοκαλλιέργειας
29(1)(β)	Εφαρμογή μεθόδων υδατοκαλλιέργειας που μειώνουν σημαντικά τις αρνητικές επιπτώσεις ή βελτιώνουν τις θετικές επιπτώσεις στο περιβάλλον, σε σύγκριση με τη συνήθη πρακτική στον τομέα της υδατοκαλλιέργειας
29(1)(γ)	Στήριξη παραδοσιακών δραστηριοτήτων υδατοκαλλιέργειας, σημαντικών για τη διατήρηση και την ανάπτυξη του οικονομικού και κοινωνικού ιστού και του περιβάλλοντος
30(2)(α)	Μορφές υδατοκαλλιέργειας που συμβάλλουν στην προστασία και τη βελτίωση του περιβάλλοντος, των φυσικών πόρων και της γενετικής ποικιλότητας, καθώς και της διαχείρισης των χαρακτηριστικών των ζωνών υδατοκαλλιέργειας
30(2)(δ)	Βιώσιμη υδατοκαλλιέργεια, σύμφωνη με τους περιβαλλοντικούς περιορισμούς, που απορρέουν από τον ορισμό των περιοχών Natura 2000 σύμφωνα με την Οδηγία 92/43/ΕΟΚ
36	Φάσμα παρεμβάσεων για τον Άξονα προτεραιοτήτων 3, μέτρα κοινού ενδιαφέροντος
37(α)	Βιώσιμη συμβολή στην καλύτερη διαχείριση ή διατήρηση των πόρων
37(β)	Προαγωγή επιλεκτικών αλιευτικών μεθόδων ή εργαλείων και μείωση των παρεμπιπτόντων αλιευμάτων
37(γ)	Απομάκρυνση απολεσθέντων αλιευτικών εργαλείων από το θαλάσσιο βυθό, προκειμένου να καταπολεμηθεί η άδηλη αλιεία
37(ζ)	Ανάπτυξη, αναδιάρθρωση ή βελτίωση των ζωνών υδατοκαλλιέργειας
37(θ)	Αναβάθμιση επαγγελματικών δεξιοτήτων ή ανάπτυξη νέων μεθόδων και εργαλείων κατάρτισης
37(ι)	Προαγωγή της εταιρικής σχέσης μεταξύ επιστημόνων και επιχειρήσεων στον αλιευτικό κλάδο

7 ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Αυτός ο Τεχνικός Οδηγός δεν πρέπει να χρησιμοποιηθεί σε αντικατάσταση των δημοσιευμένων Κανονισμών, που περιέχουν το πλήρες νομικό κείμενο που διέπει τη λειτουργία των Ταμείων.

38(2)(α)	Κατασκευή ή τοποθέτηση στατικών ή κινητών εγκαταστάσεων για την προστασία και την ανάπτυξη της υδροβίας πανίδας και χλωρίδας
38(2)(β)	Αποκατάσταση εσωτερικών υδάτων, περιλαμβανομένων των περιοχών ωτοκίας και των μεταναστευτικών οδών για τα μεταναστευτικά είδη
38(2)(γ)	Εφόσον αφορούν άμεσα τις αλιευτικές δραστηριότητες, για την προστασία και βελτίωση του περιβάλλοντος στο πλαίσιο του Natura, πλην των λειτουργικών εξόδων
41 (2)(β)	Πιλοτικά έργα: δυνατότητα διενέργειας δοκιμών στα σχέδια διαχείρισης και στα σχέδια κατανομής της αλιευτικής προσπάθειας, που περιλαμβάνουν, εφόσον απαιτείται, τον καθορισμό ζωνών απαγόρευσης αλιείας, για την αξιολόγηση των βιολογικών και οικονομικών συνεπειών, και τον πειραματικό τεχνητό εμπλουτισμό των αποθεμάτων
41(2)(γ)	Πιλοτικά έργα: ανάπτυξη και δοκιμή μεθόδων για τη βελτίωση της επιλεκτικότητας των εργαλείων, τη μείωση των παρεμπόπτοντων αλιευμάτων, των απορρίψεων ή των επιπτώσεων στο περιβάλλον, ιδίως δε στο θαλάσσιο βυθό
43	Φάσμα παρεμβάσεων για τον Άξονα προτεραιοτήτων 4, ειδ. αναφ. (2)(β), (γ), (δ)
44(1)(β)	Αναδιάρθρωση και αναπροσανατολισμός των οικονομικών δραστηριοτήτων, ιδίως με την προώθηση του οικονομισμού, υπό την προϋπόθεση ότι αυτές οι δραστηριότητες δεν έχουν ως αποτέλεσμα την αύξηση της αλιευτικής προσπάθειας
44(1)(γ)	Διαφοροποίηση δραστηριοτήτων μέσω της προώθησης της πολλαπλής απασχόλησης για αλιείς, μέσω της δημιουργίας θέσεων απασχόλησης εκτός του αλιευτικού κλάδου
44(1)(ε)	Στήριξη μικρών εγκαταστάσεων υποδομής που σχετίζονται με την αλιεία και τον τουρισμό και υπηρεσιών προς όφελος μικρών κοινοτήτων αλιείων
44(1)(στ)	Προστασία του περιβάλλοντος στις αλιευτικές περιοχές για τη διατήρηση της ελκυστικότητάς τους, αναβίωση και ανάπτυξη παράκτιων οικισμών και χωριών με αλιευτική δραστηριότητα και την προστασία και βελτίωση της φυσικής και αρχιτεκτονικής κληρονομιάς
44(1)(η)	Προαγωγή της διαπεριφερειακής και διακρατικής συνεργασίας μεταξύ ομάδων σε αλιευτικές περιοχές, κυρίως μέσω της δικτύωσης και διάδοσης βέλτιστων πρακτικών
44(1)(θ)	Απόκτηση δεξιοτήτων και διευκόλυνση της κατάρτισης και της εφαρμογής της τοπικής αναπτυξιακής στρατηγικής
45	Συμμετοχή στη βιώσιμη ανάπτυξη των «τοπικών οντοτήτων ή ομάδων» των αλιευτικών περιοχών, που αντιπροσωπεύουν δημόσιους και ιδιωτικούς εταίρους

ΕΤΠΑ, ΕΚΤ και Ταμείο Συνοχής

Η πολιτική συνοχής στοχεύει κυρίως στη στήριξη της πραγματικής σύγκλισης και στη μείωση των κοινωνικοοικονομικών και εδαφικών ανισοτήτων. Αυτό το πετυχαίνει με τη συγχρηματοδότηση επενδύσεων και άλλων μέτρων στις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες, περιφέρειες και περιοχές της ΕΕ. Για την περίοδο 2007–13, το επίκεντρο θα είναι η ανανεωμένη ατζέντα της Λισσαβόνας και οι κατηγορίες επενδύσεων που συντελούν ιδιαίτερα στην πρόοδο, όπως έρευνα και καινοτομία, υποδομές, τεχνολογίες φιλικές προς το περιβάλλον, ανθρώπινο δυναμικό και γνώση. Οι Στρατηγικές Κατευθυντήριες Γραμμές της Κοινότητας (ΣΚΓΚ)⁸ περιλαμβάνουν την προστασία της φύσης και των ειδών μέσα στο πλαίσιο της περιβαλλοντικής νομοθεσίας.

Ο γενικός Κανονισμός για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) και το Ταμείο Συνοχής (ΤΣ) ορίζει τις κοινές αρχές, τους κανόνες και τα πρότυπα για την εφαρμογή και των τριών ταμείων (Κανονισμός Συμβουλίου (ΕΚ) Αρ. 1083/2006)). Επιπλέον, πιο συγκεκριμένοι όροι για κάθε ταμείο ορίζονται σε τρεις ξεχωριστούς ειδικούς Κανονισμούς.

Για την περίοδο προγραμματισμού 2007–13, προτάθηκε μια αρκετά σημαντική απλοποίηση από την Επιτροπή. Η Πολιτική Συνοχής θα συμπεριλάβει τρία Ταμεία: το ΕΤΠΑ, το ΤΣ και το ΕΚΤ και τρεις Στόχους: 1ος στόχος: «Σύγκλιση», που θα χρηματοδοτηθεί από το ΕΤΠΑ, το ΕΚΤ και το ΤΣ. 2ος στόχος: «Περιφερειακή ανταγωνιστικότητα και απασχόληση», που θα χρηματοδοτηθεί από το ΕΤΠΑ και το ΕΚΤ, και 3ος στόχος: «Εδαφική συνεργασία», που θα χρηματοδοτηθεί από το ΕΤΠΑ. Οι περιφέρειες σύγκλισης είναι εκείνες όπου το κατά κεφαλήν ΑΕΠ είναι κατώτερο του 75% του μέσου όρου της ΕΕ. Όλες οι άλλες περιφέρειες είναι πιθανοί υποψήφιοι για το 2ο στόχο.

Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)

Κανονισμός Συμβουλίου (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 της 11ης Ιουλίου 2006 περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Ταμείο Συνοχής και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1260/1999, και

Κανονισμός (ΕΚ) Αρ. 1080/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 5ης Ιουλίου 2006 για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και για την κατάργηση του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1783/1999)

Στόχοι

Το ΕΤΠΑ θα συμβάλει στην ενίσχυση της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής εντός της ΕΕ, μειώνοντας τις περιφερειακές ανισότητες και στηρίζοντας τη διαρθρωτική ανάπτυξη και την προσαρμογή των περιφερειακών οικονομιών. Ειδικότερα, το ΕΤΠΑ στοχεύει να ενισχύσει την ανταγωνιστικότητα και τη καινοτομία, να δημιουργήσει βιώσιμες θέσεις απασχόλησης και να προωθήσει τη περιβαλλοντικά ορθή ανάπτυξη.

Το ΕΤΠΑ εστιάζει τη βοήθειά του σε ένα πλήθος θεματικών προτεραιοτήτων που αντικατοπτρίζουν τους στόχους της Πολιτικής Συνοχής της ΕΕ (Άρθρα 4, 5 και 6 του Κανονισμού του ΕΤΠΑ). Γενικά, το ΕΤΠΑ συμβάλλει στη χρηματοδότηση διαφορετικών περιφερειακών αναπτυξιακών πρωτοβουλιών (π.χ. παραγωγικές επενδύσεις και υποδομές).

8 COM(2005) 299 «Πολιτική Συνοχής για τη Στήριξη της Ανάπτυξης και της Απασχόλησης: Στρατηγικές Κατευθυντήριες Γραμμές της Κοινότητας, 2007–13»

Προγραμματισμός

Το ΕΤΠΑ θα λειτουργήσει σύμφωνα με μια προσέγγιση προγραμματισμού για τη χρηματοδοτική περίοδο 2007–13. Γενικά, ο ορισμός στρατηγικών προσανατολισμών και ο προγραμματισμός για τα Διαρθρωτικά Ταμεία και το Ταμείο Συνοχής θα πραγματοποιηθεί σε τρία βήματα: 1) Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο υιοθετεί τις Στρατηγικές Κατευθυντήριες Γραμμές της Κοινότητας για τη συνοχή, όπως έχουν προταθεί από την Επιτροπή για τη χρηματοδότηση, 2) Τα κράτη-μέλη αναπτύσσουν εθνικά στρατηγικά πλαίσια αναφοράς (ΕΣΠΑ) που ορίζουν τη στρατηγική με θεματικές και τοπικές προτεραιότητες για τη συμβολή στους Κοινοτικούς στόχους, 3) Τα κράτη-μέλη προετοιμάζουν επιχειρησιακά προγράμματα (ΕΠ) που θα ορίζουν τις συγκεκριμένες δραστηριότητες στο πλαίσιο του ΕΤΠΑ (καθώς και στα πλαίσια του ΕΚΤ και του Ταμείου Συνοχής) σε επίπεδο κράτους-μέλους. Το ΕΣΠΑ και τα ΕΠ καλύπτουν την περίοδο από 1 Ιανουαρίου 2007 έως 31 Δεκεμβρίου 2013. Και τα δύο υποβάλλονται στην Επιτροπή προς έγκριση.

Τα επιχειρησιακά προγράμματα θα ορίζουν τον τρόπο με τον οποίο τα κράτη-μέλη προτίθενται να αξιοποιήσουν τους πόρους του ΕΤΠΑ. Επομένως, θα ορίζουν το πλαίσιο για την υλοποίηση των πολιτικών και των προτεραιοτήτων που θα συγχρηματοδοτηθούν από το Ταμείο. Οι δραστηριότητες που δεν περιλαμβάνονται στα επιχειρησιακά προγράμματα δεν πρέπει, επομένως, να χρηματοδοτηθούν από το ΕΤΠΑ.

Η νέα Ευρωπαϊκή εδαφική συνεργασία

Ο νέος στόχος για την Ευρωπαϊκή εδαφική συνεργασία (όπως προβλέπεται στο άρθρο 6 του κανονισμού του ΕΤΠΑ) αντικαθιστά την παλαιότερη κοινοτική πρωτοβουλία INTERREG. Το γεγονός σηματοδοτεί μία σημαντική ενίσχυση της εδαφικής συνεργασίας, αφού πλέον είναι στο ίδιο επίπεδο με τους στόχους της σύγκλισης και της ανταγωνιστικότητας. Στον στόχο για την εδαφική συνεργασία των Περιφερειακών Ταμείων 2007–13 αντιστοιχεί το 2,44% του συνολικού προϋπολογισμού και αποτελείται από τρεις προτεραιότητες:

6.1 διασυνοριακές δραστηριότητες (74% του στόχου)

Αποτελείται από 65 διαφορετικά γεωγραφικά προγράμματα και αντιμετωπίζει τοπικά προβλήματα κατά μήκους χερσαίων και θαλάσσιων συνόρων, και στο θέμα της διαχείρισης των φυσικών πόρων και των λεκανών απορροής, κτλ. Τουλάχιστον δύο χώρες λειτουργούν ως δικαιούχοι, ενώ η μία θα πρέπει να είναι κράτος-μέλος (Άρθρο 19 του Κανονισμού του ΕΤΠΑ).

6.2 διακρατική συνεργασία (21% του στόχου)

Αποτελείται από 13 διαφορετικά γεωγραφικά προγράμματα και επικεντρώνεται στην καινοτομία, το περιβάλλον, τη διαχείριση των υδάτων, την πρόληψη των κινδύνων, την ασφάλεια της ναυσιπλοΐας, τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη κτλ. Τουλάχιστον δύο χώρες λειτουργούν ως δικαιούχοι, ενώ η μία θα πρέπει να είναι κράτος-μέλος (Άρθρο 19 του Κανονισμού του ΕΤΠΑ).

6.3 διαπεριφερειακή συνεργασία (5% του στόχου)

Αυτή η προτεραιότητα επικεντρώνεται στη ανταλλαγή εμπειριών και τη διάδοση βέλτιστων πρακτικών σε θέματα καινοτομίας, περιβάλλοντος και πρόληψης κινδύνων. Θα υπάρξει ένα πρόγραμμα για όλη την ΕΕ και οι δραστηριότητες θα είναι μέρος του κεντρικού προγράμματος των διαρθρωτικών ταμείων. Σε αυτή την περίπτωση τουλάχιστον τρεις χώρες λειτουργούν ως δικαιούχοι, ενώ τουλάχιστον δύο πρέπει να είναι κράτη-μέλη (Άρθρο 19 του Κανονισμού του ΕΤΠΑ).

Για την παρακολούθηση της υλοποίησης των προγράμμάτων θα δημιουργηθεί νέα δομή και επιτροπές παρακολούθησης στο κατάλληλο κάθε φορά περιφερειακό ή διαπεριφερειακό επίπεδο.

Οι επιλέξιμες περιφέρειες για χρηματοδότηση βάσει του άρθρου 6 του Κανονισμού του ΕΤΠΑ: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/graph/cartes_en.htm

ΠΙΝΑΚΑΣ 9: ΒΑΣΙΚΕΣ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ ΣΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΕΤΠΑ

Δράση	Ημερομηνία
Κατάρτιση των Στρατηγικών Κατευθυντήριων Γραμμών της Κοινότητας για τη Συνοχή	Υιοθετήθηκε στις 6 Οκτωβρίου 2006 (Απόφαση συμβουλίου 2006/702/ΕΚ).
Τα κράτη-μέλη προετοιμάζουν και υποβάλλουν τα ΕΣΠΑ	Μέσα σε 5 μήνες μετά την υιοθέτηση των Στρατηγικών Κατευθυντήριων Γραμμών της Κοινότητας (Γενικός Κανονισμός, Άρθρο 28.2).
Τα κράτη-μέλη προετοιμάζουν και υποβάλλουν προτάσεις επιχειρησιακών προγραμμάτων στα πλαίσια του ΕΤΠΑ	Όχι σε περισσότερο από 5 μήνες μετά την απόφαση της Επιτροπής για το ΕΣΠΑ (Γενικός Κανονισμός, Άρθρο 32.3), εν τέλει ταυτόχρονα με την παρουσίαση του ΕΣΠΑ (Γενικός Κανονισμός, Άρθρο 28.2).
Η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει από το κράτος-μέλος να αναθεωρήσει το προτεινόμενο πρόγραμμα	
Η Επιτροπή θα υιοθετήσει κάθε επιχειρησιακό πρόγραμμα	Το συντομότερο δυνατό αλλά όχι αργότερα από 4 μήνες μετά την επίσημη υποβολή από το κράτος-μέλος (Γενικός Κανονισμός, Άρθρο 32.5).
Έναρξη των επιχειρησιακών προγραμμάτων του ΕΤΠΑ	1 Ιανουαρίου 2007
Τα κράτη-μέλη παρουσιάζουν στην Επιτροπή μια έκθεση για την πρόοδο στην υλοποίηση των ΕΣΠΑ	Τέλη 2009 και 2012

ΠΙΝΑΚΑΣ 10: ΛΙΣΤΑ ΒΑΣΙΚΩΝ ΑΡΘΡΩΝ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΕΤΠΑ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΔΙΚΤΥΟ NATURA 2000⁹

Άρθρο	Κείμενο
	Στόχος σύγκλισης
4 (2)	Κοινωνία των πληροφοριών, που περιλαμβάνει την ανάπτυξη υποδομής ηλεκτρονικών επικοινωνιών, τοπικού περιεχομένου, υπηρεσιών και εφαρμογών, βελτίωση της ασφαλούς πρόσβασης και την ανάπτυξη ηλεκτρονικά παρεχόμενων δημόσιων υπηρεσιών σε πραγματικό χρόνο, ενίσχυση και παροχή υπηρεσιών σε ΜΜΕ για την υιοθέτηση και την αποτελεσματική χρήση των τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών (ΤΠΕ) ή την εκμετάλλευση νέων ιδεών.
4 (4)	Περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένων επενδύσεων για την υδροδότηση, τη διαχείριση υδάτων και αποβλήτων, επεξεργασία λυμάτων και ποιότητα του αέρα, πρόληψη, έλεγχος και καταπολέμηση της αερόρμωσης, ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχος της ρύπανσης, ενίσχυση για την ελάφρυνση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής, αποκατάσταση φυσικού περιβάλλοντος, προαγωγή της βιοποικιλότητας και της προστασίας της φύσης, συμπεριλαμβανομένων των επενδύσεων σε περιοχές Natura, ενίσχυση ΜΜΕ για την προαγωγή βιώσιμων τρόπων παραγωγής μέσω της εισαγωγής αποτελεσματικών από πλευράς κόστους συστημάτων διαχείρισης του περιβάλλοντος και της υιοθέτησης και χρήσης τεχνολογιών πρόληψης της ρύπανσης.
4 (5)	Πρόληψη κινδύνων, συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης και υλοποίησης σχεδίων για την πρόληψη και την αντιμετώπιση φυσικών και τεχνολογικών κινδύνων.

9 ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Αυτός ο Τεχνικός Οδηγός δεν πρέπει να χρησιμοποιηθεί σε αντικατάσταση των δημοσιευμένων Κανονισμών, που περιέχουν το πλήρες νομικό κείμενο που διέπει τη λειτουργία των Ταμείων.

Άρθρο	Κείμενο
4 (6)	Τουρισμός, συμπεριλαμβανομένης της προαγωγής των φυσικών πόρων ως δυνατότητας για την ανάπτυξη βιώσιμου τουρισμού, προστασία και ενίσχυση της φυσικής κληρονομιάς ως μέσο στήριξης της κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης, ενίσχυση για τη βελτίωση της παροχής τουριστικών υπηρεσιών μέσω νέων υπηρεσιών υψηλότερης προστιθέμενης αξίας και την ενθάρρυνση νέων και πλέον βιώσιμων μορφών τουρισμού.
4 (8)	Μεταφορές, συμπεριλαμβανομένης της βελτίωσης των διευρωπαϊκών δικτύων και των συνδέσεων με το Διευρωπαϊκό Δίκτυο Μεταφορών, ολοκληρωμένες στρατηγικές για καθαρές μεταφορές, [...] στην προώθηση πολυτροπικών συστημάτων και στην μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων.
4(9)	Ενέργεια, συμπεριλαμβανομένης της βελτίωσης των διευρωπαϊκών δικτύων, που συμβάλουν [...] στην ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης, στη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης, στην ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.
4(10)	Επενδύσεις στην εκπαίδευση, συμπεριλαμβανομένης της επαγγελματικής κατάρτισης, οι οποίες συμβάλουν στη βελτίωση της ελκυστικότητας και της ποιότητας ζωής των περιφερειών.
	Στόχος περιφερειακής ανταγωνιστικότητας και απασχόλησης
5(2)α	Περιβάλλον και πρόληψη κινδύνων και ειδικότερα: τόνωση επενδύσεων για την αποκατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος συμπεριλαμβανομένων των μολυσμένων και απεργημένων εκτάσεων και των υποβαθμισμένων βιομηχανικών εκτάσεων.
5(2)β	Περιβάλλον και πρόληψη των κινδύνων και ειδικότερα: προαγωγή της ανάπτυξης που συνδέεται με τη βιολογική ποικιλότητα και τις επενδύσεις σε περιοχές Natura 2000, στις περιπτώσεις που αυτό συμβάλλει στη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη ή/και στη διαφοροποίηση των αγροτικών περιοχών.
5(2)γ	Περιβάλλον και πρόληψη των κινδύνων και ειδικότερα: τόνωση της ενεργειακής απόδοσης και της παραγωγής ανανεώσιμης ενέργειας και της ανάπτυξης αποδοτικών συστημάτων ενεργειακής διαχείρισης.
5(2)ε	Περιβάλλον και πρόληψη των κινδύνων και ειδικότερα: ανάπτυξη σχεδίων και μέτρων για την πρόληψη και την αντιμετώπιση φυσικών κινδύνων.
5(2)στ	Περιβάλλον και πρόληψη των κινδύνων και ειδικότερα: προστασία και βελτίωση της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς και προαγωγή της κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης και προαγωγή των φυσικών και πολιτιστικών πόρων ως δυναμικού για την ανάπτυξη βιώσιμου τουρισμού.
5(3)α	Υπηρεσίες μεταφορών και τηλεπικοινωνιών γενικού οικονομικού ενδιαφέροντος, ειδικότερα ενίσχυση των δευτερευόντων δικτύων μεταφορών μέσω της βελτίωσης των συνδέσεων προς τα διευρωπαϊκά δίκτυα, προς περιφερειακούς σιδηροδρομικούς κόμβους, αερολιμένες και λιμένες ή προς πολύτροπες μεταφορές μέσω της παροχής ακτινικών ζεύξεων με τους κύριους σιδηροδρομικούς άξονες και μέσω της προαγωγής περιφερειακών και τοπικών θαλάσσιων μεταφορών μικρών αποστάσεων.
	Στόχος ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας
6(1)α	Ανάπτυξη διασυνοριακών οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών δραστηριοτήτων μέσω κοινών στρατηγικών για τη βιώσιμη εδαφική ανάπτυξη και, πρωταρχικώς: με ενθάρρυνση της επιχειρηματικότητας ιδίως δε της ανάπτυξης των ΜΜΕ, του τουρισμού, των πολιτιστικών δραστηριοτήτων και του διασυνοριακού εμπορίου.
6(1)β	Ανάπτυξη διασυνοριακών οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών δραστηριοτήτων μέσω κοινών στρατηγικών για τη βιώσιμη εδαφική ανάπτυξη και, πρωταρχικώς: με ενθάρρυνση και βελτίωση της από κοινού προστασίας και διαχείρισης των φυσικών και πολιτιστικών πόρων, καθώς και της πρόληψης φυσικών και τεχνολογικών κινδύνων.
6(1)δ	Ανάπτυξη διασυνοριακών οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών δραστηριοτήτων μέσω κοινών στρατηγικών για τη βιώσιμη εδαφική ανάπτυξη και, πρωταρχικώς: με μείωση της απομόνωσης μέσω της καλύτερης πρόσβασης στα δίκτυα και τις υπηρεσίες μεταφορών, πληροφοριών και επικοινωνιών και σε διασυνοριακά συστήματα και εγκαταστάσεις ύδρευσης, ενέργειας και διαχείρισης αποβλήτων.
6(1)ε	Ανάπτυξη διασυνοριακών οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών δραστηριοτήτων μέσω κοινών στρατηγικών για τη βιώσιμη εδαφική ανάπτυξη και, πρωταρχικώς: με ανάπτυξη της συνεργασίας, των δυνατοτήτων και της κοινής χρήσης υποδομών ιδίως σε τομείς όπως η υγεία, ο πολιτισμός, ο τουρισμός και η εκπαίδευση.

Άρθρο	Κείμενο
6(1)τέλος	Επιπλέον, το ΕΤΠΑ δύναται να συνεισφέρει στην προαγωγή της νομικής και διοικητικής συνεργασίας, της ολοκλήρωσης των διασυνοριακών αγορών εργασιών των τοπικών πρωτοβουλιών απασχόλησης, της ισότητας των φύλων και των ίσων ευκαιριών, της κατάρτισης και της κοινωνικής ένταξης, και της από κοινού χρήσης ανθρώπινων πόρων και εγκαταστάσεων για Ε&ΤΑ.
6(2)β	Καθιέρωση και ανάπτυξη διακρατικής συνεργασίας, συμπεριλαμβανομένης της διμερούς συνεργασίας μεταξύ θαλάσσιων περιφερειών που δεν εμπίπτουν στο άρθρο 6 (1), μέσω της χρηματοδότησης δικτύων και δράσεων που συμβάλουν στην ολοκληρωμένη εδαφική ανάπτυξης στις ακόλουθες προτεραιότητες: περιβάλλον, διαχείριση υδάτων, ενεργειακή απόδοση, πρόληψη κινδύνων και περιβαλλοντική προστασία με σαφή διακρατική διάσταση. Οι σχετικές δράσεις μπορούν να περιλαμβάνουν: την προστασία και τη διαχείριση λεκανών απορροής, παράκτιων ζωνών, θαλάσσιων πόρων, υπηρεσιών υδροδότησης και υδροβιοτόπων, την πρόληψη.
6(2)δ	Καθιέρωση και ανάπτυξη διακρατικής συνεργασίας, συμπεριλαμβανομένης της διμερούς συνεργασίας μεταξύ θαλάσσιων περιφερειών που δεν εμπίπτουν στο άρθρο 6 (1), μέσω της χρηματοδότησης δικτύων και δράσεων που συμβάλουν στην ολοκληρωμένη εδαφική ανάπτυξης στις ακόλουθες προτεραιότητες: βιώσιμη αστική ανάπτυξη, ενίσχυση της πολυκεντρικής ανάπτυξης σε διακρατικό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, με σαφείς διακρατικές επιπτώσεις.
6(3)α	Ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της περιφερειακής πολιτικής με την προαγωγή της διαπεριφερειακής συνεργασίας εστιαζόμενη στην καινοτομία και την οικονομία της γνώσης και στο περιβάλλον και την πρόληψη κινδύνων κατά την έννοια του άρθρου 5(1) και 5(2).
6(3)β	Ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της περιφερειακής πολιτικής με την προαγωγή ανταλλαγής εμπειριών όσον αφορά τον εντοπισμό, τη μεταφορά και τη διάδοση βέλτιστων πρακτικών μεταξύ άλλων για τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη στο άρθρο 8.
6(3)γ	Ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της περιφερειακής πολιτικής με την προαγωγή δράσεων που περιλαμβάνουν μελέτες, συλλογή δεδομένων και παρακολούθηση και ανάληψη των αναπτυξιακών τάσεων στην Κοινότητα.
8	Βιώσιμη αστική ανάπτυξη: ενίσχυση της οικονομικής ανάπτυξης, αποκατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος, αναζωογόνηση υποβαθμισμένων βιομηχανικών εκτάσεων, διατήρηση και ανάπτυξη της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, προαγωγή της επιχειρηματικότητας, της τοπικής απασχόλησης και της ανάπτυξης των τοπικών κοινωνιών και η παροχή πληροφοριών στο κοινό.
10	Περιοχές με γεωγραφικά και φυσικά μειονεκτήματα: βελτίωση της προσβασιμότητας, προώθηση και ανάπτυξη οικονομικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται με την πολιτιστική και φυσική κληρονομιά τους, προαγωγή της βιώσιμης χρήσης των φυσικών πόρων και ενθάρρυνση του βιώσιμου τουρισμού.

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ)

Κανονισμός Συμβουλίου (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 της 11ης Ιουλίου 2006 περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Ταμείο Συνοχής και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1260/1999, και ο

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1081/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 5ης Ιουλίου 2006 για το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1784/1999).

Στόχοι

Το ΕΚΤ θα στηρίζει πολιτικές και προτεραιότητες που στοχεύουν στην επίτευξη προόδου ως προς την πλήρη απασχόληση, τη βελτίωση της ποιότητας και της παραγωγικότητας στην εργασία και την προώθηση της κοινωνικής ένταξης και συνοχής (στην Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Απασχόληση (ΕΣΑ)). Ειδικότερα, το ΕΚΤ θα λάβει υπόψη τους στόχους της Κοινότητας στα πεδία της κοινωνικής ένταξης, της εκπαίδευσης και της επιμόρφωσης και της ισότητας μεταξύ γυναικών και ανδρών. Το ΕΚΤ εστιάζει τη βοήθειά του σε ένα πλήθος θεματικών προτεραιοτήτων που αντικατοπτρίζουν τους στόχους της Πολιτικής Συνοχής της ΕΕ (Άρθρο 3 του Κανονισμού του ΕΚΤ).

Προγραμματισμός

Για τη χρηματοδοτική περίοδο 2007–13 το ΕΚΤ θα λειτουργήσει σύμφωνα με μια προσέγγιση προγραμματισμού. Γενικά, ο ορισμός στρατηγικών προσανατολισμών και ο προγραμματισμός για τα Διαρθρωτικά Ταμεία και το Ταμείο Συνοχής θα πραγματοποιηθεί σε τρία βήματα: 1) Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο θεσπίζει τις Στρατηγικές Κατευθυντήριες Γραμμές της Κοινότητας για τη συνοχή για τη χρηματοδότηση, 2) Τα κράτη-μέλη αναπτύσσουν εθνικά στρατηγικά πλαίσια αναφοράς (ΕΣΠΑ) που ορίζουν τη στρατηγική για τη συμβολή στους Κοινοτικούς στόχους, 3) Τα κράτη-μέλη προετοιμάζουν επιχειρησιακά προγράμματα που θα ορίζουν τις συγκεκριμένες δραστηριότητες στα πλαίσια του ΕΚΤ (καθώς και στα πλαίσια του ΕΤΠΑ και του Ταμείου Συνοχής) σε επίπεδο κράτους-μέλους. Το ΕΣΠΑ και τα επιχειρησιακά προγράμματα καλύπτουν την περίοδο από 1 Ιανουαρίου 2007 έως 31 Δεκεμβρίου 2013.

Τα επιχειρησιακά προγράμματα του ΕΚΤ θα αντικατοπτρίζουν στρατηγικές επιλογές και προτεραιότητες, επομένως το πεδίο για τη συμπερίληψη μιας λεπτομερούς λίστας δραστηριοτήτων θα είναι περιορισμένο. Ωστόσο, θα είναι δυνατό να συμπεριληφθούν στα προγράμματα περιβαλλοντικές προτεραιότητες, και αυτές οι προτεραιότητες μπορεί να σχετίζονται με τομείς που θα μπορούσαν να στηρίζουν την υλοποίηση του Natura 2000 (π.χ. αναμόρφωση της διοίκησης ενός κράτους-μέλους όσον αφορά στην περιβαλλοντική διαχείριση).

10 ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Αυτός ο Τεχνικός Οδηγός δεν πρέπει να χρησιμοποιηθεί σε αντικατάσταση των δημοσιευμένων Κανονισμών, που περιέχουν το πλήρες νομικό κείμενο που διέπει τη λειτουργία των Ταμείων.

ΠΙΝΑΚΑΣ 11: ΒΑΣΙΚΕΣ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ ΣΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΕΚΤ

Δράση	Ημερομηνία
Κατάρτιση των Στρατηγικών Κατευθυντήριων Γραμμών της Κοινότητας για τη Συνοχή	Υιοθετήθηκε στις 6 Οκτωβρίου 2006 (Απόφαση συμβουλίου 2006/702/ΕΕ).
Τα κράτη-μέλη προετοιμάζουν και υποβάλλουν τα ΕΣΠΑ	Μέσα σε 5 μήνες μετά την υιοθέτηση των Στρατηγικών Κατευθυντήριων Γραμμών της Κοινότητας (Γενικός Κανονισμός, Άρθρο 28.2).
Τα κράτη-μέλη προετοιμάζουν και υποβάλλουν προτάσεις επιχειρησιακών προγραμμάτων στα πλαίσια του ΕΚΤ	Όχι σε περισσότερο από 5 μήνες μετά την απόφαση της Επιτροπής για το ΕΣΠΑ (Γενικός Κανονισμός, Άρθρο 32.3), εν τέλει ταυτόχρονα με την παρουσίαση του ΕΣΠΑ (Γενικός Κανονισμός, Άρθρο 28.2).
Η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει από το κράτος-μέλος να αναθεωρήσει το προτεινόμενο πρόγραμμα	
Η Επιτροπή θα υιοθετήσει κάθε επιχειρησιακό πρόγραμμα	Όχι αργότερα από 5 μήνες μετά την επίσημη υποβολή από το κράτος-μέλος (Γενικός Κανονισμός, Άρθρο 32.5).
Έναρξη των επιχειρησιακών προγραμμάτων του ΕΚΤ	1 Ιανουαρίου 2007
Τα κράτη-μέλη παρουσιάζουν στην Επιτροπή μια έκθεση για την πρόοδο στην υλοποίηση των ΕΣΠΑ	Για πρώτη φορά το 2008 και το αργότερο μέχρι την 1 Οκτωβρίου κάθε έτους
Λήξη των επιχειρησιακών προγραμμάτων του ΕΚΤ	31 Δεκεμβρίου 2013

ΠΙΝΑΚΑΣ 12: ΛΙΣΤΑ ΒΑΣΙΚΩΝ ΑΡΘΡΩΝ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΕΚΤ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΔΙΚΤΥΟ NATURA 2000¹⁰

Άρθρο	Κείμενο
	Στόχοι σύγκλισης, περιφερειακής ανταγωνιστικότητας και απασχόλησης
3(1)α ii	Σχεδιασμός και διάδοση καινοτόμων και παραγωγικότερων μορφών οργάνωσης της εργασίας, συμπεριλαμβανομένης της καλύτερης υγιεινής και ασφάλειας στο χώρο εργασίας, του προσδιορισμού των μελλοντικών αναγκών όσον αφορά τα επαγγελματικά προσόντα και δεξιότητες και ανάπτυξης ειδικών υπηρεσιών απασχόλησης, κατάρτισης και υποστήριξης, περιλαμβανομένης της αναστοπής, για εργαζόμενους στο πλαίσιο της αναδιάρθρωσης εταιριών και τομέων.
	Στόχος σύγκλισης
3(2)β i	Ενίσχυση των θεσμικών δυνατοτήτων και της αποτελεσματικότητας των δημόσιων διοικήσεων και των δημοσίων υπηρεσιών σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο και κατά περίπτωση των κοινωνικών εταίρων και των μη κυβερνητικών οργάνωσεων, με στόχο μεταρρυθμίσεις, βελτίωση της νομοθεσίας και άσκηση χρηστής διακυβέρνησης όσον αφορά την οικονομία, την απασχόληση, την εκπαίδευση, την κοινωνία και το περιβάλλον, ιδίως με την ανάπτυξη: ορθού σχεδιασμού, παρακολούθησης και αξιολόγησης πολιτικών και προγραμμάτων μεταξύ άλλων με μελέτες, στατιστικές και συμβουλές εμπειρογνομώνων, στήριξη του διυπηρεσιακού συντονισμού και του διαλόγου μεταξύ των σχετικών δημόσιων και ιδιωτικών φορέων.
3(2)β ii	Ενίσχυση των θεσμικών δυνατοτήτων και της αποτελεσματικότητας των δημόσιων διοικήσεων και των δημοσίων υπηρεσιών σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο και κατά περίπτωση των κοινωνικών εταίρων και των μη κυβερνητικών οργάνωσεων, με στόχο μεταρρυθμίσεις, βελτίωση της νομοθεσίας και άσκηση χρηστής διακυβέρνησης όσον αφορά την οικονομία, την απασχόληση, την εκπαίδευση, την κοινωνία και το περιβάλλον, ιδίως με την ανάπτυξη: ικανοτήτων για τη δημιουργία πολιτικών και προγραμμάτων στους σχετικούς τομείς, περιλαμβανομένων όσων αφορούν την επιβολή της νομοθεσίας, ιδίως με διαρκή εκπαίδευση των διευθυντικών στελεχών και του υπόλοιπου προσωπικού και ειδική στήριξη ζωτικών υπηρεσιών, επιθεωρήσεων και κοινωνικοοικονομικών φορέων, περιλαμβανομένων των κοινωνικών και των περιβαλλοντικών εταίρων, των σχετικών μη κυβερνητικών οργάνωσεων και αντιπροσωπευτικών επαγγελματικών οργάνωσεων.

Ταμείο Συνοχής

Κανονισμός Συμβουλίου (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 της 11ης Ιουλίου 2006 περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Ταμείο Συνοχής και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1260/1999, και ο

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1084/2006 της 11ης Ιουλίου 2006 για την ίδρυση Ταμείου Συνοχής και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1164/94.

Δεν είναι ιδιαίτερα πιθανό να χρησιμοποιηθεί το Ταμείο Συνοχής για απευθείας χρηματοδότηση του δικτύου Natura 2000, παρόλα αυτά, θα μπορούσαν να υπάρξουν περιπτώσεις που οι περιοχές Natura θα επωφεληθούν έμμεσα από έργα που θα χρηματοδοτηθούν από το Ταμείο Συνοχής.

Στόχοι

Η βοήθεια από το Ταμείο Συνοχής θα δοθεί:

- Στα διευρωπαϊκά δίκτυα μεταφορών, ιδίως στα έργα προτεραιότητας γενικού ενδιαφέροντος (Απόφαση αριθμ. 1692/96/ΕΚ),
- Στο περιβάλλον, εντός των προτεραιοτήτων που έχουν καθορισθεί για την κοινοτική πολιτική προστασίας του περιβάλλοντος στα πλαίσια της πολιτικής και το πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον. Στο πλαίσιο αυτό, η συνδρομή του Ταμείου μπορεί επίσης να αφορά τομείς σχετικούς με τη βιώσιμη ανάπτυξη οι οποίοι παρουσιάζουν σαφές όφελος για το περιβάλλον όπως η ενεργειακή απόδοση και οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, και στον τομέα των μεταφορών, εκτός των διευρωπαϊκών δικτύων, τους τομείς των σιδηροδρόμων, της θαλάσσιας και εσωτερικής ναυσιπλοΐας, των συστημάτων συνδυασμένων μεταφορών και της διαλειτουργικότητας τους, της διαχείρισης της οδικής, θαλάσσιας και εναέριας κυκλοφορίας, των καθαρών αστικών συγκοινωνιών και των μέσων μαζικής μεταφοράς.

Προγραμματισμός

Το Ταμείο Συνοχής θα λειτουργήσει σύμφωνα με μια προσέγγιση προγραμματισμού για τη χρηματοδοτική περίοδο 2007–13. Ο προγραμματισμός των κρατών-μελών για τα Διαρθρωτικά Ταμεία και το Ταμείο Συνοχής θα γίνει σε δύο βήματα: 1) Τα κράτη-μέλη αναπτύσσουν εθνικά στρατηγικά πλαίσια αναφοράς (ΕΣΠΑ) που ορίζουν τη στρατηγική βιώσιμης ανάπτυξης για συμβολή στους Κοινοτικούς στόχους, 2) Τα κράτη-μέλη προετοιμάζουν επιχειρησιακά προγράμματα (ΕΠ) που θα ορίζουν ένα συνεκτικό σύνολο προτεραιοτήτων για επίτευξη με τη βοήθεια ενός Ταμείου. Κάθε άξονας προτεραιοτήτων αποτελείται από μια ομάδα δραστηριοτήτων. Το ΕΣΠΑ και τα επιχειρησιακά προγράμματα θα καλύψουν την περίοδο από 1 Ιανουαρίου 2007 μέχρι 31 Δεκεμβρίου 2013. Τα ΕΠ υιοθετούνται από την ΕΚ.

Οι δραστηριότητες που δεν περιλαμβάνονται στο πλαίσιο των αξόνων προτεραιοτήτων δεν μπορούν να συγχρηματοδοτηθούν.

ΠΙΝΑΚΑΣ 13: ΒΑΣΙΚΕΣ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ ΣΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΤΑΜΕΙΟ ΣΥΝΟΧΗΣ

Δράση	Ημερομηνία
Κατάρτιση των Στρατηγικών Κατευθυντήριων Γραμμών Συνοχής της Κοινότητας	Υιοθετήθηκε στις 6 Οκτωβρίου 2006 (Απόφαση συμβουλίου 2006/702/ΕΕ).
Υποβολή των ΕΣΠΑ από τα κράτη-μέλη	Μέσα σε 5 μήνες μετά την υιοθέτηση των Στρατηγικών Κατευθυντήριων Γραμμών της Κοινότητας για τη Συνοχή (Γενικός Κανονισμός, Άρθρο 28.2).
Τα κράτη-μέλη υποβάλλουν το επιχειρησιακό πρόγραμμα	Το συντομότερο δυνατό αλλά όχι αργότερα από 4 μήνες μετά την επίσημη υποβολή από το κράτος-μέλος (Γενικός Κανονισμός, Άρθρο 32.5).

ΠΙΝΑΚΑΣ 14: ΛΙΣΤΑ ΒΑΣΙΚΩΝ ΑΡΘΡΩΝ ΣΤΟΝ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ ΤΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ ΣΥΝΟΧΗΣ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΔΙΚΤΥΟ NATURA 2000¹¹

Άρθρο	Κείμενο
2(1)β	Το Ταμείο παρέχει συνδρομή για την ανάληψη δράσεων στους ακόλουθους τομείς κατά τρόπο ισόρροπο και με βάση τις ιδιαίτερες ανάγκες για επενδύσεις και υποδομές κάθε κράτους μέλους που δικαιούται συνδρομή: το περιβάλλον, εντός των προτεραιοτήτων που έχουν καθορισθεί για την κοινοτική πολιτική προστασίας του περιβάλλοντος στα πλαίσια της πολιτικής και το πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον. Στο πλαίσιο αυτό, η συνδρομή του Ταμείου μπορεί επίσης να αφορά τομείς σχετικούς με τη βιώσιμη ανάπτυξη οι οποίοι παρουσιάζουν σαφές όφελος για το περιβάλλον όπως η ενεργειακή απόδοση και οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, και στον τομέα των μεταφορών, εκτός των διευρωπαϊκών δικτύων, τους τομείς των σιδηροδρόμων, της θαλάσσιας και εσωτερικής ναυσιπλοΐας, των συστημάτων συνδυασμένων μεταφορών και της διαλειτουργικότητας τους, της διαχείρισης της οδικής, θαλάσσιας και εναέριας κυκλοφορίας, των καθαρών αστικών συγκοινωνιών και των μέσων μαζικής μεταφοράς.

11 ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Αυτός ο Τεχνικός Οδηγός δεν πρέπει να χρησιμοποιηθεί σε αντικατάσταση των δημοσιευμένων Κανονισμών, που περιέχουν το πλήρες νομικό κείμενο που διέπει τη λειτουργία των Ταμείων.

Χρηματοδοτικό Μέσο για το Περιβάλλον (LIFE+)

Το LIFE+ θα αποτελείται από τρία στοιχεία: LIFE+ Φύση και Βιοποικιλότητα, LIFE+ Περιβαλλοντική Πολιτική και Διακυβέρνηση και LIFE+ Πληροφόρηση και Επικοινωνία.

Στόχοι

Οι συγκεκριμένοι στόχοι του LIFE+ Φύση και Βιοποικιλότητα ορίζονται στο Άρθρο 4(2):

- συμβολή στην εφαρμογή της Κοινοτικής πολιτικής και νομοθεσίας για τη φύση και τη βιοποικιλότητα [...] και στήριξη της περαιτέρω ανάπτυξης και υλοποίησης του δικτύου Natura 2000, συμπεριλαμβανομένων των παράκτιων και των θαλάσσιων οικοτόπων και ειδών,
- συμβολή στην παγίωση της γνωστικής βάσης για την ανάπτυξη, την εκτίμηση, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση της Κοινοτικής πολιτικής και νομοθεσίας για τη φύση και τη βιοποικιλότητα,
- στήριξη του σχεδιασμού και της εφαρμογής προσεγγίσεων και μέσων πολιτικής για την παρακολούθηση και την αξιολόγηση της φύσης και της βιοποικιλότητας και των παραγόντων, των πιέσεων και των αντιδράσεων που τις επηρεάζουν, σε σχέση, ιδίως, με την επίτευξη του στόχου της ανάσχεσης της απώλειας βιοποικιλότητας εντός της Κοινότητας μέχρι το 2010, και της απειλής κατά της φύσης και της βιοποικιλότητας που συνεπάγεται η αλλαγή του κλίματος,
- στήριξη της βελτίωσης της περιβαλλοντικής διακυβέρνησης, με τη διεύρυνση της συμμετοχής ενδιαφερομένων, συμπεριλαμβανομένων ΜΚΟ, στο πλαίσιο διαβουλεύσεων για την πολιτική και τη νομοθεσία σχετικά με τη φύση και τη βιοποικιλότητα και για την υλοποίησή τους.

Προγραμματισμός

Το Ταμείο LIFE+ θα λειτουργήσει σύμφωνα με μια προσέγγιση πολυετούς προγραμματισμού που θα διαχειρίζεται η Επιτροπή. Η Επιτροπή εκπονεί πολυετή στρατηγικά προγράμματα για τα έτη 2007 έως 2010 και 2011 έως 2013. Αυτά τα προγράμματα θα ορίζουν τους κύριους στόχους και τις περιοχές προτεραιότητας δράσης για την Κοινοτική χρηματοδότηση. Το πολυετές στρατηγικό πρόγραμμα για την πρώτη περίοδο 2007-2010 περιλαμβάνεται ως Παράρτημα στον Κανονισμό (Παράρτημα II).

Επιπλέον των πολυετών προγραμμάτων, η Επιτροπή θα παρέχει πληροφορίες επί των ενδεικτικών εθνικών επιχορηγήσεων του προϋπολογισμού του LIFE+ ανάμεσα στα κράτη-μέλη, με βάση κριτήρια που περιλαμβάνουν το μέγεθος και την πυκνότητα του πληθυσμού τους, και το μερίδιό τους σε περιοχές Κοινοτικής σημασίας, σύμφωνα με την Οδηγία των Οικότοπων. Αυτός ο καταμερισμός του προϋπολογισμού θα υπολογιστεί για τις πολυετείς περιόδους 2007-10 και 2011-13.

Μέσα στο πλαίσιο των πολυετών στρατηγικών προγραμμάτων η Επιτροπή δημοσιεύει ετήσιες προσκλήσεις για προτάσεις έργων προς χρηματοδότηση. Τα κράτη-μέλη λαμβάνουν και συγκεντρώνουν τις επιμέρους προτάσεις και τις διαβιβάζουν ώστε να εξεταστούν από την Επιτροπή. Εν τέλει η Επιτροπή αποφασίζει ποια προγράμματα θα χρηματοδοτηθούν από τον ετήσιο προϋπολογισμό του LIFE+. Κατά την επιλογή των έργων προτεραιότητα δίνεται σε όσα συμβάλλουν περισσότερο στους κοινοτικούς περιβαλλοντικούς στόχους, συμπεριλαμβανομένων των διεθνικών προγραμμάτων.

Όσον αφορά τη συνεισφορά σε εθνικό επίπεδο, τα κράτη-μέλη μπορούν, από το 2008 και μετά, να διαβιβάσουν στην Επιτροπή κατάλογο εθνικών προτεραιοτήτων (σύμφωνα με τις προτεραιότητες που περιλαμβάνονται στο Παράρτημα II). Πρέπει να σημειωθεί ότι αυτές οι ετήσιες προτεραιότητες είναι διαφορετικές από το σχεδιασμό και προγράμματα έχουν ετοιμαστεί για τα ΕΓΤΑΑ, ΕΤΑ, τα Διαρθρωτικά Ταμεία και το Ταμείο Συνοχής. Όταν διαβιβάζουν τις προτάσεις τους στην Επιτροπή, τα κράτη-μέλη μπορούν επίσης να καταθέσουν γραπτά σχόλια για μεμονωμένες προτάσεις έργων ως προς το πώς μια πρόταση ανταποκρίνεται με τις εθνικές ετήσιες προτεραιότητες. Η ετήσια πρόσκληση της Επιτροπής για έργα και η τελική επιλογή των επιτυχημένων προτάσεων, πρέπει να λαμβάνει υπόψη αυτές τις ετήσιες εθνικές προτεραιότητες.

Εξαιρέση από επιλεξιμότητα: Το Άρθρο 9 του Κειμένου του LIFE+ ορίζει: «Με τον παρόντα κανονισμό δεν χρηματοδοτούνται μέτρα που εμπίπτουν στα κριτήρια επιλεξιμότητας και στο βασικό πεδίο εφαρμογής άλλων κοινοτικών χρηματοδοτικών μέσων, συμπεριλαμβανομένων του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης, του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, του Ταμείου Συνοχής, του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Αγροτικής Ανάπτυξης, του Προγράμματος-Πλαισίου για την Ανταγωνιστικότητα και Καινοτομία, του Ευρωπαϊκού Αλιευτικού Ταμείου και του 7ου Προγράμματος-Πλαισίου για τις Δραστηριότητες Έρευνας, Τεχνολογική Ανάπτυξη και Επίδειξης ή που λαμβάνουν συνδρομή για τον ίδιο σκοπό από αυτά. Οι δικαιούχοι δυνάμει του παρόντος κανονισμού παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τη χρηματοδότηση που λαμβάνουν από τον κοινοτικό προϋπολογισμό και τις εκκρεμούσες αιτήσεις χρηματοδότησής τους προς την Επιτροπή. Η Επιτροπή και τα κράτη-μέλη πράττουν τα δέοντα για να εξασφαλίζουν τον συντονισμό και τη συμπληρωματικότητα με άλλα κοινοτικά μέσα. Η Επιτροπή υποβάλλει αναφορά για τα ζητήματα αυτά στο πλαίσιο της ενδιάμεσης αναθεώρησης και της τελικής αξιολόγησης που προβλέπονται στο Άρθρο 15.»

Αυτό σημαίνει ότι το LIFE+ θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί για να χρηματοδοτήσει δράσεις που δεν προβλέπονται από την εθνική εφαρμογή άλλων Κοινοτικών πόρων οι οποίοι αναλύονται σε αυτόν τον Οδηγό. Αυτός ο Οδηγός μπορεί να βοηθήσει στον έλεγχο της συμπληρωματικότητας. Η τελική απόφαση μπορεί μόνο να ληφθεί σε εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο εφαρμογής.

**ΠΙΝΑΚΑΣ 15: ΒΑΣΙΚΕΣ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ
ΣΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΤΑΜΕΙΟ LIFE+**

Δράση	Ημερομηνία
Η Επιτροπή υιοθετεί το πρώτο πολυετές στρατηγικό πρόγραμμα για την περίοδο 2007-10	Υιοθετήθηκε μαζί με τον Κανονισμό (Παράρτημα II).
Τα κράτη-μέλη υποβάλλουν εθνικές ετήσιες προτεραιότητες στην Επιτροπή.	Το συντομότερο δυνατό μετά την υιοθέτηση του πολυετούς προγράμματος και όχι αργότερα από την ημερομηνία που καθορίζεται αργότερα από την Επιτροπή (σύμφωνα με το Άρθρο 14(2)(α)). Σημείωση: Δεν υποβάλλονται τέτοιες προτεραιότητες όσον αφορά την ετήσια πρόσκληση για υποβολή προτάσεων για τον προϋπολογισμό του 2007.
Έναρξη λειτουργίας του Ταμείου LIFE+, πρώτη πρόσκληση για υποβολή προτάσεων δημοσιεύεται από την Επιτροπή.	Φθινόπωρο 2007
Η Επιτροπή δημοσιεύει προσκλήσεις για υποβολή προτάσεων.	Ετήσια, ξεκινώντας από το 2007

Βασικά άρθρα στον Κανονισμό LIFE+ σε σχέση με το δίκτυο Natura 2000¹²

Το βασικό άρθρο στον Κανονισμό του LIFE+ σε σχέση με το Natura 2000 είναι το Άρθρο 3, που ορίζει τα κριτήρια επιλεξιμότητας για τα μέτρα και τα έργα που θα χρηματοδοτηθούν από τον Κανονισμό.

Σύμφωνα με το Άρθρο 3, τα προγράμματα που θα χρηματοδοτηθούν από το LIFE+ πρέπει να πληρούν τα ακόλουθα κριτήρια:

- να είναι κοινοτικού ενδιαφέροντος, συμβάλλοντας σημαντικά στην επίτευξη του γενικού στόχου του LIFE+, που εκτίθεται στο Άρθρο 1(2), και
- να είναι τεχνικώς και οικονομικώς συναφή και εφικτά και παρέχουν προστιθέμενη αξία.

Επιπλέον, για να εξασφαλίζεται ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία και να αποφευχθεί η χρηματοδότηση επαναλαμβανόμενων δραστηριοτήτων, τα μέτρα πληρούν τουλάχιστον ένα από τα ακόλουθα κριτήρια:

- είναι έργα βέλτιστης πρακτικής ή επίδειξης για την εφαρμογή της Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ περί της διατήρησης των άγριων πτηνών ή της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ¹³ για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων, καθώς και της άγριας χλωρίδας και πανίδας,
- είναι καινοτόμα έργα ή έργα επίδειξης που σχετίζονται με τους κοινοτικούς περιβαλλοντικούς στόχους, συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης ή της διάδοσης τεχνικών, τεχνονγνωσίας ή τεχνολογιών βέλτιστης πρακτικής,
- είναι εκστρατείες ευαισθητοποίησης καθώς και ειδική εκπαίδευση των υπαλλήλων που συμμετέχουν σε παρεμβάσεις πρόληψης των δασικών πυρκαϊών,
- είναι έργα για την ανάπτυξη και την υλοποίηση κοινοτικών στόχων που αφορούν την ευρεία, εναρμονισμένη, γενική και μακροπρόθεσμη παρακολούθηση των δασών και των περιβαλλοντικών αλληλεπιδράσεων.»

Επιπλέον, πιο λεπτομερής πληροφόρηση για πιθανά μέτρα επιλέξιμα για χρηματοδότηση περιλαμβάνονται στο Παράρτημα I του Κανονισμού. Το σημείο (I) αυτού του Παραρτήματος αναφέρονται συγκεκριμένα μέτρα που είναι επιλέξιμα για χρηματοδότηση από το στοιχείο του LIFE+ Φύση και Βιοποικιλότητα. Αυτά περιλαμβάνουν:

- Διαχείριση περιοχών και ειδών και προγραμματισμό περιοχών, συμπεριλαμβανομένης της βελτίωσης της οικολογικής συνοχής του δικτύου Natura 2000,
- Την παρακολούθηση της κατάστασης διατήρησης, συμπεριλαμβανομένης, της σύστασης διαδικασιών και δομών για την παρακολούθηση αυτή,
- Την κατάρτιση και υλοποίηση σχεδίων δράσης για τη διατήρηση ειδών και οικοτόπων,
- Την επέκταση του δικτύου Natura 2000 σε θαλάσσιες περιοχές, και
- Την αγορά γης (βάσει περιοριστικών προϋποθέσεων που παρατίθενται στο Παράρτημα).

Επιπλέον, το Άρθρο 9, που θέτει τα όρια επιλεξιμότητας, είναι πολύ σημαντικό (αναλύεται παραπάνω).

¹² ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Αυτός ο Τεχνικός Οδηγός δεν πρέπει να χρησιμοποιηθεί σε αντικατάσταση των δημοσιευμένων Κανονισμών, που περιέχουν το τελικό νομικό κείμενο που διέπει τη λειτουργία των Ταμείων.

¹³ Οι Οδηγίες για τα Πουλιά και τους Οικοτόπους αντίστοιχα.

7ο Πρόγραμμα Πλαίσιο Έρευνας (ΠΠ7)

Απόφαση αριθ. 1982/2006/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 18ης Δεκεμβρίου 2006 σχετικά με το έβδομο πρόγραμμα-πλαίσιο έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και επίδειξης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (2007–13).

Στόχοι

Το 7ο Πρόγραμμα Πλαίσιο Έρευνας (ΠΠ7) ορίζει τις Κοινωνικές προτεραιότητες και δραστηριότητες στο πεδίο της έρευνας και της τεχνολογικής ανάπτυξης για την περίοδο από 1 Ιανουαρίου 2007 έως 31 Δεκεμβρίου 2013. Οι στόχοι του ΠΠ7 αφορούν ειδικά τη στήριξη των στόχων της ατζέντας της Λισσαβόνας μέσω ερευνητικών δραστηριοτήτων με Κοινωνική χρηματοδότηση.

Μεταξύ άλλων, το ΠΠ7 θα στηρίξει τη διακρατική έρευνα σε μια ποικιλία θεματικών πεδίων, π.χ. περιβάλλον (Άρθρο 2 της Απόφασης). Τα βασικά περιβαλλοντικά θέματα για το ΠΠ7 είναι 1) πρόβλεψη των αλλαγών του κλίματος καθώς και των οικολογικών, των χερσαίων και των ωκεάνιων συστημάτων, 2) εργαλεία και τεχνολογίες παρακολούθησης, πρόληψης και μετριασμού των περιβαλλοντικών πιέσεων και κινδύνων, μεταξύ άλλων για την υγεία και 3) εργαλεία και τεχνολογίες για τη βιωσιμότητα του φυσικού και του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος.

Προγραμματισμός

Το ΠΠ7 θα καλύψει την περίοδο από 1 Ιανουαρίου 2007 έως 31 Δεκεμβρίου 2013. Μεμονωμένες προτάσεις έργων του ΠΠ7 έχουν ως έναυσμα προσκλήσεις προς τους ερευνητές για υποβολή προτάσεων έργων που αφορούν σε ένα συγκεκριμένο πεδίο του Προγράμματος Πλαισίου. Οι προσκλήσεις υποβολής προτάσεων θα δημοσιεύονται στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Περισσότερες πληροφορίες μπορούν να βρεθούν στις ιστοσελίδες Euroρα και Cordis¹⁴.

ΠΙΝΑΚΑΣ 16: ΒΑΣΙΚΕΣ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ ΣΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟ 7ο ΠΠ ΕΡΕΥΝΑΣ

Δράση	Ημερομηνία
Έναρξη του ΠΠ7	Αρχές 2007
Πρώτες προσκλήσεις υποβολής προτάσεων για το ΠΠ7 και έναρξη των πρώτων έργων του ΠΠ7	Από αρχές 2007
Συνέχιση των προσκλήσεων υποβολής προτάσεων και εκτέλεση έργων του ΠΠ7	2007–13
Τέλος του ΠΠ7	2013

ΠΙΝΑΚΑΣ 17: ΛΙΣΤΑ ΒΑΣΙΚΩΝ ΑΡΘΡΩΝ ΣΤΟ 7ο ΠΠ ΕΡΕΥΝΑΣ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΔΙΚΤΥΟ NATURA 2000¹⁵

Άρθρο	Κείμενο
2(1)(i)στ	Συνεργασία: υποστηρίζονται οι πάσης φύσεως ερευνητικές δραστηριότητες που αναπτύσσονται, στο πλαίσιο διακρατικής συνεργασίας στους ακόλουθους θεματικούς τομείς: Περιβάλλον (συμπεριλαμβανομένης της αλλαγής του κλίματος)
2(1)(i)ζ	Συνεργασία: υποστηρίζονται οι πάσης φύσεως ερευνητικές δραστηριότητες που αναπτύσσονται, στο πλαίσιο διακρατικής συνεργασίας στους ακόλουθους θεματικούς τομείς: μεταφορές (π.χ. αεροναυπηγική)
Το πρόγραμμα Κατάρτιση μπορεί επίσης να σχετίζεται π.χ. με τις υποδομές (Άρθρο 2(iv)). Τα θέματα των τροφίμων, γεωργίας και αλείας, και βιοτεχνολογίας, μπορεί να σχετίζονται με το πρόγραμμα συνεργασίας (Άρθρο 2(1)(i)b).	

14 Δείτε: http://europa.eu.int/comm/research/future/index_en.cfm και www.cordis.lu/fp7/

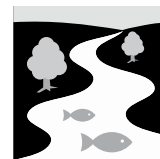
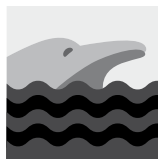
15 ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Αυτός ο Τεχνικός Οδηγός δεν πρέπει να χρησιμοποιηθεί σε αντικατάσταση των δημοσιευμένων Κανονισμών, που περιέχουν το πλήρες νομικό κείμενο που διέπει τη λειτουργία των Ταμείων.

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΕΣ ΕΠΙΛΟΓΕΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ NATURA 2000

Παρακάτω περιγράφονται διάφορα υποθετικά έργα προστασίας μεγάλης κλίμακας, όπου οι Κοινοτικοί πόροι θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν ώστε να συμβάλλουν σε διάφορες πτυχές της διαχείρισης. Τα συγκεκριμένα μέτρα που αναλύονται στα παραδείγματα περιλαμβάνονται στους πίνακες που ακολουθούν. Προσδιορίζοντας τους τρόπους με τους οποίους αυτά τα παραδείγματα θα μπορούσαν να λάβουν χρηματοδότηση, ελπίζουμε ότι οι φο-

ρείς που συμμετέχουν σε έργα προστασίας και διατήρησης της φύσης στην Ευρώπη θα αναγνωρίσουν τις ποικίλες ευκαιρίες που είναι διαθέσιμες μέσω της νέας ολοκληρωμένης προσέγγισης χρηματοδότησης, αλλά και την ανάγκη ενεργής αναζήτησης πόρων από διάφορες πηγές.

Παράδειγμα 1:

Προστασία της αρκούδας σε περιοχές Natura 2000

Η καφέ αρκούδα (*Ursus arctos*) είναι η πιο διαδεδομένη αρκούδα στον κόσμο. Οι καφέ αρκούδες έχουν μεγάλο κεφάλι και μικρό ρύγχος, στρογγυλά, μαζεμένα αυτιά, μικρά μάτια, κοντή ουρά και βαρύ σκελετό, με κυρτούς ώμους που προεξέχουν. Οι αρκούδες έχουν χαμηλό ρυθμό αναπαραγωγής και είναι ευάλωτες σε θνησιμότητα που προκαλείται από ανθρώπινες δραστηριότητες. Είναι παμφάγες και χρειάζονται μεγάλα ενδιαίτηματα, γεγονός που τις καθιστά ευάλωτες σε μεταβολές στη χρήση της γης. Ο καλύτερος οικότοπος για τις αρκούδες έχει ήδη εξαφανιστεί στην Ευρώπη εξαιτίας της υλοτομίας και της εκχέρσωσης δασών. Οι βασικές περιοχές και οι διάδρομοι που χρησιμοποιούν οι αρκούδες πρέπει να διαχειρίζονται και να προστατεύονται επαρκώς. Ωστόσο, δεν είναι μόνο η παρουσία των οικότοπων που είναι σημαντική για την επιβίωση της καφέ αρκούδας. Η αποδοχή και η προσαρμοσμένη διαχείριση της καφέ αρκούδας είναι σημαντική για το μέλλον αυτού του είδους. Απαιτείται ευαισθητοποίηση και εκπαίδευση του κοινού, ώστε να ενημερωθούν οι κάτοικοι σε περιοχές όπου υπάρχουν αρκούδες σχετικά με τη συμπεριφορά και την οικολογία του είδους. Οι κτηνοτρόφοι πρέπει να ενθαρρύνονται να χρησιμοποιούν παραδοσιακές τεχνικές φύλαξης για τα ζώα που εκτρέφουν, ώστε να μειωθούν οι διαμάχες που προκύπτουν από την αρπαγή των ζώων αυτών.

Δραστηριότητες που θα μπορούσαν να απαιτηθούν για την «Προστασία της αρκούδας σε περιοχές του δικτύου Natura 2000» [ο αριθμός δραστηριότητας αναφέρεται στον αριθμό του αντίστοιχου φύλλου στους ακόλουθους πίνακες]:

- Επιμόρφωση προσωπικού που ασχολείται με την προστασία της αρκούδας [δραστηριότητες **3, 21**]
- Ανάπλαση περιοχών, βελτίωση οικότοπων για τις αρκούδες (π.χ. φύτευση παραδοσιακών βρώσιμων φυτών, όπως τα σπωροφόρα δέντρα) [δραστηριότητες **13, 15**]
- Μακροχρόνια παρακολούθηση μεμονωμένων ατόμων αρκούδας [δραστηριότητες **17, 19**]
- Απογραφή του πληθυσμού της αρκούδας [δραστηριότητα **2**]
- Εκπαίδευση του ευρύτερου πληθυσμού [δραστηριότητα **20, 21**]
- Ανάπτυξη και πώληση προϊόντων φιλικών προς την αρκούδα [δραστηριότητες **15, 16**]
- Δικτύωση με έργα που αφορούν την αρκούδα στη γειτονική περιφέρεια [δραστηριότητα **20**]
- Μετριασμός των εμποδίων που προκαλούν υποδομές στους διαδρόμους της αρκούδας (πράσινες γέφυρες, υπόγειες διαβάσεις) [δραστηριότητα **13**]
- Εντατικές δημόσιες σχέσεις, για να διασφαλιστεί η αποδοχή των αρκούδων [δραστηριότητα **20**]
- Αξιολόγηση των δημόσιων σχέσεων [δραστηριότητα **20**]
- Άσκηση πολιτικής πίεσης και ενημέρωση των ομάδων που ασχολούνται και εμπλέκονται [δραστηριότητα **20**]
- Ανάπτυξη ή/και ενημέρωση σχεδίων διαχείρισης με τη συμμετοχή ενδιαφερόμενων φορέων [δραστηριότητες **5, 8**]
- Μέτρα πρόληψης ζημιών (ηλεκτρικοί φράκτες, σκύλοι φύλαξης) [δραστηριότητα **15, 24**]
- Δημιουργία περιφερειακών ζωνών, φιλικών προς τις αρκούδες, γύρω από την περιοχή (στις γεωργικές εκτάσεις) [δραστηριότητες **15, 16**]
- Κατασκευή και συντήρηση εκπαιδευτικών μονοπατιών/διαδρομών μέσα στην περιοχή [δραστηριότητες **22, 25**]
- Κατασκευή τουριστικής υποδομής (κέντρο επισκεπτών) [δραστηριότητα **25**]
- Κατασκευή υποδομής για συγκεκριμένα είδη (χώροι παραμονής για αποκατάσταση) [δραστηριότητα **24**]
- Πρόληψη κινδύνων στην περιοχή (μέτρα πυροπροστασίας στα δάση) [δραστηριότητα **18**]

Τα μέτρα που σχετίζονται με αυτό το έργο φέρουν τη σήμανση

στους πίνακες που ακολουθούν.

Ursus arctos, καφέ αρκούδα.
© WWF-Canon/Michel Gunther

Παράδειγμα 2:

Ζωή από δασοκομία και γεωργία σε περιοχές Natura 2000

Το κτήμα «Ζωή» αποτελείται από διάφορες γεωργικές εκτάσεις που βρίσκονται στη μία πλευρά ενός ποταμιού, ένα δάσος οξιάς με κάποιες συστάδες κωνοφόρων, και μια υγρή περιοχή με πηγές. Το αρχικό σχέδιο φύτευσης του δάσους περιελάμβανε ομήλικα ώριμα δέντρα και εξυπηρετούσε μια κλασική δομή παραγωγής. Ορισμένα αγροτεμάχια προοδευτικά τροποποιήθηκαν, προκειμένου η φυτεία να μετατραπεί σε δάσος με υποορόφους.

Άλλα αγροτεμάχια είναι αφιερωμένα στην παραγωγή ποιοτικής ξυλείας. Μέρος από τα κατάλοιπα του δάσους χρησιμοποιείται για την παραγωγή ενέργειας.

Ένα από τα αγροτεμάχια βρίσκεται στην υγρή περιοχή, που περιλαμβάνει πολλές πηγές. Η προηγούμενη φυτεία με κωνοφόρα υλοτομήθηκε πλήρως και τα αυλάκια γεμίστηκαν με κατάλοιπα, προκειμένου να αποκατασταθεί το αρχικό επίπεδο υγρασίας. Η δασοκαλλιέργεια που επιλέχθηκε είναι η φυσική αναγέννηση και εκεί όπου η ανάπτυξη δεν είναι αρκετά γρήγορη, μπορούν να φυτευτούν προσαρμοσμένα δασικά είδη, για να συμπληρώσουν τα κενά. Η χλωρίδα και η πανίδα μπορούν να αναγεννηθούν και ο ημι-φυσικός οικότοπος μπορεί να αποκατασταθεί. Αυτός ο τύπος διαχείρισης θεωρείται βιώσιμος και επιτρέπει αύξηση της βιοποικιλότητας σε όλα τα αγροτεμάχια, καθώς και διατήρηση της κερδοφορίας από το δάσος.

Οι γεωργικές εκτάσεις θερίζονται σε ετήσια βάση. Ορισμένες προορίζονται για την παραγωγή τροφής και άλλες είναι λιβάδια που προορίζονται για την παραγωγή χορτονομής. Η διαχείριση αυτών των εκτάσεων σέβεται τα γεωργοπεριβαλλοντικά μέτρα και περιλαμβάνει αναχώματα για τα σκαθάρια.

Δραστηριότητες που θα μπορούσαν να απαιτηθούν για το παράδειγμα «Ζωή από δασοκομία και γεωργία σε περιοχές Natura 2000» [ο αριθμός δραστηριότητας αναφέρεται στον αριθμό του αντίστοιχου φύλλου στους ακόλουθους πίνακες]:

Δασοκομία

- Φύτευση προσαρμοσμένη στην περιοχή, με χρήση διαφορετικών ειδών δέντρων για τη δημιουργία δασικής δομής με υπο-ορόφους [δραστηριότητα 12]
- Διατήρηση παλιών και νεκρών δέντρων [δραστηριότητα 12]
- Έλεγχος ξενικών ειδών που θα μπορούσαν να καταστρέψουν τους οικότοπους [δραστηριότητα 14]
- Ανάμιξη ειδών (γενετική διαφοροποίηση) [δραστηριότητα 12]
- Μεταβλητή απόσταση ανάμεσα στα δέντρα που φυτεύτηκαν πρόσφατα [δραστηριότητα 12]
- Απομάκρυνση αποστραγγιστικών καναλιών σε ζώνες με πηγές [δραστηριότητα 12]
- Παρακολούθηση της υγιεινής/ζωτικότητας των αγροτεμαχίων [δραστηριότητα 14]
- Πρόγραμμα επιμόρφωσης προσωπικού [δραστηριότητα 21]
- Ανάπτυξη υποδομής (δημιουργία μονοπατιών πρόσβασης, χρήση φρακτών για την προστασία από θηράματα κ.λπ.) [δραστηριότητα 25]

Γεωργία

- Δημιουργία περιφερειακών ζωνών γύρω από τα χωράφια [δραστηριότητα 12]
- Αναβολή του θερισμού της χορτονομής με μετακίνηση όλων των αποβλήτων κοπής [δραστηριότητα 12]
- Περιτροπή των περιοχών βόσκησης και θερισμού στη διάρκεια του έτους [δραστηριότητα 12]
- Διατήρηση σχεδίου δεντροστοιχιών, επίσης για την παροχή καταφυγίου στα βοοειδή [δραστηριότητα 12]

Ενημέρωση και επικοινωνία

- Εκστρατεία επικοινωνίας και ενημέρωσης που απευθύνεται στο κοινό και στα σχολεία, σε συνεργασία με ερευνητικά κέντρα [δραστηριότητες 20, 21]
- Εγκατάσταση πινακίδων και πινάκων ανακοινώσεων [δραστηριότητα 22]
- Δημιουργία της υποδομής για δημόσια χρήση (παραδείγματα: αίθουσα έκθεσης τοπικών προϊόντων, φράκτες κ.λπ.) [δραστηριότητα 22]

Τα μέτρα που σχετίζονται με αυτό το έργο φέρουν τη σήμανση

στους πίνακες που ακολουθούν.

Τοπίο στο Wachau.
© Josef Pennerstorfer

Παράδειγμα 3:

Βιώσιμη διαχείριση ποταμών, περιλαμβανομένης της διατήρησης των οικότοπων της βίδρας, με τουριστικές δραστηριότητες σε περιοχές Natura 2000

Ο Γαλαζοπόταμος είναι ένας από τους ωραιότερους ποταμούς της Ευρώπης. Κάποια μέρη του ποταμού έχουν χαρακτηριστεί ως περιοχές Natura 2000, επειδή φιλοξενούν οικότοπους και είδη που αναγράφονται στην Οδηγία των Οικότοπων. Για παράδειγμα, υπάρχει ένας οικότοπος βίδρας, καθώς και ακρίδες στη χαλικώδη όχθη του και πολλές λιβελούλες ζουν στις ορεινές μικρολίμνες που συνδέονται με τον ποταμό. Στα παιδιά αρέσει να παίζουν δίπλα στο ποτάμι, επειδή εκεί υπάρχουν πολλά πράγματα που μπορεί να ανακαλύψει κανείς. Ο τουρισμός αυξάνεται επειδή η φύση στην περιφέρεια είναι πλούσια και προσφέρει πολλές ευκαιρίες για δραστηριότητες στη φύση, όπως πεζοπορία, ποδηλασία, ράφτινγκ και παρατήρηση ζώων (βίδρα) κ.λπ. Λόγω των φραγμάτων που έχουν κατασκευαστεί στο επάνω μέρος του ποταμού, η ροή του έχει επιταχυνθεί και, επομένως, ο ποταμός βαθιναίνει συνεχώς. Αυτό έχει προκαλέσει προβλήματα στους σημαντικούς οικότοπους που συνδέονται με τον ποταμό. Πολλές ορεινές μικρολίμνες έχουν ξεραθεί και ο ποταμός έχει πλέον ταχύτερη ροή και λιγότερους παραποτάμους. Έτσι έχει αυξηθεί και η πίεση από τους επισκέπτες στους τελευταίους εναπομείναντες φυσικούς οικότοπους. Η λεκάνη απορροής του ποταμού ανήκει εδαφικά σε δύο διαφορετικά κράτη-μέλη.

Δραστηριότητες που θα μπορούσαν να απαιτηθούν για τη «Βιώσιμη διαχείριση ποταμών, περιλαμβανομένης της διατήρησης των οικότοπων της βίδρας, με τουριστικές δραστηριότητες στις περιοχές Natura 2000»: [ο αριθμός δραστηριότητας αναφέρεται στο αντίστοιχο φύλλο στους ακόλουθους πίνακες]

- Εκπαίδευση του τοπικού πληθυσμού, ώστε να αυξηθεί η αποδοχή για την αποκατάσταση του ποταμού [δραστηριότητα **20**]
- Κατεδάφιση/απομάκρυνση φραγμάτων [δραστηριότητα **12**]
- Αγορά γης για αποκατάσταση του ποταμού [δραστηριότητα **23**]
- Εγκατάσταση περασμάτων για την ιχθυοπανίδα [δραστηριότητα **24**]
- Κατασκευή κέντρου επισκεπτών [δραστηριότητα **25**]
- Διαμόρφωση χώρου με ψησταριές κοντά στον ποταμό για τους τουρίστες (για να ελαχιστοποιηθεί ο κίνδυνος από τις παράνομες φωτιές) [δραστηριότητα **22**]
- Παραγωγή φυλλαδίου για τους τουρίστες [δραστηριότητες **3, 20**]
- Εγκατάσταση ποδηλατοδρόμου παραπλεύρως του ποταμού [δραστηριότητα **22**]
- Παρακολούθηση των πληθυσμών της λιβελούλας και της ακρίδας [δραστηριότητα **17**]
- Απελευθέρωση ενδημικών ποταμοκαραβίδων [δραστηριότητα **13**]
- Προώθηση του νεκρού ξύλου στο αλλουβιακό δάσος [δραστηριότητα **12**]

Τα μέτρα που σχετίζονται με αυτό το έργο φέρουν τη σήμανση στους πίνακες.

Lutra lutra, βίδρα.
© WWF-Canon/Sanchez & Lope

Παράδειγμα 4:

Έργο προστασίας της φώκαινας

Η φώκαινα (*Phocoena phocoena*) είναι ένα από τα μικρότερα κητώδη στον κόσμο, με μέσο μήκος 1,55 μέτρα και βάρος 55 κιλά. Γενικά, οι φώκαινες ζουν σε παράκτια ύδατα και το κοινό αγγλικό τους όνομα (harbour porpoise) προέρχεται από την τακτική εμφάνισή τους σε κόλπους, εκβολές και λιμάνια. Οι πληθυσμοί της φώκαινας, σε όλο το εύρος της εξάπλωσής τους, απειλούνται από θνησιμότητα που σχετίζεται με την αλιεία. Η χημική ρύπανση και η ηχορύπανση, καθώς και η κυκλοφορία σκαφών και η έλλειψη τροφής μπορεί επίσης να συνιστά απειλή για το είδος. Απαιτούνται περισσότερες γνώσεις σχετικά με τις βασικές περιοχές για τις φώκαινες και οι προσδιορισμένες περιοχές πρέπει να έχουν επαρκή διαχείριση και προστασία. Οι αλιείς πρέπει να ενθαρρυνθούν ώστε να αναπτύξουν και να χρησιμοποιούν αλιευτικά εργαλεία που ελαχιστοποιούν την παρεμπόδιση αλιείας της φώκαινας. Είναι σημαντικό να ληφθούν ενεργά μέτρα προειδοποίησής τους για την παρουσία διχτυού και απομάκρυνσής τους από αυτό, π.χ. αναπτύσσοντας συσκευές ηχητικής απώθησης (pingers).

Δραστηριότητες που θα μπορούσαν να απαιτηθούν για το «Έργο προστασίας της φώκαινας»: [ο αριθμός δραστηριότητας αναφέρεται στο αντίστοιχο φύλλο στους ακόλουθους πίνακες]:

- Προσδιορισμός και χαρακτηρισμός σημαντικών περιοχών για τη φώκαινα [δραστηριότητα 2]
- Έρευνα για την κατανομή και τη συμπεριφορά του είδους [δραστηριότητα 13]
- Μακροχρόνια παρακολούθηση της φώκαινας [δραστηριότητα 17]
- Ανάπτυξη και χρήση αλιευτικών εργαλείων που ελαχιστοποιούν την παρεμπόδιση αλιείας (αλιείς και επιστήμονες) [δραστηριότητες 4, 13]
- Βελτίωση της ποιότητας των υδάτων, π.χ. έλεγχος ρύπανσης [δραστηριότητα 12]
- Δοκιμές για την προστασία και διαχείριση των πηγών τροφής για τις φώκαινες, π.χ. ψάρια και κεφαλόποδα [δραστηριότητα 12]
- Επιμόρφωση του προσωπικού που θα ασχοληθεί με την προστασία της φώκαινας [δραστηριότητα 13, 21]
- Δίκτυα με σχετικά έργα από γειτονικές περιφέρειες [δραστηριότητα 7]
- Εκπαίδευση και ενημέρωση των ενδιαφερόμενων μερών, π.χ. αλιέων, ακτοφυλακής [δραστηριότητες 3, 20]
- Ενημέρωση του ευρύτερου κοινού, για αύξηση της ευαισθητοποίησης σχετικά με τη φώκαινα [δραστηριότητα 3, 20]
- Κατασκευή κέντρου επισκεπτών [δραστηριότητα 25]

Τα μέτρα που σχετίζονται με αυτό το έργο φέρουν τη σήμανση στους πίνακες.

Phocoena phocoena,
Φώκαινα.
© WWF/Bernd Lammel

Παράδειγμα 5:

Διαχείριση ξηρών χορτολιβαδικών εκτάσεων σε περιοχές Natura 2000

«Πλούτος λουλουδιών» – είναι το σύνθημα που χρησιμοποιείται για τον Ανθόλοφο, μια λοφώδη περιοχή Natura. Οι γεωργοί διαχειρίζονται τη γη με παραδοσιακό και βιώσιμο τρόπο. Το μεγαλύτερο μέρος της χορτολιβαδικής έκτασης είναι πολύ ξηρό και άγονο. Ορισμένα μέρη της θερίζονται μόνο μία φορά το χρόνο. Σε ορισμένα μέρη της χορτολιβαδικής έκτασης, χρησιμοποιούνται αίγες για βόσκηση. Το γάλα τους είναι καλό, λόγω της υψηλής ποιότητας της χορτολιβαδικής έκτασης, ωστόσο δεν υπάρχει επαρκής τοπική ζήτηση για να πωληθεί όλο. Πριν αρκετά χρόνια, ορισμένοι γεωργοί αποφάσισαν να φυτεύσουν δέντρα στο υγρότερο μέρος της περιοχής. Ορισμένα δεν αναπτύχθηκαν πολύ καλά, αλλά κάποια τοπικά είδη είχαν πολύ καλή ανάπτυξη και οι γεωργοί χρησιμοποιούν το ξύλο τους για καυσόξυλα και οικοδομική ξυλεία. Είναι δύσκολο να πειστούν οι νέοι γεωργοί να συνεχίσουν αυτήν την παραδοσιακή διαχείριση της γεωργίας και της δασοκομίας. Κάποιοι από αυτούς θα ήθελαν να καλλιεργούν κρασοστάφυλα και άλλοι έχουν ήδη εγκαταλείψει την αγροτική ζωή. Ορισμένοι γεωργοί απασχολούνται σε μερική βάση, επομένως κάποια μέρη της ξηρής χορτολιβαδικής έκτασης δεν υπόκεινται σε διαχείριση. Σε αυτές τις περιοχές, αναπτύσσονται θάμνοι και δέντρα. Κάποιες σπάνιες πεταλούδες, που χρειάζονται αυτούς τους ξηρούς οικότοπους χωρίς δέντρα και θάμνους, έχουν σχεδόν εξαφανιστεί από την περιοχή.

Δραστηριότητες που θα μπορούσαν να απαιτηθούν για δραστηριότητες που αναφέρονται στη «Διαχείριση ξηρών χορτολιβαδικών εκτάσεων σε περιοχές Natura»: [ο αριθμός δραστηριότητας αναφέρεται στο αντίστοιχο φύλλο στους ακόλουθους πίνακες]:

- Ανάπτυξη σχεδίου διαχείρισης για την ξηρή χορτολιβαδική έκταση [δραστηριότητα 5]
- Αγορά αιγών για βόσκηση [δραστηριότητα 13]
- Κατασκευή κοινού στάβλου για τις αίγες [δραστηριότητα 12]
- Εγκατάσταση ξύλινου φράκτη για τη ξηρή χορτολιβαδική έκταση [δραστηριότητα 12]
- Κίνητρο για το θερισμό των μερών της χορτολιβαδικής έκτασης που δεν έχουν βοσκηθεί με χορτοκοπτική μηχανή μία φορά το χρόνο [δραστηριότητα 13]
- Αγορά χορτοκοπτικής μηχανής για τους γεωργούς [δραστηριότητα 12]
- Κοπή των θάμνων που αναπτύσσονται στην ξηρή χορτολιβαδική έκταση που δεν υποβάλλεται σε διαχείριση [δραστηριότητα 12]
- Κίνητρο για βιώσιμη διαχείριση των αυτοφυών δασών [δραστηριότητα 13]
- Ανάπτυξη κάποιας μικρής υποδομής (δρόμων) στο δάσος και τη χορτολιβαδική έκταση [δραστηριότητα 10]
- Διοργάνωση συνεδρίου με θέμα τη «διαχείριση ξηρών χορτολιβαδικών εκτάσεων» [δραστηριότητα 7]
- Ανάπτυξη λογοτύπου και συνθήματος για τα προϊόντα των τοπικών παραγωγών (π.χ. γάλα) [δραστηριότητα 20]
- Επιμόρφωση επικοινωνίας για το διαχειριστή της περιοχής του Natura 2000 [δραστηριότητα 21]
- Εγκατάσταση χώρου έκθεσης τοπικών προϊόντων στη δημοτική αίθουσα [δραστηριότητα 20]

Τα μέτρα που σχετίζονται με αυτό το έργο φέρουν τη σήμανση στους πίνακες.

Εγκαταλελειμμένη γεωργική έκταση στη Μεσόγειο.
© S. Simis

Παράδειγμα 6:

Διαχείριση ποταμών με δραστηριότητες γεωργίας, υδατοκαλλιέργειας και τουρισμού σε περιοχές Natura 2000

Ένα ποτάμι διαρρέει μια κοιλάδα που αποτελείται από πλούσιες γεωργικές εκτάσεις, αγροκήπια, κωνοφόρα και πλατύφυλλα δέντρα, μονάδες ιχθυοκαλλιέργειας και τουριστικές περιοχές. Μια πόλη που βρίσκεται στην όχθη του ποταμιού απορρίπτει ένα μέρος των ανεπεξέργαστων λυμάτων της στο ποτάμι. Έργα ανακύκλωσης υδάτων βρίσκονται σε εξέλιξη. Περάσματα, μικρές ειδικές περιοχές του ποταμιού που χρησιμοποιούνται από υδρόβια αποδημητικά είδη, έχουν καθοριστεί σε αποστάσεις 20 χλμ. περίπου κατά μήκος του ποταμιού. Οι βιομηχανικές και αγροτικές δραστηριότητες κοντά σε αυτές τις περιοχές υπόκεινται σε κανονισμούς και η πρόσβαση του κοινού είναι περιορισμένη. Τα περάσματα έχουν σχεδιαστεί σε ευαίσθητες περιοχές που χρησιμοποιούνται από προστατευόμενα είδη (περιοχές σίτισης, ανάπαυσης και αναπαραγωγής). Συγκεκριμένα είδη πανίδας και χλωρίδας που διαβιούν στο ποτάμι και στις όχθες του παρακολουθούνται, σε συνεργασία με ερευνητικά κέντρα, καθώς και με οργανώσεις αλιείας, ναυσιπλοΐας και γαιοκτημόνων. Προκειμένου να αποφευχθεί η διάβρωση και οι συνέπειές της στην ποιότητα του ποταμιού, οι διαχειριστές παρακείμενων γαιών φυτεύουν δέντρα και φράκτες από θάμνους. Ένα μέρος του ποταμού περιλαμβάνει λεκάνες για ιχθυοκαλλιέργεια.

Δραστηριότητες που θα μπορούσαν να απαιτηθούν για δραστηριότητες που αναφέρονται στη «Διαχείριση ποταμών με δραστηριότητες γεωργίας, υδατοκαλλιέργειας και τουρισμού σε περιοχές Natura»: [ο αριθμός δραστηριότητας αναφέρεται στο αντίστοιχο φύλλο στους ακόλουθους πίνακες]:

- Αστικός σχεδιασμός, έργο ανακύκλωσης λυμάτων [δραστηριότητες **12, 25**]
- Διαχείριση και παρακολούθηση των περασμάτων [δραστηριότητες **12, 13, 14**]
- Διαχείριση και παρακολούθηση της πανίδας και της χλωρίδας του ποταμιού [δραστηριότητες **12, 13, 14**]
- Δημιουργία συμφωνητικών «ποταμού» με τους ιδιοκτήτες των εκτάσεων δίπλα στον ποτάμι [δραστηριότητα **12**]
- Κατασκευή φρακτών που προστατεύουν τις όχθες, κυρίως κοντά στις ευαίσθητες περιοχές [δραστηριότητα **12**]
- Επιμόρφωση προσωπικού για την περιβαλλοντική διαχείριση της ιχθυοκαλλιέργειας και του ποταμιού [δραστηριότητα **20**]
- Εκπαίδευση του τοπικού πληθυσμού και συνεργασία με εκπαιδευτικά ιδρύματα [δραστηριότητες **3, 21**]
- Δημοτικά συμβούλια, συνέδρια με τους ενδιαφερόμενους [δραστηριότητα **20**]
- Υποδομή για την αλιεία και τη ναυσιπλοΐα, περιλαμβανομένων εγκαταστάσεων για τα εμποδιζόμενα άτομα [δραστηριότητα **22**]
- Σύστημα ειδοποίησης σε περίπτωση ασθενειών ή προβλημάτων των υδάτων [δραστηριότητα **17**]
- Ανάπτυξη πακέτων διακοπών με θέμα την αλιεία/φύση [δραστηριότητα **20**]
- Τουριστική υποδομή (π.χ. προβλήτες, μονοπάτια) [δραστηριότητα **22**]

Τα μέτρα που σχετίζονται με αυτό το έργο φέρουν τη σήμανση

στους πίνακες.

Μαϊάνδροι στον ποταμό Notec
στην Πολωνία.
© M. Czasnoić

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1: ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

Πόρος	Περιγραφή	Ομάδες στόχου	Τύποι γαιών	Περιορισμοί περιοχής	Σημειώσεις/άλλοι περιορισμοί	Παραδείγματα
ΕΓΤΑΑ						
Μη εφαρμοστέο						
ΕΤΑ						
Μη εφαρμοστέο						

LIFE+						
3	Κριτήρια επιλεξιμότητας	όλες οι πιθανές	όλοι οι πιθανοί	κανένας	Δεν είναι γενικά επιλέξιμη, εφόσον πρέπει να έχει ολοκληρωθεί μέχρι την ημερομηνία ένταξης – εκτός από τις θαλάσσιες περιοχές.	
ΠΠ7						
Μη εφαρμοστέο						

Πόρος	Περιγραφή	Περιορισμοί περιοχής	Σημειώσεις/άλλοι περιορισμοί	Παραδείγματα
ΕΤΠΑ				
Μη εφαρμοστέο				
ΕΚΤ				
Μη εφαρμοστέο				
ΤΣ				
Μη εφαρμοστέο				

Σημαντική σημείωση σχετικά με τους ακόλουθους πίνακες

ΕΤΠΑ

Η χρηματοδότηση του ΕΤΠΑ έχει στόχο τις παραγωγικές επενδύσεις (π.χ. υποδομές). Επομένως οι δράσεις που σχετίζονται με το δίκτυο Natura 2000/περιοχές Natura πρέπει να ενσωματωθούν σε ένα ευρύτερο πλαίσιο ανάπτυξης.

ΕΤΠΑ Αρθ.6

Περιφέρειες επιλέξιμες για χρηματοδότηση μέσω του Άρθρου 6 του Κανονισμού του ΕΤΠΑ (Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία). Για τη νομική βάση δείτε το Άρθρο 7 του Γενικού Κανονισμού (Καν ΕΚ/1083/2006): http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/graph/cartes_en.htm.

ΤΣ

Οι δραστηριότητες που σχετίζονται με το δίκτυο Natura 2000/περιοχές Natura πρέπει συχνά να ενσωματώνονται σε ένα ευρύτερο πλαίσιο ανάπτυξης.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2: ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ/ΚΑΤΑΛΟΓΟΙ ΑΠΟΓΡΑΦΗΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟ ΠΕΡΙΟΧΩΝ

Πόρος	Περιγραφή	Ομάδες στόχου	Τύποι γαιών	Περιορισμοί περιοχής	Σημειώσεις/άλλοι περιορισμοί	Παραδείγματα
ΕΓΤΑΑ						
52(δ)	Ένα μέτρο απόκτησης δεξιοτήτων και συντονισμού, με στόχο την προπαρασκευή και υλοποίηση μιας στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης.	όλες οι πιθανές	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών		Ανατρέξτε στο Άρθ. 59. Η στήριξη που αναφέρεται στο Άρθρο 52(δ) θα καλύψει: (α) μελέτες της συγκεκριμένης περιοχής, (β) μέτρα για την παροχή πληροφοριών σχετικά με την περιοχή και τη στρατηγική τοπικής ανάπτυξης [...]	
63	Leader	όλες οι πιθανές (μέσα σε αγροτικές περιοχές)	όλες οι επιλεγμένες αγροτικές περιοχές	κανένας	Ανατρέξτε στα Άρθ. 61–65.	Στο πλαίσιο μιας στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης, στο επίπεδο της Ομάδας Τοπικής Δράσης, η δημόσια/ιδιωτική συνεργασία θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για την εκτέλεση έρευνας στους καταλόγους απογραφής περιοχών και θα μπορούσε να περιλαμβάνει απογραφή ειδών, επιτρέποντας την ανάπτυξη τοπικών δεξιοτήτων και διευκολύνοντας μελλοντικές οικοτουριστικές ευκαιρίες για τη συγκεκριμένη περιοχή.
ΕΤΑ						
37(ι)	Προαγωγή της εταιρικής σχέσης μεταξύ επιστημόνων και επιχειρήσεων στον αλιευτικό κλάδο.	αλιείς, άλλοι	παράκτιες, θαλάσσιες, εσωτερικά ύδατα, υγρότοποι	κανένας	Άρθ. 37: Συλλογικές δράσεις: πρέπει να υλοποιηθούν με την ενεργή υποστήριξη των ίδιων των επιχειρηματιών ή από οργανώσεις που δρουν για λογαριασμό των παραγωγών ή άλλες οργανώσεις που αναγνωρίζονται από το κράτος-μέλος...	Μια συνεργασία μεταξύ αλιέων και επιστημόνων θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για επισκοπήσεις της θαλάσσιας άγριας ζωής. Οι πληροφορίες των αλιέων θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν ως μέρος της εκτίμησης της κατάστασης. Τα δεδομένα αλιείας θα μπορούσαν να περιληφθούν στο απογραφικό δελτίο των περιοχών.
LIFE+						
3	Κριτήρια επιλεξιμότητας	όλες οι πιθανές	όλοι οι πιθανοί	κανένας	Δεν είναι γενικά επιλέξιμο, εφόσον πρέπει να έχει ολοκληρωθεί μέχρι την ημερομηνία ένταξης – εκτός από τις θαλάσσιες περιοχές.	
ΠΠ7						
2(1)(ι)(στ)	Στόχοι και Δραστηριότητες: Περιβάλλον (συμπεριλαμβανομένης και της αλλαγής του κλίματος).	όλες οι πιθανές	όλοι οι πιθανοί	διακρατική συνεργασία	Πλαίσιο: έρευνα – ανατρέξτε στο Παράρτημα 1 για περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με το θέμα του Περιβάλλοντος.	Θα μπορούσε να χρηματοδοτήσει μια διασυνοριακή μελέτη που να συγκρίνει παρόμοιες περιοχές. Οι πληροφορίες που συλλέγονται θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για τον προσδιορισμό περιοχών προτεραιότητας. Η μελέτη θα μπορούσε να αναπτύξει μια βελτιωμένη μέθοδο για τον προσδιορισμό περιοχών (π.χ. στα κράτη υπό ένταξη).
Πόρος	Περιγραφή	Περιορισμοί περιοχής	Σημειώσεις/άλλοι περιορισμοί	Παραδείγματα		
ΕΤΠΑ						
Μη εφαρμοστέο						
ΕΚΤ						
Μη εφαρμοστέο						
ΤΣ						
Μη εφαρμοστέο						

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 3: ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΑΡΧΙΚΟΥ ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

Πόρος	Περιγραφή	Ομάδες στόχου	Τύποι γαιών	Περιορισμοί περιοχής	
ΕΓΤΑΑ					
20(α)(i)	Δράσεις επαγγελματικής κατάρτισης και ενημέρωσης, συμπεριλαμβανομένης της διάδοσης επιστημονικών γνώσεων και καινοτόμων πρακτικών, για τα άτομα που απασχολούνται στους τομείς της γεωργίας, των τροφίμων και της δασοκομίας.	γεωργοί, δασοκόμοι	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	κανένας	
52(α)(iii)	Ενθάρρυνση τουριστικών δραστηριοτήτων.	όλες οι πιθανές	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	κανένας	
52(γ)	Ένα μέτρο κατάρτισης και ενημέρωσης για οικονομικούς φορείς που δραστηριοποιούνται στους τομείς που καλύπτονται από τον άξονα 3.	όλες οι πιθανές	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	κανένας	
52(β)(iii)	Διατήρηση και αναβάθμιση της αγροτικής κληρονομιάς.	όλες οι πιθανές	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	κανένας	
52(δ)	Ένα μέτρο απόκτησης δεξιοτήτων και συντονισμού, με στόχο την προπαρασκευή και υλοποίηση μιας στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης.	όλες οι πιθανές	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	κανένας	
63	Leader	όλες οι πιθανές (μέσα σε αγροτικές περιοχές)	όλες οι επιλεγμένες αγροτικές περιοχές	πρέπει να βρίσκεται μέσα σε ένα συγκεκριμένο οροθετημένο υποπεριφερειακό αγροτικό έδαφος, όπως ορίζεται από μια στρατηγική τοπικής ανάπτυξης	
ΕΤΑ					
27(1)(α)	Τη διαφοροποίηση δραστηριοτήτων με στόχο την προώθηση πολλαπλής απασχόλησης για αλιείς.	αλιείς	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	κανένας	
27(1)(γ)	Σχέδια για επανεκπαίδευση σε επαγγέλματα εκτός της θαλάσσιας αλιείας.	αλιείς	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	κανένας	
37(θ)	Αναβάθμιση επαγγελματικών δεξιοτήτων ή ανάπτυξη νέων μεθόδων και εργαλείων κατάρτισης.	αλιείς, άλλοι	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	κανένας	
44(1)(β)	Αναδιάρθρωση και αναπροσανατολισμός των οικονομικών δραστηριοτήτων, ιδίως με την προώθηση του οικοτουρισμού, υπό την προϋπόθεση ότι αυτές οι δραστηριότητες δεν έχουν ως αποτέλεσμα την αύξηση της αλιευτικής προσπάθειας.	εργαζόμενοι στον αλιευτικό τομέα ή σε σχετικούς με αυτόν	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	Άρθ. Αναφ. 43(3),(4)	
44(1)(γ)	Διαφοροποίηση δραστηριοτήτων μέσω της προώθησης της πολλαπλής απασχόλησης για αλιείς, μέσω της δημιουργίας θέσεων απασχόλησης εκτός του αλιευτικού κλάδου.	εργαζόμενοι στον αλιευτικό τομέα ή σε σχετικούς με αυτόν	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	Άρθ. Αναφ. 43(3),(4)	
44(1)(θ)	Απόκτηση δεξιοτήτων και διευκόλυνση της κατάρτισης και της εφαρμογής της τοπικής αναπτυξιακής στρατηγικής.	υπεύθυνοι δημόσιας διοίκησης, ΜΜΕ, άλλοι	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	Άρθ. Αναφ. 43(3),(4)	
LIFE+					
3	Κριτήρια επιλεξιμότητας	όλες οι πιθανές	όλοι οι πιθανοί	κανένας	
ΠΠ7					
Μη εφαρμοστέο					

Σημειώσεις/άλλοι περιορισμοί	Παραδείγματα
Άρθ. 21: Η στήριξη δεν περιλαμβάνει μαθήματα διδασκαλίας τα οποία αποτελούν μέρος συνήθων προγραμμάτων ή συστημάτων γεωργικής και δασοκομικής εκπαίδευσης σε δευτεροβάθμιο ή ανώτερο επίπεδο.	Παραγωγή επιμορφωτικού υλικού για γεωργούς και δασοκόμους, που περιγράφουν μεθόδους γεωργίας και δασοκομίας φιλικές για την αρκούδα.
Ανατρέξτε στο Άρθ. 55.	Παραγωγή αρχικής σειράς «φυλλαδίων» περιοχών, που απευθύνονται σε τουρίστες φύσης, επισμαίνοντας μεμονωμένες περιοχές Natura 2000 ή το εθνικό ή περιφερειακό δίκτυο.
Ανατρέξτε στο Άρθ. 58.	Προγράμματα επιμορφωτικών μαθημάτων για ιδιώτες ξεναγούς, για αύξηση της γνώσης και της ευαισθητοποίησης σχετικά με τις προστατευόμενες περιοχές, καθώς και ενημέρωση για ιδιωτικές διοργανωτές διακοπών σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις.
Ανατρέξτε στο Άρθ. 57.	Προετοιμασία εκθέσεων σχετικά με τη φυσική κληρονομιά και την παραδοσιακή χρήση της γης που σχετίζεται με τις περιοχές Natura 2000. Επαγγελματική κατάρτιση για διαχειριστές προστατευόμενων περιοχών σχετικά με τις φυσικές αξίες του πολιτιστικού τοπίου/ τις παραδοσιακές μορφές χρήσης γαιών.
Ανατρέξτε στο Άρθ. 59.	Παραγωγή επιμορφωτικού υλικού για τα οφέλη του δικτύου Natura 2000, τις πιθανές επιδράσεις του Natura 2000 στην τοπική ανάπτυξη – θα μπορούσε να εμπλέκει το προσωπικό που είναι υπεύθυνο για τη στρατηγική τοπικής ανάπτυξης και ένα περιφερειακό ή ευρύτερο δίκτυο φορέων που συμμετέχουν σε εταιρικές σχέσεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα για την τοπική ανάπτυξη.
Ανατρέξτε στα Άρθ. 61–65.	Ανάπτυξη στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης για συγκεκριμένες περιοχές, που υπολογίζουν τα συμφέροντα του Natura 2000 μαζί με τα κοινωνικά και οικονομικά συμφέροντα, για να προωθηθούν τα κατάλληλα έργα Leader που παράγουν υλικό κατάρτισης σε αγροτικές περιοχές, π.χ. ανάπτυξη ευκαίων οικοτουρισμού.
κανένας	Παροχή ενημέρωσης για τη διευκόλυνση της ανάπτυξης του θαλάσσιου και παράκτιου οικοτουρισμού, π.χ. επιμόρφωση των αλιέων στον προσδιορισμό χαρακτηριστικών τοπικών ειδών.
κανένας	Παραγωγή επιμορφωτικής ενημέρωσης αναφορικά με τις θαλάσσιες περιοχές και είδη, για διευκόλυνση της ανάπτυξης τοπικών οικοτουριστικών δραστηριοτήτων, σχέδια επιμόρφωσης για στήριξη της εξόδου από τη βιομηχανία για τους αλιείς που επηρεάζονται από το Natura 2000.
Άρθ. 37: Συλλογικές δράσεις: πρέπει να υλοποιηθούν με την ενεργή στήριξη των ιδίων των επιχειρηματιών ή από οργανώσεις που δρουν για λογαριασμό των παραγωγών ή άλλων οργανώσεων που αναγνωρίζονται από το κράτος-μέλος...	Ανάπτυξη νέας επιμορφωτικής ενημέρωσης για τους αλιείς αναφορικά με μεθόδους αλιείας που είναι συμβατές με τη διαχείριση της φύσης στις περιοχές Natura 2000, π.χ. εργαλεία χαμηλού αντίκτυπου ή εναλλακτικά εργαλεία.
Αναφ.: Άρθρα 43(3),(4) και 44(4) για λεπτομέρειες σχετικά με τις απαιτήσεις για περιοχές και δικαιούχους.	Παροχή επιμορφωτικού και ενημερωτικού υλικού σχετικά με την πιθανή συμβολή του δικτύου Natura σε οικονομικές δραστηριότητες στο θαλάσσιο και παράκτιο περιβάλλον – διοργάνωση σεμιναρίου για τους αλιείς που ενδιαφέρονται για διαφοροποίηση σε δραστηριότητες οικοτουρισμού.
Αναφ.: Άρθρα 43(3),(4) και 44(4) για λεπτομέρειες σχετικά με τις απαιτήσεις για περιοχές και δικαιούχους.	
Αναφ.: Άρθρα 43(3),(4) και 44(4) για λεπτομέρειες σχετικά με τις απαιτήσεις για περιοχές και δικαιούχους.	Παραγωγή επιμορφωτικού υλικού για τα οφέλη του Natura 2000 (στο θαλάσσιο και το παράκτιο περιβάλλον), τις πιθανές επιδράσεις του Natura στην τοπική ανάπτυξη – θα μπορούσε να περιλαμβάνει την ανάπτυξη ενός περιφερειακού ή ευρύτερου δικτύου φορέων που συμμετέχουν στην τοπική ανάπτυξη.
Δεν είναι γενικά επιλέξιμο, εφόσον πρέπει να ολοκληρωθεί μέχρι την ημερομηνία ένταξης – εκτός από τις θαλάσσιες περιοχές.	

Πόρος	Περιγραφή	Περιορισμοί περιοχής	
ΕΤΠΑ			
4(4)	Υποστήριξη του εκσυγχρονισμού και της διαφοροποίησης των περιφερειακών οικονομικών δομών. Προτεραιότητα: Περιβάλλον, που περιλαμβάνει την προαγωγή της βιοποικιλότητας και της προστασίας της φύσης, συμπεριλαμβανομένων επενδύσεων σε περιοχές Natura 2000.	Περιφέρειες στόχου σύγκλισης	
4(6)	Τουρισμός, που περιλαμβάνει την προαγωγή των φυσικών πόρων ως δυνατότητας για την ανάπτυξη βιώσιμου τουρισμού, προστασία και ενίσχυση της φυσικής κληρονομιάς ως μέσου υποστήριξης της κοινωνικο-οικονομικής ανάπτυξης, ενίσχυση για τη βελτίωση της παροχής τουριστικών υπηρεσιών μέσω νέων υπηρεσιών υψηλότερης προστιθέμενης αξίας και για την ενθάρρυνση νέων και πλέον βιώσιμων μορφών τουρισμού.	Περιφέρειες στόχου σύγκλισης	
4(10)	Επενδύσεις στην εκπαίδευση, συμπεριλαμβάνεται η επαγγελματική κατάρτιση, που συμβάλουν στη βελτίωση της ελκυστικότητας και της ποιότητας ζωής των περιφερειών.	Περιφέρειες στόχου σύγκλισης	
5(2)στ	Περιβάλλον και πρόληψη κινδύνων, και ιδίως: προστασία και βελτίωση της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς προς υποστήριξη της κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης και προαγωγή των φυσικών και πολιτιστικών πόρων ως δυναμικού για την ανάπτυξη βιώσιμου τουρισμού.	Περιφέρειες στόχου περιφερειακής ανταγωνιστικότητας και απασχόλησης	
6(1)α	Διασυνοριακή συνεργασία: ενθάρρυνση της επιχειρηματικότητας και, ιδίως της ανάπτυξης των ΜΜΕ, του τουρισμού, των πολιτιστικών δραστηριοτήτων και του διασυνοριακού εμπορίου.	Στόχος της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας για διασυνοριακή συνεργασία. Τουλάχιστον δύο χώρες θα είναι δικαιούχοι ενώ η μία χρειάζεται να είναι κράτος-μέλος της ΕΕ (Άρθρο 19(1)).	
6(1)β	Ενισχύσεις για την ανάπτυξη διασυνοριακών οικονομικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων μέσω κοινών στρατηγικών για βιώσιμη εδαφική ανάπτυξη, κυρίως: ενθάρρυνση της από κοινού προστασίας και διαχείρισης των φυσικών και πολιτιστικών πόρων, καθώς και της πρόληψης φυσικών και τεχνολογικών κινδύνων.	Στόχος της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας για διασυνοριακή συνεργασία. Τουλάχιστον δύο χώρες θα είναι δικαιούχοι ενώ η μία χρειάζεται να είναι κράτος-μέλος της ΕΕ (Άρθρο 19(1)).	
6(2)β	Διακρατική συνεργασία, συμπεριλαμβανομένης της διμερούς συνεργασίας μεταξύ θαλάσσιων περιφερειών που δεν εμπίπτουν στο σημείο 6(1), μέσω της χρηματοδότησης δικτύων και δράσεων που συμβάλλουν στην ολοκληρωμένη εδαφική ανάπτυξη: διαχείριση υδάτων, ενεργειακή απόδοση, πρόληψη κινδύνου και περιβαλλοντική προστασία, με σαφή διακρατική διάσταση, που περιλαμβάνουν την προστασία και διαχείριση λεκανών απορροής, παράκτιων ζωνών, θαλάσσιων πόρων, υπηρεσιών υδροδότησης και υδροβιότοπων, πρόληψη πυρκαγιών, ξηρασίας και περιφερειακών προβλημάτων, προστασία και βελτίωση της φυσικής κληρονομιάς προς υποστήριξη της κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης και του βιώσιμου τουρισμού.	Στόχος της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας για διακρατική συνεργασία. Τουλάχιστον δύο χώρες θα είναι δικαιούχοι ενώ η μία χρειάζεται να είναι κράτος-μέλος της ΕΕ (Άρθρο 19(1)).	
6(2)δ	Βιώσιμη αστική ανάπτυξη στο πλαίσιο της διακρατικής συνεργασίας: ενδυνάμωση της πολυκεντρικής ανάπτυξης σε διακρατικό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, με σαφή διακρατική επίπτωση. Οι δράσεις μπορεί να περιλαμβάνουν τη δημιουργία και βελτίωση αστικών δικτύων, συνδέσμων ανάμεσα σε πόλεις και περιφέρεια, στρατηγικές για την αντιμετώπιση κοινών αστικών και περιφερειακών προβλημάτων, προστασία και προώθηση της πολιτιστικής κληρονομιάς, και τη στρατηγική ενσωμάτωση αναπτυξιακών ζωνών σε διακρατική βάση.	Στόχος της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας για διακρατική συνεργασία. Τουλάχιστον δύο χώρες θα είναι δικαιούχοι και η μία χρειάζεται να είναι κράτος-μέλος της ΕΕ (Άρθρο 19(1)).	
6(3)α	Ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της περιφερειακής πολιτικής μέσω της προαγωγής: διαπεριφερειακής συνεργασίας εστιαζόμενης στην καινοτομία, στην οικονομία της γνώσης, το περιβάλλον και την πρόληψη κινδύνων κατά την έννοια του Άρθρου 5(1) και (2).	Στόχος της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας για διαπεριφερειακή συνεργασία. Τουλάχιστον τρεις χώρες θα είναι δικαιούχοι, ενώ δύο χρειάζεται να είναι κράτη-μέλη της ΕΕ (Άρθρο 19(2)).	
6(3)β	Ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της περιφερειακής πολιτικής μέσω της προαγωγής: ανταλλαγής εμπειριών όσο αφορά τον εντοπισμό, τη μεταφορά και τη διάδοση βέλτιστων πρακτικών μεταξύ άλλων για τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη, που μνημονεύεται στο Άρθρο 8.	Στόχος της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας για διαπεριφερειακή συνεργασία. Τουλάχιστον τρεις χώρες θα είναι δικαιούχοι, ενώ δύο χρειάζεται να είναι κράτη-μέλη της ΕΕ (Άρθρο 19(2)).	
6(3)γ	Ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της περιφερειακής πολιτικής μέσω της προαγωγής: δράσεων που περιλαμβάνουν μελέτες, συλλογή δεδομένων, καθώς και παρακολούθηση και ανάλυση των αναπτυξιακών τάσεων στην Κοινότητα.	Στόχος της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας για διαπεριφερειακή συνεργασία. Τουλάχιστον τρεις χώρες θα είναι δικαιούχοι, ενώ δύο χρειάζεται να είναι κράτη-μέλη της ΕΕ (Άρθρο 19(2)).	
ΕΚΤ			
3(1)aii	Σχεδιασμός και διάδοση καινοτόμων και παραγωγικότερων μορφών οργάνωσης της εργασίας, συμπεριλαμβανομένης της καλύτερης υγιεινής και ασφάλειας στο χώρο εργασίας, του προσδιορισμού των μελλοντικών αναγκών όσον αφορά τα επαγγελματικά προσόντα και δεξιότητες και ανάπτυξης ειδικών υπηρεσιών απασχόλησης, κατάρτισης και υποστήριξης, περιλαμβανομένης της ανατοποθέτησης, για εργαζόμενους στο πλαίσιο της αναδιάρθρωσης εταιριών και τομέων.		
3(2)βi	Ενίσχυση των θεσμικών δυνατοτήτων και της αποτελεσματικότητας των δημόσιων διοικήσεων και των δημόσιων υπηρεσιών όσον αφορά (...) και το περιβάλλον, με την ανάπτυξη: ορθού σχεδιασμού, παρακολούθησης και αξιολόγησης πολιτικών και προγραμμάτων μεταξύ άλλων με μελέτες, στατιστικές και συμβουλές εμπειρογνομητών, στήριξη του διυπηρεσιακού συντονισμού και του διαλόγου μεταξύ των σχετικών δημόσιων και ιδιωτικών φορέων.	Περιφέρειες στόχου σύγκλισης	
3(2)βii	Ενίσχυση των θεσμικών δυνατοτήτων και της αποτελεσματικότητας των δημόσιων διοικήσεων και των δημόσιων υπηρεσιών όσον αφορά (...) και το περιβάλλον, με την ανάπτυξη: ικανοτήτων για τη δημιουργία πολιτικών και προγραμμάτων στους σχετικούς τομείς.	Περιφέρειες στόχου σύγκλισης	
ΤΣ			
Μη εφαρμοστέο			

Σημειώσεις/άλλοι περιορισμοί	Παραδείγματα
Πλαίσιο: οικονομική διαφοροποίηση/ εκσυγχρονισμός (π.χ. κατάρτιση)	Μέσα σε ένα ευρύτερο (για παράδειγμα) έργο οικοτουρισμού, θα μπορούσε να χρηματοδοτήσει την ανάπτυξη αρχικού διαφημιστικού υλικού.
Πλαίσιο: προώθηση/ανάπτυξη τουρισμού	Θα μπορούσε να χρηματοδοτήσει την ανάπτυξη ενημερωτικού υλικού για τους τουρίστες, π.χ. φυλλάδια, χάρτες.
	Παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού σχετικά με τις περιοχές Natura 2000, τα οποία θα χρησιμοποιηθούν στα τοπικά σχολεία, ως μέρος μιας ευρύτερης εκπαιδευτικής πρωτοβουλίας.
Πλαίσιο: φυσική/ πολιτιστική κληρονομιά, τουρισμός	Προετοιμασία πληροφοριακού και διαφημιστικού υλικού όταν μία περιοχή Natura 2000 αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της πολιτιστικής κληρονομιάς μιας περιοχής (πχ. στο πλαίσιο προώθησης του βιώσιμου τουρισμού).
Πλαίσιο: δημιουργία θέσεων εργασίας (π.χ. τουρισμός)	Για διασυννοριακά έργα, θα μπορούσε να χρηματοδοτήσει την παραγωγή ενημερωτικών για το ευρύτερο δίκτυο των περιοχών Natura για τον τουρισμό, την πώληση προϊόντων που σχετίζονται με το δίκτυο Natura κ.λπ. Εναλλακτικά θα μπορούσε να χρηματοδοτήσει την παραγωγή ενημερωτικών για την προώθηση της προστασίας των διασυννοριακών φυσικών πόρων, π.χ. Natura 2000.
Πλαίσιο: ανάπτυξη πρωτοβουλιών απασχόλησης και επιμόρφωσης	
	Για διακρατικές συνεργασίες όπου μία περιοχή Natura 2000 αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι, μπορεί να συμπεριλαμβάνει ενημερωτικό σχετικά με τη βιώσιμη διαχείριση λεκανών απορρύθ, παράκτιων ζωνών ή/και υγροβιοτόπων καθώς η διακρατική συνεργασία αφορά κυρίως τέτοιου είδους περιοχές.
Πλαίσιο: αστική διάσταση, πολιτιστική κληρονομιά	Στο πλαίσιο της διακρατικής συνεργασίας, μπορεί να παρέχει πληροφόρηση για το πώς μπορούν να μειωθούν οι ανθρωπογενείς πιέσεις/ να βελτιωθεί η διαχείριση περιοχών Natura 2000 όταν βρίσκονται κοντά σε αστικά κέντρα.
	Θα μπορούσε να χρηματοδοτήσει διαπεριφερειακά έργα όπου το Natura 2000 αποτελεί ένα βασικό μέρος της ευρύτερης διαπεριφερειακής συνεργασίας στο περιβάλλον και την πρόληψη κινδύνου.
	Θα μπορούσε να παρέχει ευκαιρίες για την παραγωγή υλικού για την επιμόρφωση και δικτύωση αρχών – ανταλλαγή εμπειριών, καθοδήγηση από τα παλαιά προς τα νέα κράτη-μέλη, ανάπτυξη δικτύων για περιφερειακή διαχείριση περιοχών.
Πλαίσιο: Δημιουργία θέσεων εργασίας (π.χ. στην περίπτωση της αναδιάρθρωσης τομέα)	Θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί στο πλαίσιο έργων δημιουργίας θέσεων εργασίας για την ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού για όσους πρόκειται να εργαστούν στις περιοχές Natura 2000 ή σε σχετικές επιχειρήσεις.
	Θα μπορούσαν να είναι ευκαιρίες για την παραγωγή υλικού σχετικά με την κατάρτιση και τη δικτύωση των σχετικών αρχών – ανταλλαγή εμπειριών, παροχή καθοδήγησης από τα «παλιά» προς τα «νέα» κράτη, ανάπτυξη δικτύων για περιφερειακή διαχείριση περιοχών. Ευκαιρίες σε υψηλό στρατηγικό και σε επιχειρησιακό επίπεδο.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 4: ΠΙΛΟΤΙΚΑ ΕΡΓΑ

	Περιγραφή	Ομάδες στόχου	Τύποι γαιών	Περιορισμοί περιοχής
ΕΓΤΑΑ				
63	Leader	όλες οι πιθανές (μέσα σε αγροτικές περιοχές)	όλες οι επιλεγμένες αγροτικές περιοχές	κανένας
ΕΤΑ				
27(1) (α)	Διαφοροποίηση δραστηριοτήτων με στόχο την προώθηση πολλαπλής απασχόλησης για αλιείς.	αλιείς	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	κανένας
27(1) (γ)	Σχέδια για επανεκπαίδευση σε επαγγέλματα εκτός της θαλάσσιας αλιείας,	αλιείς	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	κανένας
37(α)	Βιώσιμη συμβολή στην καλύτερη διαχείριση ή προστασία των πόρων.	αλιείς, άλλοι	παράκτιες, θαλάσσιες, εσωτερικά ύδατα, υγράτοποι	κανένας
37(β)	Προώθηση επιλεκτικών αλιευτικών μεθόδων ή εργαλείων και μείωση των παραλιευμάτων.	αλιείς, άλλοι	παράκτιες, θαλάσσιες, εσωτερικά ύδατα	κανένας
37(γ)	Απομάκρυνση απολεσθέντων αλιευτικών εργαλείων από το θαλάσσιο βυθό, προκειμένου να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα των εγκαταλελειμμένων δικτύων.	αλιείς, άλλοι	παράκτιες, θαλάσσιες, εσωτερικά ύδατα	κανένας
37(ζ)	Ανάπτυξη, αναδιάρθρωση ή βελτίωση των περιοχών υδατοκαλλιέργειας.	αλιείς, άλλοι	παράκτιες, θαλάσσιες, εσωτερικά ύδατα, υγράτοποι	κανένας
37(θ)	Αναβάθμιση επαγγελματικών ικανοτήτων ή ανάπτυξη νέων μεθόδων και εργαλείων επιμόρφωσης.	αλιείς, άλλοι	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	κανένας
37(ι)	Προώθηση συνεργασιών μεταξύ επιστημόνων και επιχειρηματιών στον αλιευτικό τομέα.	αλιείς, άλλοι	παράκτιες, θαλάσσιες, εσωτερικά ύδατα, υγράτοποι	κανένας
ΕΤΑ				
41(2) (β)	Πιλοτικά έργα: δυνατότητα εκτέλεσης δοκιμών στα σχέδια διαχείρισης και στα σχέδια κατανομής αλιευτικών προσπάθειών, που περιλαμβάνουν, αν είναι απαραίτητο, τη θέσπιση ζωνών απαγόρευσης αλιείας, για την αξιολόγηση των βιολογικών και οικονομικών συνεπειών, και την πειραματική αναπαραγωγή.	αλιείς, άλλοι, ΜΜΕ	παράκτιες, θαλάσσιες, εσωτερικά ύδατα, υγράτοποι	κανένας
41(2) (γ)	Πιλοτικά έργα: ανάπτυξη και δοκιμή μεθόδων για βελτίωση της επιλεκτικότητας των εργαλείων, μείωση των παραλιευμάτων, των απορριπτόμενων αλιευμάτων ή του αντίκτυπου στο περιβάλλον, ειδικά στο θαλάσσιο βυθό.	αλιείς, άλλοι, ΜΜΕ	παράκτιες, θαλάσσιες, εσωτερικά ύδατα	κανένας
44(1) (γ)	Διαφοροποίηση δραστηριοτήτων μέσω της προώθησης πολλαπλής απασχόλησης για τους αλιείς, με τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης εκτός του αλιευτικού τομέα.	εργαζόμενοι στον αλιευτικό τομέα ή σε σχετικού με αυτόν	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	Άρθ. Αναφ. 43(3),(4)
LIFE+				
Μη εφαρμοστέο				
ΠΠ7				
2(1)(i)στ	Περιβάλλον, π.χ. αλλαγή του κλίματος, ρύπανση και κίνδυνοι, προστασία και βιώσιμη διαχείριση φυσικών και ανθρωπογενών πόρων (π.χ. διατήρηση και διαχείριση της βιοποικιλότητας), περιβάλλον και τεχνολογίες (π.χ. περιβαλλοντική αποκατάσταση).	όλες οι πιθανές	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	διακρατική συνεργασία
2(1)(i)ζ	Θέμα: μεταφορές (π.χ. πρόσνες αέριες και χερσαίες μεταφορές).	όλες οι πιθανές	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	διακρατική συνεργασία

Σημειώσεις/άλλοι περιορισμοί	Παραδείγματα
Ανατρέξτε στα Αρθ. 61–65.	Πιλοτική συμμετοχή τοπικών κοινοτήτων στη διαχείριση της φύσης, εκπαιδευτικό σχέδιο, σχέδιο για την αύξηση του τουρισμού ή την ανάπτυξη περιοχών γύρω από περιοχές Natura. Πρέπει να ενσωματωθεί στη στρατηγική τοπικής ανάπτυξης.
κανένας	Πιλοτικό σχέδιο για την ενθάρρυνση της ανάπτυξης του οικοτουρισμού από αλιείς, που περιλαμβάνει επανεκπαίδευση στην εξυπηρέτηση πελατών και στη διαχείριση μικρών επιχειρήσεων και οδηγεί στη μείωση των αλιευτικών προσπαθειών και σε πιο βιώσιμη χρήση πόρων.
κανένας	
Άρθ. 37: Συλλογικές δράσεις: πρέπει να υλοποιηθούν με την ενεργή στήριξη των ιδίων των επιχειρήσεων ή από οργανώσεις που δρουν για λογαριασμό των παραγωγών ή άλλων οργανώσεων που αναγνωρίζονται από το κράτος-μέλος...	
Άρθ. 37: Συλλογικές δράσεις: πρέπει να υλοποιηθούν με την ενεργή στήριξη των ιδίων των επιχειρήσεων ή από οργανώσεις που δρουν για λογαριασμό των παραγωγών ή άλλων οργανώσεων που αναγνωρίζονται από το κράτος-μέλος...	Πιλοτικό έργο για νέα αλιευτικά εργαλεία, φιλικά προς τη φύση, για την εκτίμηση του αντίκτυπου στα παρεμπόμποντα αλιεύματα και την καταλληλότητα της χρήσης μέσα στις περιοχές Natura 2000.
Άρθ. 37: Συλλογικές δράσεις: πρέπει να υλοποιηθούν με την ενεργή στήριξη των ιδίων των επιχειρήσεων ή από οργανώσεις που δρουν για λογαριασμό των παραγωγών ή άλλων οργανώσεων που αναγνωρίζονται από το κράτος-μέλος...	Πιλοτικό έργο για τη διερεύνηση της σκοπιμότητας της απομάκρυνσης εργαλείων από συγκεκριμένες περιοχές Natura 2000.
Άρθ. 37: Συλλογικές δράσεις: πρέπει να υλοποιηθούν με την ενεργή στήριξη των ιδίων των επιχειρήσεων ή από οργανώσεις που δρουν για λογαριασμό των παραγωγών ή άλλων οργανώσεων που αναγνωρίζονται από το κράτος-μέλος...	Πιλοτικές τεχνικές υδατοκαλλιέργειας, φιλικές προς τη φύση.
Άρθ. 37: Συλλογικές δράσεις: πρέπει να υλοποιηθούν με την ενεργή στήριξη των ιδίων των επιχειρήσεων ή από οργανώσεις που δρουν για λογαριασμό των παραγωγών ή άλλων οργανώσεων που αναγνωρίζονται από το κράτος-μέλος...	Πιλοτικό εκπαιδευτικό σχέδιο για τους αλιείς σχετικά με τις περιοχές Natura 2000, τα οφέλη για τις κοινότητες και τη συμπεριληψη ευκαιριών τουρισμού.
Άρθ. 37: Συλλογικές δράσεις: πρέπει να υλοποιηθούν με την ενεργή στήριξη των ιδίων των επιχειρήσεων ή από οργανώσεις που δρουν για λογαριασμό των παραγωγών ή άλλων οργανώσεων που αναγνωρίζονται από το κράτος-μέλος...	Πιλοτικό σχέδιο για τη βοήθεια της συνεργασίας μεταξύ επιστημόνων και αλιέων, π.χ. πρόωθηση έργων συλλογής και ανάλυσης δεδομένων, τα οποία θα μπορούσαν να ωφελήσουν την κοινότητα και τη διαχείριση των περιοχών Natura
41(1) Πιλοτικά έργα που θα εκτελεστούν από έναν οικονομικό φορέα, έναν αναγνωρισμένο εμπορικό σύνδεσμο ή άλλον αρμόδιο φορέα που έχει διοριστεί για το σκοπό αυτόν από το κράτος-μέλος, σε συνεργασία με έναν επιστημονικό ή τεχνικό φορέα.	Έργο για την εκτίμηση των επιπέδων αποθεμάτων αλιευμάτων μέσα και έξω από περιοχές Natura 2000 υπό διαφορετικά καθεστώτα διαχείρισης.
41(1) Πιλοτικά έργα που θα εκτελεστούν από έναν οικονομικό φορέα, έναν αναγνωρισμένο εμπορικό σύνδεσμο ή άλλον αρμόδιο φορέα που έχει διοριστεί για το σκοπό αυτόν από το κράτος-μέλος, σε συνεργασία με έναν επιστημονικό ή τεχνικό φορέα.	Πιλοτικό έργο για νέα αλιευτικά εργαλεία, φιλικά προς τη φύση, για την εκτίμηση του αντίκτυπου στα παρεμπόμποντα αλιεύματα και την καταλληλότητα της χρήσης μέσα στις περιοχές Natura 2000.
Αναφ.: Άρθρα 43(3),(4) και 44(4) για λεπτομέρειες σχετικά με τις απαιτήσεις για περιοχές και δικαιούχους.	Πιλοτικό σχέδιο για την ενθάρρυνση της ανάπτυξης του οικοτουρισμού από τους αλιείς, που περιλαμβάνει επανεκπαίδευση στην εξυπηρέτηση πελατών και στη διαχείριση μικρών επιχειρήσεων ή/και διαχείριση περιοχών Natura.
Πλαίσιο: έρευνα	Ερευνητικό έργο για τη δοκιμή νέων μεθόδων διαχείρισης, π.χ. σύγκριση καθεστώτων διαχείρισης χορτολιβαδικών εκτάσεων, για να προσδιοριστεί ποια από αυτά αποφέρουν μεγαλύτερα οφέλη για τις αυτόχθονες πεταλούδες και σκώρους σε όλη την Ευρώπη.
Πλαίσιο: έρευνα για την προσαρμογή/βελτίωση της υποδομής μεταφορών, για το μετριασμό της επίδρασης στις περιοχές του Natura 2000.	Έρευνα για την αποτελεσματικότητα της υποδομής μεταφορών χαμηλού αντίκτυπου, π.χ. την αποτελεσματικότητα των υπόγειων διαβάσεων για ερπετά.

Πόρος	Περιγραφή	Περιορισμοί περιοχής	
ΕΤΠΑ			
4(4)	Υποστήριξη του εκσυγχρονισμού και της διαφοροποίησης των περιφερειακών οικονομικών δομών. Προτεραιότητα: Περιβάλλον, που περιλαμβάνει την προαγωγή της βιοποικιλότητας και της προστασίας της φύσης, συμπεριλαμβανομένων επενδύσεων σε περιοχές Natura 2000.	Περιφέρειες στόχου σύγκλισης	
4(5)	Πρόληψη κινδύνων, συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης και υλοποίησης σχεδίων για την πρόληψη και αντιμετώπιση φυσικών και τεχνολογικών κινδύνων.	Περιφέρειες στόχου σύγκλισης	
4(9)	Επενδύσεις για την ενέργεια συμπεριλαμβανομένης της βελτίωσης των διευρωπαϊκών δικτύων, που συμβάλλουν στην ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης, στη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης και στην ανάπτυξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.	Περιφέρειες στόχου σύγκλισης	
4(10)	Επενδύσεις στην εκπαίδευση, συμπεριλαμβάνεται η επαγγελματική κατάρτιση, που συμβάλουν στη βελτίωση της ελκυστικότητας και της ποιότητας ζωής των περιφερειών.	Περιφέρειες στόχου σύγκλισης	
5(2)γ	Προτεραιότητα: περιβάλλον και πρόληψη των κινδύνων: τόνωση της ενεργειακής απόδοσης και της παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές της ανάπτυξης αποδοτικών συστημάτων ενεργειακής διαχείρισης.	Περιφέρειες στόχου περιφερειακής ανταγωνιστικότητας και απασχόλησης	
5(2)ε	Περιβάλλον και πρόληψη των κινδύνων: ανάπτυξη σχεδίων και μέτρων για την πρόληψη και την αντιμετώπιση φυσικών (π.χ. απερίμωση, ανομβρία, πυρκαγιές και πλημμύρες) και τεχνολογικών κινδύνων.	Περιφέρειες στόχου περιφερειακής ανταγωνιστικότητας και απασχόλησης.	
6(1)α	Διασυνοριακή συνεργασία: ενθάρρυνση της επιχειρηματικότητας και, ιδίως της ανάπτυξης των ΜΜΕ, του τουρισμού, των πολιτιστικών δραστηριοτήτων και του διασυνοριακού εμπορίου.	Στόχος της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας για διασυνοριακή συνεργασία. Τουλάχιστον δύο χώρες θα είναι δικαιούχοι ενώ η μία χρειάζεται να είναι κράτος-μέλος της ΕΕ (Άρθρο 19(1)).	
6(1)β	Ενισχύσεις για την ανάπτυξη διασυνοριακών οικονομικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων μέσω κοινών στρατηγικών για βιώσιμη εδαφική ανάπτυξη, κυρίως: ενθάρρυνση της από κοινού προστασίας και διαχείρισης των φυσικών και πολιτιστικών πόρων, καθώς και της πρόληψης φυσικών και τεχνολογικών κινδύνων.	Στόχος της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας για διασυνοριακή συνεργασία. Τουλάχιστον δύο χώρες θα είναι δικαιούχοι ενώ η μία χρειάζεται να είναι κράτος-μέλος της ΕΕ (Άρθρο 19(1)).	
6(1) τέλος	Διασυνοριακή συνεργασία: Προαγωγή της νομικής και διοικητικής συνεργασίας, της ολοκλήρωσης των διασυνοριακών αγορών εργασίας, των τοπικών πρωτοβουλιών απασχόλησης, της ισότητας των φύλων και των ίσων ευκαιριών, της κατάρτισης και της κοινωνικής ένταξης και της από κοινού χρήσης ανθρωπίνων πόρων και εγκαταστάσεων για Ε&ΤΑ.	Στόχος της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας για διασυνοριακή συνεργασία. Τουλάχιστον δύο χώρες θα είναι δικαιούχοι ενώ η μία χρειάζεται να είναι κράτος-μέλος της ΕΕ (Άρθρο 19(1)).	
6(2)β	Διακρατική συνεργασία, συμπεριλαμβανομένης της διμερούς συνεργασίας μεταξύ θαλάσσιων περιφερειών που δεν εμπίπτουν στο σημείο 6(1), μέσω της χρηματοδότησης δικτύων και δράσεων που συμβάλλουν στην ολοκληρωμένη εδαφική ανάπτυξη: διαχείριση υδάτων, ενεργειακή απόδοση, πρόληψη κινδύνου και περιβαλλοντική προστασία, με σαφή διακρατική διάσταση, που περιλαμβάνουν την προστασία και διαχείριση λεκανών απορροής, παράκτιων ζωνών, θαλάσσιων πόρων, υπηρεσιών υδροδότησης και υγροβιότοπων, πρόληψη πυρκαγιών, ξηρασίας και πλημμύρων, και την προστασία και βελτίωση της φυσικής κληρονομιάς προς υποστήριξη της κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης και του βιώσιμου τουρισμού.	Στόχος της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας για διακρατική συνεργασία. Τουλάχιστον δύο χώρες θα είναι δικαιούχοι ενώ η μία χρειάζεται να είναι κράτος-μέλος της ΕΕ (Άρθρο 19(1)).	
6(3)α	Ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της περιφερειακής πολιτικής μέσω της προαγωγής: διαπεριφερειακής συνεργασίας εστιαζόμενης στην καινοτομία, στην οικονομία της γνώσης, το περιβάλλον και την πρόληψη κινδύνων κατά την έννοια του Άρθρου 5(1) και (2).	Στόχος της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας για διαπεριφερειακή συνεργασία. Τουλάχιστον τρεις χώρες θα είναι δικαιούχοι, ενώ δύο χρειάζεται να είναι κράτη-μέλη της ΕΕ (Άρθρο 19(2)).	
6(3)β	Ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της περιφερειακής πολιτικής μέσω της προαγωγής: ανταλλαγής εμπειριών όσο αφορά τον εντοπισμό, τη μεταφορά και τη διάδοση βέλτιστων πρακτικών μεταξύ άλλων για τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη, που μνημονεύεται στο Άρθρο 8.	Στόχος της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας για διαπεριφερειακή συνεργασία. Τουλάχιστον τρεις χώρες θα είναι δικαιούχοι, ενώ δύο χρειάζεται να είναι κράτη-μέλη της ΕΕ (Άρθρο 19(2)).	
6(3)γ	Ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της περιφερειακής πολιτικής μέσω της προαγωγής: δράσεων που περιλαμβάνουν μελέτες, συλλογή δεδομένων, καθώς και παρακολούθηση και ανάληψη των αναπτυξιακών τάσεων στην Κοινότητα.	Στόχος της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας για διαπεριφερειακή συνεργασία. Τουλάχιστον τρεις χώρες θα είναι δικαιούχοι, ενώ δύο χρειάζεται να είναι κράτη-μέλη της ΕΕ (Άρθρο 19(2)).	
10	Περιοχές με γεωγραφικά και φυσικά μειονεκτήματα: χρηματοδότηση επενδύσεων που αποσκοπούν στη βελτίωση της προσβασιμότητας, στην πρόωθηση και ανάπτυξη οικονομικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται με την πολιτιστική και φυσική κληρονομιά, στην πρόωθηση της βιώσιμης χρήσης των φυσικών πόρων, και στην ενθάρρυνση του βιώσιμου τουρισμού.	Μόνο περιοχές με γεωγραφικά και φυσικά μειονεκτήματα	
ΕΚΤ			
Μη εφαρμοστέο			
ΤΣ			
2(1)β	Περιβάλλον, εντός των προτεραιοτήτων που έχουν καθορισθεί για την κοινοτική πολιτική προστασίας του περιβάλλοντος που μπορεί επίσης να αφορά τομείς σχετικούς με τη βιώσιμη ανάπτυξη οι οποίοι παρουσιάζουν σαφές όφελος για το περιβάλλον όπως η ενεργειακή απόδοση και οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, και στον τομέα των μεταφορών, εκτός των διευρωπαϊκών δικτύων, τους τομείς των σιδηροδρόμων, της θαλάσσιας και εσωτερικής ναυσιπλοΐας, των συστημάτων συνδυασμένων μεταφορών και της διαλειτουργικότητάς τους, της διαχείρισης της οδικής, θαλάσσιας και εναερίας κυκλοφορίας, των καθαρών αστικών συγκοινωνιών και των μέσων μαζικής μεταφοράς.	Περιφέρειες στόχου σύγκλισης	

Σημειώσεις/άλλοι περιορισμοί	Παραδείγματα
	Πιλοτική αποκατάσταση μολυσμένου εδάφους για την παροχή επαγγελματικών εγκαταστάσεων παράλληλα με την αποκατάσταση των οικότοπων – π.χ. φύτευση νέων δασών/ανάπτυξη υδροτοπικών περιοχών/παροχή συστημάτων επεξεργασίας νερού προς όφελος των οικότοπων και των ειδών σε γειτονικές περιοχές Natura.
Πλαίσιο: ανάπτυξη σχεδίων και μέτρων για τη διαχείριση κινδύνων	Πιλοτική αποκατάσταση οικότοπων μέσω της φύτευσης τοπικών ειδών δέντρων με χαμηλό κίνδυνο πυρκαγιάς (μεγάλες εκτάσεις) ή αποκατάσταση ειδών που διαβιούν σε υγρότοπους ή εκβολές ποταμών ή παρόχθιων ειδών, για μείωση του κινδύνου πλημμύρας και διάβρωσης. Θα χρειαζόταν να περιληφθεί σε ευρύτερο πλαίσιο έργων.
Πλαίσιο: ανανεώσιμες πηγές ενέργειας	Θα μπορούσε να χρηματοδοτήσει πιλοτικό έργο για τη διερεύνηση της σκοπιμότητας χρήσης της αποκατάστασης και της διαχείρισης πλημμυρικών πεδιάδων για την παροχή υδροηλεκτρικής ενέργειας ή για τη διερεύνηση των πλεονεκτημάτων μικρής κλίμακας μονάδων βιομάζας σε καταφύγια άγριας φύσης. Στο πλαίσιο περιφερειακών σχεδίων για χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.
Πλαίσιο: ευρύτερο πλαίσιο εκπαίδευσης	Ανάπτυξη και πιλοτική εκτέλεση προγράμματος εκπαίδευσης για την αύξηση της περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης και βελτίωση της ποιότητας ζωής.
Πλαίσιο: ανανεώσιμες πηγές ενέργειας	Θα μπορούσε να χρηματοδοτήσει πιλοτικό έργο για τη διερεύνηση της σκοπιμότητας χρήσης της αποκατάστασης και της διαχείρισης πλημμυρικών πεδιάδων για την παροχή υδροηλεκτρικής ενέργειας ή για τη διερεύνηση των πλεονεκτημάτων μικρής κλίμακας μονάδων βιομάζας σε καταφύγια άγριας φύσης. Στο πλαίσιο περιφερειακών σχεδίων για χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.
Πλαίσιο: ανάπτυξη σχεδίων και μέτρων για τη διαχείριση κινδύνων	Πιλοτική αποκατάσταση οικότοπων μέσω της φύτευσης τοπικών ειδών δέντρων με χαμηλό κίνδυνο πυρκαγιάς (μεγάλες εκτάσεις) ή αποκατάσταση ειδών που διαβιούν σε υγρότοπους ή εκβολές ποταμών ή παρόχθιων ειδών, για μείωση του κινδύνου πλημμύρας και διάβρωσης. Θα χρειαζόταν να περιληφθεί σε ευρύτερο πλαίσιο έργων.
Πλαίσιο: δημιουργία θέσεων εργασίας (π.χ. τουρισμός)	Πιλοτικό δίκτυο οικοτουρισμού, που περιλαμβάνει διασυννοιακή συνεργασία εστιασμένη στις περιοχές Natura 2000.
	Πιλοτικό σχέδιο δημιουργίας θέσεων εργασίας στις περιοχές Natura 2000, στο πλαίσιο της ανάπτυξης περιβαλλοντικά βιώσιμων ευκαιριών απασχόλησης σε μια διασυννοιακή περιφέρεια.
	Πιλοτική διασυννοιακή αγορά εργασίας για όσους εργάζονται σε θέσεις που σχετίζονται με τη φύση, για τη διευκόλυνση του μερισμού της κατάρτισης και της κοινής χρήσης των πόρων. Στο πλαίσιο της συνολικής ανάπτυξης βιώσιμων και περιβαλλοντικά φιλικών θέσεων απασχόλησης.
	Πιλοτικό έργο για την περιβαλλοντικά βιώσιμη διακρατική διαχείριση των λεκανών απορροής ποταμών, περιλαμβανομένης της διαχείρισης περιοχών του Natura 2000. Θα μπορούσε να περιλαμβάνει θεώρηση των υπηρεσιών οικοσυστήματος από τις περιοχές Natura και πιλοτικά οικονομικά εργαλεία, για τη διευκόλυνση της επαρκούς αναγνώρισης του οφέλους από τέτοιες υπηρεσίες.
	Θα μπορούσε να χρηματοδοτήσει διαπεριφερειακά πιλοτικά προγράμματα όπου το Natura 2000 αποτελεί ένα απόσπαστο μέρος της ευρύτερης διαπεριφερειακής συνεργασίας στο περιβάλλον και την πρόληψη κινδύνων.
	Πιλοτικά προγράμματα για εκπαίδευση και ανταλλαγή δεξιοτήτων ανάμεσα στις αρχές που εμπλέκονται στη διαχείριση του Natura 2000.
	Πιλοτική πρωτοβουλία οικοτουρισμού, που περιλαμβάνει περιγραφές πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς και βελτίωση της πρόσβασης, π.χ. ανάπτυξη, με ευαισθησία προς το περιβάλλον, νέου παρόχθιου δρόμου περιπάτου ή ποδηλατοδρόμου μέσα σε περιοχές κληρονομιάς, περιλαμβανομένων των περιοχών Natura 2000 και επισκέψεων σε περιοχές με φυσικά μείονεκτήματα.
	Θα μπορούσε να αναπτύξει μικρά πιλοτικά έργα παράλληλα με μεγαλύτερα έργα ανάπτυξης – π.χ. δοκιμή νέων ιχθυοειδών παράλληλα με κατασκευές φραγμάτων. Πιλοτικές νέες μέθοδοι ανάπτυξης φιλικών προς τη φύση/χαμηλού κινδύνου, οδών μεταφοράς (π.χ. νέα τεχνολογία για υπέργειες και υπόγειες διαβάσεις). Θα μπορούσε να εκτελεστεί μόνο ως μέρος μεγαλύτερων έργων δικτύων μεταφορών.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 5: ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΣΧΕΔΙΩΝ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Πόρος	Περιγραφή	Ομάδες στόχου	Τύποι γαιών	Περιοχή περιορισμοί
ΕΓΤΑΑ				
52(β)(iii)	Διατήρηση και αναβάθμιση της αγροτικής κληρονομιάς	όλες οι πιθανές	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	κανένας
63	Leader	όλες οι πιθανές (μέσα σε αγροτικές περιοχές)	όλες οι επιλεγμένες αγροτικές περιοχές	κανένας
ΕΤΑ				
Μη εφαρμοστέο				

LIFE+				
3	Κριτήρια επιλεξιμότητας	όλες οι πιθανές	όλοι οι πιθανοί	κανένας
ΠΠ7				
Μη εφαρμοστέο				

Πόρος	Περιγραφή	Περιορισμοί περιοχής
ΕΤΠΑ		
4(5)	Πρόληψη κινδύνων, συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης και υλοποίησης σχεδίων για την πρόληψη και αντιμετώπιση φυσικών και τεχνολογικών κινδύνων.	Περιφέρειες στόχου σύγκλισης
5(2)ε	Περιβάλλον και πρόληψη των κινδύνων: ανάπτυξη σχεδίων και μέτρων για την πρόληψη και την αντιμετώπιση φυσικών (π.χ. απερήμωση, ανομβρία, πυρκαγιές και πλημμύρες) και τεχνολογικών κινδύνων.	Περιφέρειες στόχου περιφερειακής ανταγωνιστικότητας και απασχόλησης
6(1)β	Ενισχύσεις για την ανάπτυξη διασυνοριακών οικονομικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων μέσω κοινών στρατηγικών για βιώσιμη εδαφική ανάπτυξη, κυρίως: ενθάρρυνση της από κοινού προστασίας και διαχείρισης των φυσικών και πολιτιστικών πόρων, καθώς και της πρόληψης φυσικών και τεχνολογικών κινδύνων.	Στόχος της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας για διασυνοριακή συνεργασία. Τουλάχιστον δύο χώρες θα είναι δικαιούχοι ενώ η μία χρειάζεται να είναι κράτος-μέλος της ΕΕ (Άρθρο 19(1))
6(2)β	Διακρατική συνεργασία, συμπεριλαμβανομένης της διμερούς συνεργασίας μεταξύ θαλάσσιων περιφερειών που δεν εμπίπτουν στο σημείο 6(1), μέσω της χρηματοδότησης δικτύων και δράσεων που συμβάλλουν στην ολοκληρωμένη εδαφική ανάπτυξη: διαχείριση υδάτων, ενεργειακή απόδοση, πρόληψη κινδύνου και περιβαλλοντική προστασία, με σαφή διακρατική διάσταση, που περιλαμβάνουν την προστασία και διαχείριση λεκανών απορροής, παράκτιων ζωνών, θαλάσσιων πόρων, υπηρεσιών υδροδότησης και υγροβιότοπων, πρόληψη πυρκαγιών, ξηρασίας και πλημμύρων, και την προστασία και βελτίωση της φυσικής κληρονομιάς προς υποστήριξη της κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης και του βιώσιμου τουρισμού.	Στόχος της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας για διακρατική συνεργασία. Τουλάχιστον δύο χώρες θα είναι δικαιούχοι ενώ η μία χρειάζεται να είναι κράτος-μέλος της ΕΕ (Άρθρο 19(1))
6(2)δ	Βιώσιμη αστική ανάπτυξη στο πλαίσιο της διακρατικής συνεργασίας: ενδυνάμωση της πολυκεντρικής ανάπτυξης σε διακρατικό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, με σαφή διακρατική επίπτωση. Οι δράσεις μπορεί να περιλαμβάνουν τη δημιουργία και βελτίωση αστικών δικτύων, συνδέσμων ανάμεσα σε πόλεις και περιφέρειες, στρατηγικές για την αντιμετώπιση κοινών αστικών και περιφερειακών προβλημάτων, προστασία και προώθηση της πολιτιστικής κληρονομιάς, και τη στρατηγική ενσωμάτωση αναπτυξιακών ζωνών σε διακρατική βάση.	Στόχος της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας για διακρατική συνεργασία. Τουλάχιστον δύο χώρες θα είναι δικαιούχοι και η μία χρειάζεται να είναι κράτος-μέλος της ΕΕ (Άρθρο 19(1))
ΕΚΤ		
3(2)βι	Ενίσχυση των θεσμικών δυνατοτήτων και της αποτελεσματικότητας των δημόσιων διοικήσεων και των δημόσιων υπηρεσιών όσον αφορά (...) και το περιβάλλον, με την ανάπτυξη: ορθού σχεδιασμού, παρακολούθησης και αξιολόγησης πολιτικών και προγραμμάτων μεταξύ άλλων με μελέτες, στατιστικές και συμβουλές εμπειρογνομόνων, στήριξη του διυπηρεσιακού συντονισμού και του διαλόγου μεταξύ των σχετικών δημόσιων και ιδιωτικών φορέων.	Περιφέρειες στόχου σύγκλισης
ΤΣ		
Μη εφαρμοστέο		

Σημειώσεις/άλλοι περιορισμοί	Παραδείγματα
Αρθ. 57: Η στήριξη που αναφέρεται στο Άρθρο 52(β)(iii) θα καλύψει: (α) την εκπόνηση σχεδίων προστασίας και διαχείρισης που αφορούν στις περιοχές Natura 2000 και άλλες τοποθεσίες υψηλής φυσικής αξίας, δράσεις και επενδύσεις περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης που σχετίζονται με τη συντήρηση, την αποκατάσταση και την αναβάθμιση της φυσικής κληρονομιάς και με την ανάπτυξη περιοχών υψηλής φυσικής αξίας [...]	Θα μπορούσε να χρηματοδοτήσει την ανάπτυξη σχεδίου διαχείρισης για μια μεγάλη περιοχή σε οποιαδήποτε αγροτική έκταση – π.χ. ένα εθνικό πάρκο με δάση, υγρότοπο, παραποτάμιες εκτάσεις. Θα μπορούσε να περιλαμβάνει διαχείριση παραγωγικών εκτάσεων.
Ανατρέξτε στα Αρθ. 61–65.	Οι Ομάδες Τοπικής Δράσης θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν την ανάπτυξη σχεδίων διαχείρισης περιοχών ως στόχους στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης. Στη συνέχεια, θα μπορούσαν να αναπτυχθούν έργα που ενθαρρύνουν τη βιώσιμη διαχείριση περιβαλλοντικά ευαίσθητων οικοτόπων.

Το LIFE+ δεν θα χρηματοδοτήσει μέτρα που υπόκεινται στα κριτήρια επιλεξιμότητας άλλων Κοινοτικών χρηματοδοτικών μέσων ή λαμβάνουν συνδρομή για τον ίδιο σκοπό από αυτά (βλ. Αρθ. 9). Επιλέξιμο, αν πληροί τα κριτήρια προστιθέμενης αξίας του άρθρου 3 και συνάδει με τα μέτρα του παραρτήματος 1.	
--	--

Σημειώσεις/άλλοι περιορισμοί	Παραδείγματα
Πλαίσιο: ανάπτυξη σχεδίων και μέτρων για τη διαχείριση κινδύνων	Θα μπορούσε να χρηματοδοτήσει την ανάπτυξη σχεδίου διαχείρισης, αλλά μόνο όπου η διαχείριση μιας περιοχής Natura είναι βασική για τη διαχείριση κινδύνων (π.χ. πρόληψη πλημμύρων).
Πλαίσιο: ανάπτυξη σχεδίων και μέτρων για τη διαχείριση κινδύνων	Θα μπορούσε να χρηματοδοτήσει την ανάπτυξη σχεδίου διαχείρισης, αλλά μόνο όπου η διαχείριση μιας περιοχής Natura είναι βασική για τη διαχείριση κινδύνων (π.χ. πρόληψη πλημμύρων).
Πλαίσιο: μεμονωμένες περιοχές Natura ως μέρος ενός ευρύτερου δικτύου	Θα μπορούσε να περιλαμβάνει ανάπτυξη σχεδίων διαχείρισης για ένα διασυνοριακό (άρθρο 6(1)β) ή διακρατικό (άρθρο 6(2)β) δίκτυο περιοχών ή μεμονωμένη διασυνοριακή περιοχή (π.χ. λεκάνη απορροής ποταμού, παρόχθια ζώνη). Πρέπει να εντάσσεται στο πλαίσιο ευρύτερων σχεδίων περιφερειακής ανάπτυξης.
Πλαίσιο: αστική διάσταση, πολιτιστική κληρονομιά	Ανάπτυξη διαχειριστικών σχεδίων για διακρατικές περιοχές Natura 2000 κοντά σε αστικά κέντρα ώστε να ενισχυθεί η βιώσιμη διαχείριση ή/και η διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς στην περιοχή.
	Θα μπορούσε να χρηματοδοτήσει την κατάρτιση προσωπικού σε διοικήσεις που θα είναι υπεύθυνες για την ανάπτυξη σχεδίων διαχείρισης (για μεμονωμένες περιοχές ή περιφερειακά δίκτυα περιοχών).

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 6: ΣΥΣΤΑΣΗ ΦΟΡΕΩΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Πόρος	Περιγραφή	Ομάδες στόχου	Τύποι γαιών	Περιορισμοί περιοχής
ΕΓΤΑΑ				
52(δ)	Ένα μέτρο απόκτησης δεξιοτήτων και συντονισμού, με στόχο την προπαρασκευή και υλοποίηση μιας στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης.	όλες οι πιθανές	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	κανένας
63	Leader	όλες οι πιθανές (μέσα σε αγροτικές περιοχές)	όλες οι αγροτικές περιοχές	κανένας
ΕΤΑ				
Μη εφαρμοστέο				

LIFE+				
Μη εφαρμοστέο				
ΠΠ7				
Μη εφαρμοστέο				

Πόρος	Περιγραφή	Περιορισμοί περιοχής
ΕΤΠΑ		
4(4)	Υποστήριξη του εκσυγχρονισμού και της διαφοροποίησης των περιφερειακών οικονομικών δομών. Προτεραιότητα: Περιβάλλον, που περιλαμβάνει την προαγωγή της βιοποικιλότητας και της προστασίας της φύσης, συμπεριλαμβανομένων επενδύσεων σε περιοχές Natura 2000.	Περιφέρειες στόχου σύγκλισης
6(1)ε	Ανάπτυξη διασυνοριακών οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών δραστηριοτήτων μέσω κοινών στρατηγικών για τη βιώσιμη εδαφική ανάπτυξη και πρωταρχικά: ανάπτυξη της συνεργασίας και της κοινής χρήσης υποδομών ιδίως σε τομείς όπως η υγεία, ο πολιτισμός, ο τουρισμός και η εκπαίδευση.	Στόχος της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας για διασυνοριακή συνεργασία. Τουλάχιστον δύο χώρες θα είναι δικαιούχοι ενώ η μία χρειάζεται να είναι κράτος-μέλος της ΕΕ (Άρθρο 19(1)).
6(2)β	Διακρατική συνεργασία, συμπεριλαμβανομένης της διμερούς συνεργασίας μεταξύ θαλάσσιων περιφερειών που δεν εμπίπτουν στο σημείο 6(1), μέσω της χρηματοδότησης δικτύων και δράσεων που συμβάλλουν στην ολοκληρωμένη εδαφική ανάπτυξη: διαχείριση υδάτων, ενεργειακή απόδοση, πρόληψη κινδύνου και περιβαλλοντική προστασία, με σαφή διακρατική διάσταση, που περιλαμβάνουν την προστασία και διαχείριση λεκανών απορροής, παράκτιων ζωνών, θαλάσσιων πόρων, υπηρεσιών υδροδότησης και υδροβιότοπων, πρόληψη πυρκαγιών, ξηρασίας και πλημμύρων, και την προστασία και βελτίωση της φυσικής κληρονομιάς προς υποστήριξη της κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης και του βιώσιμου τουρισμού.	Στόχος της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας για διακρατική συνεργασία. Τουλάχιστον δύο χώρες θα είναι δικαιούχοι ενώ η μία χρειάζεται να είναι κράτος-μέλος της ΕΕ (Άρθρο 19(1)).
ΕΚΤ		
3(2)βι	Ενίσχυση των θεσμικών δυνατοτήτων και της αποτελεσματικότητας των δημόσιων διοικήσεων και των δημόσιων υπηρεσιών όσον αφορά (...) και το περιβάλλον, με την ανάπτυξη: ορθού σχεδιασμού, παρακολούθησης και αξιολόγησης πολιτικών και προγραμμάτων μεταξύ άλλων με μελέτες, στατιστικές και συμβουλές εμπειρογνομώνων, στήριξη του διυπηρεσιακού συντονισμού και του διαλόγου μεταξύ των σχετικών δημόσιων και ιδιωτικών φορέων.	Περιφέρειες στόχου σύγκλισης
ΤΣ		
Μη εφαρμοστέο		

Σημειώσεις/άλλοι περιορισμοί	Παραδείγματα
Ανατρέξτε στο Άρθ. 59(ε)	
Ανατρέξτε στα Άρθ. 61–65.	Στο πλαίσιο μιας στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης, θα μπορούσαν να συσταθούν φορείς διαχείρισης για συγκεκριμένες περιοχές Natura, ενδεχομένως με τη μορφή δημόσιων/ιδιωτικών συνεργασιών.

Σημειώσεις/άλλοι περιορισμοί	Παραδείγματα
	Θα μπορούσε να στηρίξει τη σύσταση περιφερειακού φορέα διαχείρισης, για την προώθηση της βιώσιμης χρήσης της βιοποικιλότητας και της προστασίας της φύσης.
Πλαίσιο: αρχές διαχείρισης ευρύτερων διασυνοριακών πρωτοβουλιών δικτύωσης	Θα μπορούσε να επιτρέψει τη σύσταση διασυνοριακού φορέα διαχείρισης – θα μπορούσε να συμβάλει στη διαχείριση των περιοχών Natura, αλλά από την προοπτική της υγείας, του πολιτισμού, του τουρισμού και της εκπαίδευσης κ.λπ.
Πλαίσιο: αρχές διαχείρισης για ευρείες διασυνοριακές πρωτοβουλίες διαχείρισης	Θα μπορούσε να συστήσει ένα διακρατικό φορέα με ευθύνη για τη διαχείριση διακρατικών λεκανών απορροής ποταμών/υγρότοπων/παράκτιων ζωνών. Θα σχετιζόταν πρωτίστως με την ευρύτερη διαχείριση της περιοχής/υδάτινου όγκου ή/και τη διαχείριση κινδύνων, αλλά θα περιλάμβανε τη διαχείριση περιοχών του δικτύου Natura ως μέρος αυτού.
	Θα μπορούσε να επιτρέψει την αναδιάρθρωση συστημάτων/φορέων, προκειμένου να δημιουργηθούν κατάλληλες δομές για περιφερειακή περιβαλλοντική διαχείριση (περιλαμβανομένης της διαχείρισης Natura 2000).

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 7: ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΚΤΥΩΣΗ – ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΥΣΚΕΨΕΙΣ, ΔΙΚΤΥΩΣΗ, ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ ΜΕ ΓΑΙΟΚΤΗΜΟΝΕΣ

Πόρος	Περιγραφή	Ομάδες στόχου	Τύποι γαιών	Περιορισμοί περιοχής
ΕΓΤΑΑ				
52(δ)	Ένα μέτρο απόκτησης δεξιοτήτων και συντονισμού με στόχο την προπαρασκευή και υλοποίηση μιας στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης.	όλες οι πιθανές	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	
63	Leader	όλες οι πιθανές (μέσα σε αγροτικές περιοχές)	όλες οι αγροτικές περιοχές	
ΕΤΑ				
37(θ)	Αναβάθμιση επαγγελματικών δεξιοτήτων ή ανάπτυξη νέων μεθόδων και εργαλείων κατάρτισης.	αλιείς, άλλοι	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	κανένας
37(ι)	Προαγωγή της εταιρικής σχέσης μεταξύ επιστημόνων και επιχειρήσεων στον αλιευτικό κλάδο.	αλιείς, άλλοι	παράκτιες, θαλάσσιες, εσωτερικά ύδατα, υγρότοποι	κανένας
44(1)(η)	Προαγωγή της διαπεριφερειακής και διακρατικής συνεργασίας μεταξύ ομάδων σε αλιευτικές περιοχές, κυρίως μέσω της δικτύωσης και διάδοσης βέλτιστων πρακτικών.	υπεύθυνοι δημόσιας διοίκησης, ΜΜΕ, άλλοι	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	Άρθ. Αναφ. 43(3),(4)
44(1)(θ)	Απόκτηση δεξιοτήτων και διευκόλυνση της κατάρτισης και της εφαρμογής της τοπικής αναπτυξιακής στρατηγικής.	υπεύθυνοι δημόσιας διοίκησης, ΜΜΕ, άλλοι	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	Άρθ. Αναφ. 43(3),(4)

LIFE+				
3	Κριτήρια επιλεξιμότητας	όλες οι πιθανές	όλοι οι πιθανοί	κανένας
ΠΠ7				
2(1)(i)στ	Περιβάλλον, π.χ. αλλαγή του κλίματος, ρύπανση και κίνδυνοι, προστασία και βιώσιμη διαχείριση φυσικών και τεχνητών πόρων (π.χ. προστασία και διαχείριση της βιοποικιλότητας), περιβάλλον και τεχνολογίες (π.χ. περιβαλλοντική αποκατάσταση).	όλες οι πιθανές	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	Διακρατική συνεργασία

Πόρος	Περιγραφή	Περιορισμοί περιοχής
ΕΤΠΑ		
4(4)	Υποστήριξη του εκσυγχρονισμού και της διαφοροποίησης των περιφερειακών οικονομικών δομών. Προτεραιότητα: Περιβάλλον, που περιλαμβάνει την προαγωγή της βιοποικιλότητας και της προστασίας της φύσης, συμπεριλαμβανομένων επενδύσεων σε περιοχές Natura 2000.	Περιφέρειες στόχου σύγκλισης
4(5)	Πρόληψη κινδύνων, συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης και υλοποίησης σχεδίων για την πρόληψη και αντιμετώπιση φυσικών και τεχνολογικών κινδύνων.	Περιφέρειες στόχου σύγκλισης
4(6)	Τουρισμός, που περιλαμβάνει την προαγωγή των φυσικών πόρων ως δυνατότητας για την ανάπτυξη βιώσιμου τουρισμού, προστασία και ενίσχυση της φυσικής κληρονομιάς ως μέσου υποστήριξης της κοινωνικο-οικονομικής ανάπτυξης, ενίσχυση για τη βελτίωση της παροχής τουριστικών υπηρεσιών μέσω νέων υπηρεσιών υψηλότερης προστιθέμενης αξίας και για την ενθάρρυνση νέων και πλέον βιώσιμων μορφών τουρισμού.	Περιφέρειες στόχου σύγκλισης
4(10)	Επενδύσεις στην εκπαίδευση, συμπεριλαμβανόμενα η επαγγελματική κατάρτιση, που συμβάλουν στη βελτίωση της ελκυστικότητας και της ποιότητας ζωής των περιφερειών.	Περιφέρειες στόχου σύγκλισης
5(2)α	Περιβάλλον και πρόληψη κινδύνων: τόνωση των επενδύσεων για την αποκατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος, συμπεριλαμβανομένων των μολυσμένων και απερημωμένων εκτάσεων και των υποβαθμισμένων βιομηχανικών εκτάσεων.	Περιφέρειες στόχου περιφερειακής ανταγωνιστικότητας και απασχόλησης
5(2)β	Περιβάλλον και πρόληψη κινδύνων: προαγωγή της ανάπτυξης υποδομής που συνδέεται με τη βιοποικιλότητα και τις επενδύσεις σε περιοχές Natura 2000 όπου συμβάλουν στη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη ή/και τη διαφοροποίηση των αγροτικών περιοχών.	Περιφέρειες στόχου περιφερειακής ανταγωνιστικότητας και απασχόλησης
5(2)ε	Περιβάλλον και πρόληψη των κινδύνων: ανάπτυξη σχεδίων και μέτρων για την πρόληψη και την αντιμετώπιση φυσικών (π.χ. απερήμωση, ανομβρία, πυρκαγιές και πλημμύρες) και τεχνολογικών κινδύνων.	Περιφέρειες στόχου περιφερειακής ανταγωνιστικότητας και απασχόλησης
5(2)στ	Περιβάλλον και πρόληψη κινδύνων, και ιδίως: προστασία και βελτίωση της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς προς υποστήριξη της κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης και προαγωγή των φυσικών και πολιτιστικών πόρων ως δυναμικού για την ανάπτυξη βιώσιμου τουρισμού.	Περιφέρειες στόχου περιφερειακής ανταγωνιστικότητας και απασχόλησης
6(1)α	Διασυνοριακή συνεργασία: ενθάρρυνση της επιχειρηματικότητας και, ιδίως της ανάπτυξης των ΜΜΕ, του τουρισμού, των πολιτιστικών δραστηριοτήτων και του διασυνοριακού εμπορίου.	Στόχος της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας για διασυνοριακή συνεργασία. Τουλάχιστον δύο χώρες θα είναι δικαιούχοι ενώ η μία χρειάζεται να είναι κράτος-μέλος της ΕΕ (Άρθρο 19(1)).

Σημειώσεις/άλλοι περιορισμοί	Παραδείγματα
Ανατρέξτε στο Άρθ. 59.	Θα μπορούσε να στηρίξει τη δικτύωση και την κατάρτιση, εφόσον αυτό μπορεί να συνδεθεί με έναν περιβαλλοντικό στόχο στη στρατηγική τοπικής ανάπτυξης.
Ανατρέξτε στα Άρθ. 61–65.	Θα μπορούσε να στηρίξει τη δικτύωση σε περιφερειακή ή ευρύτερη βάση (σε σχέση με σχέδια τοπικής ανάπτυξης), για να ενθαρρύνει την κατανόηση της βέλτιστης πρακτικής. Θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί (για παράδειγμα) για την ανταλλαγή εμπειριών των αγροτικών κοινοτήτων όσον αφορά στη διαχείριση του δικτύου Natura, για την επισήμανση εμπορικών και κοινωνικών ευκαιριών ή για την ενημέρωση των γαιοκτημόνων.
Άρθ. 37: Συλλογικές δράσεις: πρέπει να υλοποιηθούν με την ενεργή στήριξη των ιδίων των επιχειρηματιών ή από οργανώσεις που δρουν για λογαριασμό των παραγωγών ή άλλων οργανώσεων που αναγνωρίζονται από το κράτος-μέλος...	Θα μπορούσε να διευκολύνει την ανάπτυξη δικτύων ανταλλαγής πληροφοριών, για την ενημέρωση σχετικά με αλιευτικές τεχνικές χαμηλού αντίκτυπου/ υδατοκαλλιέργεια φιλική προς το περιβάλλον κ.λπ.
Άρθ. 37: Συλλογικές δράσεις: πρέπει να υλοποιηθούν με την ενεργή στήριξη των ιδίων των επιχειρηματιών ή από οργανώσεις που δρουν για λογαριασμό των παραγωγών ή άλλων οργανώσεων που αναγνωρίζονται από το κράτος-μέλος...	Θα μπορούσε να χρηματοδοτήσει τη συμμετοχή επιστημόνων σε αλιευτικά δίκτυα και την ανάπτυξη ιδέων για συνεργασίες στους τομείς αλιείας/επιστήμης.
Αναφ.: Άρθρα 43(3),(4) και 44(4) για λεπτομέρειες σχετικά με τις απαιτήσεις για περιοχές και δικαιούχους.	Θα μπορούσε να στηρίξει τη διαπεριφερειακή και διεθνική δικτύωση όσον αφορά αλιευτικές πρακτικές φιλικές προς το περιβάλλον και το ρόλο των αλιέων και των υδατοκαλλιεργητών σε σχέση με το Natura 2000.
Αναφ.: Άρθρα 43(3),(4) και 44(4) για λεπτομέρειες σχετικά με τις απαιτήσεις για περιοχές και δικαιούχους.	Θα μπορούσε να στηρίξει τη δικτύωση και την κατάρτιση, εφόσον αυτό μπορεί να συνδεθεί με έναν περιβαλλοντικό στόχο στη στρατηγική τοπικής ανάπτυξης.

Το LIFE+ δεν θα χρηματοδοτήσει μέτρα που υπόκεινται στα κριτήρια επιλεξιμότητας άλλων Κοινοτικών χρηματοδοτικών μέσων ή λαμβάνουν συνδρομή για τον ίδιο σκοπό από αυτά (βλ. Άρθ. 9). Επιλέξιμο, αν πληροί τα κριτήρια προστιθέμενης αξίας του άρθρου 3 και συνάδει με τα μέτρα του παραρτήματος 1.	
Πλαίσιο: ως μέρος του ερευνητικού έργου, όταν απαιτείται συμμετοχή του ενδιαφερόμενου	Το ερευνητικό έργο για τη διαχείριση του Natura θα μπορούσε να περιλαμβάνει διαβούλευση των ενδιαφερόμενων, εκτίμηση της αποδοχής των πρακτικών διαχείρισης, οφέλη που προκύπτουν από τις περιοχές Natura κ.λπ.

Σημειώσεις/άλλοι περιορισμοί	Παραδείγματα
Πλαίσιο: ως μέρος του έργου/πρωτοβουλίας, όταν απαιτείται συμμετοχή του ενδιαφερόμενου	Θα μπορούσε να στηρίξει περιφερειακά δίκτυα, και την ανταλλαγή θετικών εμπειριών για τη γνωστοποίηση των οικονομικών οφελών των περιοχών Natura.
Πλαίσιο: ως μέρος του έργου/πρωτοβουλίας, όταν απαιτείται συμμετοχή του ενδιαφερόμενου (διαχείριση κινδύνων)	Θα μπορούσε να χρηματοδοτήσει τη σύσταση δικτύων όσον αφορά τη «συμβολή του Natura στην πρόληψη κινδύνων». Θα μπορούσε να περιλαμβάνει τη συνεργασία με γειτονικούς γαιοκτήμονες.
Πλαίσιο: ως μέρος του έργου/πρωτοβουλίας, όπου απαιτείται συμμετοχή των εμπλεκόμενων (τουρισμός)	Θα μπορούσε να στηρίξει δίκτυα για την ανάπτυξη ενός περιφερειακού σχεδίου τουρισμού, περιλαμβανομένων συζητήσεων για τα οφέλη και τις ευκαιρίες από το Natura 2000 σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο.
Πλαίσιο: ως μέρος έργου/πρωτοβουλίας, όπου απαιτείται συμμετοχή των εμπλεκόμενων (εκπαίδευση)	Περιφερειακά δίκτυα και διαβούλευση σχετικά με την περιβαλλοντική εκπαίδευση, χρησιμοποιώντας το δίκτυο Natura 2000 ως εκπαιδευτικό πόρο.
Πλαίσιο: ως μέρος έργου/πρωτοβουλίας, όπου απαιτείται συμμετοχή των εμπλεκόμενων	Θα μπορούσε να περιλαμβάνει διαβούλευση των τοπικών ενδιαφερόμενων που θα επηρεάζονταν από την αποκατάσταση μίας περιοχής, π.χ. σε περιοχές Natura 2000 ή σε περιοχές πολύ κοντά σε αυτές.
Πλαίσιο: ως μέρος του έργου/πρωτοβουλίας, όταν απαιτείται συμμετοχή του ενδιαφερόμενου.	Θα μπορούσε να περιλαμβάνει διαβούλευση των τοπικών ενδιαφερόμενων που θα επηρεάζονταν από την κατασκευή υποδομής στις περιοχές Natura 2000.
Πλαίσιο: ως μέρος του έργου/πρωτοβουλίας, όταν απαιτείται συμμετοχή του ενδιαφερόμενου (διαχείριση κινδύνων).	Θα μπορούσε να χρηματοδοτήσει τη δικτύωση όσον αφορά στη «συμβολή του Natura στην πρόληψη κινδύνων». Θα μπορούσε να περιλαμβάνει τη συνεργασία με γειτονικούς γαιοκτήμονες.
Πλαίσιο: φυσική/πολιτιστική κληρονομιά, ως μέρος ενός έργου/μίας πρωτοβουλίας όπου απαιτείται η συμμετοχή εμπλεκόμενων φορέων.	Θα μπορούσε να στηρίξει δίκτυα για συμβολή στην ανάπτυξη περιφερειακού σχεδίου τουρισμού, περιλαμβανομένων συζητήσεων για τα οφέλη και τις ευκαιρίες από το Natura 2000 σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο.
Πλαίσιο: ως μέρος του έργου/πρωτοβουλίας, όταν απαιτείται συμμετοχή του ενδιαφερόμενου.	Θα μπορούσε να στηρίξει δίκτυα για συμβολή στην ανάπτυξη περιφερειακού σχεδίου τουρισμού, περιλαμβανομένων συζητήσεων για τα οφέλη και τις ευκαιρίες από το Natura 2000 σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο.

Πόρος	Περιγραφή	Περιορισμοί περιοχής	
6(1)β	Ενισχύσεις για την ανάπτυξη διασυνοριακών οικονομικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων μέσω κοινών στρατηγικών για τη βιώσιμη εδαφική ανάπτυξη, κυρίως: ενθάρρυνση της από κοινού προστασίας και διαχείρισης των φυσικών και πολιτιστικών πόρων, καθώς και της πρόληψης φυσικών και τεχνολογικών κινδύνων.	Στόχος της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας για διασυνοριακή συνεργασία. Τουλάχιστον δύο χώρες θα είναι δικαιούχοι ενώ η μία χρειάζεται να είναι κράτος-μέλος της ΕΕ (Άρθρο 19(1)).	
6(1)ε	Ανάπτυξη διασυνοριακών οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών δραστηριοτήτων μέσω κοινών στρατηγικών για τη βιώσιμη εδαφική ανάπτυξη και πρωταρχικά: ανάπτυξη της συνεργασίας και της κοινής χρήσης υποδομών ιδίως σε τομείς όπως η υγεία, ο πολιτισμός, ο τουρισμός και η εκπαίδευση.	Στόχος της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας για διασυνοριακή συνεργασία. Τουλάχιστον δύο χώρες θα είναι δικαιούχοι ενώ η μία χρειάζεται να είναι κράτος-μέλος της ΕΕ (Άρθρο 19(1)).	
6(1)τέλος	Διασυνοριακή συνεργασία: Προαγωγή της νομικής και διοικητικής συνεργασίας, της ολοκλήρωσης των διασυνοριακών αγορών εργασίας, των τοπικών πρωτοβουλιών απασχόλησης, της ισότητας των φύλων και των ίσων ευκαιριών, της κατάρτισης και της κοινωνικής ένταξης και της από κοινού χρήσης ανθρωπίνων πόρων και εγκαταστάσεων για Ε&ΤΑ.	Στόχος της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας για διασυνοριακή συνεργασία. Τουλάχιστον δύο χώρες θα είναι δικαιούχοι ενώ η μία χρειάζεται να είναι κράτος-μέλος της ΕΕ (Άρθρο 19(1)).	
6(2)β	Διακρατική συνεργασία, συμπεριλαμβανομένης της διμερούς συνεργασίας μεταξύ θαλάσσιων περιφερειών που δεν εμπίπτουν στο σημείο 6(1), μέσω της χρηματοδότησης δικτύων και δράσεων που συμβάλλουν στην ολοκληρωμένη εδαφική ανάπτυξη: διαχείριση υδάτων, ενεργειακή απόδοση, πρόληψη κινδύνου και περιβαλλοντική προστασία, με σαφή διακρατική διάσταση, που περιλαμβάνουν την προστασία και διαχείριση λεκανών απορροής, παράκτιων ζωνών, θαλάσσιων πόρων, υπηρεσιών υδροδότησης και υγροβιότοπων, πρόληψη πυρκαγιών, ξηρασίας και πλημμύρων, και την προστασία και βελτίωση της φυσικής κληρονομιάς προς υποστήριξη της κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης και του βιώσιμου τουρισμού.	Στόχος της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας για διακρατική συνεργασία. Τουλάχιστον δύο χώρες θα είναι δικαιούχοι ενώ η μία χρειάζεται να είναι κράτος-μέλος της ΕΕ (Άρθρο 19(1)).	
6(2)δ	Βιώσιμη αστική ανάπτυξη στο πλαίσιο της διακρατικής συνεργασίας: ενδυνάμωση της πολυκεντρικής ανάπτυξης σε διακρατικό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, με σαφή διακρατική επίπτωση. Οι δράσεις μπορεί να περιλαμβάνουν τη δημιουργία και βελτίωση αστικών δικτύων, συνδέσμων ανάμεσα σε πόλεις και περιφέρεια, στρατηγικές για την αντιμετώπιση κοινών αστικών και περιφερειακών προβλημάτων, προστασία και προώθηση της πολιτιστικής κληρονομιάς, και τη στρατηγική ενσωμάτωση αναπτυξιακών ζωνών σε διακρατική βάση.	Στόχος της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας για διακρατική συνεργασία. Τουλάχιστον δύο χώρες θα είναι δικαιούχοι και η μία χρειάζεται να είναι κράτος-μέλος της ΕΕ (Άρθρο 19(1)).	
6(3)α	Ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της περιφερειακής πολιτικής μέσω της προαγωγής: διαπεριφερειακής συνεργασίας εστιαζόμενης στην καινοτομία, στην οικονομία της γνώσης, το περιβάλλον και την πρόληψη κινδύνων κατά την έννοια του Άρθρου 5(1) και (2).	Στόχος της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας για διαπεριφερειακή συνεργασία. Τουλάχιστον τρεις χώρες θα είναι δικαιούχοι, ενώ δύο χρειάζεται να είναι κράτη-μέλη της ΕΕ (Άρθρο 19(2)).	
6(3)β	Ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της περιφερειακής πολιτικής μέσω της προαγωγής: ανταλλαγής εμπειριών όσο αφορά τον εντοπισμό, τη μεταφορά και τη διάδοση βέλτιστων πρακτικών μεταξύ άλλων για τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη, που μνημονεύεται στο Άρθρο 8.	Στόχος της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας για διαπεριφερειακή συνεργασία. Τουλάχιστον τρεις χώρες θα είναι δικαιούχοι, ενώ δύο χρειάζεται να είναι κράτη-μέλη της ΕΕ (Άρθρο 19(2)).	
6(3)γ	Ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της περιφερειακής πολιτικής μέσω της προαγωγής: δράσεων που περιλαμβάνουν μελέτες, συλλογή δεδομένων, καθώς και παρακολούθηση και ανάλυση των αναπτυξιακών τάσεων στην Κοινότητα.	Στόχος της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας για διαπεριφερειακή συνεργασία. Τουλάχιστον τρεις χώρες θα είναι δικαιούχοι, ενώ δύο χρειάζεται να είναι κράτη-μέλη της ΕΕ (Άρθρο 19(2)).	
8	Βιώσιμη αστική ανάπτυξη: ενίσχυση της οικονομικής ανάπτυξης, αποκατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος, αναζωογόνηση υποβαθμισμένων βιομηχανικών εκτάσεων, διατήρηση και ανάπτυξη της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, προαγωγή της επιχειρηματικότητας, της τοπικής απασχόλησης και της ανάπτυξης των τοπικών κοινωνιών και η παροχή υπηρεσιών στον πληθυσμό, λαμβανομένων υπόψη των μεταβαλλόμενων δημογραφικών εξελίξεων.		
10	Περιοχές με γεωγραφικά και φυσικά μειονεκτήματα: χρηματοδότηση επενδύσεων που αποσκοπούν στη βελτίωση της προσβασιμότητας, στην προώθηση και ανάπτυξη οικονομικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται με την πολιτιστική και φυσική κληρονομιά, στην προώθηση της βιώσιμης χρήσης των φυσικών πόρων, και στην ενθάρρυνση του βιώσιμου τουρισμού.	Μόνο περιοχές με γεωγραφικά και φυσικά μειονεκτήματα	
ΕΚΤ			
3(2)βi	Ενίσχυση των θεσμικών δυνατοτήτων και της αποτελεσματικότητας των δημόσιων διοικήσεων και των δημόσιων υπηρεσιών όσον αφορά (...) και το περιβάλλον, με την ανάπτυξη: ορθού σχεδιασμού, παρακολούθησης και αξιολόγησης πολιτικών και προγραμμάτων μεταξύ άλλων με μελέτες, στατιστικές και συμβουλές εμπειρογνομόνων, στήριξη του διυπηρεσιακού συντονισμού και του διαλόγου μεταξύ των σχετικών δημόσιων και ιδιωτικών φορέων.	Περιφέρειες στόχου σύγκλισης	
3(2)βii	Ενίσχυση των θεσμικών δυνατοτήτων και της αποτελεσματικότητας των δημόσιων διοικήσεων και των δημόσιων υπηρεσιών όσον αφορά (...) και το περιβάλλον, με την ανάπτυξη: ικανοτήτων για τη δημιουργία πολιτικών και προγραμμάτων στους σχετικούς τομείς.	Περιφέρειες στόχου σύγκλισης	
ΤΣ			
Μη εφαρμοστέο			

Σημειώσεις/άλλοι περιορισμοί	Παραδείγματα
Πλαίσιο: ως μέρος του έργου/πρωτοβουλίας, όταν απαιτείται συμμετοχή του ενδιαφερόμενου.	Θα μπορούσε να συμβάλει στην ανάπτυξη διασυνοριακών δικτύων για την κατάρτιση περιφερειακών σχεδίων για βιώσιμη περιβαλλοντική διαχείριση, τουρισμό, εκπαίδευση ή/και προστασία της φύσης/πολιτιστικής κληρονομιάς, περιλαμβανομένης της διαχείρισης του Natura 2000.
Πλαίσιο: ευρείες διασυνοριακές πρωτοβουλίες εκπαίδευσης.	
Πλαίσιο: ως μέρος του έργου/πρωτοβουλίας, όταν απαιτείται συμμετοχή των εμπλεκόμενων φορέων.	Θα μπορούσε να στηρίξει διασυνοριακά δίκτυα για να επιτρέψει την αποτελεσματική χρήση των ανθρωπίνων πόρων στην περιφέρεια για το Natura 2000.
Πλαίσιο: ως μέρος του έργου/πρωτοβουλίας, όταν απαιτείται συμμετοχή των εμπλεκόμενων φορέων.	Θα μπορούσε να στηρίξει τη διαβούλευση και τη σύσταση δικτύων όσον αφορά διασυνοριακά σχέδια διαχείρισης ή/και σχέδια διαχείρισης κινδύνων για θαλάσσιες περιοχές, περιλαμβανομένων πτυχών διαχείρισης του Natura 2000.
Πλαίσιο: αστική διάσταση, πολιτιστική κληρονομιά.	Θα μπορούσε να στηρίξει τη σύσταση διαπεριφερειακών δικτύων για την κατάρτιση περιφερειακών σχεδίων για την περιβαλλοντικά βιώσιμη διαχείριση του περιβάλλοντος, την εκπαίδευση, ή/και την προστασία της φυσικής/πολιτιστικής κληρονομιάς κοντά σε αστικά κέντρα, περιλαμβανομένης της διαχείρισης του Natura 2000.
	Θα μπορούσε να στηρίξει την ανάπτυξη μεγάλων δικτύων σε σχέση με τη διαχείριση του Natura 2000, για να επιτρέψει την ανταλλαγή εμπειριών, εμπειρογνωμοσύνης, συλλογή δεδομένων και πληροφοριών κτλ. Θα μπορούσε να διευκολύνει την περιφερειακή συνεργασία και καθοδήγηση, καθώς και την κατάρτιση για τα 'νέα' κράτη-μέλη.
Πλαίσιο: ως μέρος του έργου/πρωτοβουλίας, όταν απαιτείται συμμετοχή του ενδιαφερόμενου. Απαίτηση: Αστικές διαστάσεις.	Θα μπορούσε να χρηματοδοτήσει τη διαβούλευση κοινοτήτων/ενδιαφερόμενων για αστικές περιοχές Natura 2000 που εντάσσονται σε ένα ευρύτερο έργο αστικής ανάπτυξης.
Πλαίσιο: ως μέρος του έργου/πρωτοβουλίας, όταν απαιτείται συμμετοχή του ενδιαφερόμενου	Δίκτυα περιοχών με φυσικά μειονεκτήματα, για τη διευκόλυνση της ανταλλαγής εμπειριών και ιδεών σχετικά με τη συμβολή του δικτύου Natura στην οικονομική ανάπτυξη της περιφέρειας.
	Δίκτυα μεταξύ δημόσιων και ιδιωτικών φορέων, τμημάτων, δημόσιων διοικήσεων και δημόσιων υπηρεσιών κ.λπ., σε σχέση με την περιβαλλοντική διαχείριση και συγκεκριμένα με το Natura 2000.
Πλαίσιο: ως μέρος του έργου/πρωτοβουλίας, όταν απαιτείται συμμετοχή του ενδιαφερόμενου	

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 8: ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΣΧΕΔΙΩΝ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Πόρος	Περιγραφή	Ομάδες στόχου	Τύποι γαιών	Περιορισμοί περιοχής
ΕΓΤΑΑ				
52(β)(iii)	Διατήρηση και αναβάθμιση της αγροτικής κληρονομιάς.	όλες οι πιθανές	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	κανένας
63	Leader	όλες οι πιθανές (μέσα σε αγροτικές περιοχές)	όλες οι επιλεγμένες αγροτικές περιοχές	κανένας
ΕΤΑ				
Μη εφαρμοστέο				

LIFE+				
3	Κριτήρια επιλεξιμότητας	όλες οι πιθανές	όλοι οι πιθανοί	κανένας
ΠΠ7				
2(1)(i)στ	Περιβάλλον, π.χ. αλλαγή του κλίματος, ρύπανση και κίνδυνοι, προστασία και βιώσιμη διαχείριση φυσικών και τεχνητών πόρων (π.χ. προστασία και διαχείριση της βιοποικιλότητας), περιβάλλον και τεχνολογίες (π.χ. περιβαλλοντική αποκατάσταση).	όλες οι πιθανές	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	Διακρατική συνεργασία

Πόρος	Περιγραφή	Περιορισμοί περιοχής
ΕΤΠΑ		
4(5)	Πρόληψη κινδύνων, συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης και υλοποίησης σχεδίων για την πρόληψη και αντιμετώπιση φυσικών και τεχνολογικών κινδύνων.	Περιφέρειες στόχου σύγκλισης
5(2)ε	Περιβάλλον και πρόληψη των κινδύνων: ανάπτυξη σχεδίων και μέτρων για την πρόληψη και την αντιμετώπιση φυσικών (π.χ. απερίμωση, ανομβρία, πυρκαγιές και πλημμύρες) και τεχνολογικών κινδύνων.	Περιφέρειες στόχου περιφερειακής ανταγωνιστικότητας και απασχόλησης
6(1)β	Ενισχύσεις για την ανάπτυξη διασυνοριακών οικονομικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων μέσω κοινών στρατηγικών για βιώσιμη εδαφική ανάπτυξη, κυρίως: ενθάρρυνση της από κοινού προστασίας και διαχείρισης των φυσικών και πολιτιστικών πόρων, καθώς και της πρόληψης φυσικών και τεχνολογικών κινδύνων.	Στόχος της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας για διασυνοριακή συνεργασία. Τουλάχιστον δύο χώρες θα είναι δικαιούχοι ενώ η μία χρειάζεται να είναι κράτος-μέλος της ΕΕ (Άρθρο 19(1)).
6(2)β	Διακρατική συνεργασία, συμπεριλαμβανομένης της διμερούς συνεργασίας μεταξύ θαλάσσιων περιφερειών που δεν εμπίπτουν στο σημείο 6(1), μέσω της χρηματοδότησης δικτύων και δράσεων που συμβάλλουν στην ολοκληρωμένη εδαφική ανάπτυξη: διαχείριση υδάτων, ενεργειακή απόδοση, πρόληψη κινδύνου και περιβαλλοντική προστασία, με σαφή διακρατική διάσταση, που περιλαμβάνουν την προστασία και διαχείριση λεκανών απορροής, παράκτιων ζωνών, θαλάσσιων πόρων, υπηρεσιών υδροδότησης και υγροβιότοπων, πρόληψη πυρκαγιών, ξηρασίας και πλημμύρων, και την προστασία και βελτίωση της φυσικής κληρονομιάς προς υποστήριξη της κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης και του βιώσιμου τουρισμού.	Στόχος της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας για διακρατική συνεργασία. Τουλάχιστον δύο χώρες θα είναι δικαιούχοι ενώ η μία χρειάζεται να είναι κράτος-μέλος της ΕΕ (Άρθρο 19(1)).
6(2)δ	Βιώσιμη αστική ανάπτυξη στο πλαίσιο της διασυνοριακής συνεργασίας: ενδυνάμωση της πολυκεντρικής ανάπτυξης σε διασυνοριακό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, με σαφή διασυνοριακή επίπτωση. Οι δράσεις μπορεί να περιλαμβάνουν τη δημιουργία και βελτίωση αστικών δικτύων, συνδέσμους ανάμεσα σε πόλεις και περιφέρεια, στρατηγικές για την αντιμετώπιση κοινών αστικών και περιφερειακών προβλημάτων, προστασία και προώθηση της πολιτιστικής κληρονομιάς, και τη στρατηγική ενσωμάτωση αναπτυξιακών ζωνών σε διασυνοριακή βάση.	Στόχος της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας για διακρατική συνεργασία. Τουλάχιστον δύο χώρες θα είναι δικαιούχοι ενώ η μία χρειάζεται να είναι κράτος-μέλος της ΕΕ (Άρθρο 19(1)).
ΕΚΤ		
Μη εφαρμοστέο		
ΤΣ		
Μη εφαρμοστέο		

Σημειώσεις/άλλοι περιορισμοί	Παραδείγματα
<p>Αρθ. 57: Η στήριξη που αναφέρεται στο Άρθρο 52(β)(iii) θα καλύψει: (α) την εκπόνηση σχεδίων προστασίας και διαχείρισης σχετικά με περιοχές Natura 2000 και άλλες τοποθεσίες υψηλής φυσικής αξίας, δράσεις και επενδύσεις περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης που σχετίζονται με τη συντήρηση, την αποκατάσταση και την αναβάθμιση της φυσικής κληρονομιάς και με την ανάπτυξη περιοχών υψηλής φυσικής αξίας.</p> <p>Ανατρέξτε στα Αρθ. 61–65.</p>	<p>Θα μπορούσε να στηρίξει την αναθεώρηση σχεδίων όπου αυτό είναι σχετικό για τους στόχους τοπικής ανάπτυξης – π.χ. αναθεώρηση σχεδίων διαχείρισης, ώστε να εστιαστεί περισσότερο η συμμετοχή των κοινοτήτων και οι εκπαιδευτικές ευκαιρίες (σε συνεργασία με τους αρμόδιους φορείς).</p>

<p>Το LIFE+ δεν θα χρηματοδοτήσει μέτρα που υπόκεινται στα κριτήρια επιλεξιμότητας άλλων Κοινοτικών χρηματοδοτικών μέσων ή λαμβάνουν συνδρομή για τον ίδιο σκοπό από αυτά (βλ. Αρθ. 9). Επιλέξιμο, αν πληροί τα κριτήρια προστιθέμενης αξίας του άρθρου 3 και συνάδει με τα μέτρα του παραρτήματος 1.</p>	
<p>Πλαίσιο: έρευνα.</p>	<p>Ερευνητικά προγράμματα που στοχεύουν στον προσδιορισμό της αποτελεσματικότητας των αρχικών σχεδίων διαχείρισης και στην ανάπτυξη ιδεών που θα περιληφθούν στη μελλοντική διαχείριση των περιοχών και του δικτύου Natura σε ένα ευρύτερο πλαίσιο.</p>

Σημειώσεις/άλλοι περιορισμοί	Παραδείγματα
<p>Πλαίσιο: ανάπτυξη σχεδίων και μέτρων για τη διαχείριση κινδύνων.</p>	<p>Αναθεώρηση σχεδίων περιοχών Natura στο πλαίσιο της συμβολής στην περιφερειακή διαχείριση κινδύνων.</p>
<p>Πλαίσιο: ανάπτυξη σχεδίων και μέτρων για τη διαχείριση κινδύνων.</p>	<p>Αναθεώρηση σχεδίων περιοχών Natura στο πλαίσιο της συμβολής στην περιφερειακή διαχείριση κινδύνων.</p>
<p>Πλαίσιο: μεμονωμένες περιοχές του Natura ως μέρος ενός ευρύτερου δικτύου.</p>	<p>Αναθεώρηση σχεδίων, που θα επιτρέψει τις διασυνοριακές (άρθρο 6(1)β) ή διακρατικές (άρθρο 6(2)β) συνεργίες – π.χ. αναθεώρηση σχεδίων που αφορούν περιοχές κοντά στα σύνορα μεταξύ γειτονικών χωρών (π.χ. λεκάνες απορροής ποταμών, παράχθιες ζώνες).</p>
<p>Πλαίσιο: αστική διάσταση, πολιτιστική κληρονομιά.</p>	<p>Αναθεώρηση διαχειριστικών σχεδίων για διακρατικά αστικά κέντρα και τις περιφερειακές αυτών περιοχές με σκοπό την βελτίωση της βιώσιμης ανάπτυξης ή/και της διατήρησης της πολιτιστικής κληρονομιάς της περιοχής, πχ τη διαχείριση των περιοχών Natura 2000 μιας περιοχής.</p>

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 9: ΤΡΕΧΟΥΣΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ ΦΟΡΕΩΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Πόρος		Ομάδες στόχου	Τύποι γαιών	Περιορισμοί περιοχής
ΕΓΤΑΑ				
52(δ)	Ένα μέτρο απόκτησης δεξιοτήτων και συντονισμού με στόχο την προπαρασκευή και υλοποίηση μιας στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης.	όλες οι πιθανές	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	κανένας
ΕΤΑ				
Μη εφαρμοστέο				
LIFE+				
Μη εφαρμοστέο				
ΠΠ7				
Μη εφαρμοστέο				
Πόρος				Περιορισμοί περιοχής
ΕΤΠΑ				
Μη εφαρμοστέο				
ΕΚΤ				
Μη εφαρμοστέο				
ΤΣ				
Μη εφαρμοστέο				

Σημειώσεις/άλλοι περιορισμοί	Παραδείγματα
Ανατρέξτε στο Άρθ. 59(ε)	

Σημειώσεις/άλλοι περιορισμοί	Παραδείγματα
Η χρηματοδότηση δεν είναι διαθέσιμη για συνεχιζόμενες δραστηριότητες.	
Η χρηματοδότηση δεν είναι διαθέσιμη για συνεχιζόμενες δραστηριότητες.	
Η χρηματοδότηση δεν είναι διαθέσιμη για συνεχιζόμενες δραστηριότητες.	

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 10: ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΚΟΙΝΟ – ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΚΑΙ ΧΡΗΣΗ ΠΕΡΙΟΧΩΝ

Πόρος	Περιγραφή	Ομάδες στόχου	Τύποι γαιών	Περιορισμοί περιοχής
ΕΓΤΑΑ				
36(α)(iv)	Γεωργοπεριβαλλοντικές ενισχύσεις	γεωργοί, διαχειριστές γαιών	γεωργικές εκτάσεις	κανένας
36(β)(v)	Δασοπεριβαλλοντικές ενισχύσεις	ιδιωτικοί δασοκτήμονες, δήμοι	δάση	η επιλεξιμότητα διαφέρει ανάλογα με την περιοχή: ανατρέξτε στο άρθρο 42.
52(β)(iii)	Διατήρηση και αναβάθμιση της αγροτικής κληρονομιάς.	όλες οι πιθανές	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	κανένας
63	Leader	όλες οι πιθανές (μέσα σε αγροτικές περιοχές)	όλες οι επιλεγμένες αγροτικές περιοχές	κανένας
ΕΤΑ				
44(1)(β)	Αναδιάρθρωση και αναπροσανατολισμός των οικονομικών δραστηριοτήτων, ιδίως με την προώθηση του τουρισμού, υπό την προϋπόθεση ότι αυτές οι δραστηριότητες δεν έχουν ως αποτέλεσμα την αύξηση της αλιευτικής προσπάθειας.	εργαζόμενοι στον αλιευτικό τομέα ή σε σχετικούς με αυτόν	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	Άρθ. Αναφ. 43(3),(4)
44(1)(ε)	Στήριξη μικρών εγκαταστάσεων υποδομής που σχετίζονται με την αλιεία και τον τουρισμό και υπηρεσιών προς όφελος μικρών κοινοτήτων αλιείων.	υπεύθυνοι δημόσιας διοίκησης, ΜΜΕ, άλλοι	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	Άρθ. Αναφ. 43(3),(4)

LIFE+				
Μη εφαρμοστέο				
ΠΠΖ				
Μη εφαρμοστέο				

Πόρος	Περιγραφή	Περιορισμοί περιοχής
ΕΤΠΑ		
4(4)	Υποστήριξη του εκσυγχρονισμού και της διαφοροποίησης των περιφερειακών οικονομικών δομών. Προτεραιότητα: Περιβάλλον, που περιλαμβάνει την προαγωγή της βιοποικιλότητας και της προστασίας της φύσης, συμπεριλαμβανομένων επενδύσεων σε περιοχές Natura 2000.	Περιφέρειες στόχου σύγκλισης
5(2)β	Περιβάλλον και πρόληψη κινδύνων: προαγωγή της ανάπτυξης υποδομής που συνδέεται με τη βιοποικιλότητα και τις επενδύσεις σε περιοχές Natura 2000 όπου συμβάλουν στη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη ή/και τη διαφοροποίηση των αγροτικών περιοχών.	Περιφέρειες στόχου περιφερειακής ανταγωνιστικότητας και απασχόλησης
6(1)β	Ενισχύσεις για την ανάπτυξη διασυνοριακών οικονομικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων μέσω κοινών στρατηγικών για βιώσιμη εδαφική ανάπτυξη, κυρίως: ενθάρρυνση της από κοινού προστασίας και διαχείρισης των φυσικών και πολιτιστικών πόρων, καθώς και της πρόληψης φυσικών και τεχνολογικών κινδύνων.	Στόχος της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας για διασυνοριακή συνεργασία. Τουλάχιστον δύο χώρες θα είναι δικαιούχοι ενώ η μία χρειάζεται να είναι κράτος-μέλος της ΕΕ (Άρθρο 19(1)).
6(2)δ	Βιώσιμη αστική ανάπτυξη στο πλαίσιο της διασυνοριακής συνεργασίας: ενδυνάμωση της πολυκεντρικής ανάπτυξης σε διασυνοριακό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, με σαφή διασυνοριακή επίπτωση. Οι δράσεις μπορεί να περιλαμβάνουν τη δημιουργία και βελτίωση αστικών δικτύων, συνδέσμους ανάμεσα σε πόλεις και περιφέρειες, στρατηγικές για την αντιμετώπιση κοινών αστικών και περιφερειακών προβλημάτων, προστασία και προώθηση της πολιτιστικής κληρονομιάς, και τη στρατηγική ενσωμάτωση αναπτυξιακών ζωνών σε διασυνοριακή βάση.	Στόχος της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας για διακρατική συνεργασία. Τουλάχιστον δύο χώρες θα είναι δικαιούχοι ενώ η μία χρειάζεται να είναι κράτος-μέλος της ΕΕ (Άρθρο 19(1)).
ΕΚΤ		
Μη εφαρμοστέο		
ΤΣ		
Μη εφαρμοστέο		

Σημειώσεις/άλλοι περιορισμοί	Παραδείγματα
Ανατρέξτε στο Άρθ. 39 και Άρθ. 51. Ο παραλήπτης πρέπει να σεβαστεί την πολλαπλή συμμόρφωση και ορισμένα υποχρεωτικά πρότυπα στην εθνική νομοθεσία.	Η προώθηση της δημόσιας πρόσβασης μπορεί να περιληφθεί στα γεωργοπεριβαλλοντικά μέτρα, η αποζημίωση μπορεί να περιλαμβάνει ποσά, π.χ. για τη διασφάλιση της απαγόρευσης καλλιέργειας σε δημόσια μονοπάτια σε κράτη-μέλη όπου αυτό δεν είναι απαίτηση πολλαπλής συμμόρφωσης.
Ανατρέξτε στο Άρθ. 47 και στο Άρθ. 51. Ο παραλήπτης πρέπει να σεβαστεί τη πολλαπλή συμμόρφωση.	Η προώθηση της δημόσιας πρόσβασης μπορεί να περιληφθεί στα δασοπεριβαλλοντικά μέτρα, οι αποζημιώσεις μπορεί να περιλαμβάνουν ποσά για τη συντήρηση μονοπατιών, γεφυρών κ.λπ.
Άρθ. 57: Η στήριξη που αναφέρεται στο Άρθρο 52(β)(iii) θα καλύψει: (α) την εκπόνηση σχεδίων προστασίας και διαχείρισης σχετικά με περιοχές του Natura 2000 και άλλες τοποθεσίες υψηλής φυσικής αξίας, δράσεις και επενδύσεις περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης που σχετίζονται με τη συντήρηση, την αποκατάσταση και την αναβάθμιση της φυσικής κληρονομιάς και με την ανάπτυξη περιοχών υψηλής φυσικής αξίας.	
Ανατρέξτε στα Άρθ. 61–65.	Στο πλαίσιο μιας στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης, οι εγκαταστάσεις δημόσιας πρόσβασης θα μπορούσαν να συντηρούνται με στόχο τη διευκόλυνση της εκπαίδευσης, του οικουρισμού ή του περιβαλλοντικού οφέλους.
Αναφ.: Άρθρα 43(3),(4) και 44(4) για λεπτομέρειες σχετικά με τις απαιτήσεις για περιοχές και δικαιούχους.	Θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για τη συντήρηση ή τη βελτίωση εγκαταστάσεων πρόσβασης του κοινού για χρήση σε παράκτιες περιοχές, για διευκόλυνση της ανάπτυξης του οικουρισμού.
Αναφ.: Άρθρα 43(3),(4) και 44(4) για λεπτομέρειες σχετικά με τις απαιτήσεις για περιοχές και δικαιούχους.	Θα μπορούσε να χρηματοδοτήσει υποδομή πρόσβασης του κοινού που σχετίζεται με τον τουρισμό σε οποιαδήποτε περιοχή Natura όπου η πρόσβαση θα μπορούσε να ωφελήσει τις κοινότητες στόχους (π.χ. με συνεχιζόμενες ή αυξανόμενες δραστηριότητες οικουρισμού).

Σημειώσεις/άλλοι περιορισμοί	Παραδείγματα
	Θα μπορούσε να χρηματοδοτήσει τη συντήρηση/εκσυγχρονισμό υποδομής για πρόσβαση του κοινού, π.χ. αναβάθμιση μονοπατιών. Εφαρμοστέο επίσης για τη διατήρηση/εκσυγχρονισμό της υποδομής στα διασυνοριακές/διακρατικές περιοχές Natura 2000.
Πλαίσιο: αστική διάσταση, πολιτιστική κληρονομιά.	

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 11: ΤΡΕΧΟΥΣΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

Πόρος	Περιγραφή	Ομάδες στόχου	Τύποι γαιών	Περιορισμοί περιοχής
ΕΓΤΑΑ				
Μη εφαρμοστέο				
ΕΤΑ				
Μη εφαρμοστέο				

LIFE+				
3	Κριτήρια επιλεξιμότητας	όλες οι πιθανές	όλοι οι πιθανοί	κανένας
ΠΠ7				
Μη εφαρμοστέο				

Πόρος	Περιγραφή	Περιορισμοί περιοχής
ΕΤΠΑ		
Μη εφαρμοστέο		
ΕΚΤ		
Μη εφαρμοστέο		
ΤΣ		
Μη εφαρμοστέο		

Σημειώσεις/άλλοι περιορισμοί	Παραδείγματα

Το LIFE+ δεν θα χρηματοδοτήσει μέτρα που υπόκεινται στα κριτήρια επιλεξιμότητας άλλων Κοινοτικών χρηματοδοτικών μέσων ή λαμβάνουν συνδρομή για τον ίδιο σκοπό από αυτά (βλ. Αρθ. 9). Επιλέξιμο μόνο στις περιστάσεις που προβλέπονται στο Άρθρο 5(5) και τότε μόνο αν οι δραστηριότητες πληρούν τα κριτήρια προστιθέμενης αξίας της ΕΕ στο άρθρο 3.	

Σημειώσεις/άλλοι περιορισμοί	Παραδείγματα
Η χρηματοδότηση δεν είναι διαθέσιμη για συνεχιζόμενες δραστηριότητες.	
Η χρηματοδότηση δεν είναι διαθέσιμη για συνεχιζόμενες δραστηριότητες.	
Η χρηματοδότηση δεν είναι διαθέσιμη για συνεχιζόμενες δραστηριότητες.	

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 12: ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ – ΟΙΚΟΤΟΠΟΙ

Πόρος	Περιγραφή	Ομάδες στόχου	Τύποι γαιών	Περιορισμός περιοχής
ΕΓΤΑΑ				
36(α)(i)	Ενισχύσεις για φυσικά μειονεκτήματα στους γεωργούς ορεινών περιοχών.	γεωργοί	γεωργικές εκτάσεις	Οι εκτάσεις πρέπει να οριστούν – ανατρέξτε στο Άρθ. 50.
36(α)(ii)	Ενισχύσεις στους γεωργούς περιοχών με μειονεκτήματα εκτός των ορεινών περιοχών.	γεωργοί	γεωργικές εκτάσεις	Οι εκτάσεις πρέπει να οριστούν – ανατρέξτε στο Άρθ. 50.
36(α)(iii)	Ενισχύσεις Natura 2000 και ενισχύσεις που συνδέονται με την οδηγία 2000/60/ΕΚ.	γεωργοί	γεωργικές εκτάσεις	Οι εκτάσεις πρέπει να οριστούν – ανατρέξτε στο Άρθ. 50.
36(α)(iv)	Γεωργοπεριβαλλοντικές ενισχύσεις	γεωργοί, διαχειριστές γαιών	γεωργικές εκτάσεις	κανένας
36(α)(vi)	Στήριξη για μη παραγωγικές επενδύσεις [γεωργικές εκτάσεις]	γεωργοί, διαχειριστές γαιών	γεωργικές εκτάσεις	κανένας
36(β)(i)	Πρώτη δάσωση γεωργικών εκτάσεων.	όλες οι πιθανές	γεωργικές εκτάσεις	Οι εκτάσεις πρέπει να οριστούν – ανατρέξτε στο Άρθ. 50.
36(β)(ii)	Πρώτη εγκατάσταση γεωργοδασοκομικών συστημάτων σε γεωργική γη.	γεωργοί	γεωργικές εκτάσεις	Η επιλεξιμότητα διαφέρει ανάλογα με την περιοχή: ανατρέξτε στο άρθρο 42.
36(β)(iii)	Πρώτη δάσωση μη γεωργικών γαιών.	όλες οι πιθανές	άλλες χερσαίες εκτάσεις	Οι εκτάσεις πρέπει να οριστούν – ανατρέξτε στο Άρθ. 50. Το Άρθ. 45 επίσης αναφέρεται στις εγκαταλελειμμένες γεωργικές εκτάσεις.
36(β)(iv)	Ενισχύσεις Natura 2000 [δάση].	ιδιωτικοί δασοκτήμονες και οι σύνδεσμοί τους	δάση	Η επιλεξιμότητα διαφέρει ανάλογα με την περιοχή: ανατρέξτε στο άρθρο 42. Οι εκτάσεις πρέπει να οριστούν – ανατρέξτε στο Άρθ. 50.
36(β)(v)	Δασοπεριβαλλοντικές ενισχύσεις.	ιδιωτικοί δασοκτήμονες, δήμοι	δάση	Η επιλεξιμότητα διαφέρει ανάλογα με την περιοχή: ανατρέξτε στο άρθρο 42.
36(β)(vi)	Αποκατάσταση δασοκομικού δυναμικού και εισαγωγή δράσεων πρόληψης.	όλες οι πιθανές	δάση	Οι εκτάσεις πρέπει να οριστούν – ανατρέξτε στο Άρθ. 50.

Σημειώσεις/άλλοι περιορισμοί	Παραδείγματα
<p>Ανατρέξτε στο Άρθ. 37. Ισχύει μόνο για τις Χρησιμοποιούμενες Γεωργικές Εκτάσεις (ΧΓΕ). Ανατρέξτε στο Άρθ. 51 στον Καν. 1782/2003. Πρόκειται για ενίσχυση και δεν επιβάλλονται κριτήρια περιβαλλοντικής συμμόρφωσης, εκτός από εκείνα που ορίζονται στις θεσμικές απαιτήσεις διαχείρισης (που περιλαμβάνουν τις Οδηγίες για τα Άγρια Πουλιά και τους Οικότοπους) και τα πρότυπα Καλής Γεωργικής και Περιβαλλοντικής Κατάστασης (ΚΓΠΚ) που μπορεί να περιλαμβάνουν πρότυπα που σχετίζονται με ένα ελάχιστο επίπεδο συντήρησης) αναφορικά με τις αποζημιώσεις του Πυλώνα 1. Οι μόνες άλλες απαιτήσεις για τους παραλήπτες είναι να συνεχίσουν την καλλιέργεια για τουλάχιστον 5 έτη. Επομένως, η διαχείριση της προστασίας θα εξαρτάται από τον τύπο της καλλιέργειας στην οποία επιδίδεται ο γεωργός.</p>	<p>Οι ενισχύσεις θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για τη στήριξη της παραδοσιακής εκτεταμένης βιώσιμης γεωργικής πρακτικής σε περιοχές όπου αυτό είναι απαραίτητο για τη διατήρηση πολύτιμων οικότοπων – π.χ. βόσκηση αλπικών λειμώνων ή στεπών χωρίς σύνορα. Σημειώστε ότι δεν επιβάλλονται κριτήρια περιβαλλοντικής συμμόρφωσης, εκτός από εκείνα που αφορούν την πολλαπλή συμμόρφωση. Συνεπώς, είναι σημαντικό να ενσωματωθεί αυτή η ενίσχυση στα γεωργοπεριβαλλοντικά σχέδια ή στη περιβαλλοντική δραστηριότητα, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι εκτελείται η καταλληλότερη δραστηριότητα διαχείρισης γαιών.</p>
<p>Ανατρέξτε στο Άρθ. 37. Ισχύει μόνο για τις ΧΓΕ. Ανατρέξτε στο Άρθ. 51 στον Καν. 1782/2003 και στην παραπάνω σημείωση για την περιβαλλοντική συμμόρφωση.</p>	
<p>Ανατρέξτε στο Άρθ. 38. Ισχύει μόνο για τις υποχρεωτικές ενέργειες και τις ΧΓΕ. Ενισχύσεις για έξοδα επιβάρυνσης και παραίτηση από έσοδα. Ανατρέξτε στο Άρθ. 51 στον Καν. 1782/2003.</p>	<p>Πολλές πιθανές χρήσεις: π.χ. θερισμός σε φάσεις, περιορισμοί στα νέα συστήματα αποστράγγισης, απαιτήσεις σε σχέση με τη διαχείριση δεντροστοιχιών. Οι δράσεις που λαμβάνονται εξαρτώνται από το σχέδιο διαχείρισης των περιοχών, όπως υλοποιείται από τον εθνικό φορέα με ευθύνη για τη διαχείριση των Οδηγιών για τα Άγρια Πουλιά και τους Οικότοπους σε εθνικό επίπεδο. Η ενίσχυση που λαμβάνει ο γεωργός/ γαιοκτήμονας είναι για τα έξοδα με τα οποία έχει επιβαρυνθεί, π.χ. το κόστος μειωμένης παραγωγής ως αποτέλεσμα της απαίτησης για χαμηλότερη πυκνότητα βόσκησης. Επομένως, τα περιβαλλοντικά οφέλη εξαρτώνται από το σχέδιο διαχείρισης της περιοχής όσον αφορά τη συγκεκριμένη ενίσχυση του Natura 2000.</p>
<p>Ανατρέξτε στο Άρθ. 39 και Άρθ. 51. Ο παραλήπτης πρέπει να σεβαστεί την πολλαπλή συμμόρφωση και ορισμένα υποχρεωτικά πρότυπα στην εθνική νομοθεσία. Οι ενισχύσεις πρέπει να προορίζονται για μέτρα που υπερβαίνουν τις απαιτήσεις της πολλαπλής συμμόρφωσης. Οι ενισχύσεις προορίζονται για παραίτηση από έσοδα και για έξοδα επιβάρυνσης, δηλαδή δεν περιλαμβάνεται κίνητρο στην ενίσχυση.</p>	<p>Ενισχύσεις για τη διατήρηση εκτάσεων βρώσιμων φυτών για τις αρκούδες κοντά στα όρια του δασικού οικότοπου. Υπάρχουν πολλές επιλογές διαθέσιμες για τα Κράτη-Μέλη και τα γεωργοπεριβαλλοντικά σχέδια μπορούν να σχεδιαστούν ώστε να προσαρμόζονται σε διαφορετικές περιφερειακές απαιτήσεις. Εφόσον οι γεωργοπεριβαλλοντικές ενισχύσεις έχουν σχεδιαστεί για την επίτευξη περιβαλλοντικών στόχων, θα μπορούσαν να προωθηθούν σε εκείνους που λαμβάνουν αποζημιώσεις μέσω των Άρθρων 36 (α) I, 36 (β) ii και 36 (α) iii. Τα γεωργοπεριβαλλοντικά σχέδια θα μπορούσαν να προορίζονται για γεωργικές εκτάσεις ανάμεσα σε βασικές περιοχές Natura 2000, προκειμένου να αναπτυχθούν διάδρομοι άγριας πανίδας που συνδέουν σημαντικούς οικότοπους.</p>
<p>Ανατρέξτε στο Άρθ. 41.</p>	<p>Προσωρινή περίφραξη για τη διαχείριση της βόσκησης, περιορισμός της δημόσιας πρόσβασης ή άλλων γεωργικών δραστηριοτήτων, κατασκευή στάβλου για τις αιγες. Περίφραξη για τη διατήρηση των κτηνοτροφικών ζώων μακριά από υδάτινες οδούς.</p>
<p>Τα καταβλητέα ποσά εξαρτώνται από την κατηγορία του δικαιούχου – ανατρέξτε στο Άρθ. 43. Καλύπτει τις δαπάνες σύστασης, δαπάνες συντήρησης για 5 έτη και ενίσχυση για παραίτηση από έσοδα για έως και 15 έτη. Όταν αναδασωθεί η έκταση, εύλογα δεν είναι πλέον επιλέξιμη για την Ενιαία Ενίσχυση ανά Εκμετάλλευση. Ανατρέξτε στο Άρθ. 51 – ο παραλήπτης πρέπει να σεβαστεί την πολλαπλή συμμόρφωση.</p>	<p>Θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί την αποκατάσταση των αυτοφυών δασών, εκεί όπου αυτά δεν διατηρούνται πλέον. Θα μπορούσε να συνδεθεί με άλλα έργα αποκατάστασης, για να διευκολύνει τη δημιουργία ενός συνεκτικού δικτύου περιοχών Natura 2000 (άρθ. 10 της Οδηγίας των Οικότοπων). Το θέμα της βιοποικιλότητας πρέπει να εξεταστεί προσεκτικά σε περιπτώσεις αναδάσωσης, επειδή η αξία βιοποικιλότητας μιας έκτασης θα μπορούσε να μειωθεί μετά την αναδάσωση, ανάλογα με το είδος που αντικαταστάθηκε. Η αναδασωμένη έκταση θα μπορούσε να είναι επιλέξιμη για μια δασοπεριβαλλοντική ενίσχυση, προκειμένου να διασφαλιστεί η βιώσιμη διαχείριση του δάσους. Η αναδασωμένη έκταση θα μπορούσε να συμβάλει στην ανάπτυξη διαδρόμων άγριας πανίδας ανάμεσα στις περιοχές Natura.</p>
<p>Ανατρέξτε στο Άρθ. 44. Καλύπτει μόνο τις δαπάνες σύστασης. Επομένως, χρειάζεται να διασφαλιστεί η συνεχής συντήρηση μέσω ενός γεωργοπεριβαλλοντικού σχεδίου, για παράδειγμα. Είναι ζήτημα κατά πόσο τα γεωργοοικονομικά συστήματα πρέπει να είναι επιλέξιμα και για την Ενιαία Ενίσχυση ανά Εκμετάλλευση. Για το σκοπό αυτόν, τα κράτη-μέλη πρέπει να διασφαλίσουν τη συνέχιση της γεωργικής χρήσης της έκτασης (μέγιστος αριθμός δέντρων που φυτεύονται ανά εκτάριο...).</p>	<p>Θα μπορούσε να επιτρέψει την αποκατάσταση παραδοσιακών γεωργοοικονομικών συστημάτων, όπως οι δασικοί σχηματισμοί dehesa/montado, σε εκτάσεις όπου αυτά δεν διατηρούνται πλέον. ΣΗΜΕΙΩΣΗ: το θέμα της βιοποικιλότητας πρέπει να εξεταστεί προσεκτικά σε περιπτώσεις αναδάσωσης, επειδή η αξία της βιοποικιλότητας μιας έκτασης θα μπορούσε να μειωθεί μετά την αναδάσωση, ανάλογα με το είδος που αντικαταστάθηκε.</p>
<p>Ανατρέξτε στο Άρθ. 45, η στήριξη ποικίλλει ανάλογα με τον τύπο γαιών και την κατηγορία του δικαιούχου.</p>	<p>Θα μπορούσε να διευκολύνει την αποκατάσταση των αυτοφυών δασών σε περιοχές όπου αυτά έχουν αποψιλωθεί – πρέπει να σημειωθεί ότι η αναδάσωση ορισμένων τύπων γαιών (π.χ. τύρφες) ενδέχεται να μην είναι επιθυμητή για την προστασία της φύσης.</p>
<p>Ανατρέξτε στο Άρθ. 46 και στο Άρθ. 51 – ο παραλήπτης πρέπει να σεβαστεί την πολλαπλή συμμόρφωση. Ενίσχυση για έξοδα επιβάρυνσης και παραίτηση από έσοδα.</p>	<p>Αποκατάσταση δάσους παλαιάς ανάπτυξης: δημιουργία και διαχείριση μεγάλων καταφυγίων (άνω των 50 εκταρίων) χωρίς δασική διαχείριση.</p>
<p>Ανατρέξτε στο Άρθ. 47 και στο Άρθ. 51 – ο παραλήπτης πρέπει να σεβαστεί την πολλαπλή συμμόρφωση.</p>	<p>Διατήρηση παλαιών δέντρων/δέντρων που πεθαίνουν σε επικεκτικά υλοτομημένα δάση, με ρυθμό 10% ανά εκτάριο, μεγάλη απόσταση ανάμεσα στα δέντρα, ανάμειξη ειδών που θα φυτευτούν.</p>
<p>Ανατρέξτε στο Άρθ. 48.</p>	<p>Οι προληπτικές δράσεις θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν τη φύτευση τοπικών ειδών δέντρων, όπου αυτά είναι ανθεκτικά στη φωτιά.</p>

Πόρος	Περιγραφή	Ομάδες στόχου	Τύποι γαιών	Περιορισμός περιοχής	
36(β)(vii)	Στήριξη για μη παραγωγικές επενδύσεις [δάση]	όλες οι πιθανές	δάση	κανένας	
52(β)(iii)	Διατήρηση και αναβάθμιση της αγροτικής κληρονομιάς.	όλες οι πιθανές	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	κανένας	
63	Leader	όλες οι πιθανές (μέσα σε αγροτικές περιοχές)	όλες οι επιλεγμένες αγροτικές περιοχές	κανένας	
ETA					
29(1)(β)	Εφαρμογή μεθόδων υδατοκαλλιέργειας που μειώνουν σημαντικά τις αρνητικές επιπτώσεις ή βελτιώνουν τις θετικές επιπτώσεις στο περιβάλλον, σε σύγκριση με τη συνήθη πρακτική στον τομέα της υδατοκαλλιέργειας.	MME	παράκτιες, θαλάσσιες, εσωτερικά ύδατα, υγράτοποι	κανένας	
29(1)(γ)	Στήριξη παραδοσιακών δραστηριοτήτων υδατοκαλλιέργειας, σημαντικών για τη διατήρηση και την ανάπτυξη του οικονομικού και κοινωνικού ιστού και του περιβάλλοντος.	MME	παράκτιες, θαλάσσιες, εσωτερικά ύδατα, υγράτοποι	κανένας	
30(2)(α)	Μορφές υδατοκαλλιέργειας που συμβάλλουν στην προστασία και τη βελτίωση του περιβάλλοντος, των φυσικών πόρων και της γενετικής ποικιλότητας, καθώς και της διαχείρισης των χαρακτηριστικών των ζωνών υδατοκαλλιέργειας.	αλιείς	παράκτιες, θαλάσσιες, εσωτερικά ύδατα, υγράτοποι	κανένας	
30(2)(δ)	Βιώσιμη υδατοκαλλιέργεια, σύμφωνη με τους περιβαλλοντικούς περιορισμούς, που απορρέουν από τον ορισμό των περιοχών Natura 2000 σύμφωνα με την Οδηγία 92/43/ΕΟΚ.	αλιείς	παράκτιες, θαλάσσιες, εσωτερικά ύδατα, υγράτοποι	κανένας	
37(α)	Βιώσιμη συμβολή στην καλύτερη διαχείριση ή διατήρηση των πόρων.	αλιείς, άλλοι	παράκτιες, θαλάσσιες, εσωτερικά ύδατα, υγράτοποι	κανένας	
37(γ)	Απομάκρυνση απολεσθέντων αλιευτικών εργαλείων από το θαλάσσιο βυθό, προκειμένου να καταπολεμηθεί η άδηλη αλιεία.	αλιείς, άλλοι	παράκτιες, θαλάσσιες, εσωτερικά ύδατα	κανένας	
37(ζ)	Ανάπτυξη, αναδιάρθρωση ή βελτίωση των ζωνών υδατοκαλλιέργειας.	αλιείς, άλλοι	παράκτιες, θαλάσσιες, εσωτερικά ύδατα, υγράτοποι	κανένας	
37(ι)	Προαγωγή της εταιρικής σχέσης μεταξύ επιστημόνων και επιχειρήσεων στον αλιευτικό κλάδο.	αλιείς, άλλοι	παράκτιες, θαλάσσιες, εσωτερικά ύδατα, υγράτοποι	κανένας	
38(2)(α)	Κατασκευή ή τοποθέτηση στατικών ή κινητών εγκαταστάσεων για την προστασία και την ανάπτυξη της υδρόβιας πανίδας και χλωρίδας.	αλιείς, άλλοι	παράκτιες, θαλάσσιες, εσωτερικά ύδατα, υγράτοποι	κανένας	
38(2)(β)	Αποκατάσταση εσωτερικών υδάτων, περιλαμβανομένων των περιοχών ωτοκίας και των μεταναστευτικών οδών για τα μεταναστευτικά είδη.	αλιείς, άλλοι	εσωτερικά ύδατα	κανένας	
38(2)(γ)	Εφόσον αφορούν άμεσα τις αλιευτικές δραστηριότητες, για την προστασία και βελτίωση του περιβάλλοντος στο πλαίσιο του Natura, πλην των λειτουργικών εξόδων.	αλιείς, άλλοι	παράκτιες, θαλάσσιες, εσωτερικά ύδατα, υγράτοποι	κανένας	
41(2)(β)	Πιλοτικά έργα: δυνατότητα εκτέλεσης δοκιμών στα σχέδια διαχείρισης και στα σχέδια κατανομής αλιευτικών προσπαθειών, που περιλαμβάνουν, αν είναι αναγκαίο, τη θέσπιση ζωνών απαγόρευσης αλιείας, για την αξιολόγηση των βιολογικών και οικονομικών συνεπειών, και τον πειραματικό τεχνητό εμπλουτισμό του αποθέματος.	αλιείς, άλλοι, MME	παράκτιες, θαλάσσιες, εσωτερικά ύδατα, υγράτοποι	κανένας	
41(2)(γ)	Πιλοτικά έργα: ανάπτυξη και δοκιμή μεθόδων για τη βελτίωση της επιλεκτικότητας των εργαλείων, τη μείωση των παρεμπόδιτων αλιευμάτων, των απορρίψεων ή των επιπτώσεων στο περιβάλλον, ιδίως δε στο θαλάσσιο βυθό.	αλιείς, άλλοι, MME	παράκτιες, θαλάσσιες, εσωτερικά ύδατα	κανένας	
44(1)(γ)	Διαφοροποίηση δραστηριοτήτων μέσω της πρόωξης της πολλαπλής απασχόλησης για αλιείς, μέσω της δημιουργίας θέσεων απασχόλησης εκτός του αλιευτικού κλάδου.	εργαζόμενοι στον αλιευτικό τομέα ή σε σχετικούς με αυτόν	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	Άρθ. Αναφ. 43(3),(4)	
44(1)(στ)	Προστασία του περιβάλλοντος στις αλιευτικές περιοχές για τη διατήρηση της ελκυστικότητάς τους, αναβίωση και ανάπτυξη παράκτιων οικισμών και χωριών με αλιευτική δραστηριότητα και την προστασία και βελτίωση της φυσικής και αρχιτεκτονικής κληρονομιάς.	υπεύθυνοι δημόσιας διοίκησης, MME, άλλοι	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	Άρθ. Αναφ. 43(3),(4)	

Σημειώσεις/άλλοι περιορισμοί	Παραδείγματα
Ανατρέξτε στο Άρθ. 49. Πρέπει να συνδεθεί με δασοπεριβαλλοντικές ενισχύσεις.	Στήριξη της δημιουργίας μικρών λιμνών με βλάστηση σε δασικές εκτάσεις
Ανατρέξτε στο Άρθ. 57. Αναφέρεται στις επενδύσεις που αφορούν στη συντήρηση, την αποκατάσταση και την αναβάθμιση της φυσικής κληρονομιάς, καθώς και την ανάπτυξη περιοχών υψηλής φυσικής αξίας.	Αποκατάσταση τοπικών υγρότοπων με τροποποίηση των πλωτών οδών και επανορθωτική φύτευση.
Ανατρέξτε στα Άρθ. 61–65.	Διαχείριση τοπικών οικότοπων, για διευκόλυνση των στόχων του σχεδίου τοπικής ανάπτυξης, π.χ. καθαρισμός των ποταμών για διευκόλυνση των ενεργειών επανεισαγωγής της βίδρας ως μέρος μιας εκστρατείας «πράσινοι δρόμοι νερού».
29(2) Η ενίσχυση των επενδύσεων θα διατίθεται μόνο σε [πολύ μικρές και μικρές] επιχειρήσεις.	Χρηματοδότηση που θα επιτρέψει στους υδατοκαλλιεργητές να στηρίξουν τεχνικές με χαμηλή/μηδενική χρήση χημικών, οδηγώντας σε καθαρότερα ποτάμια και υψηλότερες φυσικές αξίες στα κατάντη της λεκάνης.
29(2) Η ενίσχυση των επενδύσεων θα διατίθεται μόνο σε [πολύ μικρές και μικρές] επιχειρήσεις.	Στήριξη για τη διατήρηση παραδοσιακών αλιευτικών λιμνών, που μπορεί να αποτελούν σημαντικό οικότοπο.
Μόνο περιοχές υδατοκαλλιέργειας, μπορεί να χρησιμοποιηθεί αντισταθμιστικά για την περιοχή Natura – βλ. 30(4)(δ).	
Μόνο περιοχές υδατοκαλλιέργειας, μπορεί να χρησιμοποιηθεί αντισταθμιστικά για την περιοχή Natura – βλ. 30(4)(δ).	Εισαγωγή βιολογικών προτύπων, προώθηση βιολογικών προϊόντων που προέρχονται από τις περιοχές του δικτύου Natura (όπου η βιολογική υδατοκαλλιέργεια είναι συμβατή με τους στόχους της περιοχής).
Άρθ. 30(2)(γ)	
Άρθ. 37: Συλλογικές δράσεις: πρέπει να υλοποιηθούν με την ενεργή στήριξη των ιδίων των επιχειρηματιών ή από οργανώσεις που δρουν για λογαριασμό των παραγωγών ή άλλων οργανώσεων που αναγνωρίζονται από το κράτος-μέλος...	Απομάκρυνση αλιευτικών εργαλείων από θαλάσσια προστατευόμενη περιοχή, δράση που οδηγεί σε βελτιωμένη ποιότητα οικότοπου.
Άρθ. 37: Συλλογικές δράσεις: πρέπει να υλοποιηθούν με την ενεργή στήριξη των ιδίων των επιχειρηματιών ή από οργανώσεις που δρουν για λογαριασμό των παραγωγών ή άλλων οργανώσεων που αναγνωρίζονται από το κράτος-μέλος...	Βελτίωση υφιστάμενων οικότοπων με βελτιώσεις στις περιοχές υδατοκαλλιέργειας – π.χ. φύτευση υδρόβιας βλάστησης.
Άρθ. 37: Συλλογικές δράσεις: πρέπει να υλοποιηθούν με την ενεργή στήριξη των ιδίων των επιχειρηματιών ή από οργανώσεις που δρουν για λογαριασμό των παραγωγών ή άλλων οργανώσεων που αναγνωρίζονται από το κράτος-μέλος...	Θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για τη διευκόλυνση της ανάπτυξης νέων μέτρων διαχείρισης οικότοπων, βοηθούμενο από επιστημονικά στοιχεία (ειδικότερα, αυτό θα μπορούσε να εφαρμοστεί στην ανάπτυξη μέτρων για τη διαχείριση θαλάσσιων περιοχών).
Άρθ. 38(3) Οι ενέργειες πρέπει να υλοποιούνται από δημόσιους ή ημιδημόσιους οργανισμούς, αναγνωρισμένες εμπορικές οργανώσεις ή άλλους οργανισμούς που διορίζονται για το σκοπό αυτόν από το κράτος-μέλος.	Εγκατάσταση «κλωβών» για την προστασία ευπαθών βενθικών ειδών και οικότοπων (π.χ. υποθαλάσσια λιβάδια, γοργονίες).
Άρθ. 38(3) Οι ενέργειες πρέπει να υλοποιούνται από δημόσιους ή ημιδημόσιους οργανισμούς, αναγνωρισμένες εμπορικές οργανώσεις ή άλλους οργανισμούς που διορίζονται για το σκοπό αυτόν από το κράτος-μέλος.	Η διαχείριση της ποιότητας των υδάτων θα μπορούσε να επιτρέψει την αποκατάσταση/επιστροφή των ασπόνδυλων των εσωτερικών νερών. Η αναφύτευση της παραποτάμιας βλάστησης θα μπορούσε να αυξήσει τα ποσοστά επιτυχίας της ωοτοκίας.
Άρθ. 38(3) Οι ενέργειες πρέπει να υλοποιούνται από δημόσιους ή ημιδημόσιους οργανισμούς, αναγνωρισμένες εμπορικές οργανώσεις ή άλλους οργανισμούς που διορίζονται για το σκοπό αυτόν από το κράτος-μέλος.	Βελτίωση των περιοχών Natura 2000, που περιλαμβάνουν ζώνες ωοτοκίας ή οικότοπους για ψάρια/οστρακόδεσμα.
41(1) Πιλοτικά έργα που διεξάγονται από έναν οικονομικό φορέα, μια αναγνωρισμένη εμπορική ένωση ή άλλον αρμόδιο οργανισμό που έχει διοριστεί για το σκοπό αυτόν από το κράτος-μέλος, σε συνεργασία με έναν επιστημονικό ή τεχνικό οργανισμό.	Θέσπιση ζωνών απαγόρευσης αλιείας μέσα στις περιοχές Natura 2000, που θα επιτρέψει την παρακολούθηση των συνεπειών της απαγόρευσης αλιείας σε οικότοπους και είδη.
41(1) Πιλοτικά έργα που διεξάγονται από έναν οικονομικό φορέα, μια αναγνωρισμένη εμπορική ένωση ή άλλον αρμόδιο οργανισμό που έχει διοριστεί για το σκοπό αυτόν από το κράτος-μέλος, σε συνεργασία με έναν επιστημονικό ή τεχνικό οργανισμό.	Πιλοτικό έργο για την ανάπτυξη και δοκιμή αλιευτικής μεθόδου με χαμηλό αντίκτυπο στον θαλάσσιο βυθό (π.χ. αλιεία χωρίς καταστροφή των υποθαλάσσιων λιβαδιών).
Αναφ.: Άρθρα 43(3),(4) και 44(4) για λεπτομέρειες σχετικά με τις απαιτήσεις για περιοχές και δικαιούχους.	Δημιουργία θέσεων απασχόλησης στον τομέα της βελτίωσης των οικότοπων (π.χ. αναβλάστηση παραποτάμιων οικότοπων και εκβολών).
Αναφ.: Άρθρα 43(3),(4) και 44(4) για λεπτομέρειες σχετικά με τις απαιτήσεις για περιοχές και δικαιούχους.	Βελτίωση του περιβάλλοντος μέσω της αποκατάστασης των παράκτιων οικότοπων.

Πόρος	Περιγραφή	Ομάδες στόχου	Τύποι γαιών	Περιορισμός περιοχής
LIFE+				
3	Κριτήρια επιλεξιμότητας	όλες οι πιθανές	όλοι οι πιθανοί	κανένας
ΠΠ7				
2(1)(i)στ	Θέμα: Περιβάλλον, π.χ. αλλαγή του κλίματος, ρύπανση και κίνδυνοι, προστασία και βιώσιμη διαχείριση φυσικών και τεχνητών πόρων (π.χ. προστασία και διαχείριση της βιοποικιλότητας), περιβάλλον και τεχνολογίες (π.χ. περιβαλλοντική αποκατάσταση).	όλες οι πιθανές	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	Διακρατική συνεργασία

Πόρος	Περιγραφή	Περιορισμός περιοχής
ΕΤΠΑ		
4(4)	Υποστήριξη του εκσυγχρονισμού και της διαφοροποίησης των περιφερειακών οικονομικών δομών. Προτεραιότητα: Περιβάλλον, που περιλαμβάνει την προαγωγή της βιοποικιλότητας και της προστασίας της φύσης, συμπεριλαμβανομένων των μολυσμένων και απερημωμένων εκτάσεων και των υποβαθμισμένων βιομηχανικών εκτάσεων.	Περιφέρειες στόχου σύγκλισης
4(5)	Πρόληψη κινδύνων, συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης και υλοποίησης σχεδίων για την πρόληψη και αντιμετώπιση φυσικών και τεχνολογικών κινδύνων.	Περιφέρειες στόχου σύγκλισης
4(8)	Επενδύσεις στις μεταφορές, συμπεριλαμβανομένης της βελτίωσης των διευρωπαϊκών δικτύων και των συνδέσεων με το Διευρωπαϊκό Δίκτυο Μεταφορών: ολοκληρωμένες στρατηγικές για καθαρές μεταφορές οι οποίες συμβάλουν στη βελτίωση της πρόσβασης, στην ποιότητα των υπηρεσιών, στην πιο ισόρροπη κατανομή των μεταφορικών μέσων, στην προώθηση πολυτροπικών μέσων και στη μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων.	Περιφέρειες στόχου σύγκλισης
5(2)α	Περιβάλλον και πρόληψη κινδύνων: τόνωση των επενδύσεων για την αποκατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος, συμπεριλαμβανομένων των μολυσμένων και απερημωμένων εκτάσεων και των υποβαθμισμένων βιομηχανικών εκτάσεων.	Περιφέρειες στόχου περιφερειακής ανταγωνιστικότητας και απασχόλησης
5(2)β	Περιβάλλον και πρόληψη κινδύνων: προαγωγή της ανάπτυξης υποδομής που συνδέεται με τη βιοποικιλότητα και τις επενδύσεις σε περιοχές Natura 2000 όπου συμβάλουν στη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη ή/και τη διαφοροποίηση των αγροτικών περιοχών.	Περιφέρειες στόχου περιφερειακής ανταγωνιστικότητας και απασχόλησης
5(2)ε	Περιβάλλον και πρόληψη των κινδύνων: ανάπτυξη σχεδίων και μέτρων για την πρόληψη και την αντιμετώπιση φυσικών (π.χ. απερήμωση, ανομβρία, πυρκαγιές και πλημμύρες) και τεχνολογικών κινδύνων.	Περιφέρειες στόχου περιφερειακής ανταγωνιστικότητας και απασχόλησης
5(3)α	Υπηρεσίες μεταφορών και τηλεπικοινωνιών γενικού οικονομικού ενδιαφέροντος, ειδικότερα ενίσχυση των δευτερευόντων δικτύων μεταφορών μέσω της βελτίωσης των συνδέσεων προς τα διευρωπαϊκά δίκτυα, τους περιφερειακούς σιδηροδρομικούς κόμβους, αερολιμένες και λιμένες ή προς πολύτροπες μεταφορές μέσω της παροχής ακτινικών ζεύξεων με τους κύριους σιδηροδρομικούς άξονες και μέσω της προαγωγής περιφερειακών και τοπικών θαλάσσιων μεταφορών μικρών αποστάσεων.	Περιφέρειες στόχου περιφερειακής ανταγωνιστικότητας και απασχόλησης
6(1)β	Ενισχύσεις για την ανάπτυξη διασυνοριακών οικονομικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων μέσω κοινών στρατηγικών για βιώσιμη εδαφική ανάπτυξη, κυρίως: ενθάρρυνση της από κοινού προστασίας και διαχείρισης των φυσικών και πολιτιστικών πόρων, καθώς και της πρόληψης φυσικών και τεχνολογικών κινδύνων.	Στόχος της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας για διασυνοριακή συνεργασία. Τουλάχιστον δύο χώρες θα είναι δικαιούχοι ενώ η μία χρειάζεται να είναι κράτος-μέλος της ΕΕ (Άρθρο 19(1)).
6(1)δ	Ενισχύσεις για την ανάπτυξη διασυνοριακών οικονομικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων μέσω κοινών στρατηγικών για βιώσιμη εδαφική ανάπτυξη, κυρίως: μείωση της απομόνωσης μέσω καλύτερης πρόσβασης στα δίκτυα και τις υπηρεσίες μεταφορών, πληροφοριών και επικοινωνιών και σε διασυνοριακά συστήματα και εγκαταστάσεις ύδρευσης, ενέργειας και διαχείρισης αποβλήτων.	Στόχος της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας για διασυνοριακή συνεργασία. Τουλάχιστον δύο χώρες θα είναι δικαιούχοι ενώ η μία χρειάζεται να είναι κράτος-μέλος της ΕΕ (Άρθρο 19(1)).
6(2)β	Διακρατική συνεργασία, συμπεριλαμβανομένης της διμερούς συνεργασίας μεταξύ θαλάσσιων περιφερειών που δεν εμπίπτουν στο σημείο 6(1), μέσω της χρηματοδότησης δικτύων και δράσεων που συμβάλουν στην ολοκληρωμένη εδαφική ανάπτυξη: διαχείριση υδάτων, ενεργειακή απόδοση, πρόληψη κινδύνου και περιβαλλοντική προστασία, με σαφή διακρατική διάσταση, που περιλαμβάνουν την προστασία και διαχείριση λεκανών απορροής, παράκτιων ζωνών, θαλάσσιων πόρων, υπηρεσιών υδροδότησης και υγροβιότοπων, πρόληψη πυρκαγιών, ξηρασίας και πλημμύρων, και την προστασία και βελτίωση της φυσικής κληρονομιάς προς υποστήριξη της κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης και του βιώσιμου τουρισμού.	Στόχος της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας για διακρατική συνεργασία. Τουλάχιστον στον δύο χώρες θα είναι δικαιούχοι ενώ η μία χρειάζεται να είναι κράτος-μέλος της ΕΕ (Άρθρο 19(1)).
8	Βιώσιμη αστική ανάπτυξη: ενίσχυση της οικονομικής ανάπτυξης, αποκατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος, αναζωογόνηση υποβαθμισμένων βιομηχανικών εκτάσεων, διατήρηση και ανάπτυξη της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, προαγωγή της επιχειρηματικότητας, της τοπικής απασχόλησης και της ανάπτυξης των τοπικών κοινωνιών και η παροχή υπηρεσιών στον πληθυσμό, λαμβανομένων υπόψη των μεταβαλλόμενων δημογραφικών εξελίξεων.	
ΕΚΤ		
Μη εφαρμοστέο		
ΤΣ		
2(1)β	Περιβάλλον, εντός των προτεραιοτήτων που έχουν καθορισθεί για την κοινοτική πολιτική προστασίας του περιβάλλοντος που μπορεί επίσης να αφορά τομείς σχετικούς με τη βιώσιμη ανάπτυξη οι οποίοι παρουσιάζουν σαφές όφελος για το περιβάλλον όπως η ενεργειακή απόδοση και οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, και στον τομέα των μεταφορών, εκτός των διευρωπαϊκών δικτύων, τους τομείς των σιδηροδρόμων, της θαλάσσιας και εσωτερικής ναυσιπλοΐας, των συστημάτων συνδυασμένων μεταφορών και της διαλειτουργικότητας τους, της διαχείρισης της οδικής, θαλάσσιας και εναέριας κυκλοφορίας, των καθαρών αστικών συγκοινωνιών και των μέσων μαζικής μεταφοράς.	Περιφέρειες στόχου σύγκλισης

Σημειώσεις/άλλοι περιορισμοί	Παραδείγματα
Το LIFE+ δεν θα χρηματοδοτήσει μέτρα που υπόκεινται στα κριτήρια επιλεξιμότητας άλλων Κοινοτικών χρηματοδοτικών μέσων ή λαμβάνουν συνδρομή για τον ίδιο σκοπό από αυτά (βλ. Άρθ. 9). Επιλέξιμο, αν πληροί τα κριτήρια επιλεξιμότητας αξίας του άρθρου 3, τα μέτρα του παραρτήματος 1 και δεν είναι “επαναλαμβανόμενη” δράση.	
Πλαίσιο: έρευνα	Το ερευνητικό έργο θα μπορούσε να οδηγήσει στην ανάπτυξη αποτελεσματικότερων μέτρων διαχείρισης για συγκεκριμένες περιοχές ή βιότοπους.

Σημειώσεις/άλλοι περιορισμοί	Παραδείγματα
	Θα μπορούσε να χρηματοδοτήσει την εφάπαξ απομάκρυνση ιζήματος από το δέλτα ενός ποταμού και την εκβάθυνσή του, για να επιτρέψει τη μακροπρόθεσμη αποκατάσταση οικοτόπων και τον οικότουρισμό.
Πλαίσιο: ανάπτυξη σχεδίων και μέτρων για τη διαχείριση κινδύνων	Δενδροφύτευση με τοπικά είδη χαμηλού κινδύνου πυρκαγιάς, σε μεγάλη κλίμακα.
Πλαίσιο: προσαρμογή/βελτίωση της υποδομής μεταφορών, για το μετριασμό της επίδρασης στις περιοχές Natura	Εκεί όπου υπάρχει ήδη υποδομή μεταφορών (π.χ. δρόμοι, σιδηροδρομικοί άξονες), θα μπορούσαν να γίνουν βελτιώσεις για να μειωθούν οι συνέπειες του κατακερματισμού (π.χ. μέσω υπέργειων/υπόγειων διαβάσεων).
	Θα μπορούσε να χρηματοδοτήσει την εφάπαξ απομάκρυνση ιζήματος από το δέλτα ενός ποταμού και την εκβάθυνσή του, για να επιτρέψει τη μακροπρόθεσμη αποκατάσταση οικοτόπων και τον οικότουρισμό.
	Θα μπορούσε να χρηματοδοτήσει την εφάπαξ αποκατάσταση μίας περιοχής Natura 2000 ή έκτασης γύρω από αυτήν για να επιφέρει μακροπρόθεσμη διαχείριση του οικοτόπου και να συμβάλει στην ανάπτυξη βιώσιμου τουρισμού στην περιοχή.
Πλαίσιο: ανάπτυξη σχεδίων και μέτρων για τη διαχείριση κινδύνων	Δεντροφύτευση τοπικών ειδών με χαμηλό κίνδυνο πυρκαγιάς, σε μεγάλη κλίμακα.
Πλαίσιο: προσαρμογή/βελτίωση της υποδομής μεταφορών, για το μετριασμό της επίδρασης στις περιοχές Natura	Εκεί όπου υπάρχει ήδη υποδομή μεταφορών ή τηλεπικοινωνιών (π.χ. δρόμοι, σιδηροδρομικοί άξονες), θα μπορούσαν να γίνουν βελτιώσεις για να περιοριστεί ο κατακερματισμός (π.χ. μέσω υπέργειων/υπόγειων διαβάσεων).
	Θα μπορούσε να χρηματοδοτήσει διασυνοριακές πρωτοβουλίες, όπως η αποκατάσταση λεκανών απορροής ποταμών, περιλαμβανομένης της απομάκρυνσης του ιζήματος και της απομάκρυνσης μεγάλων υποδομών, όπως τα φράγματα. Θα μπορούσε επίσης να συμπεριλάβει την ανάπτυξη σχεδίων ποιότητας υδάτων, περιλαμβανομένης της επεξεργασίας βιομηχανικών ρύπων.
Πλαίσιο: προσαρμογή/βελτίωση των μεταφορικών υποδομών ώστε να μετριαστεί η επίδραση τους σε περιοχές Natura 2000.	Όπου ήδη υφίσταται διανομοιακή υποδομή μεταφορών ή τηλεπικοινωνιών (π.χ. δρόμοι, σιδηρόδρομοι) θα μπορούσαν να γίνουν βελτιώσεις ώστε να μειωθούν οι επιπτώσεις της διάσπασης του οικοτόπου (π.χ. με την προσθήκη εναέριων ή υπογείων περασμάτων)
	Θα μπορούσε να χρηματοδοτήσει διασυνοριακές πρωτοβουλίες, όπως η αποκατάσταση λεκανών απορροής ποταμών, περιλαμβανομένης της απομάκρυνσης του ιζήματος και της απομάκρυνσης μεγάλων υποδομών, όπως τα φράγματα. Θα μπορούσε επίσης να συμπεριλάβει την ανάπτυξη σχεδίων ποιότητας υδάτων, περιλαμβανομένης της επεξεργασίας βιομηχανικών ρύπων.
Απαίτηση: Αστικές διαστάσεις. Πλαίσιο: ιστορική/πολιτιστική κληρονομιά	Εντός αστικών περιοχών, θα μπορούσε να στηρίξει την ανάπλαση περιοχών Natura, για να προωθήσει την τοπική χρήση και ανάπτυξη.
	Κατασκευή μονάδας επεξεργασίας νερού, με αποτέλεσμα τη βελτιωμένη ποιότητα των υδάτων σε μια περιοχή Natura.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 13: ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ – ΕΙΔΗ

Πόρος	Περιγραφή	Ομάδες στόχου	Τύποι γαιών	Περιορισμός περιοχής
ΕΓΤΑΑ				
36(α)(i)	Ενισχύσεις για φυσικά μειονεκτήματα στους γεωργούς ορεινών περιοχών.	γεωργοί	γεωργικές εκτάσεις	Οι εκτάσεις πρέπει να οριστούν – ανατρέξτε στο Άρθ. 50.
36(α)(ii)	Ενισχύσεις στους γεωργούς περιοχών με μειονεκτήματα εκτός των ορεινών περιοχών.	γεωργοί	γεωργικές εκτάσεις	Οι εκτάσεις πρέπει να οριστούν – ανατρέξτε στο Άρθ. 50.
36(α)(iii)	Ενισχύσεις Natura 2000 και ενισχύσεις που συνδέονται με την οδηγία 2000/60/ΕΚ.	γεωργοί	γεωργικές εκτάσεις	Οι εκτάσεις πρέπει να οριστούν – ανατρέξτε στο Άρθ. 50.
36(α)(iv)	Γεωργοπεριβαλλοντικές ενισχύσεις	γεωργοί, διαχειριστές γαιών	γεωργικές εκτάσεις	κανένας
36(α)(vi)	Στήριξη για μη παραγωγικές επενδύσεις (γεωργικές εκτάσεις).	γεωργοί, διαχειριστές γαιών	γεωργικές εκτάσεις	κανένας
36(β)(i)	Πρώτη δάσωση μη γεωργικών γαιών.	όλες οι πιθανές	γεωργικές εκτάσεις	Οι εκτάσεις πρέπει να οριστούν – ανατρέξτε στο Άρθ. 50.
36(β)(ii)	Πρώτη εγκατάσταση γεωργοδασοκομικών συστημάτων σε γεωργική γη.	γεωργοί	γεωργικές εκτάσεις	Η επιλεξιμότητα διαφέρει ανάλογα με την περιοχή: ανατρέξτε στο άρθρο 42.
36(β)(iii)	Πρώτη δάσωση μη γεωργικών γαιών.	όλες οι πιθανές	άλλες χερσαίες εκτάσεις	Οι εκτάσεις πρέπει να οριστούν – ανατρέξτε στο Άρθ. 50. Το Άρθ. 45 επίσης αναφέρεται στις εγκαταλελειμμένες γεωργικές εκτάσεις.
36(β)(iv)	Ενισχύσεις Natura 2000 [δάση].	ιδιωτικοί δασοκτήμονες και οι σύνδεσμοί τους	δάση	Η επιλεξιμότητα διαφέρει ανάλογα με την περιοχή: ανατρέξτε στο άρθρο 42. Οι εκτάσεις πρέπει να οριστούν – ανατρέξτε στο Άρθ. 50.
36(β)(v)	Δασοπεριβαλλοντικές ενισχύσεις.	ιδιωτικοί δασοκτήμονες, δήμοι	δάση	Η επιλεξιμότητα διαφέρει ανάλογα με την περιοχή: ανατρέξτε στο άρθρο 42.
36(β)(vi)	Αποκατάσταση δασοκομικού δυναμικού και εισαγωγή δράσεων πρόληψης.	όλες οι πιθανές	δάση	Οι εκτάσεις πρέπει να οριστούν – ανατρέξτε στο Άρθ. 50.
36(β)(vii)	Στήριξη για μη παραγωγικές επενδύσεις [δάση].	όλες οι πιθανές	δάση	κανένας
52(β)(iii)	Διατήρηση και αναβάθμιση της αγροτικής κληρονομιάς.	όλες οι πιθανές	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	κανένας
63	Leader	όλες οι πιθανές (μέσα σε αγροτικές περιοχές)	όλες οι επιλεγμένες αγροτικές περιοχές	κανένας
ΕΤΑ				
27(1)(α)	Διαφοροποίηση δραστηριοτήτων με στόχο την προώθηση πολλαπλής απασχόλησης για αλιείς.	αλιείς	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	κανένας
27(1)(γ)	Σχέδια για επανεκπαίδευση σε επαγγέλματα εκτός της θαλάσσιας αλιείας.	αλιείς	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	κανένας
29(1)(β)	Εφαρμογή μεθόδων υδατοκαλλιέργειας που μειώνουν σημαντικά τις αρνητικές επιπτώσεις ή βελτιώνουν τις θετικές επιπτώσεις στο περιβάλλον, σε σύγκριση με τη συνήθη πρακτική στον τομέα της υδατοκαλλιέργειας.	MME	παράκτιες, θαλάσσιες, εσωτερικά ύδατα, υγρότοποι	κανένας
29(1)(γ)	Στήριξη παραδοσιακών δραστηριοτήτων υδατοκαλλιέργειας, σημαντικών για τη διατήρηση και την ανάπτυξη του οικονομικού και κοινωνικού ιστού και του περιβάλλοντος.	MME	παράκτιες, θαλάσσιες, εσωτερικά ύδατα, υγρότοποι	κανένας
30(2)(α)	Μορφές υδατοκαλλιέργειας που συμβάλλουν στην προστασία και τη βελτίωση του περιβάλλοντος, των φυσικών πόρων και της γενετικής ποικιλότητας, καθώς και της διαχείρισης των χαρακτηριστικών των ζωνών υδατοκαλλιέργειας.	αλιείς	παράκτιες, θαλάσσιες, εσωτερικά ύδατα, υγρότοποι	κανένας

Σημειώσεις/άλλοι περιορισμοί	Παραδείγματα
<p>Ανατρέξτε στο Άρθ. 37. Ισχύει μόνο για τις Χρησιμοποιούμενες Γεωργικές Εκτάσεις. Ανατρέξτε στο Άρθ. 51 στον Καν. 1782/2003. Πρόκειται για ενίσχυση και δεν επιβάλλονται κριτήρια περιβαλλοντικής συμμόρφωσης, εκτός από εκείνα που ορίζονται στις θεσμικές απαιτήσεις διαχείρισης (που περιλαμβάνουν τις Οδηγίες για τα Άγρια Πουλιά και τους Οικότοπους) και τα πρότυπα Καλής Γεωργικής και Περιβαλλοντικής Κατάστασης (ΚΓΠΚ) (που μπορεί να περιλαμβάνουν πρότυπα που σχετίζονται με ένα ελάχιστο επίπεδο συντήρησης) αναφορικά με τις αποζημιώσεις του Πυλώνα 1. Οι μόνες άλλες απαιτήσεις για τους παραλήπτες είναι να συνεχίσουν την καλλιέργεια επί τουλάχιστον 5 έτη. Επομένως, η διαχείριση της προστασίας θα εξαρτάται από τον τύπο της καλλιέργειας στην οποία επιδίδεται ο γεωργός.</p>	<p>Ενισχύσεις για τη στήριξη της συνεχιζόμενης καλλιέργειας, που διατηρεί ανοιχτές εκτάσεις, οι οποίες με τη σειρά τους επιτρέπουν την αναπαραγωγή αλπικών πεταλούδων.</p>
<p>Ανατρέξτε στο Άρθ. 37. Ισχύει μόνο για τις ΧΓΕ.</p>	<p>Διατήρηση λιβαδιών σε πλημμυρική κατάσταση, για την ενθάρρυνση των καλοβατικών πτηνών.</p>
<p>Ανατρέξτε στο Άρθ. 38. Ισχύει μόνο για τις υποχρεωτικές δράσεις και τις ΧΓΕ.</p>	<p>Απαγόρευση χορτοκοπής και θερισμού σε μια προστατευόμενη ζώνη φωλιών, έκτασης 50 μέτρων. Κίνητρο για την ετήσια κοπή των τμημάτων της χορτολιβαδικής έκτασης που δεν υφίστανται βόσκηση.</p>
<p>Ανατρέξτε στο Άρθ. 39.</p>	<p>Πρώθηση παραδοσιακών ζωικών ειδών με χαμηλό κτηνοτροφικό φόρτο σε μόνιμες χορτολιβαδικές εκτάσεις.</p>
<p>Ανατρέξτε στο Άρθ. 41.</p>	<p>Τεχνητές φωλιές και εγκατάσταση τεχνητών φωλιών, εγκατάσταση στύλων κουρνιάσματος.</p>
<p>Τα καταβλητέα ποσά εξαρτώνται από την κατηγορία του δικαιούχου – ανατρέξτε στο Άρθ. 43. Καλύπτει τις δαπάνες σύστασης, τις δαπάνες συντήρησης για 5 έτη και ενίσχυση για παραίτηση από έσοδα για έως και 15 έτη. Όταν αναδασωθεί η έκταση, εύλογα δεν είναι πλέον επιλέξιμη για την Ενιαία Ενίσχυση ανά Εκμετάλλευση. Ανατρέξτε στο Άρθ. 51 – ο παραλήπτης πρέπει να σεβαστεί την πολλαπλή συμμόρφωση.</p>	<p>Αναφύτευση με τοπικά είδη δέντρων για αποκατάσταση χαμένων δασικών οικοσυστημάτων και τελικά την ενθάρρυνση της επιστροφής σπάνιων ειδών.</p>
<p>Ανατρέξτε στο Άρθ. 44. Καλύπτει μόνο τις δαπάνες σύστασης. Επομένως, χρειάζεται να διασφαλιστεί η συνεχής συντήρηση μέσω ενός γεωργοπεριβαλλοντικού σχεδίου, για παράδειγμα. Είναι ζήτημα κατά πόσο τα γεωργοδασοκομικά συστήματα πρέπει να είναι επιλέξιμα και για την Ενιαία Ενίσχυση ανά Εκμετάλλευση. Για το σκοπό αυτόν, τα κράτη-μέλη πρέπει να διασφαλίσουν τη συνέχιση της γεωργικής χρήσης της έκτασης (μέγιστος αριθμός δέντρων που φυτεύονται ανά εκτάριο...).</p>	<p>Θα μπορούσε να επιτρέψει την αποκατάσταση παραδοσιακών γεωργοδασοκομικών συστημάτων, όπως οι δασικοί σχηματισμοί dehesa/montado, σε εκτάσεις όπου αυτά δεν διατηρούνται πλέον.</p>
<p>Ανατρέξτε στο Άρθ. 45, η στήριξη ποικίλλει ανάλογα με τον τύπο γαιών και την κατηγορία του δικαιούχου.</p>	
<p>Ανατρέξτε στο Άρθ. 46 και στο Άρθ. 51 – ο παραλήπτης πρέπει να σεβαστεί την πολλαπλή συμμόρφωση. Ενίσχυση για έξοδα επιβάρυνσης και παραίτηση από έσοδα.</p>	<p>Εγκατάσταση τεχνητών φωλιών για μικρά θηλαστικά του δάσους.</p>
<p>Ανατρέξτε στο Άρθ. 47 και στο Άρθ. 51 – ο παραλήπτης πρέπει να σεβαστεί την πολλαπλή συμμόρφωση.</p>	<p>Διατήρηση παλαιών δέντρων/δέντρων που πεθαίνουν σε επιλεκτικά υλοτομημένα δάση, με ρυθμό 10% ανά εκτάριο.</p>
<p>Ανατρέξτε στο Άρθ. 48.</p>	<p>Οι προληπτικές δράσεις θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν τη φύτευση τοπικών ειδών δέντρων, όπου αυτά που είναι ανθεκτικά στη φωτιά.</p>
<p>Ανατρέξτε στο Άρθ. 49. Πρέπει να συνδεθεί με δασοπεριβαλλοντικές ενισχύσεις.</p>	<p>Στήριξη της δημιουργίας μικρών λιμνών με βλάστηση σε δασικές εκτάσεις</p>
<p>Ανατρέξτε στο Άρθ. 57.</p>	<p>Αποκατάσταση τοπικών παραποτάμιων ειδών με απομάκρυνση των τροποποιήσεων στις πλωτές οδούς και επανορθωτική φύτευση.</p>
<p>Ανατρέξτε στα Άρθ. 61–65.</p>	<p>Διαχείριση ειδών για τη διευκόλυνση των στόχων του σχεδίου τοπικής ανάπτυξης, π.χ. επανεισαγωγή νεοροουραίων σε συστήματα ποταμών, για την εκπλήρωση του στόχου για οικουρισμό κατά μήκος των ποταμών.</p>
<p>κανένας</p>	<p>Ανάπτυξη ενός μικρής κλίμακας προγράμματος απασχόλησης για πρώην αλιείς σχετικά με μέτρα διαχείρισης ειδών – σήμανση και απελευθέρωση ειδών ψαριών για να καταστεί δυνατή η παρακολούθησή τους.</p>
<p>κανένας</p>	<p>Σχέδια επανεκπαίδευσης, με στόχο την παροχή κατάρτισης σε πρώην αλιείς όσον αφορά στη διαχείριση ειδών.</p>
<p>29(2) Η ενίσχυση των επενδύσεων θα διατίθεται μόνο σε [πολύ μικρές και μικρές] επιχειρήσεις.</p>	<p>Στήριξη για τεχνικές υδατοκαλλιέργειας που σκοπεύουν στη χρήση τοπικών ειδών.</p>
<p>29(2) Η ενίσχυση των επενδύσεων θα διατίθεται μόνο σε [πολύ μικρές και μικρές] επιχειρήσεις.</p>	<p>Στήριξη για τη διατήρηση τοπικών ιστορικών αλιευτικών λιμνών, που μπορεί να είναι σημαντικές για τα αποδημητικά πτηνά ή/και τα αμφίβια και ερπετά.</p>
<p>Μόνο περιοχές υδατοκαλλιέργειας, μπορεί να χρησιμοποιηθεί αντισταθμιστικά για την περιοχή του Natura – βλ. 30(4)(δ).</p>	

Πόρος	Περιγραφή	Ομάδες στόχου	Τύποι γαιών	Περιορισμός περιοχής
30(2)(δ)	Βιώσιμη υδατοκαλλιέργεια, σύμφωνη με τους περιβαλλοντικούς περιορισμούς, που απορρέουν από τον ορισμό των περιοχών Natura 2000 σύμφωνα με την Οδηγία 92/43/ΕΟΚ.	αλιείς	παράκτιες, θαλάσσιες, εσωτερικά ύδατα, υγράτοποι	κανένας
37(α)	Βιώσιμη συμβολή στην καλύτερη διαχείριση ή διατήρηση των πόρων.	αλιείς, άλλοι	παράκτιες, θαλάσσιες, εσωτερικά ύδατα, υγράτοποι	κανένας
37(β)	Προαγωγή επιλεκτικών αλιευτικών μεθόδων ή εργαλείων και μείωση των παρεπιπτόντων αλιευμάτων.	αλιείς, άλλοι	παράκτιες, θαλάσσιες, εσωτερικά ύδατα	κανένας
37(ζ)	Ανάπτυξη, αναδιάρθρωση ή βελτίωση των ζωνών υδατοκαλλιέργειας.	αλιείς, άλλοι	παράκτιες, θαλάσσιες, εσωτερικά ύδατα, υγράτοποι	κανένας
37(ι)	Προαγωγή της εταιρικής σχέσης μεταξύ επιστημόνων και επιχειρήσεων στον αλιευτικό κλάδο.	αλιείς, άλλοι	παράκτιες, θαλάσσιες, εσωτερικά ύδατα, υγράτοποι	κανένας
38(2)(α)	Κατασκευή ή τοποθέτηση στατικών ή κινητών εγκαταστάσεων για την προστασία και την ανάπτυξη της υδρόβιας πανίδας και χλωρίδας.	αλιείς, άλλοι	παράκτιες, θαλάσσιες, εσωτερικά ύδατα, υγράτοποι	κανένας
38(2)(γ)	Εφόσον αφορούν άμεσα τις αλιευτικές δραστηριότητες, για την προστασία και βελτίωση του περιβάλλοντος στο πλαίσιο του Natura, πλην των λειτουργικών εξόδων.	αλιείς, άλλοι	παράκτιες, θαλάσσιες, εσωτερικά ύδατα, υγράτοποι	κανένας
41(2)(β)	Πιλοτικά έργα: δυνατότητα εκτέλεσης δοκιμών στα σχέδια διαχείρισης και στα σχέδια κατανομής αλιευτικών προσπαθειών, που περιλαμβάνουν, αν είναι αναγκαίο, τη θέσπιση ζωνών απαγόρευσης αλιείας, για την αξιολόγηση των βιολογικών και οικονομικών συνεπειών, και τον πειραματικό τεχνητό εμπλουτισμό του αποθέματος.	αλιείς, άλλοι, ΜΜΕ	παράκτιες, θαλάσσιες, εσωτερικά ύδατα, υγράτοποι	κανένας
44(1)(γ)	Διαφοροποίηση δραστηριοτήτων μέσω της προώθησης της πολλαπλής απασχόλησης για αλιείς, μέσω της δημιουργίας θέσεων απασχόλησης εκτός του αλιευτικού κλάδου.	εργαζόμενοι στον αλιευτικό τομέα ή σε σχετικούς με αυτόν	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	Άρθ. Αναφ. 40(3),(4)

LIFE+				
3	Κριτήρια επιλεξιμότητας	όλες οι πιθανές	όλοι οι πιθανοί	κανένας
ΠΠ7				
2(1)(i)στ	Θέμα: Περιβάλλον, π.χ. αλλαγή του κλίματος, ρύπανση και κίνδυνοι, προστασία και βιώσιμη διαχείριση φυσικών και τεχνητών πόρων (π.χ. προστασία και διαχείριση της βιοποικιλότητας), περιβάλλον και τεχνολογίες (π.χ. περιβαλλοντική αποκατάσταση).	όλες οι πιθανές	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	Διακρατική συνεργασία

Σημειώσεις/άλλοι περιορισμοί	Παραδείγματα
Μόνο περιοχές υδατοκαλλιέργειας, μπορεί να χρησιμοποιηθεί αντισταθμιστικά για την περιοχή του Natura – βλ. 30(4)(δ).	Κίνητρα για τη διατήρηση των υδάτων σε επίπεδα κατάλληλα για τα αποδημητικά/αναπαράγωμα είδη πτηνών.
Άρθ. 37: Συλλογικές δράσεις: πρέπει να υλοποιηθούν με την ενεργή στήριξη των ίδιων των επιχειρηματιών ή από οργανώσεις που δρουν για λογαριασμό των παραγωγών ή άλλων οργανώσεων που αναγνωρίζονται από το κράτος-μέλος...	Θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για συμβολή στη βιώσιμη διαχείριση ειδών των θαλάσσιων και των εσωτερικών υδάτων, π.χ. βελτίωση των περιοχών ωτοκίας, για την αύξηση των αποθεμάτων.
Άρθ. 37: Συλλογικές δράσεις: πρέπει να υλοποιηθούν με την ενεργή στήριξη των ίδιων των επιχειρηματιών ή από οργανώσεις που δρουν για λογαριασμό των παραγωγών ή άλλων οργανώσεων που αναγνωρίζονται από το κράτος-μέλος...	Για παράδειγμα, προώθηση της χρήσης εργαλείων που μειώνουν τα παρεμπόδιτα αλιεύματα.
Άρθ. 37: Συλλογικές δράσεις: πρέπει να υλοποιηθούν με την ενεργή στήριξη των ίδιων των επιχειρηματιών ή από οργανώσεις που δρουν για λογαριασμό των παραγωγών ή άλλων οργανώσεων που αναγνωρίζονται από το κράτος-μέλος...	Βελτίωση των περιοχών υδατοκαλλιέργειας, με αναφύτευση παραποτάμιας βλάστησης, π.χ. καλάμιες και βούρλα, για τη δημιουργία ενός νέου οικοτόπου για ασπόνδυλα, μικρά θηλαστικά και ερπετά.
Άρθ. 37: Συλλογικές δράσεις: πρέπει να υλοποιηθούν με την ενεργή στήριξη των ίδιων των επιχειρηματιών ή από οργανώσεις που δρουν για λογαριασμό των παραγωγών ή άλλων οργανώσεων που αναγνωρίζονται από το κράτος-μέλος...	Θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για τη διευκόλυνση της ανάπτυξης νέων μέτρων διαχείρισης οικοτόπων, βοηθούμενο από επιστημονικά στοιχεία (ειδικότερα, αυτό θα μπορούσε να εφαρμοστεί στην ανάπτυξη μέτρων για τη διαχείριση θαλάσσιων ειδών).
Άρθ. 38(3) Οι ενέργειες πρέπει να υλοποιούνται από δημόσιους ή ημιδημόσιους οργανισμούς, αναγνωρισμένες εμπορικές οργανώσεις ή άλλους οργανισμούς που διορίζονται για το σκοπό αυτόν από το κράτος-μέλος.	Εγκατάσταση «κλωβών» για την προστασία ευπαθών βενθικών ειδών και οικοτόπων (π.χ. υποθαλάσσια λιβάδια, γοργονίες).
Άρθ. 38(3) Οι ενέργειες πρέπει να υλοποιούνται από δημόσιους ή ημιδημόσιους οργανισμούς, αναγνωρισμένες εμπορικές οργανώσεις ή άλλους οργανισμούς που διορίζονται για το σκοπό αυτόν από το κράτος-μέλος.	Συγκεκριμένες ενέργειες διαχείρισης που επηρεάζουν είδη εμπορικής αλιείας και που σχετίζονται με το Natura – π.χ. αποκατάσταση περιοχών ωτοκίας για το σολομό.
41(1) Πιλοτικά έργα που διεξάγονται από έναν οικονομικό φορέα, μια αναγνωρισμένη εμπορική ένωση ή άλλον αρμόδιο οργανισμό που έχει διοριστεί για το σκοπό αυτόν από το κράτος-μέλος, σε συνεργασία με έναν επιστημονικό ή τεχνικό οργανισμό.	Θέσπιση ζωνών απαγόρευσης αλιείας μέσα στις περιοχές Natura 2000, που θα επιτρέψει την παρακολούθηση των συνεπειών της απαγόρευσης αλιείας σε οικοτόπους και είδη.
Αναφ.: Άρθρα 40(3),(4) και 41(4) για λεπτομέρειες σχετικά με τις απαιτήσεις για περιοχές και δικαιούχους.	Δημιουργία θέσεων απασχόλησης στη διαχείριση ειδών (π.χ. παρακολούθηση, προστασία και εκτροφή ιχθύων των γλυκών υδάτων, όπως ο σολομός και ο οξύρυγχος).
Επί της αρχής, μη επιλέξιμο, εκτός από τις περιπτώσεις που προβλέπονται στα άρθρα 5(5) και τότε μόνο αν τέτοιες δραστηριότητες συναινούν με τα κριτήρια προστιθέμενης αξίας της ΕΕ του άρθρου 3 και οι δράσεις αποφεύγουν να είναι “επαναλαμβανόμενες”.	Για παράδειγμα, σχέδιο επανεισαγωγής για ενδημικές ποταμοκαραβίδες σε ποταμό υπό αποκατάσταση.
Πλαίσιο: έρευνα	Το ερευνητικό έργο θα μπορούσε να οδηγήσει στην ανάπτυξη αποτελεσματικότερων μέτρων διαχείρισης για συγκεκριμένα είδη.

Πόρος	Περιγραφή	Περιορισμοί περιοχής	
ΕΤΠΑ			
4(4)	Υποστήριξη του εκσυγχρονισμού και της διαφοροποίησης των περιφερειακών οικονομικών δομών. Προτεραιότητα: Περιβάλλον, που περιλαμβάνει την προαγωγή της βιοποικιλότητας και της προστασίας της φύσης, συμπεριλαμβανομένων επενδύσεων σε περιοχές Natura 2000.	Περιφέρειες στόχου σύγκλισης	
4(8)	Επενδύσεις στις μεταφορές, συμπεριλαμβανομένης της βελτίωσης των διευρωπαϊκών δικτύων και των συνδέσεων με το Διευρωπαϊκό Δίκτυο Μεταφορών: ολοκληρωμένες στρατηγικές για καθαρές μεταφορές οι οποίες συμβάλουν στη βελτίωση της πρόσβασης, στην ποιότητα των υπηρεσιών, στην πιο ισόρροπη κατανομή των μεταφορικών μέσων, στην προώθηση πολυτροπικών μέσων και στη μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων.	Περιφέρειες στόχου σύγκλισης	
5(3)α	Υπηρεσίες μεταφορών και τηλεπικοινωνιών γενικού οικονομικού ενδιαφέροντος, ειδικότερα ενίσχυση των δευτερευόντων δικτύων μεταφορών μέσω της βελτίωσης των συνδέσεων προς τα διευρωπαϊκά δίκτυα, περιφερειακούς σιδηροδρομικούς κόμβους, αερολιμένες και λιμένες ή προς πολύτροπες μεταφορές μέσω της παροχής ακτινικών ζεύξεων με τους κύριους σιδηροδρομικούς άξονες και μέσω της προαγωγής περιφερειακών και τοπικών θαλάσσιων μεταφορών μικρών αποστάσεων.	Περιφέρειες στόχου περιφερειακής ανταγωνιστικότητας και απασχόλησης	
6(1)β	Ενισχύσεις για την ανάπτυξη διασυνοριακών οικονομικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων μέσω κοινών στρατηγικών για βιώσιμη εδαφική ανάπτυξη, κυρίως: ενθάρρυνση της από κοινού προστασίας και διαχείρισης των φυσικών και πολιτιστικών πόρων, καθώς και της πρόληψης φυσικών και τεχνολογικών κινδύνων.	Στόχος της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας για διασυνοριακή συνεργασία. Τουλάχιστον δύο χώρες θα είναι δικαιούχοι ενώ η μία χρειάζεται να είναι κράτος-μέλος της ΕΕ (Άρθρο 19(1)).	
6(1)δ	Ενισχύσεις για την ανάπτυξη διασυνοριακών οικονομικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων μέσω καλύτερης πρόσβασης στα δίκτυα και τις υπηρεσίες μεταφορών, πληροφοριών και επικοινωνιών και σε διασυνοριακά συστήματα και εγκαταστάσεις ύδρευσης, ενέργειας και διαχείρισης αποβλήτων.	Στόχος της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας για διασυνοριακή συνεργασία. Τουλάχιστον δύο χώρες θα είναι δικαιούχοι ενώ η μία χρειάζεται να είναι κράτος-μέλος της ΕΕ (Άρθρο 19(1)).	
8	Βιώσιμη αστική ανάπτυξη: ενίσχυση της οικονομικής ανάπτυξης, αποκατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος, αναζωογόνηση υποβαθμισμένων βιομηχανικών εκτάσεων, διατήρηση και ανάπτυξη της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, προαγωγή της επιχειρηματικότητας, της τοπικής απασχόλησης και της ανάπτυξης των τοπικών κοινωνιών και η παροχή υπηρεσιών στον πληθυσμό, λαμβανομένων υπόψη των μεταβαλλόμενων δημογραφικών εξελίξεων.		
ΕΚΤ			
Μη εφαρμοστέο			
ΤΣ			
Μη εφαρμοστέο			

Σημειώσεις/άλλοι περιορισμοί	Παραδείγματα
	Θα μπορούσε να χρηματοδοτήσει την εφάπαξ επανεισαγωγή απειλούμενων ειδών στο πλαίσιο του μελλοντικού σχεδιασμού οικοτουρισμού σε σχέση με αυτά τα είδη.
Πλαίσιο: προσαρμογή/βελτίωση της υποδομής μεταφορών, για το μετριασμό της επίδρασης στις περιοχές Natura	Εκεί όπου υπάρχει ήδη υποδομή μεταφορών ή τηλεπικοινωνιών (π.χ. δρόμοι, σιδηροδρομικοί άξονες), θα μπορούσαν να γίνουν βελτιώσεις για να μειωθούν οι συνέπειές τους σε ορισμένα είδη που επηρεάζονται από τον κατακερματισμό (π.χ. μέσω της προσθήκης υπέργειων/υπόγειων διαβάσεων).
Πλαίσιο: προσαρμογή/βελτίωση της υποδομής μεταφορών, για το μετριασμό της επίδρασης στις περιοχές Natura	
	Θα μπορούσε να χρηματοδοτήσει ένα εφάπαξ διασυνοριακό πρόγραμμα επανεισαγωγής για απειλούμενα είδη.
Πλαίσιο: προσαρμογή/βελτίωση των μεταφορικών υποδομών ώστε να μετριαστεί η επίδρασή τους σε περιοχές Natura 2000.	Όπου ήδη υφίσταται διανοριακή υποδομή μεταφορών ή τηλεπικοινωνιών (π.χ. δρόμοι, σιδηρόδρομοι) θα μπορούσαν να γίνουν βελτιώσεις ώστε να μειωθούν οι επιπτώσεις της διάσπασης του οικοτόπου (π.χ. με την προσθήκη εναέριων ή υπογείων περασμάτων).
Απαίτηση: Αστικές διαστάσεις. Πλαίσιο: ιστορική/πολιτιστική κληρονομιά	Θα μπορούσε να χρηματοδοτήσει μέτρα σε σχέση με χαρακτηριστικά είδη μέσα σε αστικές περιοχές ή σε εκτάσεις που συνορεύουν με αυτές, για την ενίσχυση της κοινωνικής συμμετοχής στην προστασία. Θα έπρεπε να είναι μέρος μιας ευρύτερης πρωτοβουλίας για τα περιφερειακά είδη.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 14: ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ- ΕΙΣΒΑΛΛΟΝΤΑ ΞΕΝΑ ΕΙΔΗ

Πόρος	Περιγραφή	Ομάδες στόχου	Τύποι γαιών	Περιορισμοί περιοχής
ΕΓΤΑΑ				
36(α)(iii)	Ενισχύσεις Natura 2000 και ενισχύσεις που συνδέονται με την οδηγία 2000/60/ΕΚ.	γεωργοί	γεωργικές εκτάσεις	Οι εκτάσεις πρέπει να οριστούν – ανατρέξτε στο Άρθ. 50.
36(α)(iv)	Γεωργοπεριβαλλοντικές ενισχύσεις.	γεωργοί, διαχειριστές γαιών	γεωργικές εκτάσεις	κανένας
36(α)(vi)	Στήριξη για μη παραγωγικές επενδύσεις [γεωργικές εκτάσεις].	γεωργοί, διαχειριστές γαιών	γεωργικές εκτάσεις	κανένας
36(β)(iv)	Ενισχύσεις Natura 2000 [δάση].	ιδιωτικοί δασοκτήμονες και οι συνδεδασμένοι τους	δάση	Η επιλεξιμότητα διαφέρει ανάλογα με την περιοχή: ανατρέξτε στο άρθρο 42. Οι εκτάσεις πρέπει να οριστούν – ανατρέξτε στο Άρθ. 50.
36(β)(v)	Δασοπεριβαλλοντικές ενισχύσεις.	ιδιωτικοί δασοκτήμονες, δήμοι	δάση	Η επιλεξιμότητα διαφέρει ανάλογα με την περιοχή: ανατρέξτε στο άρθρο 42.
36(β)(vii)	Στήριξη για μη παραγωγικές επενδύσεις [δάση].	όλες οι πιθανές	δάση	κανένας
52(β)(iii)	Διατήρηση και αναβάθμιση της αγροτικής κληρονομιάς.	όλες οι πιθανές	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	κανένας
63	Leader	όλες οι πιθανές (μέσα σε αγροτικές περιοχές)	όλες οι επιλεγμένες αγροτικές περιοχές	κανένας
ΕΤΑ				
27(1)(γ)	Σχέδια για επανεκπαίδευση σε επαγγέλματα εκτός της θαλάσσιας αλιείας.	αλιείς	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	κανένας
30(2)(α)	Μορφές υδατοκαλλιέργειας που συμβάλλουν στην προστασία και τη βελτίωση του περιβάλλοντος, των φυσικών πόρων και της γενετικής ποικιλότητας, καθώς και της διαχείρισης των χαρακτηριστικών των ζωνών υδατοκαλλιέργειας.	αλιείς	παράκτιες, θαλάσσιες, εσωτερικά ύδατα, υγρότοποι	κανένας
30(2)(δ)	Βιώσιμη υδατοκαλλιέργεια, σύμφωνη με τους περιβαλλοντικούς περιορισμούς, που απορρέουν από τον ορισμό των περιοχών Natura 2000 σύμφωνα με την Οδηγία 92/43/ΕΟΚ.	αλιείς	παράκτιες, θαλάσσιες, εσωτερικά εσωτερικά, υγρότοποι	κανένας
37(ζ)	Ανάπτυξη, αναδιάρθρωση ή βελτίωση των ζωνών υδατοκαλλιέργειας.	αλιείς, άλλοι	παράκτιες, θαλάσσιες, εσωτερικά ύδατα, υγρότοποι	κανένας
37(ι)	Προαγωγή της εταιρικής σχέσης μεταξύ επιστημόνων και επιχειρήσεων στον αλιευτικό κλάδο.	αλιείς, άλλοι	παράκτιες, θαλάσσιες, εσωτερικά ύδατα, υγρότοποι	κανένας
38(2)(α)	Κατασκευή ή τοποθέτηση στατικών ή κινητών εγκαταστάσεων για την προστασία και την ανάπτυξη της υδρόβιας πανίδας και χλωρίδας.	αλιείς, άλλοι	παράκτιες, θαλάσσιες, εσωτερικά ύδατα, υγρότοποι	κανένας
38(2)(β)	Αποκατάσταση εσωτερικών υδάτων, περιλαμβανομένων των περιοχών ωτοκίας και των μεταναστευτικών οδών για τα μεταναστευτικά είδη.	αλιείς, άλλοι	εσωτερικά ύδατα	κανένας
38(2)(γ)	Εφόσον αφορούν άμεσα τις αλιευτικές δραστηριότητες, για την προστασία και βελτίωση του περιβάλλοντος στο πλαίσιο του Natura, πλην των λειτουργικών εξόδων.	αλιείς, άλλοι	παράκτιες, θαλάσσιες, εσωτερικά ύδατα, υγρότοποι	κανένας
44(1)(γ)	Διαφοροποίηση δραστηριοτήτων μέσω της προώθησης της πολλαπλής απασχόλησης για αλιείς, μέσω της δημιουργίας θέσεων απασχόλησης εκτός του αλιευτικού κλάδου.	εργαζόμενοι στον αλιευτικό τομέα ή σε σχετικούς με αυτόν	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	Άρθ. Αναφ. 43(3),(4)
44(1)(στ)	Προστασία του περιβάλλοντος στις αλιευτικές περιοχές για τη διατήρηση της ελκυστικότητάς τους, αναβίωση και ανάπτυξη παράκτιων οικισμών και χωριών με αλιευτική δραστηριότητα και την προστασία και βελτίωση της φυσικής και αρχιτεκτονικής κληρονομιάς.	υπεύθυνοι δημόσιας διοίκησης, ΜΜΕ, άλλοι	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	Άρθ. Αναφ. 43(3),(4)

Σημειώσεις/άλλοι περιορισμοί	Παραδείγματα
Ανατρέξτε στο Άρθ. 38. Ισχύει μόνο για τις Χρησιμοποιούμενες Γεωργικές Εκτάσεις.	Απομάκρυνση εισβαλλόντων υδρόβιων φυτών από τις πλωτές οδούς.
Ανατρέξτε στο Άρθ. 39.	Έλεγχος εισβαλλόντων φυτών (π.χ. αμβροσία ή αρτεμισίφυλλος, ηράκλειο το σφονδύλιο), για την πρόληψη περαιτέρω εξάπλωσης.
Ανατρέξτε στο Άρθ. 41.	
Ανατρέξτε στο Άρθ. 46 και στο Άρθ. 51 – ο παραλήπτης πρέπει να σεβαστεί την πολλαπλή συμμόρφωση. Ενίσχυση για έξοδα επιβάρυνσης και παραίτηση από έσοδα.	Έλεγχος, εξάλειψη ή πρόληψη της εξάπλωσης εισβαλλόντων δασικών παρασίτων (π.χ. σκαθάρια που τρυπάνε το ξύλο).
Ανατρέξτε στο Άρθ. 47 και στο Άρθ. 51 – ο παραλήπτης πρέπει να σεβαστεί την πολλαπλή συμμόρφωση.	Απομάκρυνση εισβαλλόντων φυτικών ειδών που υποβαθμίζουν τα αυτοφυή φυτά και τη δομή του δάσους.
Ανατρέξτε στο Άρθ. 49. Πρέπει να συνδεθεί με δασοπεριβαλλοντικές ενισχύσεις.	Σύσταση σχεδίου πρόληψης και εντοπισμού δασικών παρασίτων (π.χ. σύστημα παρακολούθησης που χρησιμοποιεί παγίδες σκώρων).
Ανατρέξτε στο Άρθ. 57.	Απομάκρυνση εισβαλλόντων υδρόβιων φυτών από τις πλωτές οδούς, στο πλαίσιο ευρύτερων προγραμμάτων περιβαλλοντικής αποκατάστασης.
Ανατρέξτε στα Άρθ. 61–65.	Διαχείριση εισβαλλόντων ειδών για διευκόλυνση των στόχων του σχεδίου τοπικής ανάπτυξης, π.χ. απομάκρυνση εισβαλλόντων ξενικών υδρόβιων φυτών και ψαριών από τα συστήματα ποταμών, για την εκπλήρωση των στόχων του οικοτουρισμού (με έμφαση στην ενδημική άγρια πανίδα) κατά μήκος των ποταμών.
κανένας	Επανεκπαίδευση στην περιβαλλοντική αποκατάσταση/ στην απασχόληση ως δασικών υπαλλήλων στις περιοχές Natura, περιλαμβανομένης της διαχείρισης εισβαλλόντων ξένων ειδών.
Μόνο περιοχές υδατοκαλλιέργειας, μπορεί να χρησιμοποιηθεί αντισταθμιστικά για την περιοχή του Natura – βλ.30 (4)(δ)	Χρηματοδότηση για υδατοκαλλιέργεια, που περιλαμβάνει διατήρηση της ενδημικής αναδυόμενης βλάστησης στις αλιευτικές λίμνες και έλεγχο των εισβαλλόντων ξένων φυτικών ειδών.
Μόνο περιοχές υδατοκαλλιέργειας, μπορεί να χρησιμοποιηθεί αντισταθμιστικά για την περιοχή του Natura – βλ. 30(4)(δ).	Αποζημίωση σε αγρότες για επιπρόσθετα κόστη εξαιτίας περιορισμών.
Άρθ. 37: Συλλογικές δράσεις: πρέπει να υλοποιηθούν με την ενεργή στήριξη των ιδίων των επιχειρηματιών ή από οργανώσεις που δρουν για λογαριασμό των παραγωγών ή άλλων οργανώσεων που αναγνωρίζονται από το κράτος-μέλος...	Χρηματοδότηση για την απομάκρυνση εισβαλλόντων υδρόβιων φυτών από λίμνες υδατοκαλλιέργειας. Βελτίωση των ζωνών υδατοκαλλιέργειας, συμπεριλαμβανομένης της μείωσης των αρνητικών περιβαλλοντικών συνεπειών.
Άρθ. 37: Συλλογικές δράσεις: πρέπει να υλοποιηθούν με την ενεργή στήριξη των ιδίων των επιχειρηματιών ή από οργανώσεις που δρουν για λογαριασμό των παραγωγών ή άλλων οργανώσεων που αναγνωρίζονται από το κράτος-μέλος...	Πρωτόηση συνεργασιών μεταξύ επιστημόνων και φορέων, όσον αφορά στην έρευνα για την πρόληψη της εξάπλωσης ή/και την απομάκρυνση και τον έλεγχο των εισβαλλόντων ξένων ειδών.
Άρθ. 38(3) Οι ενέργειες πρέπει να υλοποιούνται από δημόσιους ή ημιδημόσιους οργανισμούς, αναγνωρισμένες εμπορικές οργανώσεις ή άλλους οργανισμούς που διορίζονται για το σκοπό αυτόν από το κράτος-μέλος.	Κατασκευή τεχνητών υφάλων.
Άρθ. 38(3) Οι ενέργειες πρέπει να υλοποιούνται από δημόσιους ή ημιδημόσιους οργανισμούς, αναγνωρισμένες εμπορικές οργανώσεις ή άλλους οργανισμούς που διορίζονται για το σκοπό αυτόν από το κράτος-μέλος.	Αποκατάσταση των εσωτερικών υδάτων, περιλαμβανομένων των εμποδίων της μετανάστευσης των ψαριών.
Άρθ. 38(3) Οι ενέργειες πρέπει να υλοποιούνται από δημόσιους ή ημιδημόσιους οργανισμούς, αναγνωρισμένες εμπορικές οργανώσεις ή άλλους οργανισμούς που διορίζονται για το σκοπό αυτόν από το κράτος-μέλος.	Βελτίωση περιοχών Natura σε θαλάσσιες περιοχές.
Αναφ.: Άρθρα 43(3),(4) και 44(4) για λεπτομέρειες σχετικά με τις απαιτήσεις για περιοχές και δικαιούχους.	Διαφοροποίηση απασχόλησης με τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης στη διαχείριση καταφυγίων, περιλαμβανομένου του ελέγχου των εισβαλλόντων ξένων ειδών.
Αναφ.: Άρθρα 43(3),(4) και 44(4) για λεπτομέρειες σχετικά με τις απαιτήσεις για περιοχές και δικαιούχους.	Προστασία και βελτίωση του περιβάλλοντος με έλεγχο των εισβαλλόντων ξένων ειδών, π.χ. αποκατάσταση των παράκτιων αμμόλοφων μέσω απομάκρυνσης εισβαλλόντων ξένων φυτών, αποκατάσταση των υδρόβιων οικοσυστημάτων με απομάκρυνση των εισβαλλόντων ξένων ειδών.

Πόρος	Περιγραφή	Ομάδες στόχου	Τύποι γαιών	Περιορισμοί περιοχής
LIFE+				
3	Κριτήρια επιλεξιμότητας	όλες οι πιθανές	όλοι οι πιθανοί	κανένας
ΠΠ7				
2(1)(i)στ	Θέμα: Περιβάλλον, π.χ. αλλαγή του κλίματος, ρύπανση και κίνδυνοι, προστασία και βιώσιμη διαχείριση φυσικών και τεχνητών πόρων (π.χ. προστασία και διαχείριση της βιοποικιλότητας), περιβάλλον και τεχνολογίες (π.χ. περιβαλλοντική αποκατάσταση).	όλες οι πιθανές	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	Διακρατική συνεργασία
2(1)(i)ζ	Θέμα: μεταφορές (π.χ. χερσαίες και εναέριας μεταφορές με σεβασμό στο περιβάλλον).	όλες οι πιθανές,	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	Διακρατική συνεργασία

Πόρος	Περιγραφή	Περιορισμοί περιοχής
ΕΤΠΑ		
4(4)	Υποστήριξη του εκσυγχρονισμού και της διαφοροποίησης των περιφερειακών οικονομικών δομών. Προτεραιότητα: Περιβάλλον, που περιλαμβάνει την προαγωγή της βιοποικιλότητας και της προστασίας της φύσης, συμπεριλαμβανομένων επενδύσεων σε περιοχές Natura 2000.	Περιφέρειες στόχου σύγκλισης
4(5)	Πρόληψη κινδύνων, συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης και υλοποίησης σχεδίων για την πρόληψη και αντιμετώπιση φυσικών και τεχνολογικών κινδύνων.	Περιφέρειες στόχου σύγκλισης
4(8)	Επενδύσεις στις μεταφορές, συμπεριλαμβανομένης της βελτίωσης των διευρωπαϊκών δικτύων και των συνδέσεων με το Διευρωπαϊκό Δίκτυο Μεταφορών: ολοκληρωμένες στρατηγικές για καθαρές μεταφορές οι οποίες συμβάλουν στη βελτίωση της πρόσβασης, στην ποιότητα των υπηρεσιών, στην πιο ισόρροπη κατανομή των μεταφορικών μέσων, στην πρόωθηση πολυτροπικών μέσων και στη μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων.	Περιφέρειες στόχου σύγκλισης
5(2)ε	Περιβάλλον και πρόληψη των κινδύνων: ανάπτυξη σχεδίων και μέτρων για την πρόληψη και την αντιμετώπιση φυσικών (π.χ. απερήμωση, ανομβρία, πυρκαγιές και πλημμύρες) και τεχνολογικών κινδύνων.	Περιφέρειες στόχου περιφερειακής ανταγωνιστικότητας και απασχόλησης
5(3)α	Υπηρεσίες μεταφορών και τηλεπικοινωνιών γενικού οικονομικού ενδιαφέροντος, ειδικότερα ενίσχυση των δευτερευόντων δικτύων μεταφορών μέσω της βελτίωσης των συνδέσεων προς τα διευρωπαϊκά δίκτυα, τους περιφερειακούς σιδηροδρομικούς κόμβους, αερολιμένες και λιμένες ή προς πολύτροπες μεταφορές μέσω της παροχής ακτινικών ζεύξεων με τους κύριους σιδηροδρομικούς άξονες και μέσω της προαγωγής περιφερειακών και τοπικών θαλάσσιων μεταφορών μικρών αποστάσεων.	Περιφέρειες στόχου περιφερειακής ανταγωνιστικότητας και απασχόλησης
6(1)β	Ενισχύσεις για την ανάπτυξη διασυνοριακών οικονομικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων μέσω κοινών στρατηγικών για βιώσιμη εδαφική ανάπτυξη, κυρίως: ενθάρρυνση της από κοινού προστασίας και διαχείρισης των φυσικών και πολιτιστικών πόρων, καθώς και της πρόληψης φυσικών και τεχνολογικών κινδύνων	Στόχος της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας για διασυνοριακή συνεργασία. Τουλάχιστον δύο χώρες θα είναι δικαιούχοι ενώ η μία χρειάζεται να είναι κράτος-μέλος της ΕΕ (Άρθρο 19(1)).
6(1)δ	Ενισχύσεις για την ανάπτυξη διασυνοριακών οικονομικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων μέσω κοινών στρατηγικών για βιώσιμη εδαφική ανάπτυξη, κυρίως: μείωση της απομόνωσης μέσω καλύτερης πρόσβασης στα δίκτυα και τις υπηρεσίες μεταφορών, πληροφοριών και επικοινωνιών και σε διασυνοριακά συστήματα και εγκαταστάσεις ύδρευσης, ενέργειας και διαχείρισης αποβλήτων.	Στόχος της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας για διασυνοριακή συνεργασία. Τουλάχιστον δύο χώρες θα είναι δικαιούχοι ενώ η μία χρειάζεται να είναι κράτος-μέλος της ΕΕ (Άρθρο 19(1)).
6(2)β	Διακρατική συνεργασία, συμπεριλαμβανομένης της διμερούς συνεργασίας μεταξύ θαλάσσιων περιφερειών που δεν εμπίπτουν στο σημείο 6(1), μέσω της χρηματοδότησης δικτύων και δράσεων που συμβάλλουν στην ολοκληρωμένη εδαφική ανάπτυξη: διαχείριση υδάτων, ενεργειακή απόδοση, πρόληψη κινδύνου και περιβαλλοντική προστασία, με σαφή διακρατική διάσταση, που περιλαμβάνουν την προστασία και διαχείριση λεκανών απορροής, παράκτιων ζωνών, θαλάσσιων πόρων, υπηρεσιών υδροδότησης και υδροβιότοπων, πρόληψη πυρκαγιών, ξηρασίας και πλημμύρων, και την προστασία και βελτίωση της φυσικής κληρονομιάς προς υποστήριξη της κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης και του βιώσιμου τουρισμού.	Στόχος της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας για διακρατική συνεργασία. Τουλάχιστον δύο χώρες θα είναι δικαιούχοι ενώ η μία χρειάζεται να είναι κράτος-μέλος της ΕΕ (Άρθρο 19(1)).
8	Βιώσιμη αστική ανάπτυξη: ενίσχυση της οικονομικής ανάπτυξης, αποκατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος, αναζωογόνηση υποβαθμισμένων βιομηχανικών εκτάσεων, διατήρηση και ανάπτυξη της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, προαγωγή της επιχειρηματικότητας, της τοπικής απασχόλησης και της ανάπτυξης των τοπικών κοινωνιών και η παροχή υπηρεσιών στον πληθυσμό, λαμβανομένων υπόψη των μεταβαλλόμενων δημογραφικών εξελίξεων.	
ΕΚΤ		
Μη εφαρμοστέο		
ΤΣ		
Μη εφαρμοστέο		

Σημειώσεις/άλλοι περιορισμοί	Παραδείγματα
Μη επιλέξιμο αυτό καθαυτό, αλλά μπορεί να είναι μερικά επιλέξιμο, αν αποτελεί μέρος έργου προσασίας και πληροί τα σημεία 12 και 13 και ικανοποιεί τα κριτήρια επιλεξιμότητας του άρθρου 3 και δεν είναι “επαναλαμβανόμενη” δράση.	
Πλαίσιο: έρευνα	Ανάπτυξη νέων μέτρων ελέγχου/διαχείρισης/εξάλειψης των εισβαλλόντων ξένων ειδών, ειδικά σε σχέση με περιοχές Natura 2000.
Πλαίσιο: έρευνα για την προσαρμογή/βελτίωση της υποδομής μεταφορών, για το μετριασμό της επίδρασης στις περιοχές Natura.	Ανάπτυξη νέων μέτρων πρόληψης της εξάπλωσης των εισβαλλόντων ξένων ειδών μέσω των δικτύων μεταφορών.

Σημειώσεις/άλλοι περιορισμοί	Παραδείγματα
	Θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για τη χρηματοδότηση ενός εφάπαξ προγράμματος εξάλειψης ή ελέγχου για ένα εισβάλλον ξενικό είδος με σημαντικές αρνητικές οικονομικές/κοινωνικές/περιβαλλοντικές συνέπειες.
Πλαίσιο: ανάπτυξη σχεδίων και μέτρων για τη διαχείριση κινδύνων από τα εισβάλλοντα ξένα είδη	Ανάπτυξη σχεδίων διαχείρισης κινδύνων από τα εισβάλλοντα ξένα είδη για όλες τις περιοχές του Natura μέσα σε μια περιφέρεια (ως μέρος μιας ευρύτερης περιφερειακής διαχείρισης κινδύνων).
Πλαίσιο: προσαρμογή/βελτίωση της υποδομής μεταφορών, για το μετριασμό της επίδρασης των εισβαλλόντων ξένα είδη στις περιοχές Natura	Σύσταση περιφερειακών συστημάτων παρακολούθησης/διαχείρισης για τα εισβάλλοντα ξένα είδη, π.χ. συστήματα έγκαιρου εντοπισμού στα λιμάνια, κατά μήκος των μεταφορικών αξόνων, στους αερολιμένες.
Πλαίσιο: ανάπτυξη σχεδίων και μέτρων για τη διαχείριση κινδύνων από τα εισβάλλοντα ξένα είδη	Ανάπτυξη σχεδίων διαχείρισης κινδύνων από τα εισβάλλοντα ξένα είδη για όλες τις περιοχές Natura μέσα σε μια περιφέρεια (ως μέρος μιας ευρύτερης περιφερειακής διαχείρισης κινδύνων).
Πλαίσιο: προσαρμογή/βελτίωση της υποδομής μεταφορών, για το μετριασμό της επίδρασης των εισβαλλόντων ξένων ειδών στις περιοχές του Natura	Σύσταση περιφερειακών συστημάτων παρακολούθησης/διαχείρισης για τα εισβάλλοντα ξένα είδη, π.χ. συστήματα έγκαιρου εντοπισμού στα λιμάνια, κατά μήκος των μεταφορικών αξόνων, στους αερολιμένες.
	Θα μπορούσε να χρηματοδοτήσει διασυννορικά προγράμματα για τον έλεγχο ή την εξάλειψη των εισβαλλόντων ξένων ειδών, περιλαμβανομένης της ανάπτυξης μέτρων πρόληψης της εξάπλωσης.
Πλαίσιο: προσαρμογή/βελτίωση των μεταφορικών υποδομών ώστε να μετριαστεί η επίδραση των ΕΞΕ σε περιοχές Natura 2000.	Ανάπτυξη περιφερειακών συστημάτων παρακολούθησης/διαχείρισης των ΕΞΕ, π.χ. έγκαιρος διασυννορικός εντοπισμός σε λιμένες, κατά μήκος μεταφορικών διαδρόμων και σε αεροδρόμια.
	Θα μπορούσε να χρηματοδοτήσει την εξάλειψη ή τον έλεγχο των εισβαλλόντων ξένων ειδών, συμπεριλαμβανομένων μέτρων για την πρόληψη της εξάπλωσης τους.
Απαίτηση: Αστικές διαστάσεις. Πλαίσιο: ιστορική/πολιτιστική κληρονομιά	Εντός αστικών περιοχών, θα μπορούσε να στηρίξει την ανάπλαση περιοχών Natura (περιλαμβανομένης της εξάλειψης των εισβαλλόντων ξένων ειδών), για να προωθήσει την τοπική χρήση και την ανάπτυξη της κοινότητας.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 15: ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΣΧΕΔΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Πόρος	Περιγραφή	Ομάδες στόχου	Τύποι γαιών	Περιορισμοί περιοχής
ΕΓΤΑΑ				
36(α)(i)	Ενισχύσεις για φυσικά μειοεκτήματα στους γεωργούς ορεινών περιοχών.	γεωργοί	γεωργικές εκτάσεις	Οι εκτάσεις πρέπει να οριστούν – ανατρέξτε στο Άρθ. 50.
36(α)(ii)	Ενισχύσεις στους γεωργούς περιοχών με μειοεκτήματα εκτός των ορεινών περιοχών.	γεωργοί	γεωργικές εκτάσεις	Οι εκτάσεις πρέπει να οριστούν – ανατρέξτε στο Άρθ. 50.
36(α)(iii)	Ενισχύσεις Natura 2000 και ενισχύσεις που συνδέονται με την οδηγία 2000/60/ΕΚ.	γεωργοί	γεωργικές εκτάσεις	Οι εκτάσεις πρέπει να οριστούν – ανατρέξτε στο Άρθ. 50.
36(α)(iv)	Αγροπεριβαλλοντικές ενισχύσεις.	γεωργοί, διαχειριστές γαιών	γεωργικές εκτάσεις	κανένας
36(β)(iv)	Ενισχύσεις Natura 2000 [δάση].	ιδιωτικοί δασοκτήμονες και οι σύνδεσμοί τους	δάση	Η επιλεξιμότητα διαφέρει ανάλογα με την περιοχή: ανατρέξτε στο άρθρο 42. Οι εκτάσεις πρέπει να οριστούν – ανατρέξτε στο Άρθ. 50.
36(β)(v)	Δασοπεριβαλλοντικές ενισχύσεις.	ιδιωτικοί δασοκτήμονες, δήμοι	δάση	Η επιλεξιμότητα διαφέρει ανάλογα με την περιοχή: ανατρέξτε στο άρθρο 42.
63	Leader	όλες οι πιθανές (μέσα σε αγροτικές περιοχές)	όλες οι αγροτικές περιοχές	κανένας
ΕΤΑ				
29(1)(β)	Εφαρμογή μεθόδων υδατοκαλλιέργειας που μειώνουν σημαντικά τις αρνητικές επιπτώσεις ή βελτιώνουν τις θετικές επιπτώσεις στο περιβάλλον, σε σύγκριση με τη συνήθη πρακτική στον τομέα της υδατοκαλλιέργειας.	MME	παράκτιες, θαλάσσιες, εσωτερικά ύδατα, υγράτοποι	κανένας
30(2)(α)	Μορφές υδατοκαλλιέργειας που συμβάλλουν στην προστασία και τη βελτίωση του περιβάλλοντος, των φυσικών πόρων και της γενετικής ποικιλότητας, καθώς και της διαχείρισης των χαρακτηριστικών των ζωνών υδατοκαλλιέργειας.	αλιείς	παράκτιες, θαλάσσιες, εσωτερικά ύδατα, υγράτοποι	κανένας
30(2)(δ)	Βιώσιμη υδατοκαλλιέργεια, σύμφωνη με τους περιβαλλοντικούς περιορισμούς, που απορρέουν από τον ορισμό των περιοχών Natura 2000 σύμφωνα με την Οδηγία 92/43/ΕΟΚ.	αλιείς	παράκτιες, θαλάσσιες, εσωτερικά ύδατα, υγράτοποι	κανένας
37(α)	Βιώσιμη συμβολή στην καλύτερη διαχείριση ή διατήρηση των πόρων.	αλιείς, άλλοι	παράκτιες, θαλάσσιες, εσωτερικά ύδατα, υγράτοποι	κανένας
37(β)	Προαγωγή επιλεκτικών αλιευτικών μεθόδων ή εργαλείων και μείωση των παρεμπιπτόντων αλιευμάτων.	αλιείς, άλλοι	παράκτιες, θαλάσσιες, εσωτερικά ύδατα	κανένας
37(γ)	Απομάκρυνση απολεσθέντων αλιευτικών εργαλείων από το θαλάσσιο βυθό, προκειμένου να καταπολεμηθεί η άδηλη αλιεία.	αλιείς, άλλοι	παράκτιες, θαλάσσιες, εσωτερικά ύδατα	κανένας
37(ζ)	Ανάπτυξη, αναδιάρθρωση ή βελτίωση των ζωνών υδατοκαλλιέργειας.	αλιείς, άλλοι	παράκτιες, θαλάσσιες, εσωτερικά ύδατα	κανένας
38(2)(β)	Αποκατάσταση εσωτερικών υδάτων, περιλαμβανομένων των περιοχών ωστοκίας και των μεταναστευτικών οδών για τα μεταναστευτικά είδη.	αλιείς, άλλοι	εσωτερικά ύδατα, υγράτοποι	κανένας

Σημειώσεις/άλλοι περιορισμοί	Παραδείγματα
Ανατρέξτε στο Άρθ. 37. Ισχύει μόνο για τις Χρησιμοποιούμενες Γεωργικές Εκτάσεις. Ανατρέξτε στο Άρθ. 51 στον Καν. 1782/2003. Πρόκειται για ενίσχυση και δεν επιβάλλονται κριτήρια περιβαλλοντικής συμμόρφωσης, εκτός από εκείνα που ορίζονται στις θεσμικές απαιτήσεις διαχείρισης (που περιλαμβάνουν τις Οδηγίες για τα Άγρια Πουλιά και τους Οικότοπους) και τα πρότυπα της Καλής Γεωργικής και Περιβαλλοντικής Κατάστασης (ΚΓΠΚ) (που μπορεί να περιλαμβάνουν πρότυπα που σχετίζονται με ένα ελάχιστο επίπεδο συντήρησης) αναφορικά με τις αποζημιώσεις του Πυλώνα 1. Οι μόνες άλλες απαιτήσεις για τους παραλήπτες είναι να συνεχίσουν την καλλιέργεια επί τουλάχιστον 5 έτη. Επομένως, η διαχείριση της προστασίας θα εξαρτάται από τον τύπο της καλλιέργειας στην οποία επιδίδεται ο γεωργός.	Ενισχύσεις για τη διατήρηση παραδοσιακών καλλιεργητικών πρακτικών που οδηγούν στη διατήρηση των αλπικών λειμώνων.
Ανατρέξτε στο Άρθ. 37. Ισχύει μόνο για τις ΧΓΕ.	Στήριξη για τη διατήρηση παραδοσιακών καλλιεργητικών πρακτικών που οδηγούν στη διατήρηση πεδινών υγρών λιβαδιών, π.χ. μέσω της βόσκησης βοοειδών.
Ανατρέξτε στο Άρθ. 38. Ισχύει μόνο για τις ΧΓΕ.	Ενισχύσεις για τη διατήρηση ορεινών σκύλων φύλαξης των εκτρεφόμενων ζώων από μεγάλους θηρευτές.
Ανατρέξτε στο Άρθ. 39.	Διατήρηση τοπικών φυτικών ειδών με τροφική αξία για την ενδημική άγρια πανίδα, ιδιαίτερα στην περιφερειακή ζώνη γύρω από μια περιοχή Natura.
Ανατρέξτε στο Άρθ. 46 και στο Άρθ. 51 – ο παραλήπτης πρέπει να σεβαστεί την πολλαπλή συμμόρφωση. Ενίσχυση για έξοδα επιβάρυνσης και παραίτηση από έσοδα.	Ενισχύσεις που αφορούν τη διατήρηση του νεκρού ξύλου στα δάση, τόσο αυτού που βρίσκεται στο έδαφος όσο και αυτού που βρίσκεται επάνω στα δέντρα – αποζημίωση για απώλεια εσόδων.
Ανατρέξτε στο Άρθ. 47 και στο Άρθ. 51 - ο παραλήπτης πρέπει να σεβαστεί την πολλαπλή συμμόρφωση.	Βελτίωση δασικών οικότοπων με φύτευση ειδών υπο-ορόφου ή με την επανεισαγωγή ειδών δασικού τύπητα.
Ανατρέξτε στα Άρθ. 61–65.	Συνεχιζόμενη διαχείριση για τη διευκόλυνση των στόχων του σχεδίου τοπικής ανάπτυξης, π.χ. ανάπτυξη και πώληση προϊόντων φιλικών προς την άγρια πανίδα.
29(2) Η ενίσχυση των επενδύσεων θα διατίθεται μόνο σε [πολύ μικρές και μικρές] επιχειρήσεις.	Αποκατάσταση εγκαταλελειμμένων αλιευτικών λιμνών.
Μόνο περιοχές υδατοκαλλιέργειας,	Θέσπιση χρονικών ή/και χωρικών περιορισμών για τις μεταβολές στη στάθμη των υδάτων. Οι αποζημιώσεις μπορούν να αντισταθμίσουν τις οικονομικές απώλειες, λόγω παρατεταμένης ξηρασίας ή πλημμύρας.
Μόνο περιοχές υδατοκαλλιέργειας, μπορεί να χρησιμοποιηθεί αντισταθμιστικά για την περιοχή του Natura – βλ. 30(4)(δ).	Περιορισμός της απομάκρυνσης δέντρων/θάμνων, εκτός από τις περιπτώσεις που είναι απαραίτητο για τη διατήρηση της υποδομής, χρονικοί περιορισμοί στον στοιχειώδη θερισμό.
Άρθ. 37: Συλλογικές δράσεις: πρέπει να υλοποιηθούν με την ενεργή στήριξη των ίδιων των επιχειρηματιών ή από οργανώσεις που δρουν για λογαριασμό των παραγωγών ή άλλων οργανώσεων που αναγνωρίζονται από το κράτος-μέλος...	Θέσπιση ελάχιστων όρων για τη διατήρηση και τη διαχείριση της αναδύμενης βλάστησης και άλλων σχετικών χαρακτηριστικών.
Άρθ. 37: Συλλογικές δράσεις: πρέπει να υλοποιηθούν με την ενεργή στήριξη των ίδιων των επιχειρηματιών ή από οργανώσεις που δρουν για λογαριασμό των παραγωγών ή άλλων οργανώσεων που αναγνωρίζονται από το κράτος-μέλος...	Προώθηση της χρήσης ορισμένων εργαλείων μέσα στις περιοχές Natura 2000, με παροχή οικονομικών κινήτρων.
Άρθ. 37: Συλλογικές δράσεις: πρέπει να υλοποιηθούν με την ενεργή στήριξη των ίδιων των επιχειρηματιών ή από οργανώσεις που δρουν για λογαριασμό των παραγωγών ή άλλων οργανώσεων που αναγνωρίζονται από το κράτος-μέλος...	Συνεχιζόμενο πρόγραμμα απομάκρυνσης εργαλείων μέσα στις περιοχές Natura 2000 – π.χ. απομάκρυνση χαμένων κιούρτων.
Άρθ. 37: Συλλογικές δράσεις: πρέπει να υλοποιηθούν με την ενεργή στήριξη των ίδιων των επιχειρηματιών ή από οργανώσεις που δρουν για λογαριασμό των παραγωγών ή άλλων οργανώσεων που αναγνωρίζονται από το κράτος-μέλος...	Αποκατάσταση ή νέα δημιουργία αναδύμενης βλάστησης.
Άρθ. 38(3) Οι ενέργειες πρέπει να υλοποιούνται από δημόσιους ή ημιδημόσιους οργανισμούς, αναγνωρισμένες εμπορικές οργανώσεις ή άλλους οργανισμούς που διορίζονται για το σκοπό αυτόν από το κράτος-μέλος.	

Πόρος	Περιγραφή	Ομάδες στόχου	Τύποι γαιών	Περιορισμοί περιοχής
LIFE+				
Μη εφαρμοστέο				
ΠΠ7				
2(1)(i)στ	Περιβάλλον, π.χ. κλιματική αλλαγή, ρύπανση και κίνδυνοι, προστασία και βιώσιμη διαχείριση φυσικών και τεχνητών πόρων (π.χ. προστασία και διαχείριση της βιοποικιλότητας), περιβάλλον και τεχνολογίες (π.χ. περιβαλλοντική αποκατάσταση).	όλες οι πιθανές	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	Διακρατική συνεργασία

Πόρος	Περιγραφή	Περιορισμοί περιοχής
ΕΤΠΑ		
Μη εφαρμοστέο		
ΕΚΤ		
Μη εφαρμοστέο		
ΤΣ		
Μη εφαρμοστέο		

Σημειώσεις/άλλοι περιορισμοί	Παραδείγματα
Πλαίσιο: έρευνα	Θα μπορούσε να χρηματοδοτήσει την έρευνα της αποτελεσματικότητας των συμβάσεων διαχείρισης με γαιοκτήμονες/κατόχους πόρων, καθώς και τον τρόπο βελτίωσης αυτών των συμβάσεων στο μέλλον.

Σημειώσεις/άλλοι περιορισμοί	Παραδείγματα

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 16: ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ, ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗ ΓΙΑ ΠΑΡΑΙΤΗΣΗ ΑΠΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΠΩΛΕΙΑ ΕΣΟΔΩΝ

Πόρος	Περιγραφή	Ομάδες στόχου	Τύποι γαιών	Περιορισμοί περιοχής
ΕΓΤΑΑ				
36(α)(iii)	Ενισχύσεις Natura 2000 και ενισχύσεις που συνδέονται με την Οδηγία 2000/60/ΕΚ.	γεωργοί	γεωργικές εκτάσεις	Οι εκτάσεις πρέπει να οριστούν – ανατρέξτε στο Άρθ. 50.
36(α)(iv)	Γεωργοπεριβαλλοντικές ενισχύσεις.	γεωργοί, διαχειριστές γαιών	γεωργικές εκτάσεις	κανένας
36(β)(iv)	Ενισχύσεις Natura 2000 [δάση].	ιδιώτες δασοκτήμονες και οι σύνδεσμοί τους	δάση	Η επιλεξιμότητα διαφέρει ανάλογα με την περιοχή: ανατρέξτε στο άρθρο 42. Οι εκτάσεις πρέπει να οριστούν – ανατρέξτε στο Άρθ. 50.
36(β)(v)	Δασοπεριβαλλοντικές ενισχύσεις.	ιδιώτες δασοκτήμονες, δήμοι	δάση	Η επιλεξιμότητα διαφέρει ανάλογα με την περιοχή: ανατρέξτε στο άρθρο 42.
63	Leader	όλες οι πιθανές (μέσα σε αγροτικές περιοχές)	όλες οι επιλεγμένες αγροτικές περιοχές	κανένας
ΕΤΑ				
30(2)(α)	Μορφές υδατοκαλλιέργειας που συμβάλλουν στην προστασία και τη βελτίωση του περιβάλλοντος, των φυσικών πόρων και της γενετικής ποικιλότητας, καθώς και της διαχείρισης των χαρακτηριστικών των ζωνών υδατοκαλλιέργειας.	αλιείς	παράκτιες, θαλάσσιες, εσωτερικά ύδατα, υγρότοποι	κανένας
30(2)(δ)	Βιώσιμη υδατοκαλλιέργεια, σύμφωνη με τους περιβαλλοντικούς περιορισμούς, που απορρέουν από τον ορισμό των περιοχών Natura 2000 σύμφωνα με την Οδηγία 92/43/ΕΟΚ.	αλιείς	παράκτιες, θαλάσσιες, εσωτερικά ύδατα, υγρότοποι	κανένας

LIFE+				
Μη εφαρμοστέο				
ΠΠ7				
Μη εφαρμοστέο				

Πόρος	Περιγραφή	Περιορισμοί περιοχής
ΕΤΠΑ		
Μη εφαρμοστέο		
ΕΚΤ		
Μη εφαρμοστέο		
ΤΣ		
Μη εφαρμοστέο		

Σημειώσεις/άλλοι περιορισμοί	Παραδείγματα
Ανατρέξτε στο Άρθ. 38. Ισχύει μόνο για τις Χρησιμοποιούμενες Γεωργικές Εκτάσεις.	Ενίσχυση για απώλεια εσόδων εξαιτίας της μειωμένης χρήσης λιπασμάτων και παρασιτοκτόνων, ενίσχυση της προώθησης προϊόντων και υπηρεσιών φιλικών προς το δίκτυο Natura.
Ανατρέξτε στο Άρθ. 39.	Ενίσχυση για απώλεια εσόδων αναφορικά με τη διατήρηση βλάστησης φιλικής προς την άγρια πανίδα στην περιφερειακή ζώνη μιας περιοχής Natura, π.χ. βρώσιμα φυτά για την άγρια πανίδα.
Ανατρέξτε στο Άρθ. 46 και στο Άρθ. 51 – ο παραλήπτης πρέπει να σεβαστεί την πολλαπλή συμμόρφωση. Ενισχύσεις για έξοδα επιβάρυνσης και παραίτηση από έσοδα.	Ενισχύσεις για τη διατήρηση εκτάσεων χωρίς εκμετάλλευση στα δάση ή για τη διαχείριση εισβαλλόντων ειδών που οδηγούν σε πλήρη δασοκάλυψη και σε αλλαγές του οικοσυστήματος.
Ανατρέξτε στο Άρθ. 47 και στο Άρθ. 51 – ο παραλήπτης πρέπει να σεβαστεί την πολλαπλή συμμόρφωση.	Ενισχύσεις για τη διατήρηση συγκεκριμένης ποσότητας νεκρού ξύλου στα δάση.
Ανατρέξτε στα Άρθ. 61–65.	Αποζημίωση για παραίτηση από δικαιώματα, για την επίτευξη των στόχων και την παρακολούθηση της προόδου του σχεδίου τοπικής ανάπτυξης.
Μόνο περιοχές υδατοκαλλιέργειας, μπορεί να χρησιμοποιηθεί αντισταθμιστικά για μια περιοχή Natura – βλ. 30(4)(δ).	Περιορισμός της πυκνότητας βόσκησης, θέσπιση περιτροπής κατά την οποία ένα ποσοστό των αλιευτικών λιμνών πρέπει να χρησιμοποιείται εκτενώς για ένα καθορισμένο χρονικό διάστημα (π.χ. 2 έτη).
Μόνο περιοχές υδατοκαλλιέργειας, μπορεί να χρησιμοποιηθεί αντισταθμιστικά για μια περιοχή Natura – βλ. 30 (4)(δ).	Ορισμός της βέλτιστης δομής και σύνθεσης των ιχθυοπληθυσμών.

Σημειώσεις/άλλοι περιορισμοί	Παραδείγματα

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 17: ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

Πόρος	Περιγραφή	Ομάδες στόχου	Τύποι γαιών	Περιορισμοί περιοχής
ΕΓΤΑΑ				
52(δ)	Ένα μέτρο απόκτησης δεξιοτήτων και συντονισμού με στόχο την προπαρασκευή και υλοποίηση μιας στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης.	όλες οι πιθανές	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	
63	Leader	όλες οι πιθανές (μέσα σε αγροτικές περιοχές)	όλες οι επιλεγμένες αγροτικές περιοχές	κανένας
ΕΤΑ				
37(ι)	Προαγωγή της εταιρικής σχέσης μεταξύ επιστημόνων και επιχειρήσεων στον αλιευτικό κλάδο.	αλιείς, άλλοι	παράκτιες, θαλάσσιες, εσωτερικά ύδατα, υγράτοποι	κανένας

LIFE+				
3	Κριτήρια επιλεξιμότητας	όλες οι πιθανές	όλοι οι πιθανοί	κανένας
ΠΠ7				
2(1)(i)στ	Θέμα: Περιβάλλον, π.χ. κλιματική αλλαγή, ρύπανση και κίνδυνοι, προστασία και βιώσιμη διαχείριση φυσικών και τεχνητών πόρων (π.χ. προστασία και διαχείριση της βιοποικιλότητας), περιβάλλον και τεχνολογίες (π.χ. περιβαλλοντική αποκατάσταση).	όλες οι πιθανές	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	Διακρατική συνεργασία

Πόρος	Περιγραφή	Περιορισμοί περιοχής
ΕΤΠΑ		
4(4)	Υποστήριξη του εκσυγχρονισμού και της διαφοροποίησης των περιφερειακών οικονομικών δομών. Προτεραιότητα: Περιβάλλον, που περιλαμβάνει την προαγωγή της βιοποικιλότητας και της προστασίας της φύσης, συμπεριλαμβανομένων επενδύσεων σε περιοχές Natura 2000.	Περιφέρειες στόχου σύγκλισης
4(5)	Πρόληψη κινδύνων, συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης και υλοποίησης σχεδίων για την πρόληψη και αντιμετώπιση φυσικών και τεχνολογικών κινδύνων.	Περιφέρειες στόχου σύγκλισης
5(2)β	Περιβάλλον και πρόληψη κινδύνων: προαγωγή της ανάπτυξης υποδομής που συνδέεται με τη βιοποικιλότητα και τις επενδύσεις σε περιοχές Natura 2000 όπου συμβάλουν στη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη ή/και τη διαφοροποίηση των αγροτικών περιοχών.	Περιφέρειες στόχου περιφερειακής ανταγωνιστικότητας και απασχόλησης
5(2)ε	Περιβάλλον και πρόληψη των κινδύνων: ανάπτυξη σχεδίων και μέτρων για την πρόληψη και την αντιμετώπιση φυσικών (π.χ. απερίμωση, ανομβρία, πυρκαγιές και πλημμύρες) και τεχνολογικών κινδύνων.	Περιφέρειες στόχου περιφερειακής ανταγωνιστικότητας και απασχόλησης
6(1)β	Ενισχύσεις για την ανάπτυξη διασυνοριακών οικονομικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων μέσω κοινών στρατηγικών για βιώσιμη εδαφική ανάπτυξη, κυρίως: ενθάρρυνση της από κοινού προστασίας και διαχείρισης των φυσικών και πολιτιστικών πόρων, καθώς και της πρόληψης φυσικών και τεχνολογικών κινδύνων.	Στόχος της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας για διασυνοριακή συνεργασία. Τουλάχιστον δύο χώρες θα είναι δικαιούχοι ενώ η μία χρειάζεται να είναι κράτος-μέλος της ΕΕ (Άρθρο 19(1)).
6(2)β	Διακρατική συνεργασία, συμπεριλαμβανομένης της διμερούς συνεργασίας μεταξύ θαλάσσιων περιφερειών που δεν εμπίπτουν στο σημείο 6(1), μέσω της χρηματοδότησης δικτύων και δράσεων που συμβάλουν στην ολοκληρωμένη εδαφική ανάπτυξη: διαχείριση υδάτων, ενεργειακή απόδοση, πρόληψη κινδύνου και περιβαλλοντική προστασία, με σαφή διακρατική διάσταση, που περιλαμβάνουν την προστασία και διαχείριση λεκανών απορροής, παράκτιων ζωνών, θαλάσσιων πόρων, υπηρεσιών υδροδότησης και υδροβιότοπων, πρόληψη πυρκαγιών, ξηρασίας και πλημμύρων, και την προστασία και βελτίωση της φυσικής κληρονομιάς προς υποστήριξη της κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης και του βιώσιμου τουρισμού.	Στόχος της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας για διακρατική συνεργασία. Τουλάχιστον δύο χώρες θα είναι δικαιούχοι ενώ η μία χρειάζεται να είναι κράτος-μέλος της ΕΕ (Άρθρο 19(1)).

Σημειώσεις/άλλοι περιορισμοί	Παραδείγματα
Ανατρέξτε στο Άρθ. 59.	Ανάληψη μελέτης ορισμού κριτηρίων, για τον καθορισμό και την υλοποίηση της στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης.
Ανατρέξτε στα Άρθ. 61–65.	Θα μπορούσαν να αναπτυχθούν έργα που περιλαμβάνουν ένα στοιχείο παρακολούθησης βιοποικιλότητας παράλληλα με την υπόλοιπη δραστηριότητα του έργου. Ανάπτυξη συστημάτων παρακολούθησης της βιοποικιλότητας, για την εκπλήρωση των στόχων και την παρακολούθηση της προόδου του σχεδίου τοπικής ανάπτυξης.
Άρθ. 37: Συλλογικές δράσεις: πρέπει να υλοποιηθούν με την ενεργή στήριξη των ίδιων των επιχειρηματιών ή από οργανώσεις που δρουν για λογαριασμό των παραγωγών ή άλλων οργανώσεων που αναγνωρίζονται από το κράτος-μέλος...	Έρευνα των μεθόδων παρακολούθησης για τα υδρόβια είδη, που διεξάγεται με τη συνεργασία μεταξύ αλιέων και επιστημόνων (π.χ. προγράμματα σήμανσης και απελευθέρωσης).

Το LIFE+ δεν θα χρηματοδοτήσει μέτρα που υπόκεινται στα κριτήρια επιλογής άλλων Κοινοτικών χρηματοδοτικών μέσων ή λαμβάνουν συνδρομή για τον ίδιο σκοπό από αυτά (βλ. Άρθ. 9). Επίλεξιμο, αν πληροί τα κριτήρια προστιθέμενης αξίας του άρθρου 3, συνάδει με τα μέτρα του παραρτήματος 1 και δεν είναι “επαναλαμβανόμενη” δράση.	
Πλαίσιο: έρευνα	Έρευνα για την ανάπτυξη νέων μεθόδων παρακολούθησης και επισκόπησης.

Σημειώσεις/άλλοι περιορισμοί	Παραδείγματα
Πλαίσιο: χρηματοδότηση της ανάπτυξης δραστηριοτήτων/ μεθόδων/εξοπλισμού παρακολούθησης	Θα μπορούσε να στηρίξει την ανάπτυξη σχεδίων παρακολούθησης περιοχών, μέσα στο ευρύτερο πλαίσιο της περιφερειακής περιβαλλοντικής παρακολούθησης, π.χ. για την υποβολή εκθέσεων προόδου αναφορικά με τους δείκτες προόδου για την εκπλήρωση του στόχου της ανάσχεσης της απώλειας βιοποικιλότητας μέχρι το 2010.
Πλαίσιο: χρηματοδότηση της ανάπτυξης δραστηριοτήτων/ μεθόδων/εξοπλισμού παρακολούθησης (διαχείριση κινδύνων)	Ανάπτυξη σχεδίων για την αντιμετώπιση κινδύνων, όπως η διαρροή πετρελαίου ή χημικών, που θα μπορούσαν να επηρεάσουν περιοχές Natura.
Πλαίσιο: χρηματοδότηση της ανάπτυξης δραστηριοτήτων/ μεθόδων/εξοπλισμού παρακολούθησης	Θα μπορούσε να περιλαμβάνει επενδύσεις στην υποδομή παρακολούθησης, π.χ. εξοπλισμός τηλεανίχνευσης, όπως σταθεροί πύργοι για ραδιοτηλεμετρία, ανάπτυξη βάσης δεδομένων για την αποθήκευση δεδομένων.
Πλαίσιο: χρηματοδότηση της ανάπτυξης δραστηριοτήτων/ μεθόδων/εξοπλισμού παρακολούθησης (διαχείριση κινδύνων)	Ανάπτυξη σχεδίων για την αντιμετώπιση κινδύνων, όπως η διαρροή πετρελαίου ή χημικών, που θα μπορούσαν να επηρεάσουν περιοχές Natura.
Πλαίσιο: ανάπτυξη στρατηγικών/μεθόδων παρακολούθησης και επισκόπησης	Ανάπτυξη διασυννοριακών (άρθρο 6(1)β) και διακρατικών (άρθρο 6(2)β) σχεδίων και συστημάτων παρακολούθησης αναφορικά με το Natura 2000, π.χ. στρατηγικές παρακολούθησης για ρύπανση/ευτροφισμό πλωτών οδών ή παράκτιων ζωνών.

Πόρος	Περιγραφή	Περιορισμοί περιοχής
6(3)α	Ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της περιφερειακής πολιτικής μέσω της προαγωγής: διαπεριφερειακής συνεργασίας εστιαζόμενης στην καινοτομία, στην οικονομία της γνώσης, το περιβάλλον και την πρόληψη κινδύνων κατά την έννοια του Άρθρου 5(1) και (2).	Στόχος της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας για διαπεριφερειακή συνεργασία. Τουλάχιστον τρεις χώρες θα είναι δικαιούχοι, ενώ δύο χρειάζεται να είναι κράτη-μέλη της ΕΕ (Άρθρο 19(2)).
6(3)β	Ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της περιφερειακής πολιτικής μέσω της προαγωγής: ανταλλαγής εμπειριών όσο αφορά τον εντοπισμό, τη μεταφορά και τη διάδοση βέλτιστων πρακτικών μεταξύ άλλων για τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη, που μνημονεύεται στο Άρθρο 8.	Στόχος της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας για διαπεριφερειακή συνεργασία. Τουλάχιστον τρεις χώρες θα είναι δικαιούχοι, ενώ δύο χρειάζεται να είναι κράτη-μέλη της ΕΕ (Άρθρο 19(2)).
6(3)γ	Ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της περιφερειακής πολιτικής μέσω της προαγωγής: δράσεων που περιλαμβάνουν μελέτες, συλλογή δεδομένων, καθώς και παρακολούθηση και ανάληψη των αναπτυξιακών τάσεων στην Κοινότητα.	Στόχος της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας για διαπεριφερειακή συνεργασία. Τουλάχιστον τρεις χώρες θα είναι δικαιούχοι, ενώ δύο χρειάζεται να είναι κράτη-μέλη της ΕΕ (Άρθρο 19(2)).
ΕΚΤ		
3(2)βi	Ενίσχυση των θεσμικών δυνατοτήτων και της αποτελεσματικότητας των δημόσιων διοικήσεων και των δημόσιων υπηρεσιών όσον αφορά (...) και το περιβάλλον, με την ανάπτυξη: ορθού σχεδιασμού, παρακολούθησης και αξιολόγησης πολιτικών και προγραμμάτων μεταξύ άλλων με μελέτες, στατιστικές και συμβουλές εμπειρογνομόνων, στήριξη του διυπηρεσιακού συντονισμού και του διαλόγου μεταξύ των σχετικών δημόσιων και ιδιωτικών φορέων.	Περιφέρειες στόχου σύγκλισης
3(2)βii	Ενίσχυση των θεσμικών δυνατοτήτων και της αποτελεσματικότητας των δημόσιων διοικήσεων και των δημόσιων υπηρεσιών όσον αφορά (...) το περιβάλλον, με την ανάπτυξη: ικανοτήτων για τη δημιουργία πολιτικών και προγραμμάτων στους σχετικούς τομείς.	Περιφέρειες στόχου σύγκλισης
ΤΣ		
2(1)β	Περιβάλλον, εντός των προτεραιοτήτων που έχουν καθορισθεί για την κοινοτική πολιτική προστασίας του περιβάλλοντος που μπορεί επίσης να αφορά τομείς σχετικούς με τη βιώσιμη ανάπτυξη οι οποίοι παρουσιάζουν σαφές όφελος για το περιβάλλον όπως η ενεργειακή απόδοση και οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, και στον τομέα των μεταφορών, εκτός των διευρωπαϊκών δικτύων, τους τομείς των σιδηροδρόμων, της θαλάσσιας και εσωτερικής ναυσιπλοΐας, των συστημάτων συνδυασμένων μεταφορών και της διαλειτουργικότητας τους, της διαχείρισης της οδικής, θαλάσσιας και εναερίας κυκλοφορίας, των καθαρών αστικών συγκοινωνιών και των μέσων μαζικής μεταφοράς.	Περιφέρειες στόχου σύγκλισης

Σημειώσεις/άλλοι περιορισμοί	Παραδείγματα
	Πρόγραμμα συνεργασίας για τη διευκόλυνση ανάπτυξης διαπεριφερειακών δικτύων αναφορικά με την ανάπτυξη περιφερειακών σχεδίων και δραστηριοτήτων παρακολούθησης ή επισκόπησης.
Πλαίσιο: συλλογή δεδομένων και παρακολούθηση τάσεων	
Πλαίσιο: επιμόρφωση	Κατάρτιση δημόσιων φορέων αναφορικά με την παρακολούθηση και την επισκόπηση – π.χ. ανάπτυξη σχεδίων παρακολούθησης μέσω διατμηματικών διαδικασιών.
Πλαίσιο: επιμόρφωση	Κατάρτιση δημόσιων φορέων σχετικά με την εκτέλεση παρακολούθησης και επισκόπησης περιοχών Natura 2000.
	Ανάπτυξη περιφερειακού σχεδίου περιβαλλοντικής παρακολούθησης/επισκόπησης, περιλαμβανομένης της παρακολούθησης περιοχών Natura 2000. Ως μέρος ευρύτερων περιφερειακών σχεδίων βιωσιμότητας.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 18: ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ

Πόρος	Περιγραφή	Ομάδες στόχου	Τύποι γαιών	Περιορισμοί περιοχής
ΕΓΤΑΑ				
20(β)(ii)	Βελτίωση της οικονομικής αξίας των δασών.	ιδιωτικοί δασοκτήμονες, δήμοι	δάση	Η επιλεξιμότητα διαφέρει ανάλογα με την περιοχή: ανατρέξτε στο άρθρο 27.
20(β)(vi)	Αποκατάσταση του γεωργικού παραγωγικού δυναμικού που έχει πληγεί από φυσικές καταστροφές και εισαγωγή των κατάλληλων δράσεων πρόληψης.	γεωργοί	γεωργικές εκτάσεις	κανένας
36(α)(iii)	Ενισχύσεις Natura 2000 και ενισχύσεις που συνδέονται με την Οδηγία 2000/60/ΕΚ.	γεωργοί	γεωργικές εκτάσεις	Οι εκτάσεις πρέπει να οριστούν – ανατρέξτε στο Άρθ. 50.
36(α)(iv)	Γεωργοπεριβαλλοντικές ενισχύσεις.	γεωργοί, διαχειριστές γαιών	γεωργικές εκτάσεις	κανένας
36(α)(vi)	Στήριξη για μη παραγωγικές επενδύσεις [γεωργικές εκτάσεις].	γεωργοί, διαχειριστές γαιών	γεωργικές εκτάσεις	κανένας
36(β)(vi)	Αποκατάσταση δασοκομικού δυναμικού και εισαγωγή δράσεων πρόληψης.	όλες οι πιθανές	δάση	Οι εκτάσεις πρέπει να οριστούν – ανατρέξτε στο Άρθ. 50.
36(β)(vii)	Στήριξη για μη παραγωγικές επενδύσεις [δάση].	όλες οι πιθανές	δάση	κανένας
63	Leader	όλες οι πιθανές (μέσα σε αγροτικές περιοχές)	όλες οι επιλεγμένες αγροτικές περιοχές	κανένας
ΕΤΑ				
Μη εφαρμοστέο				
LIFE+				
3	Κριτήρια επιλεξιμότητας	όλες οι πιθανές	όλοι οι πιθανοί	κανένας
ΠΠ7				
2(1)(i)στ	Θέμα: Περιβάλλον, π.χ. κλιματική αλλαγή, ρύπανση και κίνδυνοι, προστασία και βιώσιμη διαχείριση φυσικών και τεχνητών πόρων (π.χ. προστασία και διαχείριση της βιοποικιλότητας), περιβάλλον και τεχνολογίες (π.χ. περιβαλλοντική αποκατάσταση).	όλες οι πιθανές	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	Διακρατική συνεργασία
2(1)(i)ζ	Θέμα: μεταφορές (π.χ. χερσαίες και εναέριας μεταφορές με σεβασμό στο περιβάλλον).	όλες οι πιθανές	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	Διακρατική συνεργασία

Σημειώσεις/άλλοι περιορισμοί	Παραδείγματα
Ανατρέξτε στο Άρθ. 27 για λεπτομέρειες των περιορισμών.	Βελτίωση της οικονομικής αξίας μέσω της καλύτερης διαχείρισης κινδύνων – επιτυγχάνεται με τη φύτευση τοπικών ειδών δέντρων με μεγαλύτερη ανθεκτικότητα στις φωτιές – π.χ. αειθαλείς βελανιδιές.
κανένας	Καθιέρωση προληπτικών δράσεων για τις πλημμύρες μέσω της αποκατάστασης και διαχείρισης υγρότοπων.
Ανατρέξτε στο Άρθ. 38. Ισχύει μόνο για τις ΧΓΕ.	Ενισχύσεις για τη χρήση καθεστώτος διαχείρισης υδάτων που μειώνει τον κίνδυνο πλημμύρων στις περιοχές Natura.
Ανατρέξτε στο Άρθ. 39.	Γεωργοπεριβαλλοντικές ενισχύσεις για την ενθάρρυνση της εποχικής μετακίνησης ή της βόσκησης στο δάσος, μειώνοντας τον κίνδυνο πυρκαγιάς με μείωση της ανάπτυξης αποξηραμένης χαμηλής βλάστησης.
Ανατρέξτε στο Άρθ. 41.	Στήριξη επενδύσεων στην αποκατάσταση υγρότοπων για την αντιμετώπιση του κινδύνου πλημμύρων.
Ανατρέξτε στο Άρθ. 48.	
Ανατρέξτε στο Άρθ. 49. Πρέπει να συνδεθεί με δασοπεριβαλλοντικές ενισχύσεις.	
Ανατρέξτε στα Άρθ. 61–65.	Ανάπτυξη συστημάτων διαχείρισης κινδύνων φιλικών για τη βιοποικιλότητα, προκειμένου να εκπληρωθούν οι στόχοι και να επιβλέπεται η πρόοδος του σχεδίου τοπικής ανάπτυξης.

Το LIFE+ δεν θα χρηματοδοτήσει μέτρα που υπόκεινται στα κριτήρια επιλογής άλλων Κοινοτικών χρηματοδοτικών μέσων ή λαμβάνουν συνδρομή για τον ίδιο σκοπό από αυτά (βλ. Άρθ. 9). Επιλέξιμο, αν πληροί τα κριτήρια προστιθέμενης αξίας του άρθρου 3, δεν είναι "επαναλαμβανόμενη" δράση και είναι μέρος ενός έργου προστασίας οικότοπων ή ειδών.	
Πλαίσιο: έρευνα	Έρευνα για νέα και βελτιωμένα σχέδια, μεθόδους και μέτρα διαχείρισης κινδύνων, ιδιαίτερα σε σχέση με τις απαιτήσεις των περιοχών Natura 2000.
Πλαίσιο: έρευνα για την προσαρμογή/βελτίωση της υποδομής μεταφορών, για το μετριασμό των κινδύνων στις περιοχές του Natura	Έρευνα για μεθόδους μείωσης των κινδύνων από τις μεταφορές στο περιβάλλον, ειδικότερα στις περιοχές Natura 2000 (π.χ. μείωση του κινδύνου εξάπλωσης εισβαλλόντων ξένων ειδών).

Πόρος	Περιγραφή	Περιορισμοί περιοχής	
ΕΤΠΑ			
4(5)	Πρόληψη κινδύνων, συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης και υλοποίησης σχεδίων για την πρόληψη και αντιμετώπιση φυσικών και τεχνολογικών κινδύνων.	Περιφέρειες στόχου σύγκλισης	
4(8)	Επενδύσεις στις μεταφορές, συμπεριλαμβανομένης της βελτίωσης των διευρωπαϊκών δικτύων και των συνδέσεων με το Διευρωπαϊκό Δίκτυο Μεταφορών: ολοκληρωμένες στρατηγικές για καθαρές μεταφορές οι οποίες συμβάλουν στη βελτίωση της πρόσβασης, στην ποιότητα των υπηρεσιών, στην πιο ιορόροπη κατανομή των μεταφορικών μέσων, στην προώθηση πολυτροπικών μέσων και στη μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων.	Περιφέρειες στόχου σύγκλισης	
5(2)α	Περιβάλλον και πρόληψη κινδύνων: τόνωση των επενδύσεων για την αποκατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος, συμπεριλαμβανομένων των μολυσμένων και απερημωμένων εκτάσεων και των υποβαθμισμένων βιομηχανικών εκτάσεων.	Περιφέρειες στόχου περιφερειακής ανταγωνιστικότητας και απασχόλησης	
5(2)β	Περιβάλλον και πρόληψη κινδύνων: προαγωγή της ανάπτυξης υποδομής που συνδέεται με τη βιοποικιλότητα και τις επενδύσεις σε περιοχές Natura 2000 όπου συμβάλουν στη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη ή/και τη διαφοροποίηση των αγροτικών περιοχών.	Περιφέρειες στόχου περιφερειακής ανταγωνιστικότητας και απασχόλησης	
5(2)ε	Περιβάλλον και πρόληψη των κινδύνων: ανάπτυξη σχεδίων και μέτρων για την πρόληψη και την αντιμετώπιση φυσικών (π.χ. απερήμωση, ανομβρία, πυρκαγιές και πλημμύρες) και τεχνολογικών κινδύνων.	Περιφέρειες στόχου περιφερειακής ανταγωνιστικότητας και απασχόλησης	
6(1)β	Ενισχύσεις για την ανάπτυξη διασυνοριακών οικονομικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων μέσω κοινών στρατηγικών για βιώσιμη εδαφική ανάπτυξη, κυρίως: ενθάρρυνση της από κοινού προστασίας και διαχείρισης των φυσικών και πολιτιστικών πόρων, καθώς και της πρόληψης φυσικών και τεχνολογικών κινδύνων.	Στόχος της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας για διασυνοριακή συνεργασία. Τουλάχιστον δύο χώρες θα είναι δικαιούχοι ενώ η μία χρειάζεται να είναι κράτος-μέλος της ΕΕ (Άρθρο 19(1)).	
6(2)β	Διακρατική συνεργασία, συμπεριλαμβανομένης της διμερούς συνεργασίας μεταξύ θαλάσσιων περιφερειών που δεν εμπίπτουν στο σημείο 6(1), μέσω της χρηματοδότησης δικτύων και δράσεων που συμβάλουν στην ολοκληρωμένη εδαφική ανάπτυξη: διαχείριση υδάτων, ενεργειακή απόδοση, πρόληψη κινδύνου και περιβαλλοντική προστασία, με σαφή διακρατική διάσταση, που περιλαμβάνουν την προστασία και διαχείριση λεκανών απορροής, παράκτιων ζωνών, θαλάσσιων πόρων, υπηρεσιών υδροδότησης και υδροβιότοπων, πρόληψη πυρκαγιών, ξηρασίας και πλημμύρων, και την προστασία και βελτίωση της φυσικής κληρονομιάς προς υποστήριξη της κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης και του βιώσιμου τουρισμού.	Στόχος της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας για διακρατική συνεργασία. Τουλάχιστον δύο χώρες θα είναι δικαιούχοι ενώ η μία χρειάζεται να είναι κράτος-μέλος της ΕΕ (Άρθρο 19(1)).	
6(2)δ	Βιώσιμη αστική ανάπτυξη στο πλαίσιο της διασυνοριακής συνεργασίας: ενδυνάμωση της πολυκεντρικής ανάπτυξης σε διασυνοριακό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, με σαφή διασυνοριακή επίπτωση. Οι δράσεις μπορεί να περιλαμβάνουν τη δημιουργία και βελτίωση αστικών δικτύων, συνδέσμων ανάμεσα σε πόλεις και περιφέρειες, στρατηγικές για την αντιμετώπιση κοινών αστικών και περιφερειακών προβλημάτων, προστασία και προώθηση της πολιτιστικής κληρονομιάς, και τη στρατηγική ενσωμάτωση αναπτυξιακών ζωνών σε διασυνοριακή βάση.	Στόχος της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας για διακρατική συνεργασία. Τουλάχιστον δύο χώρες θα είναι δικαιούχοι ενώ η μία χρειάζεται να είναι κράτος-μέλος της ΕΕ (Άρθρο 19(1)).	
ΕΚΤ			
3(2)bi	Ενίσχυση των θεσμικών δυνατοτήτων και της αποτελεσματικότητας των δημόσιων διοικήσεων και των δημόσιων υπηρεσιών όσον αφορά (...) το περιβάλλον, με την ανάπτυξη: ορθού σχεδιασμού, παρακολούθησης και αξιολόγησης πολιτικών και προγραμμάτων μεταξύ άλλων με μέλετες, στατιστικές και συμβουλές εμπειρογνομώνων, στήριξη του διυπηρεσιακού συντονισμού και του διαλόγου μεταξύ των σχετικών δημόσιων και ιδιωτικών φορέων.	Περιφέρειες στόχου σύγκλισης	
3(2)βii	Ενίσχυση των θεσμικών δυνατοτήτων και της αποτελεσματικότητας των δημόσιων διοικήσεων και των δημόσιων υπηρεσιών όσον αφορά (...) και το περιβάλλον, με την ανάπτυξη: ικανοτήτων για τη δημιουργία πολιτικών και προγραμμάτων στους σχετικούς τομείς.	Περιφέρειες στόχου σύγκλισης	
ΤΣ			
2(1)β	Περιβάλλον, εντός των προτεραιοτήτων που έχουν καθορισθεί για την κοινοτική πολιτική προστασίας του περιβάλλοντος που μπορεί επίσης να αφορά τομείς σχετικούς με τη βιώσιμη ανάπτυξη οι οποίοι παρουσιάζουν σαφές όφελος για το περιβάλλον όπως η ενεργειακή απόδοση και οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, και στον τομέα των μεταφορών, εκτός των διευρωπαϊκών δικτύων, τους τομείς των σιδηροδρόμων, της θαλάσσιας και εσωτερικής ναυσιπλοΐας, των συστημάτων συνδυασμένων μεταφορών και της διαλειτουργικότητας τους, της διαχείρισης της οδικής, θαλάσσιας και εναέριας κυκλοφορίας, των καθαρών αστικών συγκοινωνιών και των μέσων μαζικής μεταφοράς.	Περιφέρειες στόχου σύγκλισης	

Σημειώσεις/άλλοι περιορισμοί	Παραδείγματα
	Θα μπορούσε να παρέχει βοήθεια για την ανάπτυξη σχεδίων και μέτρων για την αποτροπή κινδύνων σε περιοχές, όπως καταστροφικές πυρκαγιές, κίνδυνοι από τις μεταφορές, π.χ. διαρροή πετρελαίου κ.λπ.
Πλαίσιο: προσαρμογή/βελτίωση της υποδομής μεταφορών, για τον περιορισμό των κινδύνων στις περιοχές Natura 2000	Θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί ειδικά για την ανάπτυξη σχεδίων σε σχέση με τους κινδύνους από τις μεταφορές (όπως η ρύπανση των εσωτερικών υδάτων, διαρροές πετρελαίου, εισαγωγή ξένων ειδών κ.λπ.).
	Θα μπορούσε να χρηματοδοτήσει μία δράση αποκατάστασης η οποία και θα βελτίωνε την ποιότητα της περιοχής Natura 2000 και θα στήριζε την βιώσιμη ανάπτυξη της περιοχής.
	Ανάπτυξη υποδομής για τη διαχείριση κινδύνων – π.χ. για τον καθαρισμό σκαφών όσον αφορά στην απομάκρυνση των εισβαλλόντων ξένων ειδών, για γρήγορη αντίδραση σε διαρροές χημικών ή πετρελαίου ή σε καταστροφικές πυρκαγιές.
	Θα μπορούσε να παρέχει βοήθεια για την ανάπτυξη σχεδίων και μέτρων για την αποτροπή κινδύνων σε περιοχές, όπως καταστροφικές πυρκαγιές, κίνδυνοι από τις μεταφορές, π.χ. διαρροή πετρελαίου κ.λπ.
	Θα μπορούσε να παρέχει βοήθεια για την ανάπτυξη διασυννοητικών σχεδίων και μέτρων για την αποτροπή κινδύνων σε περιοχές, όπως οι καταστροφικές πυρκαγιές και η διάβρωση κ.λπ.
	Θα μπορούσε να παρέχει βοήθεια για την ανάπτυξη σχεδίων και μέτρων αποτροπής των κινδύνων από τις μεταφορές, όπως οι διαρροές πετρελαίου κ.λπ.
Πλαίσιο: αστική διάσταση, πολιτιστική κληρονομιά	Θα μπορούσε να παρέχει βοήθεια για την ανάπτυξη διακρατικών σχεδίων και μέτρων αποτροπής περιβαλλοντικών κινδύνων από την αστική ανάπτυξη, π.χ. για περιοχές Natura κοντά σε αστικά κέντρα.
Πλαίσιο: επιμόρφωση	Κατάρτιση δημόσιων ιδρυμάτων αναφορικά με την ανάπτυξη σχεδίων διαχείρισης κινδύνων.
Πλαίσιο: επιμόρφωση	Κατάρτιση δημόσιων ιδρυμάτων αναφορικά με την εκτέλεση δραστηριοτήτων διαχείρισης περιφερειακών κινδύνων.
	Ανάπτυξη περιφερειακής κατάρτισης για ταχεία αντίδραση σε περιβαλλοντικούς κινδύνους που επηρεάζουν περιοχές Natura 2000, π.χ. διαρροές χημικών, πλημμύρες, δασικές πυρκαγιές, χιονοστιβάδες κ.λπ.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 19: (ΣΥΝΕΧΙΖΟΜΕΝΗ) ΕΠΙΤΗΡΗΣΗ ΠΕΡΙΟΧΩΝ

Πόρος	Περιγραφή	Ομάδες στόχου	Τύποι γαιών	Περιορισμοί περιοχής
ΕΓΤΑΑ				
63	Leader	όλες οι πιθανές (μέσα σε αγροτικές περιοχές)	όλες οι επιλεγμένες αγροτικές περιοχές	κανένας
ΕΤΑ				
Μη εφαρμοστέο				

Πόρος	Περιγραφή	Ομάδες στόχου	Τύποι γαιών	Περιορισμοί περιοχής
LIFE+				
Μη εφαρμοστέο				
ΠΠ7				
2(1)(i)στ	Θέμα: Περιβάλλον, π.χ. κλιματική αλλαγή, ρύπανση και κίνδυνοι, προστασία και βιώσιμη διαχείριση φυσικών και τεχνητών πόρων (π.χ. προστασία και διαχείριση της βιοποικιλότητας), περιβάλλον και τεχνολογίες (π.χ. περιβαλλοντική αποκατάσταση).	όλες οι πιθανές	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	Διακρατική συνεργασία

Πόρος	Περιγραφή	Περιορισμοί περιοχής
ΕΤΠΑ		
Μη εφαρμοστέο		
ΕΚΤ		
Μη εφαρμοστέο		
ΤΣ		
Μη εφαρμοστέο		

Σημειώσεις/άλλοι περιορισμοί	Παραδείγματα
Ανατρέξτε στα Αρθ. 61–65.	Συνεχιζόμενη επιτήρηση στις περιοχές που απαιτείται, για την εκπλήρωση των στόχων και την παρακολούθηση της προόδου του σχεδίου τοπικής ανάπτυξης.

Σημειώσεις/άλλοι περιορισμοί	Παραδείγματα
Πλαίσιο: έρευνα/ως μέρος ενός ερευνητικού έργου	Το ερευνητικό έργο θα μπορούσε να περιλαμβάνει συνεχιζόμενη επιτήρηση περιοχών για μια καθορισμένη περίοδο, ανάλογα με τους στόχους.

Σημειώσεις/άλλοι περιορισμοί	Παραδείγματα
Η χρηματοδότηση δεν είναι διαθέσιμη για συνεχιζόμενες δραστηριότητες.	
Η χρηματοδότηση δεν είναι διαθέσιμη για συνεχιζόμενες δραστηριότητες.	
Η χρηματοδότηση δεν είναι διαθέσιμη για συνεχιζόμενες δραστηριότητες.	

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 20: ΠΑΡΟΧΗ ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

Πόρος	Περιγραφή	Ομάδες στόχου	Τύποι γαιών	Περιορισμοί περιοχής
ΕΓΤΑΑ				
20(α)(i)	Δράσεις επαγγελματικής κατάρτισης και ενημέρωσης, συμπεριλαμβανομένης της διάδοσης επιστημονικών γνώσεων και καινοτόμων πρακτικών, για τα άτομα που απασχολούνται στους τομείς της γεωργίας, των τροφίμων και της δασοκομίας.	γεωργοί, δασοκόμοι	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	κανένας
52(α)(iii)	Ενθάρρυνση τουριστικών δραστηριοτήτων.	όλες οι πιθανές	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	κανένας
52(β)(iii)	Διατήρηση και αναβάθμιση της αγροτικής κληρονομιάς.	όλες οι πιθανές	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	κανένας
52(δ)	Ένα μέτρο απόκτησης δεξιοτήτων και συντονισμού με στόχο την προπαρασκευή και υλοποίηση μιας στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης.	όλες οι πιθανές	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	
63	Leader	όλες οι πιθανές (μέσα σε αγροτικές περιοχές)	όλες οι επιλεγμένες αγροτικές περιοχές	κανένας
ΕΤΑ				
37(θ)	Αναβάθμιση επαγγελματικών δεξιοτήτων ή ανάπτυξη νέων μεθόδων και εργαλείων κατάρτισης.	αλιείς, άλλοι	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	κανένας
44(1)(β)	Αναδιάρθρωση και αναπροσανατολισμός των οικονομικών δραστηριοτήτων, ιδίως με την προώθηση του οικοτουρισμού, υπό την προϋπόθεση ότι αυτές οι δραστηριότητες δεν έχουν ως αποτέλεσμα την αύξηση της αλιευτικής προσπάθειας.	εργαζόμενοι στον αλιευτικό τομέα ή σε σχετικούς με αυτόν	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	Άρθ. Αναφ. 43(3),(4)
44(1)(γ)	Διαφοροποίηση δραστηριοτήτων μέσω της προώθησης της πολλαπλής απασχόλησης για αλιείς, μέσω της δημιουργίας θέσεων απασχόλησης εκτός του αλιευτικού κλάδου.	εργαζόμενοι στον αλιευτικό τομέα ή σε σχετικούς με αυτόν	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	Άρθ. Αναφ. 43(3),(4)
44(1)(η)	Προαγωγή της διαπεριφερειακής και διακρατικής συνεργασίας μεταξύ ομάδων σε αλιευτικές περιοχές, κυρίως μέσω της δικτύωσης και διάδοσης βέλτιστων πρακτικών.	υπεύθυνοι δημόσιας διοίκησης, ΜΜΕ, άλλοι	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	Άρθ. Αναφ. 43(3),(4)
44(1)(θ)	Απόκτηση δεξιοτήτων και διευκόλυνση της κατάρτισης και της εφαρμογής της τοπικής αναπτυξιακής στρατηγικής.	υπεύθυνοι δημόσιας διοίκησης, ΜΜΕ, άλλοι	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	Άρθ. Αναφ. 43(3),(4)
LIFE+				
3	Κριτήρια επιλεξιμότητας	όλες οι πιθανές	όλοι οι πιθανοί	κανένας
ΠΠ7				
2(1)(i)στ	Θέμα: Περιβάλλον, π.χ. κλιματική αλλαγή, ρύπανση και κίνδυνοι, προστασία και βιώσιμη διαχείριση φυσικών και τεχνητών πόρων (π.χ. προστασία και διαχείριση της βιοποικιλότητας), περιβάλλον και τεχνολογίες (π.χ. περιβαλλοντική αποκατάσταση).	όλες οι πιθανές	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	Διακρατική συνεργασία
2(1)(i)ζ	Θέμα: μεταφορές (π.χ. χερσαίες και εναέρια μεταφορές με σεβασμό στο περιβάλλον).	όλες οι πιθανές, ωστόσο	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	Διακρατική συνεργασία

Σημειώσεις/άλλοι περιορισμοί	Παραδείγματα
Άρθ. 21: Η στήριξη δεν θα περιλαμβάνει μαθήματα που αποτελούν μέρος παιδαγωγικών προγραμμάτων ή συστημάτων γεωργικής και δασοκομικής εκπαίδευσης σε δευτεροβάθμιο ή ανώτερο επίπεδο.	Παραγωγή επιμορφωτικού υλικού για γεωργούς και δασοκόμους, που περιγράφουν γεωργικές και δασοκομικές μεθόδους φιλικές για την αρκούδα.
Ανατρέξτε στο Άρθ. 55.	Οι περιοχές Natura 2000 θα μπορούσαν να διαφημιστούν μέσω φυλλαδίων προώθησης τουρισμού.
Ανατρέξτε στο Άρθ. 57.	
Ανατρέξτε στο Άρθ. 59.	Παροχή επιμορφωτικού υλικού για κατάρτιση.
Ανατρέξτε στα Άρθ. 61–65.	Ανάπτυξη της απαραίτητης ενημέρωσης για την υλοποίηση της στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης (π.χ. περιφερειακή προώθηση σε σχέση με το Natura 2000).
Άρθ. 37: Συλλογικές δράσεις: πρέπει να υλοποιηθούν με την ενεργή στήριξη των ίδιων των επιχειρηματιών ή από οργανώσεις που δρουν για λογαριασμό των παραγωγών ή άλλων οργανώσεων που αναγνωρίζονται από το κράτος-μέλος...	Ανάπτυξη επιμορφωτικού υλικού για αλιείς αναφορικά με το Natura 2000.
Αναφ.: Άρθρα 43(3),(4) και 44(4) για λεπτομέρειες σχετικά με τις απαιτήσεις για περιοχές και δικαιούχους.	Προώθηση και ανάπτυξη περιβαλλοντικά φιλικών προϊόντων σε σχέση με περιοχές Natura 2000.
Αναφ.: Άρθρα 43(3),(4) και 44(4) για λεπτομέρειες σχετικά με τις απαιτήσεις για περιοχές και δικαιούχους.	Παραγωγή ενημέρωσης για την επιμόρφωση, καθώς και για τις δυνατότητες απασχόλησης αναφορικά με το Natura 2000.
Αναφ.: Άρθρα 43(3),(4) και 44(4) για λεπτομέρειες σχετικά με τις απαιτήσεις για περιοχές και δικαιούχους.	Χρηματοδότηση δικτύων για τη διεξαγωγή συζητήσεων σχετικά με βέλτιστες πρακτικές όσον αφορά σε δραστηριότητες υδατοκαλλιέργειας και αλιείας φιλικές προς το Natura 2000.
Αναφ.: Άρθρα 43(3),(4) και 44(4) για λεπτομέρειες σχετικά με τις απαιτήσεις για περιοχές και δικαιούχους.	Προετοιμασία ενημέρωσης για εισαγωγή στη στρατηγική τοπικής ανάπτυξης.
Το LIFE+ δεν θα χρηματοδοτήσει μέτρα που υπόκεινται στα κριτήρια επιλεξιμότητας άλλων Κοινοτικών χρηματοδοτικών μέσων ή λαμβάνουν συνδρομή για τον ίδιο σκοπό από αυτά (βλ. Άρθ. 9). Επιλέξιμο, αν πληροί τα κριτήρια προστιθέμενης αξίας του άρθρου 3, συνάδει τα μέτρα του παραρτήματος 1 και δεν είναι «επαναλαμβανόμενη» δράση.	
Πλαίσιο: έρευνα	Τα ερευνητικά έργα θα μπορούσαν να οδηγήσουν στην ανάπτυξη ενημερωτικών υλικών και το σχεδιασμό νέων και αποτελεσματικότερων μεθόδων επικοινωνίας (π.χ. φόρουμ αλληλεπίδρασης για την εκπαίδευση).
Πλαίσιο: έρευνα για την προσαρμογή/βελτίωση της υποδομής μεταφορών, για το μετριασμό των κινδύνων στις περιοχές Natura.	Το ερευνητικό έργο θα μπορούσε να οδηγήσει στην ανάπτυξη ενημέρωσης για δίκτυα μεταφορών με περισσότερο σεβασμό στο περιβάλλον, περιλαμβανομένων συνδέσεων στο δίκτυο Natura.

Πόρος	Περιγραφή	Περιορισμοί περιοχής	
ΕΤΠΑ			
4(2)	Θέμα: κοινωνία της πληροφορίας, που περιλαμβάνει την ανάπτυξη υποδομής ηλεκτρονικών επικοινωνιών, τοπικού περιεχομένου, υπηρεσιών και εφαρμογών, τη βελτίωση της πρόσβασης, την ανάπτυξη βιώσιμου τουρισμού, προστασία και ενίσχυση της φυσικής κληρονομιάς ως μέσου υποστήριξης της κοινωνικο-οικονομικής ανάπτυξης, ενίσχυση για τη βελτίωση της παροχής τουριστικών υπηρεσιών μέσω νέων υπηρεσιών υψηλότερης προστιθέμενης αξίας και για την ενθάρρυνση νέων και πλέον βιώσιμων μορφών τουρισμού.	Περιφέρειες στόχου σύγκλισης	
4(6)	Τουρισμός, που περιλαμβάνει την προαγωγή των φυσικών πόρων ως δυνατότητα για την ανάπτυξη βιώσιμου τουρισμού, προστασία και ενίσχυση της φυσικής κληρονομιάς ως μέσου υποστήριξης της κοινωνικο-οικονομικής ανάπτυξης, ενίσχυση για τη βελτίωση της παροχής τουριστικών υπηρεσιών μέσω νέων υπηρεσιών υψηλότερης προστιθέμενης αξίας και για την ενθάρρυνση νέων και πλέον βιώσιμων μορφών τουρισμού.	Περιφέρειες στόχου σύγκλισης	
4(10)	Επενδύσεις στην εκπαίδευση, συμπεριλαμβάνεται η επαγγελματική κατάρτιση, που συμβάλουν στη βελτίωση της ελκυστικότητας και της ποιότητας ζωής των περιφερειών.	Περιφέρειες στόχου σύγκλισης	
5(2)στ	Περιβάλλον και πρόληψη κινδύνων, και ιδίως: προστασία και βελτίωση της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς προς υποστήριξη της κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης και προαγωγή των φυσικών και πολιτιστικών πόρων ως δυναμικού για την ανάπτυξη βιώσιμου τουρισμού.	Περιφέρειες στόχου περιφερειακής ανταγωνιστικότητας και απασχόλησης	
6(1)α	Διασυνοριακή συνεργασία: ενθάρρυνση της επιχειρηματικότητας και, ιδίως της ανάπτυξης των ΜΜΕ, του τουρισμού, των πολιτιστικών δραστηριοτήτων και του διασυνοριακού εμπορίου.	Στόχος της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας για διασυνοριακή συνεργασία. Τουλάχιστον δύο χώρες θα είναι δικαιούχοι ενώ η μία χρειάζεται να είναι κράτος-μέλος της ΕΕ (Άρθρο 19(1)).	
6(1)β	Ενισχύσεις για την ανάπτυξη διασυνοριακών οικονομικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων μέσω κοινών στρατηγικών για βιώσιμη εδαφική ανάπτυξη, κυρίως: ενθάρρυνση της από κοινού προστασίας και διαχείρισης των φυσικών και πολιτιστικών πόρων, καθώς και της πρόληψης φυσικών και τεχνολογικών κινδύνων.	Στόχος της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας για διασυνοριακή συνεργασία. Τουλάχιστον δύο χώρες θα είναι δικαιούχοι ενώ η μία χρειάζεται να είναι κράτος-μέλος της ΕΕ (Άρθρο 19(1)).	
6(1)ε	Ανάπτυξη διασυνοριακών οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών δραστηριοτήτων μέσω κοινών στρατηγικών για τη βιώσιμη εδαφική ανάπτυξη και πρωταρχικώς: ανάπτυξη της συνεργασίας και της κοινής χρήσης υποδομών ιδίως σε τομείς όπως η υγεία, ο πολιτισμός, ο τουρισμός και η εκπαίδευση.	Στόχος της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας για διασυνοριακή συνεργασία. Τουλάχιστον δύο χώρες θα είναι δικαιούχοι ενώ η μία χρειάζεται να είναι κράτος-μέλος της ΕΕ (Άρθρο 19(1)).	
6(1) τέ-λος	Διασυνοριακή συνεργασία: Προαγωγή της νομικής και διοικητικής συνεργασίας, της ολοκλήρωσης των διασυνοριακών αγορών εργασίας, των τοπικών πρωτοβουλιών απασχόλησης, της ισότητας των φύλων και των ίσων ευκαιριών, της κατάρτισης και της κοινωνικής ένταξης και της από κοινού χρήσης ανθρωπίνων πόρων και εγκαταστάσεων για Ε&ΤΑ.	Στόχος της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας για διασυνοριακή συνεργασία. Τουλάχιστον δύο χώρες θα είναι δικαιούχοι ενώ η μία χρειάζεται να είναι κράτος-μέλος της ΕΕ (Άρθρο 19(1)).	
6(2)δ	Βιώσιμη αστική ανάπτυξη στο πλαίσιο της διακρατικής συνεργασίας: ενδυνάμωση της πολυκεντρικής ανάπτυξης σε διακρατικό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, με σαφή διακρατική επίπτωση. Οι δράσεις μπορεί να περιλαμβάνουν τη δημιουργία και βελτίωση αστικών δικτύων, συνδέσμων ανάμεσα σε πόλεις και περιφέρεια, στρατηγικές για την αντιμετώπιση κοινών αστικών και περιφερειακών προβλημάτων, προστασία και προώθηση της πολιτιστικής κληρονομιάς, και τη στρατηγική ενσωμάτωση αναπτυξιακών ζωνών σε διακρατική βάση.	Στόχος της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας για διακρατική συνεργασία. Τουλάχιστον δύο χώρες θα είναι δικαιούχοι και η μία χρειάζεται να είναι κράτος-μέλος της ΕΕ (Άρθρο 19(1)).	
10	Περιοχές με γεωγραφικά και φυσικά μειονεκτήματα: χρηματοδότηση επενδύσεων που αποσκοπούν στη βελτίωση της προσβασιμότητας, στην προώθηση και ανάπτυξη οικονομικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται με την πολιτιστική και φυσική κληρονομιά, στην προώθηση της βιώσιμης χρήσης των φυσικών πόρων, και στην ενθάρρυνση του βιώσιμου τουρισμού.	Μόνο περιοχές με γεωγραφικά και φυσικά μειονεκτήματα	
ΕΚΤ			
3(2)βi	Ενίσχυση των θεσμικών δυνατοτήτων και της αποτελεσματικότητας των δημόσιων διοικήσεων και των δημόσιων υπηρεσιών για τον καλό σχεδιασμό, παρακολούθηση και αξιολόγηση πολιτικής και προγραμμάτων, μέσω μελετών, στατιστικών και ειδικευσης, στήριξη του πολυκλαδικού συντονισμού και του διαλόγου μεταξύ των σχετικών δημόσιων και ιδιωτικών φορέων.	Περιφέρειες στόχου σύγκλισης	
3(2)βii	Ενίσχυση των θεσμικών δυνατοτήτων και της αποτελεσματικότητας των δημόσιων διοικήσεων και των δημόσιων υπηρεσιών στην ανάπτυξη ικανοτήτων για την υλοποίηση πολιτικών και προγραμμάτων.	Περιφέρειες στόχου σύγκλισης	
ΤΣ			
Μη εφαρμοστέο			

Σημειώσεις/άλλοι περιορισμοί	Παραδείγματα
Πλαίσιο: συστήματα/εξοπλισμός μεταφοράς πληροφοριών για το Natura 2000/περιοχές	Θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για την αγορά εξοπλισμού τεχνολογίας πληροφορικής και την οργάνωση/λειτουργία βάσεων δεδομένων και διαύλων πληροφόρησης στο διαδίκτυο.
Πλαίσιο: προώθηση/ανάπτυξη τουρισμού	Ανάπτυξη ενημερωτικού υλικού που απαιτείται για την προώθηση του οικοτουρισμού στην περιοχή.
Πλαίσιο: εκπαίδευση	Ανάπτυξη ενημερωτικών που απαιτούνται για τη συμμετοχή της περιοχής στα περιφερειακά προγράμματα εκπαίδευσης.
Πλαίσιο: φυσική/πολιτιστική κληρονομιά και τουρισμός	Ανάπτυξη ενημερωτικού υλικού που απαιτούνται για την προώθηση του οικοτουρισμού σε μία περιοχή που χαρακτηρίζεται για την σημαντική της πολιτιστική/φυσική κληρονομιά.
Πλαίσιο: δημιουργία θέσεων εργασίας (π.χ. τουρισμός)	Ανάπτυξη ενημέρωσης σε σχέση με διασυνοριακά δίκτυα περιοχών, για την προώθηση του ευρύτερου οικοτουρισμού.
Πλαίσιο: ανάπτυξη πρωτοβουλιών απασχόλησης και επιμόρφωσης	
Πλαίσιο: ευρείες πρωτοβουλίες διασυνοριακής εκπαίδευσης	Ανάπτυξη ενημερωτικών που απαιτούνται για τη συμμετοχή της περιοχής σε διασυνοριακά προγράμματα υγείας, πολιτισμού και εκπαίδευσης.
Πλαίσιο: ανάπτυξη πρωτοβουλιών απασχόλησης και επιμόρφωσης	Ανάπτυξη ενημερωτικών που απαιτούνται για τη συμμετοχή της περιοχής σε περιφερειακά προγράμματα επιμόρφωσης.
Πλαίσιο: αστική διάσταση, πολιτιστική κληρονομιά	Ανάπτυξη πληροφοριακού και διαφημιστικού υλικού σχετικά με την ενίσχυση της προστασίας και της προώθησης των περιοχών Natura 2000 που βρίσκονται κοντά σε αστικά κέντρα και χαρακτηρίζονται από υψηλή πολιτιστική κληρονομιά σε διακρατικό επίπεδο.
	Ανάπτυξη ενημερωτικού υλικού που απαιτείται για την προώθηση του οικοτουρισμού στην περιοχή.
Πλαίσιο: επιμόρφωση	Παραγωγή ενημέρωσης για προγράμματα κατάρτισης/επιμόρφωσης για τις δημόσιες διοικήσεις.
Πλαίσιο: επιμόρφωση	

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 21: ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Πόρος	Περιγραφή	Ομάδες στόχου	Τύποι γαιών	Περιορισμοί περιοχής
ΕΓΤΑΑ				
20(α)(i)	Δράσεις επαγγελματικής κατάρτισης και ενημέρωσης, συμπεριλαμβανομένης της διάδοσης επιστημονικών γνώσεων και καινοτόμων πρακτικών, για τα άτομα που απασχολούνται στους τομείς της γεωργίας, των τροφίμων και της δασοκομίας.	γεωργοί, δασοκόμοι	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	κανένας
52(β)(iii)	Διατήρηση και αναβάθμιση της αγροτικής κληρονομιάς.	όλες οι πιθανές	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	κανένας
52(γ)	Ένα μέτρο κατάρτισης και ενημέρωσης για οικονομικούς φορείς που δραστηριοποιούνται στους τομείς που καλύπτονται από τον άξονα 3.	όλες οι πιθανές (μέσα σε αγροτικές περιοχές)	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	κανένας
52(δ)	Ένα μέτρο απόκτησης δεξιοτήτων και συντονισμού με στόχο την προπαρασκευή και υλοποίηση μιας στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης.	όλες οι πιθανές	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	
63	Leader	όλες οι πιθανές (μέσα σε αγροτικές περιοχές)	όλες οι επιλεγμένες αγροτικές περιοχές	κανένας
ΕΤΑ				
27(1)(α)	Διαφοροποίηση δραστηριοτήτων με στόχο την προώθηση πολλαπλής απασχόλησης για αλιείς.	αλιείς	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	κανένας
27(1)(γ)	Σχέδια για επανεκπαίδευση σε επαγγέλματα εκτός της θαλάσσιας αλιείας.	αλιείς	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	κανένας
37(θ)	Αναβάθμιση επαγγελματικών δεξιοτήτων ή ανάπτυξη νέων μεθόδων και εργαλείων κατάρτισης.	αλιείς, άλλοι	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	κανένας
44(1)(β)	Αναδιάρθρωση και αναπροσανατολισμός των οικονομικών δραστηριοτήτων, ιδίως με την προώθηση του οικοτουρισμού, υπό την προϋπόθεση ότι αυτές οι δραστηριότητες δεν έχουν ως αποτέλεσμα την αύξηση της αλιευτικής προσπάθειας.	εργαζόμενοι στον αλιευτικό τομέα ή σε σχετικούς με αυτόν	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	Άρθ. Αναφ. 43(3),(4)
44(1)(γ)	Διαφοροποίηση δραστηριοτήτων μέσω της προώθησης της πολλαπλής απασχόλησης για αλιείς, μέσω της δημιουργίας θέσεων απασχόλησης εκτός του αλιευτικού κλάδου.	εργαζόμενοι στον αλιευτικό τομέα ή σε σχετικούς με αυτόν	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	Άρθ. Αναφ. 43(3),(4)
44(1)(θ)	Απόκτηση δεξιοτήτων και διευκόλυνση της κατάρτισης και της εφαρμογής της τοπικής αναπτυξιακής στρατηγικής.	υπεύθυνοι δημόσιας διοίκησης, ΜΜΕ, άλλοι	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	Άρθ. Αναφ. 43(3),(4)
LIFE+				
3	Κριτήρια επιλεξιμότητας	όλες	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών.	κανένας
ΠΠ7				
Μη εφαρμοστέο				

Πόρος	Περιγραφή	Περιορισμοί περιοχής
ΕΤΠΑ		
4(6)	Τουρισμός, που περιλαμβάνει την προαγωγή των φυσικών πόρων ως δυνατότητα για την ανάπτυξη βιώσιμου τουρισμού, προστασία και ενίσχυση της φυσικής κληρονομιάς ως μέσου υποστήριξης της κοινωνικο-οικονομικής ανάπτυξης, ενίσχυση για τη βελτίωση της παροχής τουριστικών υπηρεσιών μέσω νέων υπηρεσιών υψηλότερης προστιθέμενης αξίας και για την ενθάρρυνση νέων και πλέον βιώσιμων μορφών τουρισμού.	Περιφέρειες στόχου σύγκλισης
4(10)	Επενδύσεις στην εκπαίδευση, συμπεριλαμβάνεται η επαγγελματική κατάρτιση, που συμβάλουν στη βελτίωση της ελκυστικότητας και της ποιότητας ζωής των περιφερειών.	Περιφέρειες στόχου σύγκλισης
5(2)στ	Περιβάλλον και πρόληψη κινδύνων, και ιδίως: προστασία και βελτίωση της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς προς υποστήριξη της κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης και προαγωγή των φυσικών και πολιτιστικών πόρων ως δυναμικού για την ανάπτυξη βιώσιμου τουρισμού.	Περιφέρειες στόχου περιφερειακής ανταγωνιστικότητας και απασχόλησης
6(1)α	Διασυνοριακή συνεργασία: ενθάρρυνση της επιχειρηματικότητας και, ιδίως της ανάπτυξης των ΜΜΕ, του τουρισμού, των πολιτιστικών δραστηριοτήτων και του διασυνοριακού εμπορίου.	Στόχος της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας για διασυνοριακή συνεργασία. Τουλάχιστον δύο χώρες θα είναι δικαιούχοι ενώ η μία χρειάζεται να είναι κράτος-μέλος της ΕΕ (Άρθρο 19(1)).
6(1)β	Ενισχύσεις για την ανάπτυξη διασυνοριακών οικονομικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων μέσω κοινών στρατηγικών για βιώσιμη εδαφική ανάπτυξη, κυρίως: ενθάρρυνση της από κοινού προστασίας και διαχείρισης των φυσικών και πολιτιστικών πόρων, καθώς και της πρόληψης φυσικών και τεχνολογικών κινδύνων.	Στόχος της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας για διασυνοριακή συνεργασία. Τουλάχιστον δύο χώρες θα είναι δικαιούχοι ενώ η μία χρειάζεται να είναι κράτος-μέλος της ΕΕ (Άρθρο 19(1)).

Σημειώσεις/άλλοι περιορισμοί	Παραδείγματα
Άρθ. 21: Η στήριξη δεν θα περιλαμβάνει μαθήματα που αποτελούν μέρος παιδαγωγικών προγραμμάτων ή συστημάτων εκπαίδευσης γεωργίας και δασοκομίας σε δευτεροβάθμιο ή ανώτερο επίπεδο.	Επιμόρφωση και εκπαίδευση σε σχέση με καινοτόμο πρακτική όσον αφορά στην καλλιέργεια που είναι φιλική προς τη φύση, την προώθηση προϊόντων από περιοχές Natura κ.λπ.
Ανατρέξτε στο Άρθ. 57.	Επιμόρφωση για τη διευκόλυνση της προστασίας και της διατήρησης της αγροτικής κληρονομιάς.
Ανατρέξτε στο Άρθ. 58. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί μόνο για τα μέτρα του Άξονα 3.	Κατάρτιση για την ενθάρρυνση της ανάπτυξης μιας βιομηχανίας οικότουρισμού.
Ανατρέξτε στο Άρθ. 59.	Επιμόρφωση για την υλοποίηση στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης – π.χ. στην προώθηση προϊόντων του Natura ή για την ανάπτυξη μιας βιομηχανίας οικότουρισμού.
Ανατρέξτε στα Άρθ. 61–65.	Οποιαδήποτε επιμόρφωση είναι απαραίτητη για την υλοποίηση της στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης (π.χ. περιφερειακή προώθηση σε σχέση με το δίκτυο Natura).
κανένας	Επιμόρφωση για τη διευκόλυνση της διαφοροποίησης δραστηριοτήτων – π.χ. επιμόρφωση στη διοίκηση μικρών επιχειρήσεων για τη διευκόλυνση του οικότουρισμού ή κατάρτιση στη διαχείριση περιοχών.
κανένας	Επιμόρφωση για τη διευκόλυνση της διαφοροποίησης δραστηριοτήτων – π.χ. επιμόρφωση στη διοίκηση μικρών επιχειρήσεων για τη διευκόλυνση του οικότουρισμού ή κατάρτιση στη διαχείριση περιοχών.
Άρθ. 37: Συλλογικές δράσεις: πρέπει να υλοποιηθούν με την ενεργή στήριξη των ιδίων των επιχειρηματιών ή από οργανώσεις που δρουν για λογαριασμό των παραγωγών ή άλλων οργανώσεων που αναγνωρίζονται από το κράτος-μέλος...	Επιμόρφωση για τη διευκόλυνση της διαφοροποίησης δραστηριοτήτων – π.χ. επιμόρφωση στη διοίκηση μικρών επιχειρήσεων για τη διευκόλυνση του οικότουρισμού ή κατάρτιση στη διαχείριση περιοχών. Επιμορφωτικά προγράμματα σε συνεργασία μεταξύ επιστημόνων και φορέων – π.χ. προγράμματα για τον προσδιορισμό ιχθύνων και πτηνών, για την προώθηση του οικότουρισμού με παράλληλη βοήθεια της επιστημονικής παρακολούθησης.
Αναφ.: Άρθρα 43(3),(4) και 44(4) για λεπτομέρειες σχετικά με τις απαιτήσεις για περιοχές και δικαιούχους.	Επιμόρφωση των αλιέων, προκειμένου να μπορέσουν να μετακινηθούν στη βιομηχανία του οικότουρισμού στις περιοχές Natura.
Αναφ.: Άρθρα 43(3),(4) και 44(4) για λεπτομέρειες σχετικά με τις απαιτήσεις για περιοχές και δικαιούχους.	Δημιουργία θέσεων απασχόλησης στη διαχείριση των περιοχών Natura, με στήριξη από επαρκή επιμόρφωση και εκπαίδευση.
Αναφ.: Άρθρα 43(3),(4) και 44(4) για λεπτομέρειες σχετικά με τις απαιτήσεις για περιοχές και δικαιούχους.	Επιμόρφωση και εκπαίδευση για την προετοιμασία και υλοποίηση της στρατηγικής ανάπτυξης.
Το LIFE+ δεν θα χρηματοδοτήσει μέτρα που υπόκεινται στα κριτήρια επιλεξιμότητας άλλων Κοινοτικών χρηματοδοτικών μέσων ή λαμβάνουν συνδρομή για τον ίδιο σκοπό από αυτά (βλ. Άρθ. 9). Επιλέξιμο, αν πληροί τα κριτήρια προστιθέμενης αξίας του άρθρου 3 και δεν είναι “επαναλαμβανόμενη” δράση.	
Σημειώσεις/άλλοι περιορισμοί	Παραδείγματα
Πλαίσιο: προώθηση/ανάπτυξη τουρισμού	Επιμορφωτικά προγράμματα για τη στήριξη της σύστασης βιομηχανίας τουρισμού σε περιοχές όπου αυτή είναι ανύπαρκτη (π.χ. στις περιοχές που εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από βιομηχανίες που βρίσκονται σε ύφεση). Η επιμόρφωση θα μπορούσε να απευθύνεται σε υποψήφιους παροχείς τουριστικών υπηρεσιών ανώτερου επιπέδου.
	Εκπαίδευση για τη βιώσιμη διαχείριση, που θα συμβάλει στη βελτίωση της ποιότητας ζωής και του περιβάλλοντος.
Πλαίσιο: φυσική/πολιτιστική κληρονομιά και τουρισμός	Επιμορφωτικά προγράμματα για την στήριξη της δημιουργίας/βελτίωσης του τουρισμού σε περιοχές που χαρακτηρίζονται από την υψηλή του φυσική/πολιτιστική κληρονομιά. Η επιμόρφωση θα μπορούσε να απευθύνεται σε υποψήφιους παροχείς τουριστικών υπηρεσιών ανώτερου επιπέδου.
Πλαίσιο: δημιουργία θέσεων εργασίας (π.χ. τουρισμός)	Ανάπτυξη διασυνοριακών προγραμμάτων επιμόρφωσης και εκπαίδευσης που βασίζονται στην ανταλλαγή εμπειριών, ειδικά όσον αφορά τον οικότουρισμό στις περιοχές Natura.

Πόρος	Περιγραφή	Περιορισμοί περιοχής
6(1) τέ- λος	Διασυνοριακή συνεργασία: Προαγωγή της νομικής και διοικητικής συνεργασίας, της ολοκλήρωσης των διασυνοριακών αγορών εργασίας, των τοπικών πρωτοβουλιών απασχόλησης, της ισότητας των φύλων και των ίσων ευκαιριών, της κατάρτισης και της κοινωνικής ένταξης και της από κοινού χρήσης ανθρωπίνων πόρων και εγκαταστάσεων για E& TA.	Στόχος της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας για διασυνοριακή συνεργασία. Τουλάχιστον δύο χώρες θα είναι δικαιούχοι ενώ η μία χρειάζεται να είναι κράτος-μέλος της ΕΕ (Άρθρο 19(1)).
6(2)β	Διακρατική συνεργασία, συμπεριλαμβανομένης της διμερούς συνεργασίας μεταξύ θαλάσσιων περιφερειών που δεν εμπίπτουν στο σημείο 6(1), μέσω της χρηματοδότησης δικτύων και δράσεων που συμβάλλουν στην ολοκληρωμένη εδαφική ανάπτυξη: διαχείριση υδάτων, ενεργειακή απόδοση, πρόληψη κινδύνου και περιβαλλοντική προστασία, με σαφή διακρατική διάσταση, που περιλαμβάνουν την προστασία και διαχείριση λεκανών απορροής, παράκτιων ζωνών, θαλάσσιων πόρων, υπηρεσιών υδροδότησης και υγροβιότοπων, πρόληψη πυρκαγιών, ξηρασίας και πλημμύρων, και την προστασία και βελτίωση της φυσικής κληρονομιάς προς υποστήριξη της κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης και του βιώσιμου τουρισμού.	Στόχος της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας για διακρατική συνεργασία. Τουλάχιστον δύο χώρες θα είναι δικαιούχοι ενώ η μία χρειάζεται να είναι κράτος-μέλος της ΕΕ (Άρθρο 19(1)).
6(2)δ	Βιώσιμη αστική ανάπτυξη στο πλαίσιο της διακρατικής συνεργασίας: ενδυνάμωση της πολυκεντρικής ανάπτυξης σε διακρατικό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, με σαφή διακρατική επίπτωση. Οι δράσεις μπορεί να περιλαμβάνουν τη δημιουργία και βελτίωση αστικών δικτύων, συνδέσμου ανάμεσα σε πόλεις και περιφέρεια, στρατηγικές για την αντιμετώπιση κοινών αστικών και περιφερειακών προβλημάτων, προστασία και προώθηση της πολιτιστικής κληρονομιάς, και τη στρατηγική ενσωμάτωση αναπτυξιακών ζωνών σε διακρατική βάση.	Στόχος της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας για διακρατική συνεργασία. Τουλάχιστον δύο χώρες θα είναι δικαιούχοι και η μία χρειάζεται να είναι κράτος-μέλος της ΕΕ (Άρθρο 19(1)).
6(3)α	Ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της περιφερειακής πολιτικής μέσω της προαγωγής: διαπεριφερειακής συνεργασίας εστιαζόμενης στην καινοτομία, στην οικονομία της γνώσης, το περιβάλλον και την πρόληψη κινδύνων κατά την έννοια του Άρθρου 5(1) και (2).	Στόχος της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας για διαπεριφερειακή συνεργασία. Τουλάχιστον τρεις χώρες θα είναι δικαιούχοι, ενώ δύο χρειάζεται να είναι κράτη-μέλη της ΕΕ (Άρθρο 19(2)).
6(3)β	Ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της περιφερειακής πολιτικής μέσω της προαγωγής: ανταλλαγής εμπειριών όσο αφορά τον εντοπισμό, τη μεταφορά και τη διάδοση βέλτιστων πρακτικών μεταξύ άλλων για τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη, που μνημονεύεται στο Άρθρο 8.	Στόχος της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας για διαπεριφερειακή συνεργασία. Τουλάχιστον τρεις χώρες θα είναι δικαιούχοι, ενώ δύο χρειάζεται να είναι κράτη-μέλη της ΕΕ (Άρθρο 19(2)).
6(3)γ	Ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της περιφερειακής πολιτικής μέσω της προαγωγής: δράσεων που περιλαμβάνουν μελέτες, συλλογή δεδομένων, καθώς και παρακολούθηση και ανάλυση των αναπτυξιακών τάσεων στην Κοινότητα.	Στόχος της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας για διαπεριφερειακή συνεργασία. Τουλάχιστον τρεις χώρες θα είναι δικαιούχοι, ενώ δύο χρειάζεται να είναι κράτη-μέλη της ΕΕ (Άρθρο 19(2)).
ΕΚΤ		
3(1)aii	Σχεδιασμός και διάδοση καινοτόμων και παραγωγικότερων μορφών οργάνωσης της εργασίας, συμπεριλαμβανομένης της καλύτερης υγιεινής και ασφάλειας στο χώρο εργασίας, του προσδιορισμού των μελλοντικών αναγκών όσον αφορά τα επαγγελματικά προσόντα και δεξιότητες και ανάπτυξης ειδικών υπηρεσιών απασχόλησης, κατάρτισης και υποστήριξης, περιλαμβανομένης της ανατοποθέτησης, για εργαζόμενους στο πλαίσιο της αναδιάρθρωσης εταιριών και τομέων.	
3(2)βi	Ενίσχυση των θεσμικών δυνατοτήτων και της αποτελεσματικότητας των δημόσιων διοικήσεων και των δημόσιων υπηρεσιών όσον αφορά (...) και το περιβάλλον, με την ανάπτυξη: ορθού σχεδιασμού, παρακολούθησης και αξιολόγησης πολιτικών και προγραμμάτων μεταξύ άλλων με μελέτες, στατιστικές και συμβουλές εμπειρογνομόνων, στήριξη του διυπηρεσιακού συντονισμού και του διαλόγου μεταξύ των σχετικών δημόσιων και ιδιωτικών φορέων.	Περιφέρειες στόχου σύγκλισης
3(2)βii	Ενίσχυση των θεσμικών δυνατοτήτων και της αποτελεσματικότητας των δημόσιων διοικήσεων και των δημόσιων υπηρεσιών όσον αφορά (...) και το περιβάλλον, με την ανάπτυξη: ικανοτήτων για τη δημιουργία πολιτικών και προγραμμάτων στους σχετικούς τομείς.	Περιφέρειες στόχου σύγκλισης
ΤΣ		
2(1)β	Περιβάλλον, εντός των προτεραιοτήτων που έχουν καθορισθεί για την κοινοτική πολιτική προστασίας του περιβάλλοντος που μπορεί επίσης να αφορά τομείς σχετικούς με τη βιώσιμη ανάπτυξη οι οποίοι παρουσιάζουν σαφές όφελος για το περιβάλλον όπως η ενεργειακή απόδοση και οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, και στον τομέα των μεταφορών, εκτός των διευρωπαϊκών δικτύων, τους τομείς των σιδηροδρόμων, της θαλάσσιας και εσωτερικής ναυσιπλοΐας, των συστημάτων συνδυασμένων μεταφορών και της διαλειτουργικότητας τους, της διαχείρισης της οδικής, θαλάσσιας και εναέριας κυκλοφορίας, των καθαρών αστικών συγκοινωνιών και των μέσων μαζικής μεταφοράς.	Περιφέρειες στόχου σύγκλισης

Σημειώσεις/άλλοι περιορισμοί	Παραδείγματα
	Παροχή επιμόρφωσης για την προώθηση διασυνοριακών αγορών εργασίας όσον αφορά στη διαχείριση του δικτύου Natura, π.χ. επιμόρφωση σε πρακτικές δασοκομίας φιλικές προς τη φύση.
	Επιμόρφωση για την διακρατική διαχείριση λεκανών απορροής ποταμών και θαλάσσιων πόρων (σε σχέση με τη διαχείριση των περιοχών Natura).
Πλαίσιο: αστική διάσταση, πολιτιστική κληρονομιά	Επιμορφωτικά και εκπαιδευτικά προγράμματα σχετικά με την ενίσχυση της προστασίας και της προώθησης περιοχών Natura 2000 που βρίσκονται κοντά σε αστικά κέντρα και χαρακτηρίζονται από υψηλή πολιτιστική κληρονομιά σε διακρατικό επίπεδο.
	Επιμορφωτικά προγράμματα για περιφερειακούς και τοπικούς φορείς, τα οποία εστιάζουν στην πρόληψη κινδύνων, τη διάδοση βέλτιστων πρακτικών, την εκπόνηση μελετών, τη συλλογή δεδομένων και τις αναπτυξιακές τάσεις κτλ όσον αφορά τη βιοποικιλότητα και το Natura 2000.
Πλαίσιο: Δημιουργία θέσεων εργασίας (π.χ. στην περίπτωση της αναδιάρθρωσης τομέα)	Παροχή επιμόρφωσης προς εργαζόμενους σε τομείς που υφίστανται αναδιάρθρωση, για την παροχή προοπτικών εναλλακτικής απασχόλησης σε βιώσιμες επιχειρήσεις που συνδέονται με το Natura (π.χ. παραγωγή προϊόντων φιλικών προς το Natura).
	Επιμόρφωση για δημόσιες διοικήσεις όσον αφορά στην καλή διαχείριση του Natura 2000 – θα μπορούσε να περιλαμβάνει την ανταλλαγή εμπειριών και βέλτιστης πρακτικής μεταξύ των κρατών-μελών.
	Επιμόρφωση του προσωπικού των δημόσιων διοικήσεων για ενασχόληση με έργα που αφορούν στην άγρια πανίδα.
	Επιμόρφωση ως επιμέρους στοιχείο των έργων επενδύσεων υποδομής – π.χ. επιμόρφωση των τοπικών πληθυσμών όσον αφορά στην αποτελεσματική χρήση των υδάτων για συμπλήρωση της κατασκευής υποδομής που σχετίζεται με τα ύδατα.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 22: ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΘΑΡΡΥΝΣΗ ΤΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΠΕΡΙΟΧΩΝ NATURA 2000

Πόρος	Περιγραφή	Ομάδες στόχου	Τύποι γαιών	Περιορισμοί περιοχής
ΕΓΤΑΑ				
36(α)(vi)	Στήριξη για μη παραγωγικές επενδύσεις [γεωργικές εκτάσεις].	γεωργοί, διαχειριστές γαιών	γεωργικές εκτάσεις	κανένας
36(β)(vii)	Στήριξη για μη παραγωγικές επενδύσεις [δάση].	όλες οι πιθανές	δάση	κανένας
52(α)(i)	Διαφοροποίηση προς μη γεωργικές δραστηριότητες.	γεωργοί και μέλη νοικοκυριών	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	κανένας
52(α)(iii)	Ενθάρρυνση τουριστικών δραστηριοτήτων.	όλες οι πιθανές	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	κανένας
63	Leader	όλες οι πιθανές (μέσα σε αγροτικές περιοχές)	όλες οι επιλεγμένες αγροτικές περιοχές	κανένας
ΕΤΑ				
44(1)(β)	Αναδιάρθρωση και αναπροσανατολισμός των οικονομικών δραστηριοτήτων, ιδίως με την προώθηση του οικοτουρισμού, υπό την προϋπόθεση ότι αυτές οι δραστηριότητες δεν έχουν ως αποτέλεσμα την αύξηση της αλιευτικής προσπάθειας.	εργαζόμενοι στον αλιευτικό τομέα ή σε σχετικούς με αυτόν	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	Άρθ. Αναφ. 43(3),(4)
44(1)(ε)	Στήριξη μικρών εγκαταστάσεων υποδομής που σχετίζονται με την αλιεία και τον τουρισμό και υπηρεσιών προς όφελος μικρών κοινοτήτων αλιείων	υπεύθυνοι δημόσιας διοίκησης, ΜΜΕ, άλλοι	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	Άρθ. Αναφ. 43(3),(4)

LIFE+				
3	Κριτήρια επιλεξιμότητας	όλες οι πιθανές	όλοι οι πιθανοί	κανένας
ΠΠ7				
Μη εφαρμοστέο				

Πόρος	Περιγραφή	Περιορισμοί περιοχής
ΕΤΠΑ		
4(2)	Θέμα: κοινωνία της πληροφορίας, που περιλαμβάνει την ανάπτυξη υποδομής ηλεκτρονικών επικοινωνιών, τοπικού περιεχομένου, υπηρεσιών και εφαρμογών, τη βελτίωση της πρόσβασης, την ανάπτυξη ηλεκτρονικά παρεχόμενων πληροφοριών σε πραγματικό χρόνο, ενίσχυση και παροχή υπηρεσιών προς τις ΜΜΕ για την υιοθέτηση και την αποτελεσματική χρήση των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών (ΤΠΕ) ή την εκμετάλλευση νέων ιδεών.	Περιφέρειες στόχου σύγκλισης
4(4)	Υποστήριξη του εκσυγχρονισμού και της διαφοροποίησης των περιφερειακών οικονομικών δομών. Προτεραιότητα: Περιβάλλον, που περιλαμβάνει την προαγωγή της βιοποικιλότητας και της προστασίας της φύσης, συμπεριλαμβανομένων επενδύσεων σε περιοχές Natura 2000.	Περιφέρειες στόχου σύγκλισης
4(6)	Τουρισμός, που περιλαμβάνει την προαγωγή των φυσικών πόρων ως δυνατότητας για την ανάπτυξη βιώσιμου τουρισμού, προστασία και ενίσχυση της φυσικής κληρονομιάς ως μέσου υποστήριξης της κοινωνικο-οικονομικής ανάπτυξης, ενίσχυση για τη βελτίωση της παροχής τουριστικών υπηρεσιών μέσω νέων υπηρεσιών υψηλότερης προστιθέμενης αξίας και για την ενθάρρυνση νέων και πλέον βιώσιμων μορφών τουρισμού.	Περιφέρειες στόχου σύγκλισης
5(2)β	Περιβάλλον και πρόληψη κινδύνων: προαγωγή της ανάπτυξης υποδομής που συνδέεται με τη βιοποικιλότητα και τις επενδύσεις σε περιοχές Natura 2000 όπου συμβάλουν στη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη ή/και τη διαφοροποίηση των αγροτικών περιοχών.	Περιφέρειες στόχου περιφερειακής ανταγωνιστικότητας και απασχόλησης
5(2)στ	Περιβάλλον και πρόληψη κινδύνων, και ιδίως: προστασία και βελτίωση της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς προς υποστήριξη της κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης και προαγωγή των φυσικών και πολιτιστικών πόρων ως δυναμικού για την ανάπτυξη βιώσιμου τουρισμού.	Περιφέρειες στόχου περιφερειακής ανταγωνιστικότητας και απασχόλησης
6(1)α	Διασυνοριακή συνεργασία: ενθάρρυνση της επιχειρηματικότητας και, ιδίως της ανάπτυξης των ΜΜΕ, του τουρισμού, των πολιτιστικών δραστηριοτήτων και του διασυνοριακού εμπορίου.	Στόχος της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας για διασυνοριακή συνεργασία. Τουλάχιστον δύο χώρες θα είναι δικαιούχοι ενώ η μία χρειάζεται να είναι κράτος-μέλος της ΕΕ (Άρθρο 19(1)).
10	Περιοχές με γεωγραφικά και φυσικά μειονεκτήματα: χρηματοδότηση επενδύσεων που αποσκοπούν στη βελτίωση της προσβασιμότητας, στην προώθηση και ανάπτυξη οικονομικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται με την πολιτιστική και φυσική κληρονομιά, στην προώθηση της βιώσιμης χρήσης των φυσικών πόρων, και στην ενθάρρυνση του βιώσιμου τουρισμού.	Μόνο περιοχές με γεωγραφικά και φυσικά μειονεκτήματα
ΕΚΤ		
Μη εφαρμοστέο		
ΤΣ		
2(1)β	Περιβάλλον, εντός των προτεραιοτήτων που έχουν καθορισθεί για την κοινοτική πολιτική προστασίας του περιβάλλοντος που μπορεί επίσης να αφορά τομείς σχετικούς με τη βιώσιμη ανάπτυξη οι οποίοι παρουσιάζουν σαφές όφελος για το περιβάλλον όπως η ενεργειακή απόδοση και οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, και στον τομέα των μεταφορών, εκτός των διευρωπαϊκών δικτύων, τους τομείς των σιδηροδρόμων, της θαλάσσιας και εσωτερικής ναυσιπλοΐας, των συστημάτων συνδυασμένων μεταφορών και της διαλειτουργικότητάς τους, της διαχείρισης της οδικής, θαλάσσιας και εναερίας κυκλοφορίας, των καθαρών αστικών συγκοινωνιών και των μέσων μαζικής μεταφοράς.	Περιφέρειες στόχου σύγκλισης

Σημειώσεις/άλλοι περιορισμοί	Παραδείγματα
Ανατρέξτε στο Άρθ. 41.	Κατασκευή και τοποθέτηση επεξηγηματικών πινακίδων σε περιοχές Natura.
Ανατρέξτε στο Άρθ. 49. Πρέπει να συνδεθεί με δασοπεριβαλλοντικές αποζημιώσεις.	
Ανατρέξτε στο Άρθ. 53.	Στήριξη της βελτίωσης των τουριστικών εγκαταστάσεων σε γεωργικές περιοχές Natura, για την ενθάρρυνση του οικότουρισμού.
Ανατρέξτε στο Άρθ. 55.	Κατασκευή εγκαταστάσεων για την ενθάρρυνση της χρήσης των περιοχών Natura από τους επισκέπτες, π.χ. μονοπάτια και πινακίδες.
Ανατρέξτε στα Άρθ. 61-65.	Ανέγερση εγκαταστάσεων για χρήση των περιοχών Natura από τους επισκέπτες, προκειμένου να ενθαρρυνθεί η χρήση των επισκεπτών και να επιτευχθούν οι στόχοι της στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης.
Αναφ.: Άρθρα 43(3),(4) και 44(4) για λεπτομέρειες σχετικά με τις απαιτήσεις για περιοχές και δικαιούχους.	Προώθηση του οικότουρισμού, μέσω της παροχής τουριστικών εγκαταστάσεων στις περιοχές Natura – π.χ. επεξηγηματική πληροφόρηση, καθίσματα, μονοπάτια.
Αναφ.: Άρθρα 43(3),(4) και 44(4) για λεπτομέρειες σχετικά με τις απαιτήσεις για περιοχές και δικαιούχους.	Παροχή εγκαταστάσεων για θαλάσσιο και παρόχθιο οικότουρισμό, π.χ. πινακίδες, χάρτες, καταφύγια, προβλήτες κ.λπ.

Το LIFE+ δεν θα χρηματοδοτήσει μέτρα που υπόκεινται στα κριτήρια επιλεξιμότητας άλλων Κοινοτικών χρηματοδοτικών μέσων ή λαμβάνουν συνδρομή για τον ίδιο σκοπό από αυτά (βλ. Άρθ. 9). Επιλέξιμο αν πληροί τα κριτήρια προστιθέμενης αξίας του άρθρου 3 και δεν αφορά έργα βαριάς υποδομής (ΕΤΠΑ) ή τη συντήρηση εγκαταστάσεων.	
---	--

Σημειώσεις/άλλοι περιορισμοί	Παραδείγματα
Πλαίσιο: συστήματα/εξοπλισμός μεταφοράς πληροφοριών για το δίκτυο/περιοχές Natura	Ανάπτυξη ιστοσελίδων και βάσεων δεδομένων που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για την προώθηση του τουρισμού που βασίζεται στο Natura.
Πλαίσιο: προώθηση/ανάπτυξη τουρισμού	Κατασκευή τουριστικών εγκαταστάσεων, π.χ. χώροι στάθμευσης αυτοκινήτων, δίκτυα μονοπατιών, προβλήτες, κέντρα επισκεπτών.
Πλαίσιο: φυσική/πολιτιστική κληρονομιά και τουρισμός	
Πλαίσιο: δημιουργία θέσεων απασχόλησης (π.χ. τουρισμός)	
	Επενδύσεις που στοχεύουν στη βελτίωση της πρόσβασης των τουριστών στις περιοχές Natura 2000, π.χ. τοποθέτηση κεκλιμένων επιπέδων και μονοπατιών για πρόσβαση των αναπηρικών αμαξιδίων.
	Ανάπτυξη τουριστικών εγκαταστάσεων/ συγκροτημάτων σε σχέση με το Natura – π.χ. περιφερειακό κέντρο περιβάλλοντος με εκπαιδευτικά υλικά που αφορούν στο δίκτυο Natura.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 23: ΑΓΟΡΑ ΓΑΙΩΝ, ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΜΕΝΗΣ ΤΗΣ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗΣ ΓΙΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Πόρος	Περιγραφή	Ομάδες στόχου	Τύποι γαιών	Περιορισμοί περιοχής
ΕΓΤΑΑ				
	Θεωρητικά, εφικτό σε σχέση με δραστηριότητες οποιουδήποτε Άρθρου, υπόκειται σε περιορισμούς στο Άρθρο 71(3)(γ).	εξαρτάται από το συγκεκριμένο Άρθρο	εξαρτάται από το συγκεκριμένο Άρθρο	
ΕΤΑ				
Μη εφαρμοστέο				

LIFE+				
3	Κριτήρια επιλεξιμότητας	όλοι οι πιθανοί	όλοι	
ΠΠ7				
Μη εφαρμοστέο				

Πόρος	Περιγραφή	Περιορισμοί περιοχής
ΕΤΠΑ		
	Θεωρητικά, εφικτό σε σχέση με δραστηριότητες οποιουδήποτε Άρθρου, υπόκειται σε γενικούς περιορισμούς στον Κανονισμό και συγκεκριμένα όρια στο Άρθρο 7(β).	
ΕΚΤ		
Μη εφαρμοστέο		
ΤΣ		
2(1)β	Περιβάλλον, εντός των προτεραιοτήτων που έχουν καθορισθεί για την κοινοτική πολιτική προτεραιότητας του περιβάλλοντος που μπορεί επίσης να αφορά τομείς σχετικούς με τη βιώσιμη ανάπτυξη οι οποίοι παρουσιάζουν σαφές όφελος για το περιβάλλον όπως η ενεργειακή απόδοση και οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, και στον τομέα των μεταφορών, εκτός των διευρωπαϊκών δικτύων, τους τομείς των σιδηροδρόμων, της θαλάσσιας και εσωτερικής ναυσιπλοΐας, των συστημάτων συνδυασμένων μεταφορών και της διαλειτουργικότητάς τους, της διαχείρισης της οδικής, θαλάσσιας και εναέριας κυκλοφορίας, των καθαρών αστικών συγκοινωνιών και των μέσων μαζικής μεταφοράς.	Περιφέρειες στόχου σύγκλισης

Σημειώσεις/άλλοι περιορισμοί	Παραδείγματα
<p>Η αγορά γης είναι συνήθως επιλέξιμη μόνο όπου αυτή δεν υπερβαίνει το 10% των συνολικών δαπανών στην εν λόγω δράση. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, μπορεί να οριστεί υψηλότερο ποσοστό για δράσεις που αφορούν στην περιβαλλοντική προστασία. Βλ. Άρθ. 71(3)(γ).</p>	

<p>Το LIFE+ δεν θα χρηματοδοτήσει μέτρα που υπόκεινται στα κριτήρια επιλεξιμότητας άλλων Κοινοτικών χρηματοδοτικών μέσων ή λαμβάνουν συνδρομή για τον ίδιο σκοπό από αυτά (βλ. Άρθ. 9). Επιλέξιμο αν πληροί τα κριτήρια προστιθέμενης αξίας του άρθρου 3 και αποτελεί ενίσχυση για μεταβολή στη χρήση γαιών (με εξαίρεση την αγροτική ανάπτυξη) και όχι για δικαιώματα ανάπτυξης. Για τους όρους της αγοράς γαιών, βλ. Παράρτημα 1, σημείο (i).</p>	<p>Για παράδειγμα, αγορά γης για την αποκατάσταση των λεκανών απορροής ποταμών.</p>
---	---

Σημειώσεις/άλλοι περιορισμοί	Παραδείγματα

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 24: ΥΠΟΔΟΜΗ ΠΟΥ ΑΠΑΙΤΕΙΤΑΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΟΙΚΟΤΟΠΩΝ Η ΕΙΔΩΝ

	Περιγραφή	Ομάδες στόχου	Τύποι γαιών	Περιορισμοί περιοχής
ΕΓΤΑΑ				
36(α)(vi)	Στήριξη για μη παραγωγικές επενδύσεις [γεωργικές εκτάσεις].	γεωργοί, διαχειριστές γαιών	γεωργικές εκτάσεις	κανένας
36(β)(vii)	Στήριξη για μη παραγωγικές επενδύσεις [δάση].	όλοι οι πιθανοί	δάση	κανένας
52(β)(iii)	Διατήρηση και αναβάθμιση της αγροτικής κληρονομιάς.	όλες οι πιθανές	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	κανένας
63	Leader	όλες οι πιθανές (μέσα σε αγροτικές περιοχές)	όλες οι επιλεγμένες αγροτικές περιοχές	κανένας
ΕΤΑ				
37(ζ)	Ανάπτυξη, αναδιάρθρωση ή βελτίωση των ζωνών υδατοκαλλιέργειας.	αλιείς, άλλοι	παράκτιες, θαλάσσιες, εσωτερικά ύδατα, υγρά τοπία	κανένας
38(2)(β)	Αποκατάσταση εσωτερικών υδάτων, περιλαμβανομένων των περιοχών υδροκίας και των μεταναστευτικών οδών για τα μεταναστευτικά είδη.	αλιείς, άλλοι	εσωτερικά ύδατα	κανένας
38(2)(γ)	Εφόσον αφορούν άμεσα τις αλιευτικές δραστηριότητες, για την προστασία και βελτίωση του περιβάλλοντος στο πλαίσιο του Natura, πλην των λειτουργικών εξόδων.	αλιείς, άλλοι	παράκτιες, θαλάσσιες, εσωτερικά ύδατα, υγρά τοπία	κανένας

LIFE+				
3	Κριτήρια επιλεξιμότητας	όλες οι πιθανές	όλοι οι πιθανοί	κανένας
ΠΠ7				
2(1)(i)στ	Θέμα: Περιβάλλον, π.χ. αλλαγή του κλίματος, ρύπανση και κίνδυνοι, προστασία και βιώσιμη διαχείριση φυσικών και τεχνητών πόρων (π.χ. προστασία και διαχείριση της βιοποικιλότητας), περιβάλλον και τεχνολογίες (π.χ. περιβαλλοντική αποκατάσταση).	όλες οι πιθανές	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	Διακρατική συνεργασία

	Περιγραφή	Περιορισμοί περιοχής
ΕΤΠΑ		
4(4)	Υποστήριξη του εκσυγχρονισμού και της διαφοροποίησης των περιφερειακών οικονομικών δομών. Προτεραιότητα: Περιβάλλον, που περιλαμβάνει την προαγωγή της βιοποικιλότητας και της προστασίας της φύσης, συμπεριλαμβανομένων επενδύσεων σε περιοχές Natura 2000.	Περιφέρειες στόχου σύγκλισης
5(2)α	Περιβάλλον και πρόληψη κινδύνων: τόνωση των επενδύσεων για την αποκατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος, συμπεριλαμβανομένων των μολυσμένων και απερημωμένων εκτάσεων και των υποβαθμισμένων βιομηχανικών εκτάσεων.	Περιφέρειες στόχου περιφερειακής ανταγωνιστικότητας και απασχόλησης
5(2)β	Περιβάλλον και πρόληψη κινδύνων: προαγωγή της ανάπτυξης υποδομής που συνδέεται με τη βιοποικιλότητα και τις επενδύσεις σε περιοχές Natura 2000 όπου συμβάλουν στη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη ή/και τη διαφοροποίηση των αγροτικών περιοχών.	Περιφέρειες στόχου περιφερειακής ανταγωνιστικότητας και απασχόλησης
6(1)β	Ενισχύσεις για την ανάπτυξη διασυνοριακών οικονομικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων μέσω κοινών στρατηγικών για βιώσιμη εδαφική ανάπτυξη, κυρίως: ενθάρρυνση της από κοινού προστασίας και διαχείρισης των φυσικών και πολιτιστικών πόρων, καθώς και της πρόληψης φυσικών και τεχνολογικών κινδύνων.	Στόχος της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας για διασυνοριακή συνεργασία. Τουλάχιστον δύο χώρες θα είναι δικαιούχοι ενώ η μία χρειάζεται να είναι κράτος-μέλος της ΕΕ (Άρθρο 19(1)).
8	Βιώσιμη αστική ανάπτυξη: ενίσχυση της οικονομικής ανάπτυξης, αποκατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος, αναζωογόνηση υποβαθμισμένων βιομηχανικών εκτάσεων, διατήρηση και ανάπτυξη της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, προαγωγή της επιχειρηματικότητας, της τοπικής απασχόλησης και της ανάπτυξης των τοπικών κοινωνιών και η παροχή υπηρεσιών στον πληθυσμό, λαμβανομένων υπόψη των μεταβαλλόμενων δημογραφικών εξελίξεων.	
ΕΚΤ		
Μη εφαρμοστέο		
ΤΣ		
2(1)β	Περιβάλλον, εντός των προτεραιοτήτων που έχουν καθορισθεί για την κοινοτική πολιτική προστασίας του περιβάλλοντος που μπορεί επίσης να αφορά τομείς σχετικούς με τη βιώσιμη ανάπτυξη οι οποίοι παρουσιάζουν σαφές όφελος για το περιβάλλον όπως η ενεργειακή απόδοση και οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, και στον τομέα των μεταφορών, εκτός των διευρωπαϊκών δικτύων, τους τομείς των σιδηροδρόμων, της θαλάσσιας και εσωτερικής ναυσιπλοΐας, των συστημάτων συνδυασμένων μεταφορών και της διαλειτουργικότητάς τους, της διαχείρισης της οδικής, θαλάσσιας και εναερίας κυκλοφορίας, των καθαρών αστικών συγκοινωνιών και των μέσων μαζικής μεταφοράς.	Περιφέρειες στόχου σύγκλισης

Σημειώσεις/άλλοι περιορισμοί	Παραδείγματα
Ανατρέξτε στο Άρθ. 41.	Στήριξη για την υποδομή προστασίας των εκτρεφόμενων ζώων από μεγάλους θηρευτές, π.χ. ηλεκτρικοί φράκτες.
Ανατρέξτε στο Άρθ. 49. Πρέπει να συνδεθεί με δασοπεριβαλλοντικές ενισχύσεις.	Στήριξη για την υποδομή αποκατάστασης οικοτόπων, π.χ. κατασκευή φυτωρίου για την καλλιέργεια τοπικών ειδών φυτών στα πλαίσια του έργου αποκατάστασης.
Ανατρέξτε στο Άρθ. 57.	Στήριξη για την εγκατάσταση υποδομής για την ενθάρρυνση της επαναποίκισης από σπάνια είδη, π.χ. τεχνητές φωλιές, κούρνιες για νυχτερίδες κ.λπ.
Ανατρέξτε στα Άρθ. 61–65.	Ανάπτυξη υποδομής για την αποκατάσταση οικοτόπων και ειδών, προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι τοπικής ανάπτυξης.
Άρθ. 37: Συλλογικές δράσεις: πρέπει να υλοποιηθούν με την ενεργή στήριξη των ιδίων των επιχειρηματιών ή από οργανώσεις που δρουν για λογαριασμό των παραγωγών ή άλλων οργανώσεων που αναγνωρίζονται από το κράτος-μέλος...	Εισαγωγή υποδομών για τη μείωση της όχλησης των τοπικών ειδών αναφορικά με περιοχές υδατοκαλλιέργειας (π.χ. μείωση όχλησης των πτηνών).
Άρθ. 38(3) Οι ενέργειες πρέπει να υλοποιούνται από δημόσιους ή ημιδημόσιους οργανισμούς, αναγνωρισμένες εμπορικές οργανώσεις ή άλλους οργανισμούς που διορίζονται για το σκοπό αυτόν από το κράτος-μέλος.	Τροποποίηση πλωτών οδών με εγκατάσταση υποδομής για τη μεταβολή της ροής των υδάτων ή για τη δυνατότητα μετακινήσεων των ιχθύων προς όφελος των υδρόβιων οικοσυστημάτων.
Άρθ. 38(3) Οι ενέργειες πρέπει να υλοποιούνται από δημόσιους ή ημιδημόσιους οργανισμούς, αναγνωρισμένες εμπορικές οργανώσεις ή άλλους οργανισμούς που διορίζονται για το σκοπό αυτόν από το κράτος-μέλος.	
Το LIFE+ δεν θα χρηματοδοτήσει μέτρα που υπόκεινται στα κριτήρια επιλεξιμότητας άλλων Κοινοτικών χρηματοδοτικών μέσων ή λαμβάνουν συνδρομή για τον ίδιο σκοπό από αυτά (βλ. Άρθ. 9). Επιλέξιμο, αν πληροί τα κριτήρια προστιθέμενης αξίας του άρθρου 3 και αποτελεί μέρος ενός έργου προστασίας οικοτόπων ή ειδών.	
Πλαίσιο: ως μέρος ερευνητικών διατάξεων/εγκαταστάσεων	

Σημειώσεις/άλλοι περιορισμοί	Παραδείγματα
	Διαφοροποίηση των περιφερειακών οικονομιών μέσω της κατασκευής εγκαταστάσεων για βελτίωση της εμπορικής χρήσης συγκεκριμένων περιοχών Natura – π.χ. κέντρα αναπαραγωγής ή/και κέντρα αποκατάστασης για είδη σε κίνδυνο, που μπορούν να λειτουργήσουν ως σημεία έλξης του οικουρισμού.
	Θα μπορούσε να χρηματοδοτήσει την αναγκαία υποδομή για την αποκατάσταση μιας προσβεβλημένης περιοχής Natura 2000 ή/και μια περιοχή κοντινή στην διαχειριζόμενη περιοχή.
	Θα μπορούσε να περιλαμβάνει την ανάπτυξη εγκαταστάσεων επεξεργασίας υδάτων έρματος σε λιμάνια, για την αποφυγή της εισαγωγής ΕΞΕ μέσω των μεταφορών, καθώς και την εισαγωγή φυσικών φραγμών στα εσωτερικά ύδατα, για την πρόληψη της εξάπλωσης των ΕΞΕ από ένα υδάτινο σώμα σε άλλο.
	Κατασκευή υποδομής για τη διασυννοριακή επεξεργασία υδάτων, προκειμένου να βελτιωθεί η ποιότητα των υδάτων (και, επομένως, η ποιότητα των οικοτόπων) στις περιοχές Natura 2000.
Απαίτηση: Αστικές διαστάσεις. Πλαίσιο: ιστορική/πολιτιστική κληρονομιά	Κατασκευή υποδομής υδατικών διεργασιών, προκειμένου να βελτιωθεί η ποιότητα των υδάτων (και, επομένως, η ποιότητα των οικοτόπων) στις περιοχές Natura 2000.
	Κατασκευή υποδομής υδατικών διεργασιών, προκειμένου να βελτιωθεί η ποιότητα των υδάτων (και, επομένως, η ποιότητα των οικοτόπων) στις περιοχές Natura 2000.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 25: ΥΠΟΔΟΜΗ ΓΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΠΡΟΣΒΑΣΗ

Πόρος	Περιγραφή	Ομάδες στόχου	Τύποι γαιών	Περιορισμοί περιοχής	
ΕΓΤΑΑ					
36(α)(vi)	Στήριξη για μη παραγωγικές επενδύσεις [γεωργικές εκτάσεις].	γεωργοί, διαχειριστές γαιών	γεωργικές εκτάσεις	κανένας	
36(β)(vii)	Στήριξη για μη παραγωγικές επενδύσεις [δάση].	όλες οι πιθανές	δάση	κανένας	
52(α)(i)	Διαφοροποίηση προς μη γεωργικές δραστηριότητες.	γεωργοί και μέλη νοικοκυριών	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	κανένας	
52(α)(iii)	Ενθάρρυνση τουριστικών δραστηριοτήτων.	όλες οι πιθανές	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	κανένας	
63	Leader	όλες οι πιθανές (μέσα σε αγροτικές περιοχές)	όλες οι επιλεγμένες αγροτικές περιοχές	κανένας	
ΕΤΑ					
44(1)(β)	Αναδιάρθρωση και αναπροσανατολισμός των οικονομικών δραστηριοτήτων, ιδίως με την προώθηση του οικοτουρισμού, υπό την προϋπόθεση ότι αυτές οι δραστηριότητες δεν έχουν ως αποτέλεσμα την αύξηση της αλιευτικής προσπάθειας.	εργαζόμενοι στον αλιευτικό τομέα ή σε σχετικούς με αυτόν	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	Άρθ. Αναφ. 43(3),(4)	
44(1)(γ)	Διαφοροποίηση δραστηριοτήτων μέσω της προώθησης της πολλαπλής απασχόλησης για αλιείς, μέσω της δημιουργίας θέσεων απασχόλησης εκτός του αλιευτικού κλάδου.	εργαζόμενοι στον αλιευτικό τομέα ή σε σχετικούς με αυτόν	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	Άρθ. Αναφ. 43(3),(4)	
44(1)(ε)	Στήριξη μικρών εγκαταστάσεων υποδομής που σχετίζονται με την αλιεία και τον τουρισμό και υπηρεσιών προς όφελος μικρών κοινοτήτων αλιέων.	υπεύθυνοι δημόσιας διοίκησης, ΜΜΕ, άλλοι	το μέτρο δεν αφορά συγκεκριμένο τύπο γαιών	Άρθ. Αναφ. 43(3),(4)	
LIFE+					
3	Κριτήρια επιλεξιμότητας	όλες οι πιθανές	όλοι	κανένας	
ΠΠ7					
Μη εφαρμοστέο					

Σημειώσεις/άλλοι περιορισμοί	Παραδείγματα
Ανατρέξτε στο Άρθ. 41.	Στήριξη των επενδύσεων για σήμανση, χάρτες, καταφύγια.
Ανατρέξτε στο Άρθ. 49. Πρέπει να συνδεθεί με δασοπεριβαλλοντικές ενισχύσεις.	
Ανατρέξτε στο Άρθ. 53.	Επενδύσεις στην υποδομή για διαφοροποίηση του τουρισμού, π.χ. κατασκευή τουριστικών καταλυμάτων, ενημερωτικών κέντρων κ.λπ.
Ανατρέξτε στο Άρθ. 55.	
Ανατρέξτε στα Άρθ. 61–65.	Ανάπτυξη υποδομής για δημόσια πρόσβαση, προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι τοπικής ανάπτυξης.
Αναφ.: Άρθρα 43(3),(4) και 44(4) για λεπτομέρειες σχετικά με τις απαιτήσεις για περιοχές και δικαιούχους.	Ανάπτυξη υποδομής για δημόσια πρόσβαση και τουρισμό, π.χ. προβλήτες για τουριστικά σκάφη.
Αναφ.: Άρθρα 43(3),(4) και 44(4) για λεπτομέρειες σχετικά με τις απαιτήσεις για περιοχές και δικαιούχους.	Κατασκευή κέντρων/συγκροτημάτων για τους επισκέπτες στις περιοχές Natura 2000, προκειμένου να αυξηθούν οι ευκαιρίες για εμπορικές δραστηριότητες στις περιοχές Natura 2000.
Αναφ.: Άρθρα 43(3),(4) και 44(4) για λεπτομέρειες σχετικά με τις απαιτήσεις για περιοχές και δικαιούχους.	Κατασκευή τουριστικής υποδομής, όπως πινακίδες, δρόμοι για περιπατητές και ποδηλάτες, κέντρα επισκεπτών κ.λπ.
Το LIFE+ δεν θα χρηματοδοτήσει μέτρα που υπόκεινται στα κριτήρια επιλεξιμότητας άλλων Κοινοτικών χρηματοδοτικών μέσων ή λαμβάνουν συνδρομή για τον ίδιο σκοπό από αυτά (βλ. Άρθ. 9). Μόνο για τη δημιουργία μικρής υποδομής και αναβαθμίσεις της υπάρχουσας υποδομής, αν οι δράσεις αυτές αποτελούν μέρος ενός διαχειριστικού έργου προστασίας οικότοπων ή ειδών.	

Πόρος	Περιγραφή	Περιορισμοί περιοχής	
ΕΤΠΑ			
4(4)	Υποστήριξη του εκσυγχρονισμού και της διαφοροποίησης των περιφερειακών οικονομικών δομών. Προτεραιότητα: Περιβάλλον, που περιλαμβάνει την προαγωγή της βιοποικιλότητας και της προστασίας της φύσης, συμπεριλαμβανομένων επενδύσεων σε περιοχές Natura 2000.	Περιφέρειες στόχου σύγκλισης	
4(6)	Τουρισμός, που περιλαμβάνει την προαγωγή των φυσικών πόρων ως δυνατότητας για την ανάπτυξη βιώσιμου τουρισμού, προστασία και ενίσχυση της φυσικής κληρονομιάς ως μέσου υποστήριξης της κοινωνικο-οικονομικής ανάπτυξης, ενίσχυση για τη βελτίωση της παροχής τουριστικών υπηρεσιών μέσω νέων υπηρεσιών υψηλότερης προστιθέμενης αξίας και για την ενθάρρυνση νέων και πλέον βιώσιμων μορφών τουρισμού.	Περιφέρειες στόχου σύγκλισης	
4(10)	Επενδύσεις στην εκπαίδευση, συμπεριλαμβάνεται η επαγγελματική κατάρτιση, που συμβάλουν στη βελτίωση της ελκυστικότητας και της ποιότητας ζωής των περιφερειών.	Περιφέρειες στόχου σύγκλισης	
5(2)β	Περιβάλλον και πρόληψη κινδύνων: προαγωγή της ανάπτυξης υποδομής που συνδέεται με τη βιοποικιλότητα και τις επενδύσεις σε περιοχές Natura 2000 όπου συμβάλουν στη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη ή/και τη διαφοροποίηση των αγροτικών περιοχών.	Περιφέρειες στόχου περιφερειακής ανταγωνιστικότητας και απασχόλησης	
5(2)στ	Περιβάλλον και πρόληψη κινδύνων, και ιδίως: προστασία και βελτίωση της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς προς υποστήριξη της κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης και προαγωγή των φυσικών και πολιτιστικών πόρων ως δυναμικού για την ανάπτυξη βιώσιμου τουρισμού.	Περιφέρειες στόχου περιφερειακής ανταγωνιστικότητας και απασχόλησης	
6(1)α	Διασυνοριακή συνεργασία: ενθάρρυνση της επιχειρηματικότητας και, ιδίως της ανάπτυξης των ΜΜΕ, του τουρισμού, των πολιτιστικών δραστηριοτήτων και του διασυνοριακού εμπορίου.	Στόχος της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας για διασυνοριακή συνεργασία. Τουλάχιστον δύο χώρες θα είναι δικαιούχοι ενώ η μία χρειάζεται να είναι κράτος-μέλος της ΕΕ (Άρθρο 19(1)).	
6(1)β	Ενισχύσεις για την ανάπτυξη διασυνοριακών οικονομικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων μέσω κοινών στρατηγικών για βιώσιμη εδαφική ανάπτυξη, κυρίως: ενθάρρυνση της από κοινού προστασίας και διαχείρισης των φυσικών και πολιτιστικών πόρων, καθώς και της πρόληψης φυσικών και τεχνολογικών κινδύνων.	Στόχος της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας για διασυνοριακή συνεργασία. Τουλάχιστον δύο χώρες θα είναι δικαιούχοι ενώ η μία χρειάζεται να είναι κράτος-μέλος της ΕΕ (Άρθρο 19(1)).	
6(1)ε	Ανάπτυξη διασυνοριακών οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών δραστηριοτήτων μέσω κοινών στρατηγικών για τη βιώσιμη εδαφική ανάπτυξη και πρωταρχικά: ανάπτυξη της συνεργασίας και της κοινής χρήσης υποδομών ιδίως σε τομείς όπως η υγεία, ο πολιτισμός, ο τουρισμός και η εκπαίδευση.	Στόχος της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας για διασυνοριακή συνεργασία. Τουλάχιστον δύο χώρες θα είναι δικαιούχοι ενώ η μία χρειάζεται να είναι κράτος-μέλος της ΕΕ (Άρθρο 19(1)).	
6(2)δ	Βιώσιμη αστική ανάπτυξη στο πλαίσιο της διακρατικής συνεργασίας: ενδυνάμωση της πολυκεντρικής ανάπτυξης σε διακρατικό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, με σαφή διακρατική επίπτωση. Οι δράσεις μπορεί να περιλαμβάνουν τη δημιουργία και βελτίωση αστικών δικτύων, συνδέσμων ανάμεσα σε πόλεις και περιφέρεια, στρατηγικές για την αντιμετώπιση κοινών αστικών και περιφερειακών προβλημάτων, προστασία και προώθηση της πολιτιστικής κληρονομιάς, και τη στρατηγική ενσωμάτωση αναπτυξιακών ζωνών σε διακρατική βάση.	Στόχος της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας για διακρατική συνεργασία. Τουλάχιστον δύο χώρες θα είναι δικαιούχοι ενώ η μία χρειάζεται να είναι κράτος-μέλος της ΕΕ (Άρθρο 19(1)).	
10	Περιοχές με γεωγραφικά και φυσικά μειονεκτήματα: χρηματοδότηση επενδύσεων που αποσκοπούν στη βελτίωση της προσβασιμότητας, στην προώθηση και ανάπτυξη οικονομικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται με την πολιτιστική και φυσική κληρονομιά, στην προώθηση της βιώσιμης χρήσης των φυσικών πόρων, και στην ενθάρρυνση του βιώσιμου τουρισμού.	Μόνο περιοχές με γεωγραφικά και φυσικά μειονεκτήματα	
ΕΚΤ			
Μη εφαρμοστέο			
ΤΣ			
2(1)β	Περιβάλλον, εντός των προτεραιοτήτων που έχουν καθορισθεί για την κοινοτική πολιτική προστασίας του περιβάλλοντος που μπορεί επίσης να αφορά τομείς σχετικούς με τη βιώσιμη ανάπτυξη οι οποίοι παρουσιάζουν σαφές όφελος για το περιβάλλον όπως η ενεργειακή απόδοση και οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, και στον τομέα των μεταφορών, εκτός των διευρωπαϊκών δικτύων, τους τομείς των σιδηροδρόμων, της θαλάσσιας και εσωτερικής ναυσιπλοΐας, των συστημάτων συνδυασμένων μεταφορών και της διαλειτουργικότητάς τους, της διαχείρισης της οδικής, θαλάσσιας και εναέριας κυκλοφορίας, των καθαρών αστικών συγκοινωνιών και των μέσων μαζικής μεταφοράς.	Περιφέρειες στόχου σύγκλισης	

Σημειώσεις/άλλοι περιορισμοί	Παραδείγματα
Πλαίσιο: προώθηση/ανάπτυξη τουρισμού	Στήριξη της διαφοροποίησης των οικονομικών δομών μέσω της κατασκευής υποδομών για τη διευκόλυνση και την προώθηση της δραστηριότητας οικότουρισμού.
Πλαίσιο: εκπαίδευση	Δημιουργία υποδομών για δημόσια πρόσβαση σε περιοχές Natura 2000 με σκοπό την ενημέρωση και εκπαίδευση σχετικά με τις περιοχές Natura 2000.
Πλαίσιο: φυσική/πολιτιστική κληρονομιά και τουρισμός	Θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για την ανάπτυξη κέντρων στάθμευσης, οδών πρόσβασης, κέντρων επισκεπτών, περίφραξης και εκπαιδευτικών διαδρομών μέσα στις περιοχές. Διευκόλυνση της συνεργασίας με γειτονικές περιφέρειες.
Πλαίσιο: δημιουργία θέσεων εργασίας (π.χ. τουρισμός)	Ανάπτυξη υποδομής για την προώθηση του διασυνοριακού φυσιολατρικού τουρισμού, π.χ. κέντρα επισκεπτών και καταφύγια, δρόμοι περιπάτου και ποδηλασίας.
Πλαίσιο: ευρείες διασυνοριακές πρωτοβουλίες εκπαίδευσης	Δημιουργία κοινών υποδομών για την προώθηση διασυνοριακών περιοχών του δικτύου Natura, π.χ. κέντρα επισκεπτών και ενημερωτικά κέντρα που βρίσκονται κοντά σε περιφερειακά ή εθνικά σύνορα.
	Ανάπτυξη κοινών υποδομών για την προώθηση περιοχών Natura 2000 με υψηλή πολιτιστική κληρονομιά σε διακρατικό επίπεδο, π.χ. κέντρα ενημέρωσης επισκεπτών σε σημεία κοντά σε περιφερειακά ή κρατικά όρια/σύνορα.
	Ανάπτυξη υποδομής για δυνατότητα πρόσβασης, π.χ. μονοπάτια και ποδηλατόδρομοι, τροποποίηση κτηρίων για διευκόλυνση της πρόσβασης από τα εμποδιζόμενα άτομα.
	Ανάπτυξη υποδομής δημόσιας πρόσβασης, όπως χώροι στάθμευσης αυτοκινήτων, μονοπάτια.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ, ΒΑΣΙΚΕΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ, ΒΑΣΙΚΕΣ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

Για περαιτέρω πληροφορίες, ανατρέξτε στα ακόλουθα έγγραφα και ιστοσελίδες:

ΓΔ Περιβάλλοντος

Τεχνικός Οδηγός (ηλεκτρονική έκδοση σε 22 γλώσσες) και το ηλεκτρονικό εργαλείο για δημιουργία/σχεδιασμό «συγχρηματοδοτούμενων σχεδίων» για συγκεκριμένες περιοχές Natura 2000. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/financing/index_en.htm

Σε σχέση με συγκεκριμένα Ευρωπαϊκά Ταμεία

Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο για την Αγροτική Ανάπτυξη

Κανονισμός Συμβουλίου (ΕΚ) Αρ. 1698/2005 της 20ης Σεπτεμβρίου για τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο για την Αγροτική Ανάπτυξη European (ΕΓΤΑΑ). Επίσημη Εφημερίδα L 277/2 21.10.2005, Στρατηγικές Κατευθυντήριες Γραμμές της Κοινότητας για την Αγροτική Ανάπτυξη. Επίσημη Εφημερίδα L.55/20 25.02.2006

Δείτε επίσης την ιστοσελίδα της ΓΔ Γεωργία: http://europa.eu.int/comm/agriculture/index_en.htm

Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας

Απόφαση Συμβουλίου (ΕΚ) Αρ. 1198/2006 της 27ης Ιουλίου 2006 για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας. http://ec.europa.eu/fisheries/cfp/structural_measures/arrangements_2007_2013_en.htm

Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, και Ταμείο Συνοχής.

Κανονισμός Συμβουλίου (ΕΚ) Αρ. 1083/2006 της 11ης Ιουλίου 2006 περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Ταμείο Συνοχής και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) Αρ. 1260/1999.

Κανονισμός (ΕΚ) Αρ. 1080/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 5ης Ιουλίου 2006 για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1783/1999),

Κανονισμός (ΕΚ) Αρ. 1081/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 5ης Ιουλίου 2006 για το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και για την κατάργηση του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1784/1999, και

Κανονισμός Συμβουλίου (ΕΚ) Αρ. 1084/2006 της 11ης Ιουλίου 2006 για την ίδρυση Ταμείου Συνοχής και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1164/94.

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/newregl0713_en.htm

Χρηματοδοτικό Μέσο για το Περιβάλλον LIFE+

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 614/2007 Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Μαΐου 2007 σχετικά με το χρηματοδοτικό μέσο για το περιβάλλον (LIFE+):

http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/el/oj/2007/l_149/l_14920070609el00010016.pdf

7ο Πρόγραμμα Πλαίσιο Έρευνας (ΠΠ7)

Απόφαση Αρ. 1982/2006/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου στις 18 Δεκεμβρίου 2006 που αφορά το 7ο πρόγραμμα πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Κοινότητας για την έρευνα, την τεχνολογική ανάπτυξη και τις δραστηριότητες επίδειξης (2007–13). Δείτε την ιστοσελίδα Cordis για τις τελευταίες ενημερώσεις:

www.cordis.lu/fp7/

Πρόσθετες πηγές

CEC (2005) Εγχειρίδιο για τη Χρηματοδότηση Περιβαλλοντικών Έργων. Γενική Διεύθυνση Περιβάλλοντος. Διαθέσιμο στη διεύθυνση:

www.europa.eu.int/comm/environment/funding/pdf/handbook_funding.pdf

WWF (2005) Χρηματοδότηση της ΕΕ για το Περιβάλλον. Ένα εγχειρίδιο για την περίοδο προγραμματισμού 2007–13) Διαθέσιμο στη διεύθυνση:

<http://assets.panda.org/downloads/eufundingforenvironmentweb.pdf>

WWF, Natuur en Milieu και LUPG (2005) Κατευθυντήριες Γραμμές Περιβαλλοντικού Προγραμματισμού για την Αγροτική Ανάπτυξη: Ένα εγχειρίδιο που βασίζεται στα ευρήματα του έργου για τη ζωντανή ύπαιθρο της Ευρώπης. Διαθέσιμο στη διεύθυνση:

<http://assets.panda.org/downloads/elcomanualfinal.pdf>

European Network of Environmental Authorities (ENEA) (2006): Κάνοντας τα Διαρθρωτικά Ταμεία και το Ταμείο Συνοχής φιλικά προς τα νερά.

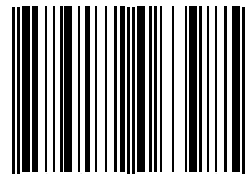
Διαθέσιμο στη διεύθυνση:

http://ec.europa.eu/comm/environment/integration/pdf/final_handbook.pdf

© Ευρωπαϊκές Κοινοότητες, 2007 | η αναπαραγωγή επιτρέπεται εφόσον αναγνωρίζεται η πηγή.

ISBN 978-92-79-06398-5

9 789279 063985